

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK
ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI

Mihriban ÇAY YILMAZ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Abdullah KARATAY

İSTANBUL

2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK
ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI

Mihriban ÇAY YILMAZ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Abdullah KARATAY

İSTANBUL

2020

ÖZET

SOSYAL HİZMET ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI

Bu araştırmanın amacı, sosyal hizmet öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları konusundaki düşünceleri ile bakış açılarının incelenmesidir. Araştırmanın bir diğer amacı ise şiddete uğrayan veya uğrama riski taşıyan ya da desteğe ihtiyacı olduğu düşünülen bireylerin sosyal destek hatlarına/birimlerine yönlendirilmesi hakkında, sosyal hizmet öğrencilerinin düşüncelerini ölçebilmektir.

Gönüllü olarak belirlenen 120 sosyal hizmet öğrencisinin okudukları sınıflara, aile yapılarına, cinsiyetlerine, yaşlarına ve aldıkları eğitimlere göre düşünceleri arasında ilişki bulunup bulunmadığını incelemek için dörtlü cevaplama sistemi çerçevesinde 20 sorunun yer aldığı “*Kadına Yönelik Şiddet Anketi*” hazırlanmıştır.

Bu araştırma nicel bir araştırma olup betimsel araştırma deseni üzerinden sosyal hizmet öğrencilerine internet aracılığı ile anket formu kullanılarak, kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları konusundaki düşüncelerine ve bakışlarına ait tüm veriler, yorumlanmaya çalışılmıştır. Verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 24.00 programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile kadına yönelik şiddetle ilgili tutumları arasında ilişkiler olup olmadığını belirlemek için Ki-Kare bağımsızlık testi uygulanmıştır.

Yapılan ki-kare bağımsızlık test sonucuna bakıldığında üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkek katılımcıların %43.1’inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşündükleri, kadınların %54.5’inin ise bu konuda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, Şiddet Döngüsü, Kadını Güçlendirme.

ABSTRACT

SOCIAL WORK STUDENTS ATTITUDES ABOUT VIOLENCE AGAINST WOMEN

The aim of this study is to examine social work students' opinions and perspectives on attitudes towards violence against women. Another aim of the study is to measure the thoughts of social service students about directing individuals who are exposed to violence or who are at risk of being subjected to violence or who are thought to need support to social support lines / units.

In order to examine whether there is a relationship between the opinions of 120 social service students determined as volunteers according to their classes, family structure, gender, age and education they received, a “Violence Against Women Questionnaire”, which includes 20 questions within the framework of a four-way response system, was prepared.

This research is a quantitative research and all the data pertaining to their opinions and views on attitudes towards violence against women were tried to be interpreted by using a questionnaire form for social work students via the internet through a descriptive research design. IBM SPSS Statistics 24.00 program was used for data analysis. The Chi-Square test of independence was used to determine whether there was a relationship between the demographic characteristics of the students participating in the study and their attitudes towards violence against women.

Considering the results of the chi-square independence test, it was observed that there was a significant relationship between the state of thinking that the theoretical trainings provided in the social work departments of the universities are sufficient and the applied (internship) trainings are insufficient ($p \leq 0.05$); It was observed that 43.1% of the male participants thought that the theoretical trainings in the social service departments of the universities were sufficient, and the applied (internship) trainings were insufficient, and 54.5% of the women did not have an opinion on this issue.

Keywords: Violence Against Women, Cycle of Violence, Empowerment of Women.

TEŞEKKÜR

Araştırmamın her aşamasında yardımını esirgemeyen, sorularıma hızlı bir şekilde cevap alabildiğim, akademik alandaki bilgi birikimlerini ve deneyimlerini paylaşarak alışmama yön veren, öğrencileri için özverisini asla eksik etmeyen, başta danışmanım Prof. Dr. Abdullah KARATAY hocama, tecrübelerine ve bilgilerine güvendiğim Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ ve Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN hocama teőekkürlerimi sunarım.

Çalışmam süresince destekleri ile yardımlarını aldığım, kurum müdürüm Psikolog Rauf ANTEP hocama, verilerin analiz edilmesinde bana yol gösteren Meltem FİTOZ hanımefendiye, “Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Kadına Yönelik şiddete İlişkin Tutumları” konulu tezimin anket sorularını cevaplayan tüm katılımcılara teőekkürlerimi iletiyorum.

Son olarak, maddi ve manevi her daim yanımda olan aile bireylerim ile eşim D. Alihan YILMAZ’a en içten duygularla şükranlarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLOLAR DİZİNİ	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1. Şiddetin ve Kadına Yönelik Şiddetin Tanımı.....	8
2.2. Kadına Yönelik Şiddette Tarihi Süreç.....	9
2.2.1. Dünyada Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Hakları	9
2.2.2. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Hakları.....	24
2.3. Kadına Yönelik Şiddete Dair Yaklaşımlar ve Şiddeti Tanılama.....	39
2.3.1. Şiddete İlişkin Tutumlar ve Şiddet Davranışlarına Yaklaşımlar.....	39
2.3.1.1. Bireysel Yaklaşım.....	45
2.3.1.2. Psiko-sosyal Yaklaşım.....	46
2.3.1.3. Feminist Yaklaşım.....	47
2.3.2. Kadına Yönelik Şiddeti Tanılama.....	48
2.4. Kadına Yönelik Şiddetin Türleri.....	53
2.4.1. Fiziksel Şiddet.....	53
2.4.2. Sözel ve Duygusal Şiddet.....	54
2.4.3. Psikolojik ve Sosyal Şiddet.....	56
2.4.4. Cinsel Şiddet.....	57
2.4.5. Ekonomik Şiddet.....	59
2.5. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Yaşam Kalitesiyle İlişkisi.....	60
2.5.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri.....	60
2.5.1.1. Bireysel Nedenler.....	62
2.5.1.2. Toplumsal Nedenler.....	63
2.5.1.3. Psikolojik ve Sosyal Nedenler.....	64

2.5.1.4. Ailevî Nedenler.....	65
2.5.1.5. Ekonomik Nedenler.....	66
2.5.2. Şiddetin Yaşam Kalitesi, Ekonomik ve Sosyal Durumla İlişkisi.....	66
2.6. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.....	72
2.6.1. Şiddet Failinin ve Mağdurunun Özellikleri.....	72
2.6.2. Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri.....	75
2.6.3. Şiddetin Kadın ve Çocuk Üzerindeki Etkileri.....	77
2.6.4. Şiddet Döngüsü.....	79
2.7. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Şiddetin Önlenmesi.....	81
2.7.1. Şiddetle Mücadele Kapsamında Kurumsal Yapı.....	81
2.7.2. Şiddetle Mücadele Kapsamında Ulusal Eylem Planları.....	86
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	99
3.1. Araştırmanın Modeli.....	99
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	99
3.3. Veri Toplama Araçları.....	99
3.4. Veri Toplama Süreci.....	100
3.5. Verilerin Analizi.....	100
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	101
4. BULGULAR.....	102
4.1. Demografik Bilgiler.....	102
4.2. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar.....	102
4.3. Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar.....	105
4.4. Yaşa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar.....	109
4.5. Sınıfa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar.....	114
4.6. Medeni Duruma Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar.....	120
4.7. Aileyle İkamet Edilen Yere Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar.....	123
5. TARTIŞMA.....	129
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	134
KAYNAKLAR.....	141
EKLER.....	148
Ek 1. KADINA YÖNELİK ŞİDDET ANKETİ.....	148
Ek 2. ÖZGEÇMİŞ.....	150

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Demografik Özellikler

Tablo 2. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

Tablo 3. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

Tablo 4. Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

Tablo 5. Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

Tablo 6. Yaşa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

Tablo 7. Yaşa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

Tablo 8. Sınıfa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

Tablo 9. Sınıfa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

Tablo 10. Medeni Duruma Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

Tablo 11. Medeni Duruma Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

Tablo 12. Aileyle İkamete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

Tablo 13. Aileyle İkamete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

KISALTMALAR DİZİNİ

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

BM: Birleşmiş Milletler

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

AK: Avrupa Konseyi

CEDAW: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

AP: Avrupa Parlamentosu

OPAAW: Kadının İlerlemesi İçin Eylem Planı

GREVIO: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Uzmanlar Grubu

SDG: Sürdürülebilir Gelişme Hedefleri

EPİM: Evrensel Periyodik İnceleme Mekanizması

İHK: İnsan Hakları Konseyi

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

TMK: Türk Medenî Kanunu

TCK: Türk Ceza Kanunu

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

İSG: İş Sağlığı ve Güvenliği

ŞÖNİM: Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi

PSDM: Psikolojik ve Sosyal Destek Merkezi

SHM: Sosyal Hizmet Merkezi

ASM: Aile Sağlığı Merkezi

TSM: Toplum Sağlığı Merkezi

1. GİRİŞ

Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan ve onları etkileyen, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık nedeniyle kadınların insanca yaşama hakkını ihlal eden tüm tutum ve davranışlar olarak özetlenen *kadına yönelik şiddet*; Avrupa Konseyi kapsamındaki İstanbul Sözleşmesi'nin 3. maddesinde “*ister kamuda ister özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ya da acı verilmesi sonucunu doğuracak şiddet eylemleri*” olarak tanımlanmıştır.

Toplumların geleneksel yapısı erkek egemenliğine dayandığı için kadınlara farklı roller verile bile kadına/kıza yönelik şiddet dünyada ve Türkiye’de kanayan ve çözüm bekleyen bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Bu nedenle cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması, toplumun kadınlara biçtiği rollerin gözden geçirilmesi ve şiddetin medyada doğru yansıtılması önem kazanmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi bağlamında, bireylerin şiddete bakış açılarının değiştirilmesi ve herkesin şiddetle etkin şekilde mücadele etmesi gerekmektedir. Çünkü kadınların hakları/temel özgürlükleri, birtakım gerekçelere sığınarak ihlal edilmektedir.

Dünya ölçeğinde yaygın bir sorun olan kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal tutumların belirlenmesi, kadınlara/kızlara yönelik şiddetin nedenlerini anlayabilmek ve bu nedenlere ilişkin çözüm yollarını üretebilmek açısından önemlidir. Şiddete yaklaşımın geleneksel normlara dayanması, mücadele bakımından sıkıntıları beraberinde getirmekte olup şiddeti görmezden gelen gerekçelerin öne sürülmesine ve ilgili eylemi onaylayan bir tutum geliştirilmesine yol açmaktadır. Böylece mağdurlar, şiddet yaşantılarını doğrudan ifade edemez hale gelmektedirler. Bu nedenle *evde, toplumda şiddeti önleme ve şiddeti azaltmada “şiddete hoşgörü göstermeyen” anlayışın oluşturulması, her bireyin şiddete son verme yönünde sorumluluk alması ve çaba göstermesi önemlidir* (Tel, 2002:1-9).

Kadınların maruz kaldığı şiddetin temelinde; kadınların eğitim, sağlık, çalışma hayatı, medya ve karar alma mekanizmalarına katılımlarında yaşanan “*toplumsal cinsiyet eşitsizliği*” vardır. Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin ilk maddesi siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki kadın ve erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin, medeni durumları ne olursa olsun kadınlara tanınmasını içermektedir (Baykal, 2008:23).

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de güncelliğini koruyan kadına yönelik şiddet konusu, ulusal ve uluslararası platformlarda tartışılmaktadır. Kadın dernekleri ile

sivil toplum kuruluşlarının, medyayı etkin şekilde kullanmaları sonucunda başlattıkları şiddetle mücadele; kadınlar ile mağdurların gerçekleştirdikleri eylemler ve kamuoyunda seslerini duyurmalarıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Kadına yönelik şiddeti engelleme ve kadına eşit haklar verme meselesi, alınan önlemler ve hukuksal düzenlemeler sayesinde; mağdurların yararlanabileceği kurum/kuruluşların artmasına, kadınlara/kızlara desteğin çoğalmasına ve toplumun bilinçlenmesine yol açmıştır.

Ülkemizde hukuksal olarak 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da aile içi şiddetten bahsedilmektedir. Uygulamadaki eksiklikler/ihtiyaçlar doğrultusunda 4320 sayılı kanun güncellenmiş ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çıkarılmıştır. Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu gerek töre bahanesiyle işlenen cinayetler açısından gerekse şiddet ile ilgili yaralama ve ölümler açısından, ilgili maddelerin hükümleri çerçevesinde ağırlaştırılmış cezaları kapsamakta olup T.C. Anayasası, TCK, TMK ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun başta olmak üzere yasalarımıza göre *kadına yönelik şiddet suçtur*.

Uluslararası sözleşmeler ve düzenlemeler ile yasalarımız, kadına yönelik şiddetle mücadelede ilgili kurum ve kuruluşlara görev ve sorumluluklar yüklemektedir.

Aile içi şiddet en bilinen hali ile *bir aile üyesinin diğer üyeye kötü muamele etmesi şeklinde* tanımlanır. Aile üyelerinden birinin ihmal, duygusal, sözel, fiziksel veya cinsel alanda sergilediği bu davranışlara maruz kalanın ise acı/utanç duyduğu, zarar gördüğü aile içi şiddet, aileyi temelden sarsan, çok ciddi sonuçlar ortaya çıkaran ve aile üyelerinin tümünün örselendiği toplumun her kesimini ilgilendiren bir sorundur (Yıldırım, 1998: 25).

1.1. Araştırmanın Konusu

Dünya Sağlık Örgütü'nce (WHO), kadın sağlığına verdiği ciddi zararlar nedeniyle öncelikli sağlık sorunu olarak kabul edilen kadına yönelik şiddet; en başta kadınları ve çocukları mağdur etse de domino etkisiyle toplumun bütün kesimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, şiddetin olmadığı bir toplumda, güven içinde ve huzurlu bir şekilde yaşama isteği herkesin en doğal hakkıdır.

Farklı toplumlarda ve kültürlerde kadına yönelik şiddete sıklıkla rastlanmaktadır. Bu yönüyle şiddet, kadınlar ile çocuklarının ruh sağlıkları üzerinde derin izler bırakmakta ve aileleriyle yakın çevrelerinde sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır. Fiziksel açıdan kadını yıpratın, yaralanmasına, kalıcı hasarlar almasına hatta ölümüne sebep olan şiddet;

ekonomik ve sosyal alanda mağduru güçsüz bırakmaktadır. Kişinin dokunulmazlığı ile maddi ve manevi varlığını tanımlayan Anayasanın 17. maddesine göre; “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz” (T.C. Anayasası, 1982). Bu madde ile herkesin yaşam hakkı garantiye alınmakta, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağı taahhüt edilmiştir.

Anayasanın 10., 17. ve 41. maddelerinde; Türk Medenî Kanunu’nun 11.-12., 124., 125.-126. ve 127. maddelerinde; Türk Ceza Kanunu’nun 81., 86.-87., 89., 96., 99.-100., 102.-103., 104.-105., 280. ve 287. maddelerinde; Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 76. ve 77. maddesinde; 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da ve İş Kanunu’nun ilgili maddelerinde kadınlara/kızlara yönelik şiddetle mücadele kapsamında düzenlemeler mevcut olduğundan; kanunlarımızın mağdurların yanında olduğu görülmektedir. Yine de kadına/kıza yönelik şiddetin ortadan kalkması ve kadının toplum içinde hak ettiği yeri alabilmesi için yasal düzenlemelerin yanı sıra, ilgili düzenlemelerin getirdiği haklar ile sorumluluklar üzerine *farkındalık/bilinç oluşturulması gerekmektedir.*

Böylelikle mağdur; yalnız olmadığını anlayacak, kendini güvende hissedecek ve devlet koruması altında bulunduğu için geleceğe umutla bakabilecektir. Kadınların kendi ayakları üzerinde durabilmeleri ve ekonomik yönden bağımsızlıklarını kazanmaları çok önemlidir. Şiddete uğradıklarında, bu durumdan kurtulmanın Alo 183 Destek Hattı ile bir telefon kadar yakın olduğunu, hizmetlerin ücretsiz verildiğini, gizliliğin en temel prensip sayıldığını, çocukları için endişelenmelerine gerek olmadığını çünkü çocukların koruma altına alındığını, sağlıklarının emin ellere emanet edildiğini ve barınacakları yerlerde tüm ihtiyaçlarının karşılanacağını öğrenen mağdurlar; *şiddeti sonlandırabilmek için harekete geçecekler ve yasal haklarını kullanmaktan çekinmeyeceklerdir.*

Öte yandan, kadınların/kızların her alanda hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmaları ve ülkemize değer katmaları için kadına yönelik her türlü şiddeti önlemeye çalışan kamu/özel, kurum/kuruluş, kişi/örgüt başta olmak üzere bütün paydaşlar en hassas şekilde ve iş birliği ile konunun üzerine gitmelidir. Çünkü kadınların ekonomik ve sosyal alanda güçlenmeleri temin edilmedikçe, *ülkelerin sürdürülebilir şekilde gelişmelerinden veya kalkınmalarından bahsedilemeyeceği aşikardır.*

Mağdur olsun/olmasın kadının güçlenmesi, tüm bireysel haklarını/menfaatlerini bilinçli şekilde kullanması durumunda, Türk aile yapısı sağlamlaşacak ve toplum daha sağlam temeller üzerinde yükselecektir. Kadınların güçlü ve şiddetten emin oldukları her toplumda, aileler ve ülkeler de aynı oranda kuvvetli olacaktır. İnsan onuruna yakışan bir yaşam standardına kavuşan, eğitim, bilim, siyaset, ekonomi ve çalışma hayatı başta olmak üzere her alanda hak ettiği yeri elde eden kadın; içinde bulunduğu topluma/ülkeye değer katacaktır.

Bu bağlamda, eğitim, öğrenim, farkındalığın artması, kendine güvenin gelişmesi, seçeneklerin çoğalması, kaynaklara erişimin ve kontrolün artırılması, cinsiyete dayalı ayrımcılık ile eşitsizlik içeren kurumların veya yapıların dönüştürülmesi için çalışmalar yapılması, kadınların/kız çocuklarının güçlenmesi sürecinde önemli araçlar arasındadır (Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü, 2018).

Kadına yönelik her türlü şiddetle mücadele kapsamında; *gençlerin, özellikle genç kadınların, kadına yönelik şiddet sorunu hakkındaki bilgi düzeyleri ile tutumlarının ve düşüncelerinin, şiddete karşı farkındalık oluşturma ile şiddeti önleme çalışmaları için önemli olabileceği düşünülmektedir* (Kabasakal ve Girli 2012: 109). Bu bakış açısıyla; cinsiyetleri, yaşları, eğitim düzeyleri, medeni halleri ve aileyle ikamet durumları bağlamında; “*Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları*” bu araştırmanın temel konusunu oluşturmuştur.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kadınların veya kızların, şiddete maruz kalmalarını kabul etmek mümkün olmasa da Türkiye’de ve dünyada, kadınlara yönelik şiddetin yaygınlaşması hatta artış eğilimi göstermesi oldukça düşündürücüdür. Kız çocuklarının eğitim hayatlarının başlangıcından hatta ilk çocukluk dönemlerinden itibaren birebir tecrübe/şahitlik ettikleri şiddet vakaları nedeniyle, psikolojik yönden sıkıntılar yaşadıkları bilinmektedir. Erkeklerin egemenliği altında şekillenen toplumlarda şiddetin sıradanlaştırılması, hafifletici sebeplerin ön plana çıkarılması ve normalmiş algısında ısrar edilmesiyle; kadına yönelik şiddeti önlemek bir yana şiddetle mücadelede ciddi sıkıntılarla karşılaşmaktadır.

Bu çalışmada *kadınların eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ile medya alanlarında güçlenmeleri sağlandığında şiddetin azalıp azalmayacağı sorgulanmıştır*. Kadına/kıza yönelik her türlü şiddetle mücadele kapsamında ulusal ve uluslararası platformlarda ortaya konan belgeler ile ülkelerin yerel düzeydeki anayasaları ve kanunlar çerçevesinde uygulamaya koydukları şiddeti önleme argümanlarının durumu,

Türkiye gerçekliğinde gözden geçirilmiştir. Kadınların maruz kaldıkları şiddet nedeniyle yaşadıkları sorunlar anlatılmış, şiddet uygulayanların bu eylemlerinin bir açıklaması olup olmadığı noktası sorgulanmıştır.

Araştırmada şiddet mağdurlarına sağlanan hizmetlerin neler olduğu ve onların bu hizmetlere erişimde karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Literatür taramasında kadına yönelik şiddet çerçevesinde araştırmalar yapıldığı, şiddeti önlemek için eylem planlarının hazırlanarak uygulamaya konduğu, kadınların güçlendirilmesine çalışıldığı anlaşılmıştır. Mağdurların, kendilerine sağlanan hizmetlere erişim ve yararlanma durumları konusunda araştırmalar gerçekleştirildiği ancak çeşitliliğinin çok olmadığı ve güncel araştırmaların yetersiz kaldığı dikkat çekmiştir. Bu durum, araştırmanın bilimsel alandaki gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda çalışmanın kadına yönelik şiddetin her türlüyle mücadele ve şiddeti önleme alanına katkı sağlayacağı, akademiye önemli veriler sunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmadaki temel amaç, sosyal hizmet öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları konusunda düşüncelerinin ve bakış açılarının incelenmesidir. Bu temel amaca ulaşabilmek için öğrencilerin;

1. Okudukları sınıflara,
2. Aile yapılarına,
3. Cinsiyetlerine,
4. Yaşlarına,

5. Aldıkları eğitimlere göre düşünceleri arasında ilişkilerin bulunup bulunmadığı incelenmiş, yukarıdaki her bir kriter için “*değişim var mı?*” alt sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın bir diğer amacı ise şiddete uğrayan veya uğrama riski taşıyan ya da desteğe ihtiyacı olduğu düşünülen bireylerin sosyal destek hatlarına veya birimlerine yönlendirilmesi hakkında, sosyal hizmet öğrencilerinin düşüncelerini ölçebilmektir. Bu noktada şiddetin nedenlerini, türlerini ve toplumsal bir sorun olduğunu bilen öğrencilerin; uygulamalı eğitimlerde problemleri çözmede yetersiz kaldıkları, sağlık kurumlarında ve diğer kuruluşlarda verilen hizmetler ile şiddetle mücadele kapsamında izlenecek yollarda çözüm üretmede zorlandıkları düşünülmektedir. Bunun önüne geçmek için öğrencilerin staj sürelerinin arttırılmasının, uygulamalı eğitimlerinin belli sürelerde/farklı kurumlarda gerçekleştirilmesinin uygun olup olmayacağı değerlendirilmiştir.

Araştırmanın hipotezleri:

1. Sosyal hizmet öğrencilerine göre; şiddet mağduru durumundaki kadınların, sevdiklerine fail tarafından zarar verileceği düşüncesi, mağdur olmayan kadınlara oranla

daha yüksektir.

2. Sosyal hizmet öğrencilerine göre; yazılı, görsel ve işitsel medya platformlarında çıkan şiddet içerikli haberler; toplumdaki şiddet eğilimini arttırmaktadır.

3. Sosyal hizmet öğrencilerine göre; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile kadına yönelik şiddetle mücadelede devleti temsil eden dört bakanlık (Sağlık, İçişleri, Adalet, Milli Eğitim) ve bir başkanlığın (Diyanet) mağdurlara uyguladığı sosyal destek kapsamındaki hizmetler, kadınları güçlendirme hizmetlerine oranla daha etkilidir.

Araştırma sonunda elde edilecek bilgiler, sosyal hizmet öğrencilerinin mezuniyet öncesi eğitimleri ve mezuniyet sonrası hizmet içi eğitimlerinin düzenlenmesi noktasında veri oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Öğrencilerin kadına yönelik şiddet ve şiddetle mücadeledeki mevcut bilgilerinin veya tutumlarının iyileştirilerek, farkındalık açısından yönlendirilmelerinin gerekliliği düşünülmektedir. ***Söz konusu amaçlar doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularının cevapları aranmaktadır:***

• Sosyal hizmet öğrencileri, şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüklerinde yardım ederler mi?

• Sosyal hizmet öğrencileri, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında ekonomik sebeplerin yer aldığına inanıyorlar mı?

• Sosyal hizmet öğrencileri, mağdurların, çocukları için şiddete katlandıklarını düşünüyorlar mı?

• Sosyal hizmet öğrencileri, medyada çıkan şiddet içerikli haberlerin toplumdaki şiddet eğilimini arttırdığını düşünüyorlar mı?

• Sosyal hizmet öğrencileri, kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini istiyorlar mı?

• Sosyal hizmet öğrencileri, şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olduklarını düşünüyorlar mı?

• Sosyal hizmet öğrencileri, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğine inanıyorlar mı?

• Sosyal hizmet öğrencileri, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyorlar mı?

Bu çerçevede çalışmanın ikinci bölümünde; şiddetin ve kadına yönelik şiddetin tanımına, şiddete sosyolojik yaklaşıma, şiddetin risk faktörlerine, nedenlerine, türlerine ve aile içi şiddete, kadınların şiddete katlanma nedenlerine, şiddetin kadınlar ve çocuklar üzerindeki etkilerine, failin ve mağdurun özelliklerine, şiddetin yaşam kalitesiyle, sosyal ve ekonomik durumla ilişkisine, şiddet döngüsüne ve şiddeti tanılamaya, şiddete ilişkin

tutulmlara ve yaklaşımlara, kadına y6nelik şiddetle m6cadeleye ve şiddetin 6nlenmesine dair bilgilere yer verilmiştir. Gereç ve y6ntem konusunun ele alındığı 6ç6nc6 b6l6mde ise araştırmanın modeline, araştırmanın problemine, araştırmanın evrenine, veri toplama s6recine, veri toplama araçlarına, verilerin analizine ve araştırmanın sınırlılıklarına yer verilmiştir. Bulguların ele alındığı d6rd6nc6 b6l6mde ise sosyal hizmet 6ęrencileriyle gerçekteştirilen anketlerden elde edilen verilerin analizi yer almıştır. Tartışma ve sonuç b6l6m6nde ise elde edilen bulguların detaylı değerlendirmesi yapılarak 6nerilere yer verilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde şiddetin ve kadına yönelik şiddetin tanımına, kadına yönelik şiddette tarihî süreç ile şiddete dair yaklaşımlara ve şiddeti tanılamaya; kadına yönelik şiddetin türlerine, nedenlerine ve yaşam kalitesiyle ilişkisine; aile içi şiddete ve kadına yönelik şiddetle mücadele ile şiddetin önlenmesine dair bilgiler yer almaktadır.

2.1. Şiddetin ve Kadına Yönelik Şiddetin Tanımı

Güncel Türkçe Sözlüğüne bakıldığında şiddet kelimesinin Arapça kökenli olduğu ve altı farklı tanımının bulunduğu görülmektedir. Konumuzu ilgilendiren anlamlarına bakıldığında ise “1. Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik. 2. Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma. 3. Kaba güç. 4. Duygu veya davranışta aşırılık.” şeklinde tanımlamalarla karşılaşılmaktadır.

2012’de kabul edilen 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 2. maddesinin (d) bendine göre ise şiddet; “Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik/ekonomik açıdan zarar görmesiyle ya da acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal/özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı” ifade etmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti; “*Sahip olunan fiziksel güç ya da kudretin, tehdit yoluyla ya da doğrudan, kendine, bir başka insana, bir gruba ya da topluma karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme bozukluğu ile sonuçlanan ya da sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde uygulanması*” biçiminde tanımlamaktadır (Subaşı ve Akın, 2003:1).

Kadına yönelik şiddet, Birleşmiş Milletlerin (BM) 20 Aralık 1993’te kabul ettiği “Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge’nin” 1. maddesinde; “Kadınlara yönelik, şiddet ister kamusal ister özel hayatta olsun bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama ve özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi anlamına gelir.” şeklinde tanımlanmaktadır (BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi, 1993).

Yine 6284 sayılı kanunun 2. maddesinin (ç) bendine göre kadına yönelik şiddet; “Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu kanunda şiddet

olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı” ifade etmektedir (6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012).

Çeşitli nedenlerle ve sıklıkla şiddetin acısını, yıkıcılığını güçlü biçimde yaşayan insan, sürekli şiddetten yakınmış; fakat yakındığı şeyin uygulayıcısı olmaktan da vazgeçememiştir. İnsan şiddetin hem mağduru ve hem de uygulayıcısı olmak gibi çelişik bir durumdan kurtulamadığı için, şiddette meşru olan-olmayan ayırımına gitmiş ve böylelikle doğrudan veya dolaylı bir şekilde şiddeti sürekliliği olan bir olgu haline getirmiştir. Bu nedenle, herkesin bir şekilde de “meşru” olarak tanımlanan bir şiddeti olmuştur. Bazen savunma, bazen intikam, bazen ceza, bazen terbiye... adına “meşrulaştırılan” şiddet, insanın ayrılmaz bir parçası olarak var olmaya devam etmiş ve etmektedir (Vatandaş, 2003:17-18).

Birçok toplumda kadına şiddet, kabul edilir bir davranış olarak algılanmakta ve evliliğin sıradan bir özelliği olarak görülmektedir. Şiddete uğrayan kadınlar için güvenilir ciddi destek sistemlerinin bulunmaması ve ailede şiddete yönelik yasal düzenlemelerde yetersizliklerin olması şiddetin artmasına katkıda bulunmaktadır (Güler ve ark., 2005:52). Yine de şiddetin önlenmesinde ve şiddetle baş etmede toplumsal ve bireysel düzeyde bilgilendirme ve sorumluluk kazandırma çalışmaları devam etmektedir (Salaçin ve ark., 2009:95-100).

2.2. Kadına Yönelik Şiddette Tarihî Süreç

Kadına/kıza yönelik şiddet kapsamındaki tarihsel süreç konusu, “Dünyada Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Hakları” ile “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Hakları” olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

2.2.1. Dünyada Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Hakları

Kadınların şiddetle özellikle fiziksel şiddetle karşılaşmalarının geçmişi 3000 yıl öncelerine dayanmaktadır. Konu çerçevesinde araştırma yapan arkeologların kadın ve erkek mumyalarını incelemeleri neticesinde ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Erkeklerle ait mumyalarda en az %9 en çok %20 oranında kırığa rastlanırken, kadın mumyalarında en az %30 en çok %50 oranında kırık tespit edilmiştir.

Şiddet, insanlığın tarihi kadar eski, niteliği ve niceliği toplumun yapısına ve geçen zamana göre farklılıklar gösteren, günlük yaşamda duygusal, sözel, fiziksel, ekonomik, siyasal ve terör boyutları ile sıklıkla karşılaşmak zorunda kaldığımız, alınan tüm yasal önlemlere rağmen gelişmesini tamamlamış ülkelerde bile önü alınamayan sosyal bir

gerçeği ifade etmektedir (Aşıröz, 2006:39-47).

Toplumlardaki erkek egemenliği hemen her dönemde varlığını sürdürmüştür. Bu sebeple kadınlar, çeşitli şekillerde kötü muamelelere maruz kalmışlar ve ezilmişlerdir. Kadına yönelik şiddete karşı çıkan ve 1405'te yazdığı kitapta kocaları tarafından şiddete uğrayan kadınlara destek olan Fransız yazar Christine de Pisan ile Pakistan'da yaşayan Guru Nanak Dev, kadın ile erkek eşitliğini savunmuşlardır.

Kadınların cinsiyet ayrımcılığına tabi tutulması, sosyal yaşamda eşit haklara sahip olmamaları, toplumlarda ikincil olarak nitelendirilmeleri yetmezmiş gibi şiddete maruz kalmaları sonucunda; eşit haklar ve kadın hakları kavramları ön plana çıkmıştır. 5 Ekim 1789'da Fransa'da gerçekleşen "*Ekmek Ayaklanması*" küçük bir kız çocuğu tarafından başlatılmış ve ayaklanmaya kadınlar yön vermiştir. İngiliz yazar Mary Wollstonecraft 1792'de yayınlanan "*Kadın Haklarının Korunması*" adlı kitabında kadın ile erkeğin eşit olduğunu ve kadınların eğitim hakları bulunduğunu savunmuştur.

1793'te işçi çamaşırcı kadınlar, sabun fiyatlarının yüksekliği sebebiyle dükkanları basmışlardır. 15 Eylül 1845'te Batı Pensilvanya'da iplik fabrikasında çalışan 1500 kadar kadın işçi greve giderek çalışma saatlerinin haftanın 6 günü ve günde 10 saat şeklinde düzenlenmesini talep etmişlerdir. Önde gelen kadın hakları savunucuları Elizabeth Cady Stanton ile Lucretia Mott, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) ilk kadın hakları kongresini 1848'de düzenlemişler; Amerikan Bağımsızlık Deklarasyonu'nda "*Tüm kadın ve erkekler eşit olarak doğmuştur*" cümlesinin bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. 18. yüzyılda yaşayan İngiliz filozof John Stuart Mill, ilk kez kadına oy hakkını gündeme getirmiş ve erkeğin kadına uyguladığı şiddeti "*vahşilik*" olarak nitelendirmiştir.

8 Mart 1857'de New York'ta bir dokuma fabrikasında başlayan eşit işe eşit ücret, 8 saat çalışma ve doğum izni gibi isteklerin yer aldığı grev, dünyanın en kapsamlı ilk kadın hareketi olarak kayıtlara geçmiştir. Grev sürerken fabrikada çıkan yangında, 129 kadın işçi yanarak ölmüş; 1910'da Danimarka'da düzenlenen bir konferansta 129 kadın işçinin anısına 8 Mart günü "*Dünya Emekçi Kadınlar Günü*" olarak kabul edilmiştir. BM Genel Kurulu, 1977'ye gelindiğinde 8 Mart'ı "*Dünya Kadınlar Günü*" ilan etmiştir ki, bu özel günü dünya üzerindeki ülkelerin çoğunluğu kutlamaya devam etmektedir.

1864'te Uluslararası İşçi Birliği (1. Enternasyonal) kurulmuş ve kadınların da üye olması onaylanmıştır. Aynı yıl Kuzey Carolina Üst Mahkemesi'ne gelen kadına yönelik şiddet olayında; "Kocanın eylemi, kalıcı yara oluşturmamış, kötü niyetle uygulamamış, gaddarca ve tehlikeli değilse, perdeyi kapamak, gözleri yummak ve çiftleri unutmaya ve bağışlamaya bırakmak daha iyidir" şeklinde karar vermiştir. Bu durum kadın hakları

savunucularının tepkisini çekmiştir. Çünkü aynı dönemin İngiltere'sinde kadınlara ve çocuklara saldırgan davranışlar gösterenlere, altı aya kadar hapis cezası öngören bir yasa çıkarılmıştır.

1866'da Amerika'da "*Ulusal Ekmek Birliği*" kurulmuş; bu örgütlenme kadına eşit ücret ödenmesini ve kadınların lider konuma gelmesini ilk kez talep etmiştir. Aynı yıl Teksas'ta "*Hiçbir kadın dayakla iç içe yaşamak zorunda değildir*" diyen Martha White Mc Whirter önderliğinde dayaktan kaçan kadınlara yardım etmek amacıyla, ilk kadın sığınma evi kurulmuş ve yaklaşık elli kadın, 1880'e kadar çiftçilik yaparak, otel işleterek, buradaki bir evde, toplu halde yaşamıştır (Polat, 2004:27).

1871'de Paris'te, halkın davasını savunurken öldürülen bütün yurttaşların meşru çocuklarına aylık bağlanması kararlaştırılmıştır. 1874'te Kregel Mskaya fabrikasında kadınlar aktif rol oynamışlardır. 1883'e gelindiğinde Maryland'da aile içi şiddet belli sınırların ötesinde suç olarak kabul edilmiştir. 1889'da Londra'da May ve Briant için çalışan kibritçi kadın işçiler, vasıfsız işçiler arasında sendikalaşmayı başlatınca, binlerce kadın işçi sendikali olmayı seçmiştir.

1900'lere girildiğinde İngiltere'deki kadınlar, kendilerine oy hakkı verilmesi için dilekçe kampanyası başlattıklarında 30 bin imzalı dilekçe Avam Kamarası'na verilmiş; Londra'da binlerce kadının katılımıyla oy hakkı için gösteriler yapılmıştır. 1928 yılında İngiliz kadınlar da erkekler gibi 21 yaşında oy hakkı elde etmişlerdir. 1900'lü yılların başında mücadeleye başlayan Filipinli kadınlar, toplumsal cinsiyet eşitliğini tartışmaya açmışlar ve 1937'de oy kullanma hakkına kavuşmuşlardır.

1902'de Kuzey Amerikalı ve Avrupalı kadınlar; kadın hakları ile kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası standartların uygulanması amacıyla harekete geçmişlerdir. İngiltere'nin ve Rusya'nın farklı şehirlerinde örgütlenerek mitingler düzenleyen kadınlar; şiddete ve adaletsizliğe isyan etmişlerdir. Başta Almanya ile Danimarka'da eylem yapan kadınlar, yıllar ilerledikçe sosyal alanda kazanımlar elde etmişlerdir.

Avrupa, Kuzey Amerika, Yeni Zelanda ve Avustralya başta olmak üzere dünyanın birçok bölgesinde oy hakkı kazanarak vatandaşlık haklarından eşit şekilde yararlanmak isteyen kadınlar mücadeleye girişmişlerdir. 1. Dünya Savaşını her yönden kayıp olarak gören ve protesto eden kadınlar, 1915'te Lahey kentinde düzenledikleri kongrede tekrar sahne alarak "*Bariş ve Özgürlük İçin Uluslararası Kadın İttifakı*" platformunu sayesinde seslerini yükseltmişlerdir.

Kadına yönelik şiddetin hiçbir gerekçesi kabul edilebilir bir durum değildir. Din, dil, etnik grup veya sınıf bakımından neye dahil olurlarsa olsunlar; uygulanan şiddet, en

basit haliyle temel insan haklarının ihlalidir. Bu nedenle BM ve diğer kuruluşlar, kadına yönelik şiddete karşı duyarsız kalmamaya özen göstermişler ve kadın hakları ile kadına yönelik şiddetle mücadeleyle meşruiyet kazandırmışlardır. Çünkü kadına yönelik şiddet, uluslararası barışın önündeki en büyük engellerden biridir.

BM Kadının Statüsü Komisyonu, 1946 yılında, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey'in bir organı olarak siyasi, ekonomik, toplumsal ve eğitim alanlarında kadınların haklarına yönelik raporlar hazırlamak ve tavsiye kararları almak amacıyla kurulmuştur (<http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/>).

Kadının Statüsü Komisyonu bünyesinde oluşturulan şikâyet mekanizması ile insan hakları ihlalleri veya şiddet söz konusu olduğunda mağdur kadınların ya da kızların başvuruda bulunmaları sağlanmıştır (http://www.stopvaw.org/Complaint_Mechanism_-_Commission_on_the_Status_of_Women.html).

10 Aralık 1948'de BM Genel Kurulunca ilan edilen “*İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*” ile kadınların da erkelerin de özgürlük ve güvenlik açısından kazanımları olmuştur. Bu beyannamede kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin doğrudan madde yer almamakla birlikte, ***ilk beş maddenin kadınlar ile kız çocuklarına yönelik şiddetle ilişkili olduğu aşikârdır:***

Madde 1: Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar.

Madde 2/1: Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.

Madde 3: Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

Madde 4: Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticareti her türlü biçimde yasaktır.

Madde 5: Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz, ceza verilemez (İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1948).

BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yer alan hakları güvence altına almak gayesiyle 1950'de Avrupa Konseyi (AK) tarafından imzaya açılan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14. maddesinde cinsiyet dâhil ayrımcılığa karşı yasaklar getirilmektedir. Sözleşme'nin 7. protokolünün 5. maddesi “*eşler arasında eşitlik*” ilkesini ele alırken, 12. protokolünün 1. maddesinde “*ayrımcılığın genel olarak yasaklanması*” dile getirilmiştir.

1952 yılına gelindiğinde Kadınların Siyasi Hakları Sözleşmesi, 1957 yılında Evli Kadınların Vatandaşlığı ve Evlilikte Rıza Sözleşmesi, 1962'de Asgari Evlilik Yaşı ve Evliliklerin Kayıt Altına Alınması Sözleşmesi, 1967'de ise Kadına Karşı Ayrımcılığın

Sonlandırılması Sözleşmesi kabul edilmiştir. Kadının Statüsü Komisyonu tarafından hazırlanan “*Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Bildirgesi*” 1979 yılında üye ülkeler tarafından onaylanmıştır (Subaşı ve Akın, 2003:9). Kadın ve erkek eşitliği ile kadına karşı şiddet konusundaki duyarlılığın 2. Dünya Savaşı’ndan sonra ivme kazandığı görülsün ve kadına yönelik şiddet farklı platformlarda dile getirilmiş olsa da 1960’lı yılların başına kadar bir nevi ötelenmiştir.

BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile BM Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme 16 Aralık 1966’da toplanan BM Genel Kurulunda onaylanmış olup “*İkiz Sözleşmeler*” olarak da bilinmektedir. Medeni ve siyasal hakların kullanılmasında, evlilik ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hakların kullanılmasında, çalışma şartlarının iyileştirilmesi ile ücretlendirmelerde kadın ve erkek eşitliği bu sözleşmelerle güvence altına alınmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi daha çok feminist örgütler ya da sivil toplum kuruluşları yürütmeye çalışmışlardır (Kocacık, 2004:19). Kadına/kıza yönelik fiziksel şiddetle ilgili 70’lere kadar sınırlı sayıda bilimsel çalışma yapılmış olup ilk kez 1971’de Journal of Marriage and the Family adlı bilimsel dergide “*aile içi şiddet*” konulu özel bir ek verilmiştir. Ayrıca aile içinde şiddete maruz kalanlara yardımcı olacak sosyal servisler, yine bu dönemde yaygınlaşmaya başlamış ve konuyla ilgili ilk eser 1974’te İngiltere’de Erin Pizzey tarafından kaleme alınmıştır (Işıloğlu 2006:18). Dünyadaki kadın hareketinin en somut başarılarından biri olarak değerlendirilen kadın sığınma evleri, alanlarında öncü olmalarının ötesinde kadınların ihtiyaçlarını olabildiğince karşılamak amacıyla hayata geçirilmiş olup ilk kadın sığınma evi Londra’da 1972 yılında açılmıştır.

Yine de kadına yönelik şiddet olgusu, uluslararası toplumun gündemine “kadının insan hakları” kavramı beraberinde girebilmiştir. BM, 1975-1985 yılları arasında “*Kadın On Yılı*” ilan etmiştir. Bu süreçte toplumsal muhalefetin de baskısıyla gelişen “*kadının da hakkı var olgusu*” ile yükselen feminist hareketler, devletleri, kadına yönelik şiddet üzerine düzenlemeler yapmaya zorlamıştır. Bunun sonucunda kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası norm ve standartlar belirlenmiş ve raporlar hazırlanmıştır.

Eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerine ulaşmayı amaçlayan kadının on yılının ana teması istihdam, sağlık ve eğitim olarak belirlenmiştir. Bu dönemde tüm dünyada kadına ilişkin konulara dikkat çekilmiş ve birçok aktivite başlatılmıştır (Taşkın, 2004:17). 1975 yılı ortalarında Ulusal Kadınlara Yardım Federasyonu, şiddete uğrayan kadınlarla ilgilenen gönüllü kadın gruplarından otuz beş tanesinin bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Bu federasyonun amacı; dayak yiyen kadınlara ve çocuklara geçici sığınma sağlamak ve

ev içinde uygulanan şiddetin kanıtlarını kamuoyuna açıklamaktır (Yıldırım, 1996:45).

Avrupa ülkelerinde kadın hareketi yaygınlaşınca kadın sığınma evlerinin sayıları artmıştır. Almanya'nın Berlin kentinde 1974'te açılan ilk kadın sığınma evinden sonraki yirmi yılda, Almanya genelinde 260 tane kadın sığınma evi açılmıştır. İsviçre'nin Zürih kentinde faaliyet gösteren kadınları koruma derneği, 1978'de danışma bürosu ile 1979'da sığınma evini açarken; aynı yıl İsveç'te ülkenin ilk kadın evi mağdur kadınların hizmetine girmiştir. 1986'nın sonuna kadar ABD'de mevcut kadın sığınağı sayısı 700'ü aşmıştır.

Uluslararası kadın hareketi, kadınların toplumsal ve ekonomik alanda yaşadıkları sorunların dünya gündeminde yer almasını sağlamak için BM'de girişimlerde bulunmuş ve 1975 yılının "*Uluslararası Kadın Yılı*" ilan edilmesini sağlamıştır. 1975-1985 yılları arasındaki dönem ise "*Eşit Haklar, Kalkınma ve Barış için Kadın On Yılı*" kabul edilmiş ve 1975'te Meksika'da "*1. Dünya Kadın Konferansı*" düzenlenmiştir. Böylelikle kadın sorunlarını konuşmak üzere bir araya gelen devletler, ilk uluslararası toplantıyı da bu konferans sayesinde gerçekleştirmişlerdir. Kadınların yaşadıkları sorunların uluslararası toplumsal, siyasi ve ekonomik gündeminin ayrılmaz bir parçası olması gerektiği ilk kez bu konferansla "*uluslararası düzeyde*" kabul görmüştür. Söz konusu konferansta kabul edilen Eylem Planı'nda ailenin ve bireylerinin eşitlikleri ile güvenliklerinin temini için eğitim programlarının uygulanması tavsiye edilmişse de şiddet konusu vurgulanmamıştır. Konferansın sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilen paralel oturumlarında ise kadına yönelik şiddetin değişik biçimleri dile getirilmiştir.

BM bünyesindeki dokuz temel insan hakları sözleşmesinden biri olan ve 1979 yılında kabul edilerek 1981'de yürürlüğe giren "*Kadına Karşı Her Tür Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi*" (CEDAW) kadınların hakları konusunda standartları belirleyen uluslararası bir sözleşme niteliğindedir. Bu sözleşmenin amacı, toplumsal yaşamın her alanında kadın ile erkek eşitliğini sağlamaktır. Sözleşmeye göre kadının medeni durumu ne olursa olsun kadın ve erkek eşitliği esas kabul edilmektedir ve kalıplaşmış cinsiyet rollerine dayalı önyargıların ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. İlgili sözleşme, *kadınlara yönelik ayrımcılığı önlemek için var olan yasal ve bağlayıcı tek uluslararası doküman konumundadır.*

Sözleşmeyle bağlantılı olarak hazırlanan İhtiyari Protokol, 6 Ekim 1999'da taraf ülkelerin onayına sunulmuştur. Bu protokolü onaylayan ülkeler, adı geçen sözleşmenin uygulanmasını denetlemekle yükümlü komiteye; bu sözleşmenin tanıdığı hakların ihlali çerçevesinde bireylerin ve grupların yaptığı veya onların isteğiyle ve onlar adına yapılan tüm başvuruları kabul etme ve inceleme yetkisini tanımışlardır.

1980 yılında Kopenhag'da gerçekleştirilen 2. *Dünya Kadın Konferansı*'nda, aile içinde kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin bir karar alınarak kabul edilmiştir. 2. Konferansta şiddetin sağlık kapsamında ele alındığı, kadınların ve çocukların şiddetten korunabilmesi bağlamında programların geliştirilebilmesi için taraf ülkelere çağrılarda bulunulduğu görülmektedir. 1960'da Dominik'te diktatörlük askerlerinin katlettiği üç kız kardeşin anısına BM 1985 yılında toplanmış ve her 25 Kasım Günü, "*Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi İçin Uluslararası Mücadele Günü*" ilan edilmiştir.

1985 yılında Nairobi'de ülkemiz dahil 157 ülkenin katılımı ile 3. *Dünya Kadın Konferansı* gerçekleştirilmiştir. Bu konferansta kadınların ekonomik ve sosyal yaşam programlarının dışında bırakılmaları sebebiyle gelişme sürecinin yararlarından daha az pay aldıkları vurgulanmıştır. Evin içinde kadına yönelik şiddet, insan ticareti ve silahlı çatışmalarda kadınların durumu gibi kadına yönelik şiddetin farklı boyutları üzerinde durulmuş, bu stratejiler yasal, sosyal ve siyasal katılımı eşitlik olarak üç temel alanda geliştirilmiş ve kadınların bu alanlara eşit katılımının sağlanması ile toplumda daha fazla katkı sağlayacakları kabul edilmiştir. Bu toplantıda benimsenen "*Toplumsal Gelişimde Kadın*" yaklaşımı dünyadaki kadınlara önemli kazanımlar sağlamıştır (Taşkın, 2004:16-22).

Kadın On Yılı kapsamında yer alan tüm amaçların gerçekleşmesinin önündeki en büyük engelin, kadına yönelik şiddet olduğu vurgulanmış ve kadına yönelik şiddet ile BM gündemindeki eşitlik, kalkınma, barış gibi diğer önemli konular arasında bağlantılar kurulması benimsenmiştir.

AK tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadına yönelik şiddetle mücadele için çalışmalar yürütülmektedir. AK Bakanlar Komitesi'nin 1985'te kabul edilen "*Aile İçi Şiddet*" konulu tavsiye kararı ile 1988 tarihli "*Çocukların ve Genç Kadınların Cinsel İstismarı, Fuhuş ve Pornografiye Sürüklenmeleri*" konusundaki ilke kararı ve 1990 tarihli "*Aile İçi Şiddet Konusunda Sosyal Önlemler*" konulu tavsiye kararı söz konusu çalışmaları arasındadır.

BM Kadının Statüsü Komisyonu, Kadına Yönelik Şiddet Çalışma Grubu, 4 Eylül 1992'de Kadına Yönelik Şiddetin Engellenmesi Bildirisi'ni yayınlarken, aynı yıl içinde AK bünyesinde "*Kadın Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi*" kurulmuş ve BM 20 Aralık 1993'te "*Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi*" bildirisini açıklamıştır.

Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi (Önlenmesi) Bildirisi'nde kadına yönelik şiddet; "kamusal ve özel alanda gerçekleşen, kadınların fiziksel, cinsel, duygusal zarar görmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel her türlü cinsiyet temelli şiddet

eylemi veya bu eylemin yapılacağına dair tehdit, zorlama ve keyfi olarak özgürlüğün kısıtlanması” olarak tanımlanmaktadır (Özkan, 2017:552).

1993'te Viyana'da gerçekleşen Dünya İnsan Hakları Konferansı ile kadının insan hakları kavramı BM insan hakları belgelerine girmiştir. Kadın hareketinin yoğun çabası ile Viyana İnsan Hakları Bildirgesi'nde “*kadına yönelik aile içi şiddet ve kadının insan hakları*” konusunun yer alması, BM Genel Kurulu'nda Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi'nin kabulü için itici bir güç olmuştur. Bu bildirge, aynı zamanda kadına yönelik şiddet konusunda ilk uluslararası belge olup şiddet konusunda ilerleyen dönemde gerçekleştirilecek bütün çalışmalara öncülük eden bildirmede kadına yönelik şiddetin önlenmesi için devletlerin alması gereken önlemler açıklanmaktadır (BM Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri, 1993). İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nde tanımlanan insan haklarının kullanımında kadın ile erkek ayrımı gözetilmemiş olsa bile, ilgili hakların büyük bir çoğunluğunun kamusal alanda yaşanan hak ihlallerini ortadan kaldırmayı amaçladığı görülmektedir.

1993'ün yazında Avusturya'nın Viyana şehrinde toplanan 2. *Dünya İnsan Hakları Konferansı*'nda açıkça belirtilen, kadınların hem kamusal hayatta hem de aile içinde can güvenlikleri ile şiddetten uzak yaşama haklarının bulunduğu ve bu durumun kadınların ve kız çocuklarının temel insan haklarından olduğu kayıt altına alınmıştır. Sözü edilen haklar “*evrensel insan haklarının ayrılmaz, bölünmez ve vazgeçilmez bir parçası*” olarak kabul edilmiştir ki; bu durum kadınlara yönelik şiddet kapsamında öncüllük vazifesi görmüş ve üye devletlerin, kamusal hayatta ve aile içindeki özel alanda kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için kalıcı ve somut adımlar atmalarını hızlandırmıştır. (<https://www.sigınaksizbirdunya.org/images/files/2008-kadina-yonelik-siddet-el-kitabi.pdf>).

1993'te Roma'da düzenlenen ve kadına yönelik şiddet konusunu ele alan “Kadın ve Erkek Eşitliği” konulu 3. Avrupa Bakanlar Konferansı ise AK bünyesinde bu alanda yürütülen çalışmaların somutlaşmasına neden olmuştur. Kahire'de 1994 yılında yapılan Uluslararası Nüfus ve Gelişim Kongresi ile Pekin'de 1995'te gerçekleştirilen 4. *Dünya Kadın Konferansı*'nda; dünyanın farklı yerinden gelen kadın organizasyonları, cinsiyete dayalı şiddeti sona erdirmenin öncelikli sorun olarak ele alınmasını savunmuşlardır. Kahire Hareket Programı, cinsiyete dayalı şiddeti; kadının üreme ve cinsel sağlığı ile haklarının karşısındaki en büyük engellerden biri olduğunu kabul etmiştir (<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2536/ozgukaraca.pdf>).

Viyana Konferansı'nın en önemli sonuçlarından biri de bir yıl içinde yani 1994'te İnsan Hakları Komisyonu tarafından kadınlara yönelik şiddetin sebepleri ve sonuçlarını

araştırmak için “*Özel Raportör*” atanmasının sağlanmasıdır (BM İHKK-İnsan Hakları Komisyonu Kararı, 1994:45). Özel Raportörün en önemli görevi; kadına yönelik şiddetin sebep ve sonuçlarına dair ulusal ve uluslararası örgütler ile sivil toplum kuruluşları aracılığıyla veri toplamak ve bunları analiz etmektir. Analizini çok kapsamlı olarak gerçekleştiren raportör; ulusal, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde önerilerde bulunmaktadır. Aynı süreçte BM bünyesinde görev yapan diğer raportörlerle, çalışma gruplarıyla ve İnsan Hakları Komisyonu uzmanları ile iş birliği halinde çalışılmaktadır (<https://www.siginaksizbirdunya.org/images/files/2008-kadina-yonelik-siddet-el-kitabi.pdf>). Özel Raportörün görevlendirilmesiyle, dünyada kadınlara yönelik şiddet çerçevesinde derinlemesine inceleme ve araştırma yapan güçlü bir mekanizma kurulmuş olup taraf ülkelerin yönlendirilmesi ile denetlenmesi sağlanmıştır.

1995 yılında Pekin’de 189 ülke temsilcisinin katılımıyla toplanan BM 4. Dünya Kadın Konferansı’nda “*Pekin Deklarasyonu*” ve “*Eylem Platformu*” isimli iki ayrı belge kabul edilmiştir. Türkiye, bu belgeleri hiçbir çekince koymadan kabul etmiştir. Aynı toplantıda kadının güçlendirilebilmesi için “*Toplumsal Cinsiyet ve Gelişme Yaklaşımı*” benimsenmesi kararlaştırılmıştır. Toplumsal cinsiyet kavramı, *sosyal yönden kadın ile erkeğe değişik kültürlerde verilen roller* olarak tanımlanmaktadır (Yıldız, 2003:61).

Pekin Eylem Platformu’nun kabul ettiği planda kadının güçlendirilmesine yönelik hedefler maddeler halinde tanımlanmıştır. Kadının toplumsal alanlara eşit katılımının önemine vurgu yapılarak, ilgili alanlardaki mevcut engellerin ortadan kaldırılması için ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal karar alma mekanizmalarında kadınların da yer alması öngörülmüştür. Platformunun temaları olan eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerine ulaşılabilmesi için belirlenen acil tedbirler kapsamında on iki ana alanda çalışmaların gerçekleştirilmesi kabul edilmiştir ki, bu on iki alandan biri de kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasıdır. ***On iki alanın ana başlıklarını şunlardır:***

1. Kadın ve Yoksulluk 2. Kadın ve Eğitim 3. Kadın ve Sağlık 4. Kadına Yönelik Şiddet 5. Silahlı Çatışmalarda Kadın 6. Kadın ve Ekonomi 7. Karar Alma Süreçlerinde Kadın 8. Kadının İlerlemesinde Kurumsal Mekanizmalar 9. Kadının İnsan Hakları 10. Kadın ve Medya 11. Kadın ve Çevre 12. Kız Çocukları

Eylem Platformu’nda görüşülen ve kabul edilen kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamındaki ifadeler şunlardır: Kadına yönelik şiddet eşitlik, kalkınma ve barışın elde edilmesinde bir engeldir. Kadına yönelik şiddet, kadınların en temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal etmekte ve bu hakların kullanımını engellemektedir. Kadına yönelik şiddet meselesinde, bu hakların ve özgürlüklerin korunması ile savunulması konusunda

gösterilen acizlik tüm devletleri ilgilendiren bir sorundur ve tüm devletler tarafından ele alınmalıdır. Bütün toplumlarda, farklı derecelerde olsa da tüm gelir gruplarına, sınıf ve kültürlere mensup kadınlar ile kız çocukları fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Kadınların düşük sosyal ve ekonomik statüleri, kadına yönelik şiddetin hem nedeni hem de sonucu olabilmektedir

(<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/plat1.htm>).

Avrupa Parlamentosu (AP) AB’de “*Kadına Yönelik Şiddete Karşı Sıfır Hoşgörü Kampanyası*” kapsamında 16 Eylül 1997’de tarihi bir karar almıştır. Kadına yönelik şiddetin ailede, işyerinde ve toplumda meydana geldiği belirtilmiş ve bir insan hakkı ihlali olarak demokratik toplumların gelişimlerinin önünde engel teşkil ettiği ifade edilmiştir. 1999’un “*Kadına Yönelik Şiddete Karşı Avrupa Yılı*” ilan edilmesi ve bu çerçevede kadına yönelik şiddete karşı bir kampanya başlatılması önerilmiştir.

Kampanyanın amacının, kadına yönelik her türlü şiddete karşı bireysel, toplumsal ve kurumsal düzeyde “*sıfır hoşgörü*” gösterilmesini sağlamak üzere toplumsal bir tutum değişikliği yaratmak olarak belirlenmiştir. Kampanya çerçevesinde şiddet mağduru olan kadınların savunulması, şiddet uygulayanların rehabilitasyona tabi tutulmaları ve şiddeti önleyici adımların hızlı şekilde atılması gerektiğinden bahisle kadına yönelik şiddetin başta şiddet ortamında bulunan çocukları ve AB ülkelerinin vatandaşlarını etkileyen bir sorun olduğu vurgulanmıştır. Kadına yönelik şiddetin cezalandırılması gerektiği ve bu nedenle üye ülkelerin bu yöndeki şiddeti suç olarak tanımlamalarının şart olduğu ifade edilerek, Pekin Bildirgesi kapsamındaki kararların taraf devletleri bağlayan sözleşmeye dönüştürülmesi amacıyla BM nezdinde girişimlerde bulunulması için çağrı yapılmıştır.

3-14 Kasım 1997’de, AK Kadın ve Erkek Eşitliğinden Sorumlu 4. Bakanlar Konferansı “*Demokrasi ve Kadın Erkek Eşitliği*” temasıyla, İstanbul’da düzenlenmiştir. Konferans sonunda eşitlik konusunda atılması gereken adımlar ve çeşitli öneriler içeren *İstanbul Deklarasyonu* kabul edilmiştir.

BM Nüfus Fonu 1999’da kadına yönelik aile içi şiddeti bir halk sağlığı önceliği olarak ilan etmiştir. 2000 yılında BM, 1995 Pekin 4. Kadın Konferansı’ndaki taahhütlerin ne ölçüde yerine getirildiğini değerlendirerek Pekin’de benimsenen Eylem Platformu’nun daha etkin ve hızlı bir şekilde hayata geçirilebilmesini sağlayacak stratejiler geliştirmek için 180 hükümet heyeti ve 2000’den fazla bağımsız kadın örgütü ile toplantı yapmıştır (Batuk, 2002:27-30). 3 Nisan 2000’de kabul edilen AK Parlamenter Asamblesi’nin *Avrupa’da Kadına Yönelik Şiddet* başlıklı 1450 sayılı tavsiye kararı ile AK üyesi olan devletlerde giderek artan oranda şiddet mağduru kadın bulunduğuna işaret edilerek,

gidişatın tehlike arz ettiğine vurgu yapılmıştır. Kadınların en temel insan haklarının şiddet nedeniyle ihlal edildiği ve bunun ceza gerektiren bir suç olduğu ifade edilmiştir.

5-9 Haziran 2000'de “*Kadın 2000*” ana teması çerçevesinde ve “21. Yüzyıl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış” konusu özelinde BM Genel Kurulu tarafından New York'ta “Pekin+5 Özel Oturumu” düzenlenmiştir (Kocacık, 2004: 21).

Özel veya kamusal alanda meydana gelen kadınlara yönelik şiddet eylemlerinin kabul edilemeyeceği çünkü söz konusu şiddetin, kadın sağlığını ciddi biçimde etkileyen bir insan hakları ihlali olduğu vurgulanmıştır. Taraf devletlerin hükümetlerinden, kadına yönelik şiddete karşı gerekli yasal düzenlemelerin yapmaları istenmiştir. Kadına yönelik şiddetin suç kapsamına alınması ve şiddeti uygulayanların adalet karşısına çıkarılarak cezalandırılması benimsenmiştir. Pekin+5 Oturumu ile kabul edilen “*Siyasi Bildirge*” ve “*Sonuç Belgesi*” ile hükümetler, Pekin Eylem Platformu'nda belirlenen on iki sorun alanına ilişkin taahhütlerinin arkasında durduklarını tüm dünyaya deklare etmişlerdir. (<http://www.un.org/womenwatch/daw/followup/beijing%2B5.htm>).

Pekin+5 Sonuç Belgesi'nin bir başka önemi ise Pekin Konferansı'nda yapılan kadına yönelik şiddet tanımının genişletilmesidir. Türk heyetinin de katkılarıyla “namus cinayeti” ve “zorla evlendirme” olguları kadına yönelik şiddet tanımına dahil edilmiştir (http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/219_1.pdf).

28 Şubat-11 Mart 2005'te, 165 ülke temsilcisi ile kadın örgütlerinin katılımıyla, Pekin+5'in kararlarının uygulamasını değerlendirebilmek amacıyla BM Genel Kurulu tarafından ABD'de New York şehrinde Pekin+10 Toplantısı gerçekleştirilmiştir (<https://www.un.org/womenwatch/daw/Review/english/49sess.htm>).

Pekin+10 Toplantısı, BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun 49. oturumu içinde yapılmış olup Pekin Eylem Platformu ile Pekin+5 Sonuç Belgesi'ne taraf hükümetlerin uygulamadaki süreçleri değerlendirilmiştir. Kadınlar ve kız çocuklarının güçlendirilerek toplumsal konumlarının iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Bu noktadaki mevcut engeller ile söz konusu engelleri aşmaya yönelik stratejiler gözden geçirilmiştir.

Pekin Eylem Platformu ve Belgeleri çerçevesinde her beş yılda bir olmak üzere Pekin+15, Pekin+20 ve son olarak Pekin+25 Toplantısı düzenlenmiş olup kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadelede ülkelerin sorumluluktan kaçamayacakları vurgulanmıştır. Kadının güçlenmesinden ve ilerlemesinden, kadın ile erkek eşitliğinin ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasından, kadınlara/kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele kapsamında çalışmalar yürütülmesi ile Eylem Platformu'nun aldığı kararların hayata geçirilmesinden ülke hükümetleri sorumluluk sahibidirler.

AB, 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın ekonomik ve siyasi yönden güvenliği sağlamak amacıyla kurulmuştur. Birliğin kuruluşundan itibaren üye devletleri bağlayıcı nitelikteki ve insan haklarının korunmasını amaçlayan maddelerin kurucu anlaşmalarında mevcut bulunduğu görülmektedir. Örneğin, 2000 yılında Temel Haklar Şartı ve 2004'te Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi imzalanmıştır.

24 Şubat 2000'de AP ile AK tarafından Daphne Programı çerçevesinde çocuklara, gençlere ve kadınlara uygulanan şiddetle mücadele edilmesi ile her türlü şiddeti önleyici tedbirler alınmasını destekleyen dörder yıllık hareket programlarının uygulanması kabul edilmiştir (Alpago, 2006:33). AK Parlamenter Asamblesi'nin 27 Eylül 2002 tarihinde kabul ettiği "*Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet*" başlığını taşıyan 1582 sayılı tavsiye kararı, ailedeki kadına yönelik şiddetin, 16 ile 44 yaş aralığındaki kadın ölümlerinde; kanserden, trafik kazalarından hatta savaştan daha büyük bir risk faktörü oluşturduğunu belirtmektedir. Asamble'nin kadına/kıza yönelik her türlü aile içi şiddet eylemini suç kapsamında gördüğü vurgulanarak üye devletlerden, kadına/kıza yönelik aile içi şiddeti önleyici cezai yaptırımlar içeren tedbirler almaları istenmektedir.

Mayıs 2004'te Dublin'de kadına yönelik şiddete karşı *AB Başkanlık Konferansı* düzenlenmiş ve bazı tavsiye kararları alınmıştır. Buna göre; AB üyesi tüm devletler için bağlayıcılığı bulunan ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi hedefleyen bir yönergenin çıkarılarak uygulanabilmesi için yerel hükümetler tarafından yasal zeminde çalışmalar gerçekleştirilecektir. Şiddet mağduru kadınlar tespit edilip desteklenecek ve üye devletler tarafından mağdurun güvenliği sağlanırken failin cezalandırılması için tüm mekanizmalar uygulamaya konulacaktır. Kadına yönelik her türlü şiddet, insan haklarının ihlali olarak görülmeli ve bu şekilde ele alınmalıdır. AB üyesi olan devletler, AB ve BM araçlarını uygulamaya koymalı, kadınları korumaya almalıdır. Üye devletler ile bütün olarak AB, kadınların şiddetten uzak yaşama haklarının korunması amacıyla izlenmeye alınmalıdır (<https://www.sigınaksizbirdunya.org/images/files/2008-kadina-yonelik-siddet-el-kitabi.pdf>).

AK tarafından "*Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Kampanyası*" çerçevesinde, Makedonya Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile eşgüdüm halinde, 11-12 Eylül 2007'de Üsküp'te düzenlenen: *Polis, Sağlık Personeli ve Sosyal Görevliler Tarafından Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Destek Verilmesi ve Koruma Sağlanması* ana temalı seminer; Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Sırbistan, Slovenya ile Türkiye'nin iştirakiyle gerçekleştirilmiştir.

AK Parlamenterler Meclisi, 5 Ekim 2007'de 1817 numaralı "*Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet*" başlıklı tavsiyesi ile 1582 sayılı kararı kabul etmiştir. Avrupa Konseyi

bünyesindeki “Kadın-Erkek için Eşit Fırsatlar Komitesi” tarafından hazırlanan önlemler çerçevesinde, evlilik için tecavüz dahil olmak üzere kadına karşı ev içindeki şiddetin suç sayılması benimsenmiştir. Eş/partner kökenli şiddetin engellenmesi için sert tedbirler alınması istenmiştir. Mağdurun şikâyet etme, kendini koruma, savunma ve mahkemeye etkili şekilde erişme hakkının garanti edilmesi amaçlanmıştır. Failin cezalandırılması ve hukuk kurallarının işletilebilmesi için gerekli olan bütçe kaynaklarının tahsis edilmesi hükümetlerden istenmiştir.

2008’de Kahire’de düzenlenen “İslâm İş birliği Teşkilatı (İİT) Üyesi Ülkelerin Kalkınmasında Kadınların Rolü” konulu 2. Bakanlar Konferansı kapsamında “Kadının İlerlemesi İçin Eylem Planı (OPAAW) kabul edilmiştir. Bu eylem planında dokuz ana hedef bulunmaktadır (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2018-2023). Bu çerçevede kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı planlanmış ve karar almanın tüm kademelerinde siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden kadınların temsil edilmesi uygun görülmüştür. Eğitim noktasında kadınlar ile kız çocuklarının okuma ve yazma programlarına katılmaları benimsenirken, mesleki ve beceri eğitimi başta olmak üzere kaliteli eğitime erişimleri için fırsat eşitliği sağlanması hedeflenmiştir.

Sürdürülebilir sağlıklı bir hayat kapsamında kadınlar ile kız çocuklarının nitelikli sağlık bakımı ve hizmetlerinden faydalanmaları, temiz su ile temel hijyen hizmetlerine ulaşmaları ve sağlıklı besin kaynaklarına erişmeleri öngörülmüştür. Ekonomik yönden güçlendirme anlayışına paralel olarak kadınların kamuda ve özel sektörde eşit ekonomik fırsatlara erişimlerinin sağlanması amaçlanmıştır. Sosyal koruma noktasında kadınların sosyal ihtiyaçlarının, güvenliklerinin ve esenliklerinin sağlanması birincil hedeflerden sayılmıştır.

Kadınların şiddetten korunması çerçevesinde kadınları ve kız çocuklarını hedef alan her türlü toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkla, insan ticaretiyle ve diğer zararlı uygulamalarla mücadele edilmesi uygun görülmüştür. Kadınlar ile kız çocuklarını hedef alan şiddetle mücadele edilerek önleyici tedbirler alınması hedeflenmiştir. Mağdurların rehabilitasyonunun sağlanması ile failerin cezalandırılmasına ilişkin yasal hükümlerde standartların belirlenmesi ve kadınların yasal haklarından kesintisiz faydalanmalarının önündeki tüm engellerin kaldırılması amaçlanmıştır. Araştırmada sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin, failere caydırıcı cezaların verilir verilmemesine ilişkin tutumları üzerine ortaya çıkan veriler de değerlendirilmiştir.

Silahlı çatışmalar, doğal ve insan kaynaklı afetler, yabancı işgali ile sürgün edilme başta olmak üzere tüm kriz durumlarında; kadınların ve kız çocuklarının insani yardıma

ulaşmalarının sağlanması öngörölmüştür. Gerektiğinde korunmaları için bürokratik tüm imkânların seferber edilmesi uygun görölmüştür. Afet anlarında kadınlara insanî yardım sağlanması ve başta kırsal kesimlerde ikamet eden kadınlar olmak üzere tüm kadınların doğal afetler kapsamında korunması hedeflenmiştir. Kadınları hedef alan cinsel istismar ile insan ticareti dahil farklı şiddet türleriyle etkin şekilde mücadele edilmesi amacıyla koruyucu ve önleyici bütün tedbirlerin alınması istenmiştir.

30 Nisan 2008 tarihini taşıyan “*Viyana Deklarasyonu*” ile üye veya taraf ölkelerin parlamentoları, kadına karşı şiddetle mücadele ile ilgili kanunları hazırlamaya ve teftiş etmeye ya da 1582 sayılı kararla kayıt altına alınan yedi ana önlemin uygulanmasını sağlamaya veya teftiş etmeye davet edilerek; kadınlara yönelik şiddetle etkin şekilde mücadele hedeflenmiştir (<https://www.siginaksizbirdunya.org/images/files/2008-kadina-yonelik-siddet-el-kitabi.pdf>).

AK Bakanlar Komitesi tarafından 7 Nisan 2011’de Strazburg’da müzakere edilen “Kadınlara Yönelik şiddet ve Ev İçi şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair AK Sözleşmesi, 11 Mayıs 2011’de İstanbul’da imzaya açılmıştır. Bazı maddeleri halen tartişılan sözleşme; “*İstanbul Sözleşmesi*” adıyla 1 Ağustos 2014’te yürürlüğe girmiştir (<https://kadem.org.tr/wp-content/uploads/2015/05/KADEM-BM-RAPORU.pdf>).

İstanbul Sözleşmesi ile kadına yönelik her türlü şiddeti ve ev (aile) içi şiddeti önlemek; kovuşturmak, ortadan kaldırmak, şiddet mağdurlarının korunması amacıyla politika ve tedbirler geliştirmek, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak amacıyla kadın-erkek eşitliğini yaygınlaştırmak, söz konusu alanda uluslararası işbirliğini geliştirmek ve kuruluşların kolluk birimleriyle etkili işbirliği yapmalarını desteklemek amaçlanmıştır (Kadına Yönelik şiddet ve Aile İçi şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair AK Sözleşmesi, 2011).

Kadına karşı şiddetin önlenmesinde hukuki bağlayıcılığı bulunan ilk uluslararası belge niteliğindeki İstanbul Sözleşmesi; kadınlar ve kız çocuklarının toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa erkeklere oranla daha fazla maruz kaldığını, aile içi şiddetin kadınları orantısız olarak etkilediğini belirterek; kadına yönelik şiddeti ilk kez insan hakkı ihlali ile ayrımcılık olarak belirtmiş ve kadına yönelik her türlü fiziksel şiddeti, evdeki şiddeti, tecavüz dahil cinsel şiddeti, psikolojik şiddeti, ısrarlı takip etmeyi, zorlamalı evlilikleri, rıza dışı kürtaj ile kısırlaştırmayı ve cinsel tacizi kadına yönelik şiddet kapsamında ele alarak tanımlanmıştır. İlgili sözleşmenin kadına yönelik şiddetin önlenmesi (prevention), mağdurun korunması (protection), şiddet uygulayan failin yargılanarak cezalandırılması (prosecution) ve konuya ilişkin devlet politikalarının geliştirilmesi (policy) başlıklarından

oluşan “4P” yaklaşımı çerçevesinde hazırlanması ve taraf devletleri yükümlü bırakması önemlidir.

İstanbul Sözleşmesi ile toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar izlemek, kapsayıcı ve eş güdümlü politikalar uygulamak; kadına yönelik şiddetin bir suç olarak nitelenmesi ve şiddet uygulayan tarafın yargılanması, mağdurların korunması; kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi için çalışmalar yapılması ile bu amaçlar doğrultusunda kullanılacak finansal kaynakların sağlanması; kadına yönelik şiddetle ilgili istatistiksel verilerin toplanması, incelenmesi, yayınlanması amaçlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için zihniyet değişikliğini hedefleyen sözleşme, bunların gerçekleştirilebilmesi için devletlere yol haritası çizmekte olup taraf devletleri de hukuki açıdan bağlamaktadır. Bu sözleşmenin izlenebilmesi için *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Uzmanlar Grubu* (GREVIO) oluşturulmuştur. Uzmanlar Grubu'nun, taraflar komitesi ile ülke parlamentolarının gerçekleştirdiği denetimlerin sonuçlarına göre, “GREVIO Ülke Raporları” yayınlanmaktadır.

25-27 Eylül 2015'te gerçekleştirilen BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi ile 2030 Sürdürülebilir Gelişme Hedefleri (SDG) BM üyesi ülkelerin tamamının imzasıyla kabul edilmiştir. Bu çerçevede 2030 yılına kadar ulaşılması istenen 17 ana hedef ve bunlara bağlı 169 alt hedef bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ilişkin bütün çabalar, 17 hedefin içinde yer almıştır ki, **bu hedefler şunlardır:** 1. Yoksulluğa Son 2. Açlığın Yok Edilmesi 3. Sağlık ve Refah 4. Kaliteli Eğitim 5. Cinsiyet Eşitliği 6. Sağlıklı Suya Erişim 7. Erişilebilir Temiz Enerji 8. İstihdam ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 10. Eşitsizliklerin Azaltılması 11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 12. Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim 13. İklim Değişikliğiyle Mücadele 14. Sudaki Yaşam 15. Karadaki Yaşam 16. Sulh ve Adalet 17. Uygulama Araçları (http://www.unesco.org.tr/Content_Files/Content/buyukbulusmalar/3bb/sb5.pdf).

Beşinci hedef, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ile kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesine yöneliktir. Bu bağlamda, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi amaçlanmaktadır. Kamuya açık alanlar ile özel alanlarda kadınları ve kız çocuklarını hedef alan, insan ticareti ile cinsel ve diğer istismar türleri dâhil her türlü şiddetin sona erdirilmesi hedeflenmektedir. Çocuk yaşta, erken/rıza dışı gerçekleştirilen evlilikler ile kadın sağlığını tehlikeye atan uygulamaların sona erdirilmesi istenmektedir. Kadınlara yönelik kamu hizmetleri, altyapı ile sosyal koruma politikaları temini, ulusal şartlarda hane ve aile içinde sorumluluk paylaşımının teşviki ile ücretsiz bakımın ve ev işçiliğinin tanınarak değerli kılınması öngörülmektedir.

Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın içinde ve karar alma sürecinin her basamağına tam ve aktif katılımının sağlanması ile bu alanda liderlik için eşit fırsatlara sahip olması arzulanmaktadır. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakları ile üreme haklarına erişim imkânının sağlanması amaçlanmaktadır. Kadınlara hukukî çerçevede ekonomik kaynaklara eşit erişim imkânı tanınması ve ulusal bazda gayrimenkul ile diğer türden mal varlıklarıyla ilgili mülkiyet ve idare hakkının verilmesi ile finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimlerinin sağlanması hedeflenmektedir.

Kadınların güçlenmesini sağlamak üzere başta bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere yardımcı teknolojilerin kullanımının artırılması istenmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin tesisi ile her alanda kadınların ve kızların güçlenmesi için kalıcı politikalar üretilerek izlenmesi ve var olan politikaların takviyesi ile eksiklerin giderilebilmesi için mevzuatın geliştirilmesi amaçlanmaktadır

(<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html>).

BM Evrensel Periyodik İnceleme Mekanizması (EPİM), 2006 yılında kurulan BM İnsan Hakları Konseyi'nin (İHK) 2008'de faaliyete geçirdiği ve BM üyesi tüm ülkelerin insan hakları performanslarının diğer devletler tarafından incelendiği süreçtir. İnceleme, dörder yıllık aralıklarla İHK Başkanı kontrolünde, İHK üyesi olan ülkeler ve gözlemci statüsündeki ülkelerin katılımıyla düzenlenen Çalışma Grubu Toplantısı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Ülkelerin imzalayıp kabul ettikleri tavsiyelerin, dört yıl sonraki incelemeye kadar yerine getirme sorumlulukları bulunmaktadır.

Öte yandan kadınların toplumun her alanında güçlendirilmesi ile kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalara; ülkemizin imzalayarak taraf olduğu/katkıda bulunduğu AK bünyesinde hazırlanan Avrupa Sosyal Şartı, Avrupa Kentsel Şartı, İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, Sınır Ötesi Tv Sözleşmesi ve Yerel Yaşamda Kadın ile Erkeğin Eşitliği Şartı; BM bünyesinde hazırlanan Çocuk Hakları Sözleşmesi, Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme, Engelli Hakları Sözleşmesi, Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmeleri vb. düzenlemeler/sözleşmeler temel oluşturmaktadır.

2.2.2. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Hakları

Ülkemizde, kadının yaşamının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar 19. yüzyılda başlamıştır. Kız çocuklarına verilen eğitim kadınların o dönemde yazarlık, öğretmenlik gibi meslekler edinmesini mümkün kılmıştır. Yapılan iyileştirmeler diğer temel sosyal

haklarla desteklenmediğinden, kadının toplumsal yaşamda etkin bir biçimde yer alması sağlanamamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1923 yılını takip eden ilk 10 yılda Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen inkılâplar, bir yandan kadının vatandaş olarak kabullenilmesini diğer yandan toplumumuzun yeniden yapılanmasını sağlarken, büyük bir toplumsal değişim gerçekleştirilmiştir (II. ve III. Birleştirilmiş Türkiye Raporu, 2003).

Osmanlı Devleti'nde 1840'lı yılların başında başlayan ve kadın-erkek eşitliği ile filizlenen “*kadınların da hakkı var*” anlayışı, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kadınların kamusal alana girmesini ve iş hayatına katılmasını sağlayan yasal ve yapısal reformlarla hızlanmıştır. 3 Mart 1924 tarihli Öğrenim Birliği Kanunu ile kız ve erkekler eşit haklarla eğitim görmeye başlamış; 17 Şubat 1926'da Türk Medeni Kanunu'nu kabul edilmesiyle tek eşli evliliğe geçilmiş ve çift taraflı boşanma hakkı yürürlüğe girmiştir. Aynı kanun sayesinde kadınlara velayet hakkı ile malları üzerinde tasarruf hakkı tanınmış ve birey olarak kadının kimlik kazanmasının önü açıldığından, kadınların hak ve yükümlülükler bakımından erkeğe eşit olması kabul edilmiştir.

1930'da çıkarılan Belediye Yasası ile kadınlara belediye seçimlerinde “*seçme ve seçilme hakkı*” verilmiştir. Aynı yıl kadınların ve çocukların korunabilmesine ilişkin ilk kanun yürürlüğe girerken; kadınların doğum izinleri de düzenlenmiştir. 1933 yılında kız çocuklarına mesleki eğitim vermek için Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü kurulmuştur. 26 Ekim 1933'te gerçekleştirilen değişiklik sonucunda kadınlara, köylerde muhtar olmanın ve ihtiyar meclisine seçilmenin önü açılmıştır. 5 Aralık 1934 tarihli Anayasa değişikliği ile kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.

8 Şubat 1935 TBMM 5. Dönem seçimleriyle 17 kadın milletvekili ilk kez meclise girmiş, ara seçimlerde bu sayı 18 olmuştur. 8 Haziran 1936'da yürürlüğe giren İş Kanunu ile kadınların çalışma hayatına düzenleme getirilmiştir. 1935 tarihli ve 45 Sayılı ILO Sözleşmesi tanınarak, 1937'den itibaren kadınların yeraltında ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaklanmıştır. 1945 tarihli 4772 sayılı kanun ile “*Analık Sigortası*” denilen doğum yardımında düzenlemeye gidilmiştir. Yaşlılık Sigortası'nın kadın ve erkekler için eşit esaslara düzenlenmesi ise 5417 sayılı kanun kapsamında 1949 tarihinde sağlanmıştır. Bu gibi gelişmeler, zamanın şartlarında değerlendirildiğinde, ülkemiz açısından olumlu yönde gelişmeler olarak görülmektedir.

1952'de Sağlık Bakanlığı bünyesinde “*Ana-Çocuk Sağlığı*” hizmetleri vermeye başlanmış, 1965'te çıkarılan Nüfus Planlaması Kanunu ile gebeliği önleyici araçların satışı ile dağıtımının serbest bırakılması ve tıbbi zorunluluk halinde kadına kürtaj hakkı tanınması sağlanmıştır. 1951'de kabul edilen 100 Sayılı ILO Sözleşmesi 1966 yılında

tanınarak, eşit değerde iş için kadın ve erkek işçiler arasında ücret eşitliğine geçilmiştir.

1985 tarihli 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda "kadın" konusu ilk kez bir sektör olarak yer alırken, ilgili konu çerçevesinde politikalar belirlenmiştir. Aynı yıl Türkiye, BM bünyesinde CEDAW kararlarını imzalamıştır. Devlet Planlama Teşkilatı'nda (DPT) 1987'de "Kadına Yönelik Politikalar Danışma Kurulu" oluşturulurken, 1989'da İstanbul Üniversitesi'nde ilk "Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi" kurulmuştur. Aynı yıl İçişleri Bakanlığı tarafından kaymakamlık sınavlarına kadınların da girebileceği açıklanırken; kadının çalışmasını/iş hayatını eşinin iznine bağlayan 19 Kasım 1990 tarihli Türk Medenî Kanun'un (TMK) 159. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir. (<https://www.siginaksizbirdunya.org/images/files/2008-kadina-yonelik-siddet-el-kitabi.pdf>).

1990 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde, şiddet mağduru olan kadınlar ve çocuklara destek hizmeti vermek üzere ilk kadın konukevi açılmıştır. Aynı yıl 422 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı kurulurken, 25 Ekim 1990'da kadın sorunları konusunda ulusal mekanizma olarak *Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü* (KSGM) 3670 sayılı kanunla faaliyetlerine başlamıştır. Aynı yılın sonbaharında yerel yönetimler, kadının sorunlarına daha duyarlı yaklaşım sergilemişler ve özellikle şiddete uğrayan kadınlara hizmet vermeye başlamışlardır. Bu kapsamda Türkiye'nin ilk kadın sığınma evi "Bakırköy Belediyesi" tarafından açılmıştır.

KSGM ve diğer kamu kurum/kuruluşları ile sivil toplum örgütleri, "Uluslararası 25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Hayır Günü" başta olmak üzere; yerel düzeyde ve ülkemiz genelinde düzenledikleri toplantılar, kampanyalar ve yayınlarla, şiddetin insan üzerindeki olumsuz etkilerini tartışarak; kamuoyundaki duyarlılığı arttırmışlardır. Genel Kurmay Başkanlığı'yla gerçekleştirilen iş birliği çerçevesinde, vatani görevini yapmakta olan erlere ve erbaşlara yönelik düzenlenen eğitim programında; "kadın-erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi" konularına yer verilmiştir.

Yeni 4857 Sayılı Yeni İş Kanunu (YİK), 10 Haziran 2003'te Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girince, çalışma ile sosyal güvenlik yaşamında yeni bir dönemin başlangıcına adım atılmıştır. İşveren ve işçi ilişkisinde cinsiyet dahil hiçbir nedenle, temel insan hakları bakımından ayırım yapılmayacağı hükme bağlanarak, iş hayatında kadın ile erkek eşitliğinin sağlanması amaçlanmıştır. İş sözleşmelerinin yapılması/uygulanması veya sona erdirilmesinde cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum/süt izinlerini kullanmak gibi durumlar iş akdinin feshi için geçerli olmayacaktır. Eşit işe eşit

ücret ile kadın ve erkek eşitliği söz konusu olup iş yerinde cinsel taciz ve kısmi çalışmaya ilişkin hükümler de ilk kez ilgili kanunda yer almıştır.

Eşit davranma ilkesi çerçevesinde; iş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep vb. sebeplere dayalı ayırım yapılamayacak; işveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmî süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında ise belirli süreli çalışan işçiye farklı işlemde bulunamayacaktır. İşçiye, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapılamayacak; aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret verilemeyecektir. İş ilişkisinde veya sona ermesinde yukarıdaki hükümlere aykırı davranıldığında bir işçi, dört aya kadar ücreti tutarındaki uygun bir tazminattan başka yoksun bırakıldığı haklarını da talep edebilecektir. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 31. maddesi hükümleri saklıdır (4857 Sayılı Yeni İş Kanunu, 2003).

Mahkeme işçinin şahsi başvurusuna rağmen, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını belirlemekle yükümlü olup ilgili tazminat miktarı da en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücret tutarına eşit olacaktır. Geçerli olmayan bir sebeple iş akdi feshedildiğinde/fesih bildiriminde geçerli bir sebep gösterilemeyen durumlarda kıdem ile ihbar tazminatları ve diğer işçilik hakları işçi tarafından istenebilecek; buna rağmen ödeme gerçekleşmezse işçi, bir ay içinde iş mahkemesine dava açabilecektir.

Kadın işçi çalışırken evlendiği takdirde, evlilik tarihinden itibaren bir yıl içinde isterse kıdem tazminatı olarak işten ayrılacaktır. Yine kadın işçi, iş yerinde başka bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından cinsel tacize uğradığını işverene bildirmesine karşın gerekli önlemler alınmazsa, iş sözleşmesini fesih hakkı doğacaktır. Kadın işçilerle ilgili olarak genel koruyucu önlemler de iş kanunu çerçevesinde düzenlenmiştir. Örneğin yerde ve su altında çalıştırılmama, gece vardiyasından muaflık/kısmî çalıştırılabilme, gebelik ve emzirme ile ilgili haklarına riayet edilmesi ile iş sağlığı ve güvenliği kapsamında işverenin yerine getirmesi şart olan güvenlik kuralları bunlardandır.

7 Aralık 2004 tarihinde kabul edilerek 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Yasası'na göre; Türkiye'deki Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen ülkemiz genelindeki tüm belediyelerin "*kadın sığınma evleri*" açmaları zorunlu hale getirilmiştir. Söz konusu düzenleme üzerinde 2012'de gerçekleştirilen değişiklik sonucunda Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konukevleri açması zorunlu kılınmıştır.

10 Temmuz 2004'te kabul edilen 5216 sayılı "*Büyükşehir Belediyesi Kanunu*" çerçevesinde de kadınlara yönelik düzenlemeler mevcuttur. Her iki belediye kanununda

yer alan maddelere baktığımızda; kadına yönelik şiddet mağdurları ile şiddetten kaçan kadınlara sığınacak yer imkânı sağlanacağı öngörülmektedir. Bu noktada üzerine düşen görevleri yerine getiren belediyeler olmakla birlikte, ülkemizdeki şiddet mağdurlarının sayısına bakıldığında, açılan sığınma evlerinin sayısının yetersiz olduğu görülecektir.

Kadınların, kız çocuklarının ve çocukların sağlıklarının sürdürülebilir olması için belediyelerin ana-çocuk sağlığı merkezlerine de ağırlık vermeleri gerekmektedir. Kız çocukları ile kadınların ekonomik yönden kendilerine yetebilir hale gelmelerinin yolu meslek edinmelerini garantilemekten geçmektedir. Onlara yönelik mesleki eğitimlerin ülkemiz genelinde yaygınlaştırılması ile iş edindirecek ve el sanatlarını değerlendirecek projelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Böylece kadınlarımızı, kız çocuklarımızı ve çocuklarımızı şiddete karşı koruma bağlamında elimiz güçlenecektir.

4320 sayılı kanun, *kadınlara yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili ülkemizdeki ilk yasal düzenlemedir*. Aile üyelerine, ailenin başka bir ferdinin şiddet uygulaması halinde; şiddet uygulayan failin birlikte oturulan mekândan uzaklaştırılarak silahını yetkililere teslim etmesinin sağlanması, ailenin diğer bireylerinin geçimini temin amacıyla “tedbir nafakası” vermesinin hükme bağlanması ve aile üyelerini iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmesi ile aile üyelerinin eşyalarına zarar vermesinin önüne geçilmesi gibi önlemler bu yasa çerçevesinde düzenlenmiştir. Failin tedbirlere uymaması halinde, 3 aydan 6 aya kadar hapis cezası öngörülmüştür

(<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2522/ekinsener.pdf>). 6284 sayılı yeni kanun yürürlüğe girince bu kanunun hükmü kaldırılmıştır.

2005 yılında “Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılması ve Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” için Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. (<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm>). Komisyon tarafından hazırlanan rapor sunulduktan sonra, 4 Temmuz 2006 tarihinde “Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” hakkında 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmış olup KSGM koordinatör kurum olarak görevlendirilmiştir.

İlgili kanun, AK İstanbul Sözleşmesi’nin 2011 yılında imzalanmasını müteakip, söz konusu Sözleşme ile uyumlu olarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkılarıyla “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” hazırlanmış olup 20 Mart 2012’de yürürlüğe girmiştir. 18 Ocak 2013’te ise “Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik”

yayımlanmıştır. “Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik” de aynı tarihte yürürlüğe girmiştir. Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) Hakkında Yönetmelik ise 17 Mart 2016 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanmıştır (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-8.htm>).

6284 sayılı kanun ile şiddete uğrayan ve uğrama tehlikesi bulunan tüm kadınlar, çocuklar ile diğer aile bireyleri ve ısrarlı takip mağdurları bu kanunun kapsamına dahil edilmiştir. Fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddet kavramlarının dışında şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet kavramları net ve anlaşılır şekilde tanımlanmıştır (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6284.pdf>).

Ailenin toplum içindeki rolü çok önemlidir. Bu nedenle ailenin devlet tarafından korunmasının gerekliliği birçok uluslararası belgede, birçok devletin anayasasında ve T.C. Anayasası’nda yer almıştır. Devlet, anayasal ve yasal düzeyde veya dolaylı olarak aileyi ve aile bireylerini koruyucu düzenlemeler yapmıştır (Uçar, 2003:51-53).

Türkiye’de genel anlamda kadın hakları, kadın ile erkek eşitliği, kadının ve ailenin korunması ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi gibi alanlardaki politikalarda yaşanan değişimin en önemli yansımasını Anayasa’da yapılan değişiklikler oluşturmaktadır. Söz konusu değişiklikler, toplumsal gelişmenin dinamiğiyle paralel şekilde gerçekleşmiştir. Yürürlükteki 1982 Anayasası, kadın ve erkek eşitliğini benimsemiş olup 2001’de 41. ve 66. maddelerde, 2004’te 10. ve 90. maddelerde ve 2010 yılında ise yine 10. maddede gerçekleştiren düzenlemelerle/değişikliklerle bu eşitlik güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Böylece devlet, cinsiyete dayalı ayırım yapmamanın ötesinde, kadınla erkeğin her alanda eşit haklar ile eşit imkânlarla kavuşması için gereken tüm düzenlemeleri hayata geçirmekle ve uluslararası toplum normlarıyla uyumlu tüm tedbirleri almakla yükümlü kılınmış ve kadına yönelik her türlü şiddetle mücadele kapsamında, pozitif ayrımcılığın önü açılmıştır. Örneğin, 17 Ekim 2001’de yürürlüğe giren değişiklikler ile Anayasanın 41. maddesine; “Aile, Türk toplumunun temelidir” ifadesinden sonra gelmek üzere “ve eşler arasında eşitliğe dayanır” hükmü benimsenerek; “*eşler arası eşitlik*” düzenlemesi eklenmiştir (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/10/20111021-8.htm>).

Anayasanın 10. maddesine göre; “Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” İlgili maddeye, 2004 yılında yapılan düzenlemeyle “Kadın ve erkek eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” ibareleri ile 2010’da “Bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Devlet organları ve idare makamları, bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine

uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” ibareleri eklenerek; kadınlar ile erkeklerin eşit haklara sahip olduğu ve devletin bunu yaşama geçirme yükümlülüğünün bulunduğu vurgulanmıştır.

Son eklenen cümleler/fıkralarla 10. madde; “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler, eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye, sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasaya göre devletimizin, kişilerin yaşama hakkını sağlama, maddi ve manevi varlıklarının bütünlüğünü koruma yükümlülüğü 17. madde kapsamında şu şekilde ifade edilmiştir; “Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz.”

Anayasanın 90. maddesine 2004’te; “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla ulusal kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi durumunda çıkabilecek ihtilaflarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır.” hükmü eklenerek; CEDAW başta olmak üzere İstanbul Sözleşmesi gibi temel hak ve özgürlüklere ilişkin imzalan uluslararası sözleşmeler, ulusal düzenlemeler karşısında üstün konuma getirilmiştir.

7 Mayıs 2010’da 5982 sayılı kanun ile Anayasanın bazı maddelerinde değişiklik yapılmış ve “Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir” hükmü getirilerek, cinsiyet ayrımcılığına maruz kalınması durumunda Anayasa Mahkemesine bireysel başvurunun önü açılmıştır.

Birey olarak kadının kimlik kazanması sonucu hak ve yükümlülükler bakımından erkeğe eşit kılınması, toplumsal ve yasal statüsünün tümüyle değişmesi 1926’da Medenî Kanun’un kabulü ile gerçekleşirken, 2001’de kabul edilen ve 2002 yılında 4721 sayılı Türk Medeni Kanun’un yürürlüğe girmesiyle, kadın ve erkek eşitliği aile hukukunda yasa

önünde sağlanmaktadır (Yüksel, 2019:403-417).

Türk Medenî Kanunu'nda evlenme ehliyetinin kapsamı ile erken yaşta evliliklerin engellenmesi 11., 12., 124., 125., 126. ve 127. maddelerin genelinde düzenlenmiştir. 11. maddeye göre; “Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar ve evlenme kişiyi ergin kılar.” ve 12. maddede; “On beş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir.” denilirken; 124. maddeye göre “Erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple, on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak buldukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.” hükmü getirilmiştir. 125. maddede; “Ayırt etme gücüne sahip olmayanlar evlenemez.” ifadesi bulunurken; 126. maddenin kapsamında; “Küçük, yasal temsilcisinin izni olmadıkça evlenemez.” ve 127. maddeye göre; “Kısıtlı, yasal temsilcisinin izni olmadıkça evlenemez.” hükümleri yer almıştır. Hiç kimsenin kendi rızası dışında evlendirilemeyeceği, zorla evlendirilme durumunda evliliğin iptal edilebileceği; “Kendisinin veya yakınlarından birinin hayatı, sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile korkutulularak evlenmeye razı edilmiş eş, evlenmenin iptalini dava edebilir.” şeklinde 151. madde ile güvence altına alınmıştır (3721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, 2001).

Evlilik birlikteliğinde, kadın ile erkeğin eşit haklara sahip olduğu görülmektedir. Evlilikten doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik kapsamında önemli bir konuda uyuşmazlığın ortaya çıkması halinde; eşler, ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebileceklerdir. Hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine ve gerektiğinde kanunda öngörülen önlemleri almakla yükümlüdür (TMK, 195). Kadın, eşinin soyadı ile birlikte isterse kendi soyadını kullanabilecek ve eşlerden her biri meslek ve iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda kalmayacaktır (TMK, 187 ve 192).

Eşlerin oturacakları konutu birlikte belirleyecekleri hükmüne ilaveten, aile konutu düzenlemesine gidilmiştir. Buna göre; aile konutu olan haneden dövlerek ya da başka bir nedenle kovulan kadın, çıkartıldığı bu konuta orada oturulmuyor olsa bile aile konutu şerhi verdirebilecektir. Aile konutu çerçevesindeki sözleşme, diğer eşin rızası alınmadan feshedilemeyecektir. Aile konutu devredilemeyecek olup aile konutu üzerindeki haklar sınırlandırılmayacaktır. Konutun mülkiyeti eşlerden birine ait olsa bile, aile konutunun sahibi olmayan diğer eş, tapu kütüğüne konutla ilgili olarak aile konutu şerhi verilmesini isteyebilecektir (TMK, 186 ve 194).

Kadın ile erkek arasında ve aile içinde eşler arasında eşitlik ilkesi söz konusu olup çocukların velayet hakları ve evlilik süresince edinilen mallar konusunda eşit karar alma

yetkisi getirilerek, cinsiyetler arasında denge kurulmuştur. Buna göre eşler, çocuklarının velayetini birlikte kullanacaklar, anlaşmazlık halinde ise hâkimin kararına uyacaklardır (TMK, 182 ve 185). Eşlerin birlikte yaşamaya ara vermelerini düzenleyen 197. maddede, eş şiddetine değinilmektedir. Kadına yönelik şiddeti önlemek, şiddete maruz kalanları ise korumak amacıyla boşanma sürecinde yararlanılabilecek maddelere de yer verilmiştir (TMK; 169, 182, 192, 195, 197 ve 199).

Medenî Kanun'un 161-166 maddelerinde eşlerin boşanma istemleri ile boşanma sebepleri düzenlenmiştir. Buna göre; eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir (TMK, 161). Hayata kast etme, pek kötü veya onur kırıcı davranış kapsamında; eşlerden biri, diğeri tarafından hayatına kastedilmesi veya kendisine kötü davranılması ya da onur kırıcı bir davranışta bulunulması sebebiyle boşanma davası açabilmektedir. (TMK, 162). Suç işleme ile haysiyetsiz hayat sürme gibi sebeplerle birlikte yaşamayı istemeyen eş, diğeri boşanma davası açabilecektir (TMK, 163). Eşlerden biri, evlilik birlikteliğini hiçe sayıp diğeri terk ederse veya yükümlülüklerinden kaçınırsa; diğer eş, yasal sürenin bitiminde boşanmaya karar verebilecektir (TMK, 164).

Eşlerden biri akıl hastası olup da bu yüzden ortak hayat diğer eş için çekilmez hâle gelirse, hastalığın geçmesine olanak bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla tespit edilmek koşuluyla bu eş boşanma davası açabilecektir (TMK, 165). Evlilik birliğinin kökten sarsılması durumu karşısında anlaşmalı olarak veya yasal süreler ya da ispat veya dava kabulü ile eşlerden biri boşanma isteğinde bulunabilecektir (TMK, 166). Söz konusu maddeyle, evliliği çekilmez hale gelen mağdurların boşanabilmelerinin önü açılmıştır.

Boşanma sebebiyle kadın, maddî ve manevî tazminat talebinde bulunabilecektir. Mevcut menfaatleri boşanmayla zedelenen taraf, kusurlu olan tarafın maddî tazminatla cezalandırılmasını isteyebilecektir. Boşanmayı gerektiren olaylar nedeniyle zarar gören ve kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevî tazminat alabilecektir. (TMK, 174). Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimini temin için diğer tarafın malî gücünü aşamayacak şekilde ve süresiz olarak yoksulluk nafakası talep edebilecektir (TMK, 175).

Eşler birlikte yaşıyorken, ailenin geçimi ile parasal katkı konusunda iki taraftan birinin başvurusu üzerine hâkimin belirleme yetkisinin bulunması şöyle düzenlenmiştir: Eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, ailenin geçimi için her birinin yapacağı parasal katkıyı belirleyebilecektir. Eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin işinde karşılıksız çalışması katkı miktarının belirlenmesinde dikkate alınacaktır. Bu katkılar, geçmiş bir yıl ve gelecek yıllar için istenebilecektir (TMK, 196).

Edinilmiş mallara katılma rejimi, yasal mal rejimi olarak getirilmiştir. Bu hükme göre, her eşin karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerlerini, yani edinilmiş malları evliliğin sona ermesi ile eşler eşit olarak paylaşmaktadır. Kişisel mallar ve miras yoluyla intikal eden mallar ise paylaşımına girmemektedir (TMK, 202). Eşler arasında bölüşüme tabi olan malvarlıkları kapsamında, evlenme tarihinden sonra eşlerin çalışarak ya da emek vererek elde ettikleri gelirler bulunmaktadır. Sosyal güvenlik veya yardım kurumları ile kuruluşlarının yaptığı ödemeler ile çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar aynı kapsamda değerlendirilmektedir. Eşler arasında bölüşülmeyecek olan malvarlıkları, yani kişisel mallar denildiğinde ise evlilik öncesinde eşlere ait olan malvarlıkları, miras yoluyla elde edilen mallar ve eşlerin kişisel kullanımına yarayan eşyalar anlaşılmaktadır (TMK, 219 ve 220).

Mahkeme boşanma ve ayrılığa karar verirken anne ve babayı dinlenecektir. Anne ve babanın hakları ve çocukla olan kişisel ilişkilerini düzenlenecektir. Velayet ilişkisi belirlenirken, küçük çocukların anne bakım ve şefkatine muhtaç olup olmadıkları göz önünde tutulacaktır. İdrak çağındaki çocuklar velayet konusunda dinlenecek ve onların ifade edeceği görüşe önem verilecektir (TMK, 182). Evlilik dışında doğmuş olan ve soy bağı, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hısımlar gibi mirasçı olacaklardır (TMK, 498).

Boşanma gerçekleştiğinde eşler, birbirleri için yasal mirasçı olamamaktadırlar. Boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla, kendilerine tanınan hakları kaybetmemektedirler. Eğer aksi bir düzenleme yer almamış ise boşanma davası devam ederken, ölen davacının mirasçılarından birinin davaya devam etmesiyle ve davalının kusurunun ispatlanması halinde yukarıdaki durum uygulanacaktır (TMK, 181). Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre miras bırakana farklı durumlar çerçevesinde mirasçı olacaktır. Miras bırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte birinde; miras bırakanın ana-baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısında; miras bırakanın büyük ana ve büyük babaları ya da onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçünde; bunlar da yoksa mirasın tamamında hak sahibidir (TMK, 499).

Kadın hakları açısından önemli değişiklikleri kapsayan, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Kanunu'nda kadının öncelikle bir birey olarak kabul edilmesi bakış açısıyla ve kadına karşı işlenen suçlar, kişilere karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiş; cinsel saldırı tanımlanmış ve suç sayılmıştır. Törenin bahane edilmesiyle işlenen cinayetlerin cezası ağırlaştırılmış, resmi nikâhın bulunmadığı durumlarda dahi

kendisinden hamile olduğunu bildiği bir kadının zor durumda bırakılarak terk edilmesi gibi yeni suç tipleri düzenlenmiştir (Kaypak ve Kahraman 2016:308-309).

Hayata dair suçlar kapsamında, bir insanı kasten öldürmenin cezası müebbetir (TCK, 81). Bir suçu işleyememekten dolayı duyduğu infialle, kan davası gütmeye ve töre gerekçesiyle suçun işlenmesi sabit olduğunda, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılacaktır (TCK, 82). Bu çerçevede, kadına yönelik şiddetin engellenmesi, kan davası ile töre bahanesiyle işlenen suçların önlenmesi ve kadın cinayetlerinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 2004).

Kadına yönelik fiziksel ve psikolojik şiddet ile mağdurun yaşadığı travmaların sonucunda intihar eğilimi olmuşsa ve fail, mağduru intihara sürüklüyorsa iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmedilmiştir. İntihar gerçekleşirse, dört yıldan on yıla kadar hapis istemiyle cezalandırılacaktır. İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacaklardır (TCK, 84).

Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar kapsamında kasten yaralama düzenlemesine göre; kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Kastem yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunacaktır. Kastem yaralama suçunun; üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı canavarca hisle işlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında, (f) bendi bakımından ise bir kat arttırılacaktır (TCK, 86).

Kastem yaralama fiili, mağdur kişinin duyularından/organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına, konuşmasında zorluklara, yüzünde sabit ize, yaşamını tehlikeye sokan duruma, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına, neden olmuşsa, ceza bir kat arttırılacaktır. Aynı maddeler kapsamında kalıcı hasar hali mevcutsa ceza, iki kat arttırılacak olup verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde beş yıldan, üçüncü fıkraya giren hallerde sekiz yıldan az olamayacaktır (TCK, 87).

87. madde kapsamında kastem yaralama vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olmuşsa ceza, kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, yarısına kadar çoğaltılabilecektir. Kastem yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, birinci fıkraya giren hallerde sekiz yıldan on iki yıla kadar, üçüncü fıkraya giren hallerde ise on

iki yıldan on sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunacaktır.

Taksirle yaralama kapsamında vücuda zarar verme, sağlığını veya algısını bozma, yaşamını tehlikeye sokan duruma göre ve mağdura verilen zarara göre arttırılmak üzere failin cezalandırılması sağlanacaktır (TCK, 89). İnsan üzerinde bilimsel amaçla bile olsa deney yapılması sonucunda meydana gelecek hasarlar ve zararların niteliğine göre cezaî işlemler uygulanacaktır (TCK, 90).

Kişiye karşı gerçekleştirilen işkence, ağırlaşmış işkence ile eziyet çerçevesindeki cezalar TCK, 94-96 maddeler kapsamında düzenlenmiştir. Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunmuştur. Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde ise on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür (TCK, 95). Ağırlaştırılmış bir işkence söz konusuysa ve bu durum kadına ve özellikle gebe kadına karşı uygulanmış ise yaptırımların arttırıldığı; fiilin ölümle sonuçlanması halindeyse ağırlaştırılmış halde müebbet cezasına hükmolunduğu görülmektedir (TCK, 96).

Çocuk düşürtme, düşürme veya kısırlaştırma ile ilgili tüm cezalar TCK, 99-101 maddelerinde ele alınmıştır. Rızası olmaksızın bir kadının çocuğunu düşürten kişinin, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması; kadına veya çocuğa verilen zararın durumuna göre de ilgili cezanın arttırılması öngörülmüştür (TCK, 99). Gebelik süresi on haftadan fazla olan bir kadının çocuğunu isteyerek düşürmesi halinde, bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası uygulanacaktır (TCK, 100). Bir erkeği/kadını rızası olmaksızın kısırlaştıran kimse, üç yıldan altı yıla kadar hapisle cezalandırılacaktır (TCK, 101).

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar kapsamında; cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilecektir. İlgili fiilin, mağdurun vücuduna organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunacaktır. Söz konusu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlı olacaktır. Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişi üzerinde, üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen kişi veya evlatlık tarafından işlenmesi halinde cezalar yarı oranda arttırılacaktır. Suç nedeniyle mağdurun bitkisel

hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası uygulanacaktır (TCK, 102).

Kadına yönelik cinsel şiddet içeren suçların genel ahlâk ile aile düzenine ilişkin suçlar olarak algılanması, namus gerekçesiyle işlenen suçlarda ceza indirimine olanak sağlıyorken; yeni kanun ile cinsel şiddet içeren suçlar, kişi hak ve özgürlüklerine karşı suç olarak belirtilmiş ve töre cinayetleri nitelikli insan öldürme olarak kabul edilmiştir (Altınay ve Arat, 2007:29). Çocuğun cinsel istismarı/çocuğa yönelik taciz kapsamında getirilen cezalar, eklenen hükümlerle ya da gerçekleştirilen değişikliklerle arttırılmış olup aynı durum şiddete veya tacize uğrayan kadınlar için de geçerlidir.

Çocuğu cinsel yönden istismar eden bir kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Cinsel istismar deyiminden; on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış anlaşılmakta olup diğer çocuklara karşı cebir, tehdit, hile ve iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar da aynı kapsamdadır. Cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanacaktır. Suç sonucunda mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunacaktır (TCK, 103).

Cinsel taciz suçunun birden fazla kişi tarafından işlenmesi, hısımlık ilişkisi veya üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı bulunan ya da üvey yakınlar ile eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım, gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından gerçekleştirilmesi hâlinde; verilecek ceza yarı oranında arttırılacaktır.

Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacak; suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmayacak; suçun evlat edineceği çocuğun bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunacaktır (TCK, 104). Görüldüğü üzere, reşit olmayan çocukla cinsel ilişkiye girme suçu kapsamında yer alan cezaî hükümler bu madde ile düzenlenmiştir.

Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti ile üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezasına; fiil çocuğa karşı işlenmişse altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunacaktır. Görevi gereği, hizmet ilişkisi ile

veya aile içi ilişki sayesinde ya da sağlık, koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü gibi görevleri bulunanlar ile aynı yerde çalışma kolaylığı ve haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanarak suçu işleyenlere verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamayacaktır (TCK, 105).

Hürriyete karşı işlenen suçlar kapsamında tehdit, şantaj, cebir, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçlarının işlenmesiyle ilgili cezalar TCK, 106-109 maddelerinde ele alınmıştır. Bu çerçevede bir şeye zorlama amacıyla tehdit etme, fiziki güç kullanma ve kötü muamelede bulunma ile kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuyla ilgili tüm cezaî yaptırımlar netleştirilmiştir. Suçun eşe karşı işlenmesi durumunda cebir kullanılması da fiziksel şiddet kapsamına girmiş ve suçun şekline göre ceza hükmü verilmiştir.

Aile yapısının sağlıklı biçimde kurulması, çok eşliliğin önlenmesi amacıyla birden fazla ve hileli evlenme yapan kişi hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis cezası hükmü getirilmiştir (TCK, 230). Aile içindeki şiddet hareketlerini ve aile hukukundan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesini de kapsayan, eşlerine kötü muamelede bulunan kişileri de içine alan cezalar TCK, 232-234 maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır (TCK, 232). Aile hukukundan doğan bakım, eğitim ve destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişiye, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası verilebilecektir.

Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimse ise üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucunda; maddi ve manevi açıdan özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlak, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan anaya/babaya, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilebilecektir (TCK, 233).

Velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan bağı bulunan birinin; on altı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırması veya alıkoyması halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunacaktır. Fiil cebir veya tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuk henüz on iki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılacaktır. Kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar

etmeksizin yanında tutan kişi, Şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır (TCK, 234).

10. Kalkınma Planı hazırlık çalışmaları için “Kalkınma Bakanlığı” tarafından 46 Özel İhtisas Komisyonu ile 20 Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Kadınları ilgilendiren Toplumsal Cinsiyet Çalışma Grubu’nda ise “*eğitim, sağlık, şiddet, istihdam, karar alma ve siyasete katılım*” olmak üzere beş temel alanda alt gruplar tesis edilmiştir. 2014-2018 dönemi 10. Kalkınma Planı’nda kadınların ve erkeklerin eşitliğini amaçlayan politikalar “*Aile ve Kadın*” başlıklı bölümde ele alınmış olup toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin amaç, hedef ve göstergelere de yer verilmiştir (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2016-2020).

2019-2023 dönemini kapsayan 11. Kalkınma Planı, 16 Temmuz 2019’da TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nda kabul edilmiştir. Söz konusu planda; “Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı önlemek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmaları ve güçlenmelerini sağlamak temel amaçtır.” ifadelerine yer verilmiştir. Ailenin Güçlendirilmesi alt başlığında ise “*toplumsal yapının ve kalkınmanın sağlıklı bir şekilde sürdürülebilirliği*” hedeflenmiştir. Kadın alt başlığı çerçevesinde, kadınlar özel politika gerektiren kategori olarak kabul edilmiş ve “insana yaraşır iş fırsatlarının sunulmasına yönelik politikalar uygulanacağı” belirtilmiştir (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2018-2023).

İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması konusu hem işgücüne katılımın artırılması hem de ailenin güçlendirilmesi başlıkları çerçevesinde ele alınırken; “*güçlü toplumun inşası, kadınların güçlenmesiyle mümkün olacaktır*” ifadesi kapsamında, kadınların ve gençlerin istihdamlarının artırılacağı ve işgücünde hedeflenen farkındalık faaliyetlerinin hayata geçirilerek esnek çalışma biçimlerinin etkinleştirileceği vaat edilmiştir.

Kadınların işgücü ile istihdam oranlarının artırılması amacıyla, mesleki eğitimler ile becerilerin verilmesi ve kadın girişimciliğinin desteklenmesi öngörülmektedir. Bu noktada kadın girişimcilere danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sunulması, e-ticaret alanında ilerlemeleri ile dijital dünyada ekonomik faaliyetlerde bulunmalarının teşvik edilmesi hedeflenmektedir. Kadın girişimci kooperatifleri özelinde eğitim, girişimcilik, danışmanlık desteği ile gerekli hukuki düzenlemelerin ivedilikle yapılması ve kadınların kooperatif kurmalarının teşvik edilmesi veya kolaylaştırılması; kırsal kesimdeki kadınlar için kadın girişimciliğini artırma kapsamında teşvik ve düzenlemelerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.3. Kadına Yönelik Şiddete Dair Yaklaşımlar ve Şiddeti Tanılama

Kadına/kıza yönelik şiddete ilişkin tutumlar ve şiddet davranışlarına yaklaşımlar çerçevesinde “Bireysel, Psiko-Sosyal ve Feminist Yaklaşım” alt konularına ve kadına yönelik şiddeti tanılamaya yer verilmiştir.

2.3.1. Şiddete İlişkin Tutumlar ve Şiddet Davranışlarına Yaklaşımlar

Bilişsel, güdüsel ve davranışsal bir dizge olarak tutum, bireyin dünya hakkındaki sürekli ya da geçici varsayımlarını, insanlardan beklentilerini, kendine benzer insanlarla değişik olanlar arasındaki farklılıklarını, değerler ile bakış açılarını, neyin doğru neyin yanlış olduğuna veya neye yaklaşması neden kaçınılması gerektiğine ilişkin duygu ve inançları içerir. Bireyin bazı tutumları benlik bilinci kavramı içine neleri soktuğunu, neleri dışarıda bıraktığını, bazıları ise nelerden (aile, aile dışı gruplar, okul, din, ideoloji gibi) etkilendiğini gösterir (İsen ve Batmaz, 2002:33-37).

Bireylerin yaşantıları ve deneyimleri sonucunda oluşan tutumlar; toplumsal değer, norm ile ilişkilerin insanları etkilemesiyle şekillenmektedir. Psikolojik yönden bakılınca güncel davranışların belirlenmesi ile geçmiş deneyimlerin özü tutumlarla ilgilidir. Yakın çevresinden/toplumsal yaşam ortamından etkilenerek cesaretlenen birey, güçlü tutumlara sahipse davranış ile tutum arasında sıkı bir ilişki olacağından davranışın ortaya çıkması kaçınılmaz gibidir. Bireyin sergilediği her davranış, tutumla ilgili olmayabilmektedir. Örgütlü düşünce yapısına sahip olan tutumlar doğuştan gelmemekte, bireyin öğrenme sürecinde kazanılmaktadır.

Aşamalardan geçerek gelişen ve biçimlenerek oluşan tutumlar, geçici düşünsellik içermemektedir. Süresi insana göre değişmekle birlikte belli bir süre devam etmektedir. Birey ile nesnelere arası ilişkilerin kararlı olmasını ve düzenli yol alınmasını sağlayan tutumlar sayesinde insanlar, çevrelerini daha iyi anlayabilmektedirler. Birey ile nesne ilişkisi, tutumların çerçevesini belirlediği etkilenme/güdülenme sürecinde gelişmektedir. Nesneye ilişkin tutumunu şekillendiren birey, ona karşı yansız bir gözle bakmamaktadır. Bunun sonucunda ya nesnenin karşısında ya da onun yanında yer alacaktır. Tutumların oluşması ve biçimlenmesi süreci kişiye göre farklı olmakla birlikte, bir bireyde nesneye karşı olumlu ya da olumsuz yönde tavır oluşabilmesi için o nesnenin başka nesnelere karşılaştırılması gerekmektedir.

Bireylerin sahip olduğu tutumların yanı sıra toplumların da sahip olduğu birtakım tutumlar bulunmaktadır. Kişisel tutumlar, toplumsal tutumların oluşmasında doğrudan etkili olmaktadır. Toplumsal değerlerin, grupların ve nesnelere etkileşimiyle şekillenen

toplumsal tutumlar kişisel algılanmakla birlikte, gerçekte toplum kurallarının bireyler üzerindeki yansımalarından ibarettir.

Çoğu tutumun kökeni çocukluğa dayanmakta ve doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit ve sosyal öğrenme neticesinde edinilmektedir. Söz konusu bu tutumların kaynağı kişisel deneyimlerden çok anne ve babalardır. Bir bireyin tutumlarının büyük kısmı 12-30 yaş döneminde son şeklini almakta ve daha sonra çok az değişmektedir. Tutumların oluşmasında üç ana etken rol oynamaktadır. Bunlar akranlar, kitle iletişim araçları, diğer kaynaklardan edinilen bilgi ile eğitimidir (Özyalvaç, 2010:12-14).

Bir bireyin sahip olduğu tutumlar onun davranışlarını doğrudan etkilediğinden, insan davranışlarını çözümlmek için tutumları incelememiz gerekmektedir. Kadınlarla erkeklerin ilişkilerine yön veren tutumların gelişiminde ise bilişsel yönlü kalıplaşmış tutumlar etkili olmaktadır. Kalıplaşmış tutumlar aslında kalıp yargıları diye anılmakta ve bireyin gruplar hakkında sahip olduğu bilgilerin özetini oluşturmaktadır. Bu yönüyle kalıplaşmış tutumlar, kolayca değişim göstermemekte ve bazı eksiklikleri bünyesinde barındırabilmektedir. Örneğin olumsuz/negatif nitelikli tutumlar, duygusal içerikler ile propagandaya oldukça elverişlidir. Bireylerin sahip olduğu kalıplaşmış tutumlar, yakın çevreden veya başkalarından duyma bilgilerle edinilmektedir. Eksikleri bulunduğu için gerçek bilginin yerini tutma işlevleri ön plana çıkmakta ve akılcı olmaktan çok duygusal nitelik taşımaktadır.

Birçok toplumda erkekler daha güçlü benlikleri yansıtan ve istenir kalıp yargılarla, kadınlar daha zayıf benlikleri yansıtan kalıp yargılarla tanımlanmaktadır (Çıtak, 2008:7-8). Erkek egemenliğindeki tüm toplumlarda ekonomik, siyasal ve toplumsal yapılar şiddetle beslendiğinden, kadınların bundan kaçış yolları kapanmaktadır. Kadını mağdur ederek onu erkeğe bağımlı gören anlayışın neticesinde şiddet, kalıcı ama çözülmesi gereken toplumsal bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Diğer şiddet veya zorbalık türleriyle güçlenen şiddet olgusunun bazı gerekçelerle meşrulaştırılmasıyla kadınlar baskı altına alınmaktadır. Cinsiyet rollerini katı kurallarla tanımlayan gelenekçi toplumlar; erkeği sertlikle, erkeklik gururuyla veya egemen olma içgüdüleriyle bağdaştırdığından şiddete öncülük etmektedir. Kadına boyun eğen, erkeğe boyun eğdiren cinsiyet rolünü vererek kabul ettiren toplumlar; aile içinde babaya birincil statüyü, anneye ise ikincil statüyü vermiştir. Bu nedenle kadın, erkeğin emirlerine itaat etmek ve ona saygı göstermek durumunda bırakılmıştır. Yemek yapan, çamaşır ve bulaşık yıkayan, evini çekip çeviren, çocukları için annelik eden, erkeğine kadınlık yapan, yeri gelince çalışma hayatına atılan kadın için fedakârlık şemsiyesi uygun görülmüştür.

Erkeğin yasalar ile toplumun ataerkil geleneklerinden kaynaklanan kadına göre üstün konumu; kadının erkeğe hizmet etmesinin ve erkeğin aile içi kararlarda kadından daha fazla söz sahibi olmasının doğal görülmesi, kadına yönelik şiddeti besleyen diğer unsurlardır (Demir, 2000:57-61).

Toplumsal yapımızın bir sonucu olarak erkeğin, kadından daha üstte konumlanıp onu dövmesi doğal karşılanmaktadır. Kadınlarla ilgili bazı beklentiler atasözlerimiz ile deyişlerimize yansıtılarak somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Örnelemek gerekirse; “Kadın kocasının çırağı, anasının sarığıdır” veya “Kadının karnından sıpayı, sırtından ise sopayı eksik etmeyeceksin” ya da “Kızını dövmeyen dizini döver” gibi sözlerde görüldüğü gibi gelenekçi yapımız şiddeti desteklemektedir. “Suç, öldürmede değil, ölümdedir” yaklaşımı nedeniyle kadınlar çaresizliğe itilmektedir. Geleneksel annelik/kadınlık rolü çerçevesinde kadına dayatılan; “Sen kadınsın alttan al” veya “Analık ve eşlik birinci görevindir” ya da “Kol kırılır, yen içinde kalır” ve “Kan kussan da kızılılık şerbeti içtim diyeceksin” gibi sözler ile “Allah sabırlı kulunu sever” şeklindeki öğütlerle sıkça karşılaşmaktadır.

Kadına karşı şiddetin kültürel dayanakları ise; var olan cinsiyetçi düzenin doğal olarak algılanması, kadının nesnelleşmesi, şiddete boyun eğmenin, fiziksel güç ve zor kullanımının hoşgörüsü ile karşılanması olarak sıralanabilir (Altun, 2006:26-27).

Ülkemiz şartlarında cinsler arası eşitlik bilinci hâkim değildir. Hiyerarşik düzen çerçevesinde kadın, eş olarak erkeğinin tamamlayıcısı durumundadır. Ataerkil ailelerde bu anlayışın asırlardır devam ettiği görülmektedir. Büyük kentlerde ise çekirdek aileler daha baskın olduğundan gelenekçi anlayış biraz yumuşatılmıştır. Toplumumuzda aile kurumunun dokunulmazlık kazanması gerçekliğine rağmen kadınların kendi ayaklarının üzerinde durarak daha iyi bir hayat sürebilmeleri mümkün değildir.

Toplumlarda, kadına yönelik aile içi şiddet için “hak edilen ve hak edilmeyen” ya da “kabul edilebilir ve kabul edilemez” düzeylere ilişkin ayrımlar bulunmaktadır. Bu sebeple kocanın, karısına şiddet uygulaması hak olarak tanınmakta, tolere edilmekte ve kabul görmektedir (Baykal, 2008:43-54). Ülkemizde eğitim düzeyi yüksek olanlar kadına yönelik şiddete olumsuz yaklaşırsa da eğitilmiş erkeklerin, evlilik içinde kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir görmeleri hatta kadınları şiddete sebep oldukları gerekçesiyle suçlamaları manidardır. Eğitilmiş olan kadınların da kadına yönelik her türlü şiddete karşı toleransları bulunmamaktadır.

Sağlık kuruluşlarının farklı kademelerinde görev yapan sağlık çalışanları, kadına yönelik şiddet konusundaki yaklaşımlarına dikkat etmek durumundadırlar. Mağdurlar ile karşılaştığında onlara nasıl davranılacağını ve ne tarz sorular sorulacağını bilmeli ve

kadınlarla empati kurarak onlara destek olduklarını gösterebilmelidirler. Şiddete karşı çaresiz oldukları düşüncesini taşıyan ve sorunlar karşısında bunalan mağdurlar, içinde buldukları durumları paylaşmak isteseler bile çözüm noktasındaki ümitsizlik veya karamsarlık, yardım alacağı sağlık çalışanına güven sıkıntısı, şiddetle ilgili olarak kendini suçlu hissetme, failin tehditlerinden korkma ya da psikolojik yönden rahat olamayıp utanma gibi sebeplerle sorunlarını paylaşmakta sıkıntı yaşayabilmektedirler. Daha çok hastanelerin acil servislerinden giriş yapan mağdurlarla karşılaşan sağlık personelinin dikkatli olması gerekmektedir. Çünkü hastaneye başvuran kadınların çoğu, yaşadıkları sorunların kaynağının şiddet olduğunu açıkça belirtmekten kaçınmaktadırlar. Bu nedenle *sorular özenle seçilmeli, yüz yüze görüşmede detaya dikkat edilmeli ve mağdura güvende olduğu hissettirilmelidir.*

Mağdurları psikolojik ve fiziksel anlamda yıpratın şiddet yaşantısıyla profesyonel şekilde mücadele edilmesi gerektiğinden mağdura suçlunun kendisi olmadığı sağlıkçılar tarafından anlatılmalıdır. Şiddet, bireylerin sağlığını olumsuz yönde etkilediği için insan hakları açısından ve yaşam hakkını ihlal teşebbüsünden olaya yaklaşılmalıdır. Şiddete hoşgörü gösterilemeyeceği vurgulanmalıdır. Mağdurlara yardım etmenin önemi açıkça ifade edilmelidir. Karşılıklı güven ortamı sağlandıktan sonra öykü verileri dikkatlice ve çok yönlü bir şekilde toplanmalıdır.

Bu aşamada kadının şiddete maruz kalıp kalmadığını belirlemek öncelikli hedef olmalı ve şiddet davranışları hakkında mağdur bilgilendirilmelidir. Sağlık personelinin şahsi mahremiyetini koruyacağına ikna olan ve kendine güvenildiğini hisseden mağdur rahatlayarak yaşadıklarını anlatacaktır. Kadının kocası veya erkek arkadaşı, çocuk veya aileden başka kişiler aynı ortamda bulunuyorsa şiddet bulgularını ortaya çıkarmak kolay olmayacaktır. Mağdurun, şiddet uygulayıcıdan uzak tutulması göz ardı edilmemeli, bu nedenle kadınla birebir görüşme gerçekleştirilmelidir. Kadın konuşmak istemiyor veya bir şeylerden korktuğu izlenimi ediniliyorsa, ona korkmaması gerektiği ve kendini hazır hissettiğinde konuşabileceği sakin şekilde ifade edilmelidir.

Mağdur olan bireyle ilgili veriler edinilirken, kadına seçme yetkisini kullanmada yardımcı olmak gerekmektedir. Bunu yaparken, ne yapacağını söylemek yerine ona yol göstermek ve güçlü yönlerini tanımasında kadına yardım etmek daha akıllıca olacaktır. Mağdur tıbbi haklarını, yasal süreci ve yasal haklarını bilmelidir. Ona yardım edebilecek toplumsal kaynaklar hakkında bilgi verilmelidir.

Kadının alacağı kararları düşünmesi sağlanmalı ve bütün seçenekleri göz önünde bulundurarak aldığı karardan emin olmasına yardımcı olunmalıdır. Onun adına karar

vermemeli ve kararlarını etkilemeye çalışmamalıdır. Şiddete uğrayan kadına eşinden ayrılmasını önermek çoğu kez kadının yardım arayışlarını sonlandırmaktadır. Çünkü evden ayrılmak önemli bir karardır ve tekrar geri döndüğünde şiddetin eskiye oranla daha da artması söz konusudur. Kadının ekonomik olarak eşine bağımlı olması, kendini güçsüz hissetmesi ayrılmayı zorlaştırmaktadır (Arıkan, 1992:105).

Mağdur vereceği bilgilerin ve bunlarla ilgili kayıtların gizli kalacağını ve güvenli şekilde muhafaza edileceğini bilmelidir. Kadına yönelik var olan şiddetin önlenmesi için şiddet taraması çok yönlü gerçekleştirilmeli, tanısı sağlam temellere dayanmalı ve gelecekte olabilecek yaralanmaların önüne geçilebilmesi hedeflenmelidir. Kadınların ilgili konuda eğitilmesi ve profesyonel şekilde yönlendirilmesi şarttır.

112 Hızır Acil ve kriz merkezleri ile yaşanan yerde bulunan güvenli barınaklara ait bilgiler ve iletişim numaraları mağdura verilmelidir. Ülkemizin sosyal destek sistemi üzerine kısa ve net bilgiler de kadını yönlendirmede etkili olacaktır. Şiddete maruz kalan kadın huzursuzsa ve kendini güvende hissetmediğini söylüyorsa kadın sığınma evlerine veya kriz merkezlerine başvuru yapması sağlanabileceği gibi onları destekleyen kadın grupları ile sivil veya resmi kuruluşlarla irtibata geçmek akıllıca olacaktır.

Şiddetle çok yönlü mücadele kapsamında şiddete uğrayan mağdur ile aile bireyleri yaşadıkları durumlar üzerine duygularını ve düşüncelerini paylaşarak kendilerini ifade etmeye cesaretlendirilmelidir. Şiddetin getireceği zararlar ailenin fertlerine açıklanmalı, seçenekler hakkında bilgilendirme yapılarak problemi çözme aşamasında aile bireyleri ile birlikte hareket edilmelidir.

Şiddet uygulayan bireyler de çözüm noktasında ele alınmalıdır. Şiddet eylemine başvuran kişiler, sorunlarının çözümlenmesine ilişkin başka yollar bilmeyen ve sıklıkla öfkelerini kontrol edemeyen ya da kontrolde zorlanan şahıslardır. Öfkelerini kontrol etmeyi öğrenen, sorun çözme becerileri geliştirilen ve kendilerini ifade etmeyi başaran bireylerin şiddet içeren eylemlerden vazgeçtikleri bilinmektedir. Şiddeti yaşam biçimi haline getiren bireyler hakkındaki kayıtlar iyi tutulmalı, faille ilgili bilgiler verecek olan tanıklara ulaşılmalıdır.

Tıbbi tedaviler, psikolojik danışmanlık, yasal yardımlara ve destek hizmetlerine yönlendirme gibi yükümlülükleri bulunan sağlıkçıların önlerine gelen şiddet olgusunu adli makamlara bildirme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu nedenle şiddet vakaları ciddiye alınmalı ve mağdur ile saldırgan kriz danışmanlık merkezlerine yönlendirilmelidir. Kriz merkezleri, şiddete maruz kalan ve bulunduğu yerden tek başına ayrılamayan mağdurun telefon yoluyla ulaştığı hizmet birimleridir. İlgili merkezlere telefonla bildirim sağlayan

kadınlar, kendi imkânlarıyla merkezlere gidebilecekleri gibi ambulans marifetiyle de buldukları yerden alınarak yardım merkezine getirilebilmekte ve yapılması gereken işlemler acil şekilde gerçekleştirilmektedir. Şiddet vakalarının verileri alınırken kadının şiddet ortamında kalmaya devam edip etmeyeceği belirlenmelidir. Eğer mağdur, şiddet uygulanan yerde kalmaya devam edecekse; onu şiddetten korumak adına kadınla birlikte kaçış planı hazırlanmalı ama kadının şiddet ortamına geri dönmek zorunda kalabileceği göz ardı edilmemelidir.

Şiddetle etkin şekilde mücadele etme ve onu önleme ile temel sağlık hizmetlerini sunma bağlamında sağlık çalışanları birincil, ikincil ve üçüncül koruma düzeylerinde görevlendirilmektedir. Birincil koruma çerçevesinde özellikle aile içi şiddetin ortaya çıkmasını engellemek amacıyla bazı önlemler alınması gerekmektedir. Risk gruplarını belirleyerek yola çıkmak ve bu gruplara mensup olan bireylere sağlık eğitimi vermek profesyonelce bir yaklaşımdır. Şiddet olgusunun bir tür kriz olduğu gerçeğinden hareket edilmeli ve krizi önlemek için destekleyici hizmetler planlanarak uygulanmalıdır.

Ailede kadına yönelik şiddet riskini artıran kalabalık aile, ataerkil aile, genç yaşta evlilik, çocuklukta şiddete tanık olma ya da şiddete uğrama, işsizlik gibi durumlar her aile için saptanmalıdır (Taşçı, 2003:4-14).

Risk faktörlerini belirlemekle yola devam etmek gelecekteki mağdurlar açısından hayati derecede önemlidir. Aile bireyleri arasındaki gerginliğin azaltılması şiddet içeren eylemleri engellemektedir. Bireylere yönelik sosyal desteği artırma aşamasında kadın şiddete maruz kaldığında bunu kimlerle paylaşacağını, kimlerden yardım alabileceğini ilk elden öğrenme şansını yakalamaktadır. Farklı nedenlerle de olsa bireylerin sorunlar yaşadıkları ve bunun sonucunda stres altında kaldıkları bilinmektedir. Bunlarla baş etme becerilerini artırma, var olan problemleri çözme tekniklerini uygulayarak kendisinin değerini kavrama şiddetle mücadele açısından önemlidir. Bu noktada bireylerin eğitimi şarttır. Şiddet kavramı, şiddetin nedenleri ile şiddete ilişkin bazı inanışlar eğitim yoluyla bireylere belletilmekte ve şiddet döngüsü irdelenmektedir. *Şiddet durumunda gerekli olan acil telefonlar ve kriz merkezleri ile sığınma evleri üzerine bilgiler, bireyi bilinçli hale getirmektedir.*

İkincil koruma evresinde kadına yönelik şiddetin etkilerini azaltabilmek için erken müdahalede bulunarak şiddeti durdurmak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda risk altında bulunan birey ya da bireyler ile şiddetin mevcut olduğu aileler tespit edilmekte ve şiddet uygulayıcı durumundaki fail açığa çıkarılmaktadır. İzlemeye alınan bireyler, aileler ile fail üzerinde odaklanılarak şiddet yönünden bulguya ulaşıldığında vakit kaybedilmeden

müdahalede bulunmaktadır. Şiddet neticesinde yaralanma mevcutsa bunların bakımı sağlanmaktadır. *Bakımı sürdürmek ve kalıcı yönde şiddeti engelleyici önlemler almak için toplumda var olan hizmet birimleriyle iş birliği yapılmaktadır.*

Sağlık çalışanları şiddetin sadece fiziksel belirtileriyle yetinmemeli, nedeni tam olarak açıklanamayan yaralanmaları da dikkate almalıdır. Mağdurun fiziksel açıdan çok sorunu görünmese bile kronikleşen yakınmalarının altından psikolojik yönden baskıya dayanan yaşantılar çıkabilmektedir. Kıskançlık krizine giren ya da yanından bir an bile ayrılmayan eş, istenmeyen gebelik hali ile işsizlik sorunu sebebiyle ortaya çıkan iletişim kurmakta zorlanan bireyler gerçeği bir araya gelince fiziksel yaralanmalar veya hasarlar söz konusu olmaktadır. Mağdur iyice baskı altına alındığı için yaralanma sonrasındaki tedavileri ötelemekte ve intihar düşüncesiyle baş başa kalmaktadır. Bu sebeple ikincil koruma evresinde kimsenin hata yapma lüksü bulunmamaktadır.

Üçüncül koruma evresinde bireye ve aileye danışmanlık yapılarak iyileşme ve rehabilitasyon süreci kolaylaştırılır. Şiddet mağduru olan kadına grup desteği sağlanır. Ailenin şiddet kullanmadan kendini ifade edebilmesi ile problem çözme becerilerini kullanması desteklenir. Uygulamaların sonuçları dikkatle izlenir. Şiddetin sona erdiği bu aşamada aileye danışmanlık hizmeti devam etmelidir (Tel, 2002:1-9). Sağlık çalışanları, şiddetin tekrardan ortaya çıkmasını engellemek için kadın ile eşinin rehabilitasyonunu sağlamaya özen göstermelidirler. Rehabilitasyon aşaması mağdur için zor geçebilmekte ve uzun bir süreyi kapsayabilmektedir. Toplumun duyarlılığını ve desteğini almak ya da alamamak da bu açıdan önem kazanmaktadır.

Şiddetin önlenmesi için sağlık çalışanlarının, yasa uygulayıcıların, polislerin, din adamlarının, öğretmenlerin, medya organları ile gönüllü kuruluşların iş birliği içinde çalışmaları gereklidir. Mağdurun şiddete uğramasına karşı tanımlanan sosyal normlar oluşturmak için çalışılmalı ve profesyonellerin eğitilmesi sağlanmalıdır. Aynı zamanda kadının desteklenmesinde geleneksel tutumların değiştirilmesi, cinsiyet ayrımcılığının kaldırılması ve kadının toplumsal statüsünün artırılması gerekmektedir (Fishwick, 1998:661-670).

2.3.1.1. Bireysel Yaklaşım

Şiddet olgusunun temelinde kontrol edilemeyen öfke, sebebi olan hatta olmayan saldırganlık, yaşanan farklı olaylar sonucunda olgunlaşan nefret duygusu, kendini ifade edememekle başlayan ve intikam alma içgüdüleriyle zirveye ulaşan kindarlık, başlarda insancıl görünse de zamanla kontrolden çıkan kıskançlık krizleri gibi durumların eyleme

dönüşmesi yatmaktadır.

Geleneksel yaklaşım çerçevesinde birey olarak erkeğin kendini savunma güdüsü ile egoya kapıldığı düşünülmektedir. Erkeğin gelişim dönemlerinde yaşadığı birtakım olumsuz deneyimler neticesinde şiddet olgusunun kaçınılmaz hale geldiği savunulsa da bu durum tartışmaya açıktır (Aktaş, 2014: 104-123).

Saldırganlığın doğuştan geldiğini varsayan görüşler mevcut olmakla birlikte, bu görüşü savunanlar değişik kültürlere mensup olan erkeklerin saldırganlık tutumlarındaki farklılıkları tam olarak açıklayamamaktadırlar. Yoksulluğun, eğitimsizliğin, aileden ve çevreden kopuk yaşam tarzının, çocuklukta şiddet görmenin, madde kullanımının, 15 yaş merkezli olarak ergenliğin, erkek adam olgusunun, bilinç altındaki yaşantıların veya geçmişte yaşanan saldırganlık deneyimlerinin, kalabalık ortamlar ile içinde bulunulan gruplara kendini kabul ettirme isteğinin ve hayat galesi içinde çözümlenemeyen bazı sorunların kronik hale gelmesiyle ortaya çıkan buhranların saldırganlığı önemli ölçüde tetiklediği bilinmektedir (Kurtyılmaz, 2005:16).

Bedensel aktiviteler ile spor etkinliklerinin erkek bireylerde saldırganlığı kontrol etmede kullanıldığı bilinmektedir. İçgüdüsel anlamda saldırganlıkla başa çıkamayan bireylerin düzenli bir şekilde spora yönlendirilmesiyle, saldırganlıklarının kontrol altına alınabileceği savunulmaktadır. Bireysel olarak hoşlanılmayan durumları saldırganlık ve şiddet sarmalı ile kamufle etmek bir yana; şiddet ile diğer türevlerini, hayatımızın bir parçası olarak görüp görmediğimizin cevabıyla yüzleşmemiz gerekmektedir. Bu sorunun kültürel ve ideolojik boyutunun görmezden gelindiğini öne süren birçok bilim adamı ve feministler, bireysel yaklaşımın yetersiz olduğunu düşünmektedirler (Akyıldız, 2014:7-39).

2.3.1.2. Psiko-sosyal Yaklaşım

Davranışlarımız çevremizdekileri olumlu veya olumsuz yönlerden etkilemektedir. Çevremizi oluşturanlar da bizim davranışlarımızı etkilemektedir. Bireyler olarak şiddeti onayladığımızda, çevremizdekiler de bundan etkilenmekte ve toplum genelinde şiddet eylemleri normalmiş gibi algılanmaktadır. İnsanlar şiddeti gözlem yoluyla veya model alma yöntemiyle pekiştirmektedirler. Her bireyin çocukluk dönemi özel olduğundan bu dönemde tanık olunan şiddet içeren eylemler, zaman ilerledikçe bir nevi davranış kalıbına dönüşmektedir.

Psiko-sosyal yaklaşım, *şiddet gösteren tüm bireyler ile şiddet göstermeyen diğer bireyler arasındaki farkları açıklamaya çalışmaktadır. Şiddet sarmalındaki bireylerin*

çocukluklarının derinlemesine incelenerek, şiddet göstermeyen bireylerin çocuklukları ile karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Çocukluk dönemi ile ergenlikte fiziksel ve cinsel istismara uğrayan kişilerde şiddet davranışlarının yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Erken yaşlarda annesini, babasını ya da çok sevdiği birilerini kaybedenlerde ve kendini yalnız hissedenlerde, şiddete karşıma eğilimi daha yüksektir. Ailesiyle sorunlar yaşayanlar ile ailede şiddet olgusuyla yüz yüze kalan bireylerin, karşısındakilere şiddet uygulamaktan çekinmedikleri akademik araştırmalarla sabittir.

Eğitim düzeyleri düşük olan veya nitelikli eleman düzeyine erişemeyen bireyler, özellikle işsiz kaldıklarında en yakındakiler ile kadınlara ve çocuklara karşı şiddet içeren davranışlar sergilemektedirler. Kendilerinin ve ailelerinin en temel günlük ihtiyaçlarını karşılayamayacak duruma geldiklerinde ise şiddet eğiliminin ötesine geçerek, birtakım olaylara karışmakta ve suç işledikleri için hapse girmektedirler. Suç işlemekten uzak durmayı başaranlar da içe kapanıklık sonrasında yaşadıkları travmaların neticesinde alkol ve madde kullanımına yönelmekte, kumar oynama alışkanlığını ise maddi sıkıntılarından kurtulma amacına bağlamaktadırlar.

Duygu, düşünce ve davranış arasındaki karşılıklı etkileşimler sonucu sosyalleşme sürecindeki bireylerde şiddet eylemlerinin oluşması neticesinde sağlık problemleri ortaya çıkmakta ve söz konusu saldırganlığın bilişsel süreçlerle ilgili olduğu belirtilmektedir (Kılıçarslan, 2009:25).

Psiko-sosyal yaklaşım çerçevesinde; bastırılan duyguların agresif tepkilere neden olarak bireyleri kışkırttığı, toplumsal çevrenin ve kültürün etkisiyle sürekli iletişim ve etkileşim sonucu ortaya çıkan kişiliğin davranışlar ve davranış bozukluklarıyla ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Akyıldız, 2014:10).

2.3.1.3. Feminist Yaklaşım

Feminist yaklaşım, özellikle kadınların toplumda bireye güç kazandıran konumlar içerisinde alt düzeyde temsil edildikleri ve kadınların güç eksikliğinin aile yaşantılarına yansıdığı gerçeğini çatışma teorisinden ödünç almıştır. Feministler cinsel tacize, işe alma ile mesleki terfide cinsiyet ayrımcılığının yaygınlığına, kadın ve erkek arasındaki ücret farklılıklarına, aile üyelerinin davranışlarını kontrol etme aracı olarak şiddete ve kadın yoksulluğu fenomenine yol açan evlilik dışı doğumlara ve artan boşanma olaylarına dikkat çekmişlerdir (Perry ve Perry, 2003: 207).

Feminist yaklaşımı model alan araştırmalarda da belirtildiği gibi kadına yönelik şiddetin boyutları, dünya genelindeki resmi istatistiklere yansıyan oranların üzerindedir.

Çünkü şiddete uğrayan kadınların çoğu, uğradıkları şiddet karşısında sessiz kalmakta ve ilgili kurumlara şikâyette bulunmamaktadırlar.

Feminist model, konunun merkezinde yer alan toplumsal cinsiyet kapsamında ev içi şiddetin ailenin özel meselesi olduğu görüşünü sorgulayarak, kadınların şiddet dâhil karşılaştıkları başlıca sorunların sosyal, kültürel ve politik güçlerden kaynaklandığını savunmaktadır (Yarar, 2015:20).

Cinsiyet ayrımcılığına ve ataerkilliğe karşı koymayı amaçlayan ve sosyal eşitliği savunan feminist yaklaşıma göre; cinsiyetler arasındaki güç dengesizliği objektif olarak analiz edilmelidir. Kadınlara yönelik şiddet; doğal ve kabul edilebilir bir davranış biçimi değildir. Ailelerinden, çevrelerinden ve toplumdan güç alan erkeklerin sosyalleşmeleri ile hayata tutunmaları önemseninirken; ailelerinden, çevrelerinden ve toplum tarafından destek görmeyen kadınlar dışlanarak ikinci plana itilmektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında, *erkeklik olgusunun toplumu oluşturan paydaşlar tarafından sorgulanması hatta yeniden ele alınması gerekmektedir.*

2.3.2. Kadına Yönelik Şiddeti Tanılama

Erkeğin uygulayıcısı olduğu kadına yönelik şiddet hem dünya ölçeğinde hem de ülkemizde yaygın bir olgudur. Bu nedenle, insanlığın ortak sorunlarından biri olarak kabul edilmektedir. Çünkü mağdurlar fiziksel, ruhsal ve cinsel yönden ciddi sıkıntılarla karşılaşmakta ama şiddet yaşantısı doğrudan dile getirilememektedir.

Şiddetle karşılaşan mağdurların temas kurdukları meslek gruplarından ilki, farklı basamaklarda görev yapan sağlık personelidir. Birinci basamak sağlık kuruluşlarında ya da hastanelerin acil servislerinde çalışan personelin, şiddet gören kadınlara profesyonel şekilde yardımcı olmaları gerektiğinden; şiddet gören mağduru sakinleştirmeleri ve ilk aşamada onları dinlemeleri şarttır.

Kadının duygusal, fiziksel, sosyal ve acil ihtiyaçları varsa bunlar dikkate alınmalı ve gereği yapılmalıdır. Mağduru dinlerken onu doğrulama seçeneği ihmal edilmemeli, yani mağdur anlaşıldığını ve kendine inanıldığını bilmelidir. Yaşanan şiddette kadının günahı olmadığı özellikle vurgulanmalıdır. Sağlık personeli, şiddet gören kadını sonradan karşılaşılabileceği şiddetten korumada da aktif rol almalıdır.

Şiddet olayının tekrarlanma riski mevcutsa, kadının kendisini koruyabilmesi için güvenlik planı yapılmalıdır. Mağdur kendine lazım olacak bilgiye, hizmetlere ve sosyal desteğe sağlık personeli sayesinde ulaşabilmelidir. Mağdurun şikâyeti değerlendirilirken, öykü alınmalı ve şiddete maruz kalıp kalmadığı belirlenmelidir. Uygun sorularla şiddet

olgusuna ulaşılmalı ya da mağdur şiddete uğradığını kendisi ifade ediyor olmalıdır. Bir yandan şiddet tanısı kesinleştirilirken diğer yandan lüzumlu tetkikler gerçekteştirilmeli ve tedavi aşamasına geçilmelidir.

Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerine şekillenmektedir. Bu nedenle şiddetin kullanımı, toplumun benimsediği veya meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde, o davranışın şiddet olarak algılanıp algılanmaması oldukça güç olmaktadır. Birçok toplumda kadına şiddet uygulanması kabul edilir bir davranış olarak algılanmakta, evliliğin sıradan bir özelliği olarak görölmektedir (Güler ve ark., 2005:51-56). şiddet mağduru olan kadın, şiddetin bir sonucu olarak yaşadığı travmaların veya buna bağlı sağlık sorunlarının tedavisi için birinci basamak sağlık kuruluşlarına ya da hastanelere başvurmaktadır. Araştırmaların sonucuna göre, şiddete uğrayan kadınların %80'i en az bir kez yardım almak için sağlık kuruluşlarına gitmektedir.

Bu aşamada aile hekimi, şiddet mağdurunun tetkik ve tedavisini üstlenmektedir. Müracaatçının sisteme kaydı yapıldıktan sonra “Kadına Yönelik şiddet Kayıt Formu” doldurulmakta ve şiddet vakasıyla ilgili veriler “Kadına Yönelik Aylık Bildirim Formu” üzerine işlenmektedir. Aylık bildirim formları, her ildeki İl Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne gönderilmekte ve söz konusu veriler risk değerlendirmesine tabi tutulmaktadır.

Aile hekimi, mağdura şiddet uygulandığına dair *geçici bir rapor* düzenleyerek kolluk kuvvetlerini bilgilendirmektedir. Diğer yandan kadının ileri düzeyde tetkik ve tedavi ihtiyacı bulunuyorsa, ikinci ya da üçüncü basamak sağlık kuruluşuna sevki için gerekli işlemler gerçekteştirilmektedir. Risk durumu mevcutsa ve kadın evine dönmek istemiyorsa mağdur, kolluk kuvvetleri marifetiyle yönlendirilmektedir. Risk yoksa ya da risk olmasına rağmen mağdur farklı gerekçelerle evine dönmek istiyorsa; kendisine müracaatçı olarak hakları hatırlatılmakta, başvuru noktaları ile güvenlik önlemleri gibi hayati konularda bilgilendirme yapılmaktadır.

Kadının şiddete uğraması neticesinde fiziksel yaralanmalar, diş ve çene bölgesi kırıkları, burun ve dudak yaralanmaları, kronik ağrılar, jinekolojik bazı problemler ile beden travmaları veya geçici ya da kalıcı sakatlıklar söz konusu olabilmektedir. Hamile olan şiddet mağdurlarında ise düşükler veya düşük ağırlıklı bebek doğumları, depresyon kaynaklı ilaç ya da alkol kullanımı, intihara teşebbüs, bilincin gidip gelmesi hatta anne ölümlüyle sonuçlanan vakalarla karşılaşılmaktadır. Fiziksel, duygusal ve cinsel şiddete bir arada maruz kalan mağdurlarda ise bıçaklanma, silahlı saldırıya uğrama gibi durumlar ölümlü neticelenebilmektedir.

Medyada sıkça yer almasına rağmen kadına yönelik şiddetin bir şekilde devam ediyor olması, toplumu meydana getiren bireylerin sorgulaması gereken bir durumdur. Bu nedenle, acil sağlık hizmetlerine, ikinci veya üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına başvuran kadınlarla ilgili işlemlerde dikkatli olunması gerekmektedir. Müracaatçı veya bir yakını *112 Komuta Kontrol Merkezi*'ni arayıp yardım istediğinde, öncelikle olayın şiddet vakası olup olmadığı tespit edilmelidir.

Müracaatçı, şiddet vakasıyla karşılaştığı bilgisini verdiği anda 112 Komuta Kontrol Merkezi vakit kaybetmeden kolluk kuvvetini bilgilendirmelidir. Eğer müracaatçı şiddet vakası olduğunu ifade/beyan etmezse, 112 ekibi şiddet vakası olup olmadığını değerlendirmelidir. Şiddet durumu mevcut değilse, 112 ekibi müracaatçıya ulaşarak acil müdahaleyi yapmalıdır. Şiddet durumu söz konusu ise 112 ekibi müracaatçıya ulaşmalı, kanıtlara zarar vermeden acil müdahalede bulunup hastaneye nakil işlemine başlamalıdır.

Müracaatçı hastaneye nakil olmayı kabul ederse, vaka teslimi yapılırken hastane acil servisini bilgilendirilmelidir. Vaka formunun açıklama kısmına da adli vaka bilgisi ibaresi girilmelidir. Müracaatçı hastaneye naklini kabul etmiyorsa 112 ekibi, Komuta Kontrol Merkezi'ni bilgilendirmeli ve merkezin talimatlarına göre gereken yapılmalıdır.

Müracaatçı, kolluk kuvveti marifetiyle ya da bizzat kendisi acil servise başvuru yaptığında; olayın şiddet vakası olup olmadığı değerlendirilmelidir. Mağdur açısından risk varsa, süreci kolluk kuvveti koordine etmelidir. Müracaatçı için risk yoksa, Acil Servis Hekimi, müracaatçıyı Psikolojik ve Sosyal Destek Merkezine yönlendirmelidir. Mağdur, Psikolojik ve Sosyal Destek Merkezi (PSDM) görüşmesini kabul ederse, görevli personel müracaatçıya rıza onam formunu imzalatmalı ve "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu" doldurularak risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Şiddet vakası, aylık bildirim formuna işlendikten sonra form ilgili mercilere gönderilmelidir. İl Halk Sağlığı Merkezi'ne ulaşan formların vaka öyküleri hızla psikiyatri uzmanına yönlendirilmekte ve psikiyatri uzmanı müracaatçıyla görüşerek tedaviyi uygulamaktadır.

Müracaatçı, PSDM görüşmesini kabul etmezse; görevli, müracaatçıya rıza onam formunu imzalatmakta; "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu" doldurulmakta ve formlar ilgili mercilere ulaştırılmaktadır. Değerlendirilen tüm vakalar, İl Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne gönderilmekte ve müracaatçılara gerekli bilgilendirmeler yapılmaktadır. Devamında kolluk hizmeti süreci başlamaktadır.

Şiddete maruz kalan kadınlarda baş ve yüz bölgesi ağırlıklı olarak burun, dudak ve çene ile boyun yaralanmalarına maruz kaldıkları; gövde bölgesinde göğüs ile karın bölümünde yaralanmalarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Kollarda ve bacaklarda çıkık

ya da kırıklar, eklemlerdeki yaralanmalar, vücudun çoğu bölgesinde morluklar, görme ve işitme bozuklukları, vücudun hassas bölgelerinde yer alan ısırıklar veya çürükler ile ezikler, çene ve köprücük kemiğindeki kırıklar, delici aletlerin yol açtığı yaralanmalar ile silahlı saldırı neticesinde meydana gelen yaralanmalar hatta ölümler görülmektedir. Eziyet, işkence ve uzun süreli şiddet davranışları sebebiyle gerçekleşen travma yüzünden; vücut genelinde farklı bölgelerdeki dokularda kanamalar da olabilmektedir.

Şiddet gören kadınların yerde sürüklendiği ve bunun sonucunda vücut genelinde sıyrıklar oluştuğu bilinmektedir. Dirsekler, sırt altı, göğüsler, karın bölgesi ve dizlerde şiddetin boyutuyla orantılı olarak sıyrıklarla karşılaşmaktadır. Fail, çok sinirlendiğinde mağdurun boğazına yapışabilmektedir. Mağdur kendini korumak için saldırganın yüzü, boynu ve kollarını hedef alarak tırmalayabilmektedir. Dövme esnasında kadın yüzünü, göğsünü ve karnını korumak için çene pozisyonunda yerde kıvrılıp yatacaktır (Sheridan ve ark., 2003:148-162).

Şiddet eylemini gerçekleştirenler, kadınların kollarına yumruk savurmaktadırlar. Hızlarını alamadıklarında ip, halat ve sopa kullanılmaktadır. Ucu sivri olan kesici ve delici nesnelerin kullanılmasıyla, dokularda kopmalar meydana gelebilmektedir. Keskin aletlerin yol açtığı yaralanmalarda mağdurlar çok acı çekmektedirler. Kadınların kulak bölgesine doğru atılan bir tokat ya da yumruk, kulak zarını patlatabilmektedir. Saldırgan fail, orantısız güç kullanarak mağduru itmekte veya saçından tutarak sürüklemektedir.

Cinsel saldırıya uğrayan kadını değerlendiren sağlık ekibinin fiziksel ve ruhsal hasarları belirlemek ya da önlemek, jinekolojik anamnez almak ve cinsel yolla bulaşan hastalıkları önlemek veya tedavisini yapmak, gebeliği önlemek, olayın doğru kaydını tutmak, delil toplanması için uygun girişimleri yapmak, dokümantasyonunu, transferini titizlikle yapmak ve bunları resmî kurumlara bildirmek gibi hem hukuki hem de tıbbi sorumlulukları vardır (Oskay ve Dikencik, 2005:1-13).

Cinsel saldırıya uğrayan kadınları muayene ederken boyun, kol, göğüs, bacak ve yüz bölgesi titiz şekilde incelenerek şiddet bulguları tespit edilmelidir. Devamında cinsel organ muayenesi gerçekleştirilmelidir. Kadının veya şiddeti uygulayan saldırganın alkol veya madde kullanıp kullanmadığı belirlenmelidir. Mağdura ait olmadığı düşünülen saç, tırnak içi veya biyolojik materyal araştırması gerçekleştirilmelidir.

Kesici ve delici aletler marifetiyle işkence gören, bıçaklanan ya da ateşli silahla yaralanan kadınların acil bakıma gereksinimleri olacaktır. Mağdurların hayati tehlikesi varsa, ilk etapta sağlık personeli bu yönde müdahalelerde bulunmalıdır. Kanıt toplama ve bunları koruma işlemleri ikinci plana itilmelidir. Mağdurların hayati tehlikesi yoksa, bir

tarafından tedavileri gerçekleştirilmeli diğer taraftan kanıtlar toplanmalıdır. Mağdura ait kıyafetler, kâğıt torbalara yerleştirilmeli; ağızları mühürlenmeli ve etiketlenmelidir. Delil niteliği taşıyan tüm maddeler saklanmalıdır. Kurşunlar veya parçacıkları bezlere sarılarak plastik kaplarda muhafaza edilmelidir.

Kadına yönelik şiddet kapsamında fiziksel bulguların yanında ruhsal bulgular da büyük önem taşımaktadır. Çünkü mağdurlar ilk başta şiddetten söz etmeyebilmekte ama kronik yorgunluk, nefes darlığı, baş ve göğüs ağrısı ile sindirim sistemi rahatsızlıklarını öne sürerek sağlık kuruluşlarına başvurabilmektedirler. Somatik yakınmalar dediğimiz bu şikayetlerin iyi incelenmesi gerekmektedir. Psikiyatrik konsültasyon uygulanması sayesinde şiddetin açığa çıkarılarak belgelenmesi sağlanacak ve mağdura yönelik olarak koruyucu ve tedavi edici hizmetler verilebilecektir.

Şiddete maruz kalan kadın, kendisini değersiz hissedecektir. Bedensel kontrolü azalacak, benlik saygısında problemler yaşayacak, alkole ve maddeye sığınacak hatta kumara yönelebilecektir. Depresyon, endişe hali, stres bozukluğu ve intihar eğilimi baş gösterecektir. Çocuğunu düşünerek kendini kontrol etmeye çalışan mağdurlarda ise içe kapanma, korku, şok, uyku ve yeme bozukluğu gibi sıkıntılar ortaya çıkacaktır.

Özellikle cinsel istismarın söz konusu olduğu durumlarda şiddete maruz kalan kadın, şiddetin etkisiyle ani gelişen duygusal tepkiler yaşamakta ve kendini “çok kötü”, “mutsuz”, “yıkılmış”, “aşırı yıpranmış”, “duygusal olarak boşlukta” hissetmektedir. Eşe karşı hiçbir duygusal bağ hissetmemektedir. Eşe karşı hissedilen yoğun nefret ve korku ile buna eşlik eden çaresizlik duygusu kadının şiddetli duygusal travmalar yaşamasına yol açmaktadır (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, 1995:61).

Kadının çocukları, sevdikleri, yakınları bile mağduru hayata bağlayamamakta ve kadının travmaları kalıcı hale gelebilmektedir.

Duyguları örselenen, yabancılaşan, kendini yalnız hisseden, güvensizlik fobisine kapılan, bedenini kontrol etmekte zorlanan, kabuslar görmeye başlayan, kendinden öç alınacağından korkan, şiddet uygulayanı düşman olarak algılayan mağdur; çaresizlik içinde kıvrınmaktadır. Şiddeti engelleyememesi sebebiyle kendini suçlamakta, kimseye derdini anlatamamakta çünkü çevresinin veya toplumun onu damgalayacağından ya da dışlayacağından korkmaktadır. Giderek artan fiziksel yakınmaları ile somatik belirtileri karşısında bunalan kadın, kendini kirlenmiş hissetmekte ve kocaman bir hiç olduğuna inanmaktadır.

2.4. Kadına Yönelik Şiddetin Türleri

Kadına yönelik şiddetin türlerini fiziksel, sözel ve duygusal, psikolojik ve sosyal, cinsel ile ekonomik şiddet alt başlıkları altında toplamak mümkündür.

2.4.1. Fiziksel Şiddet

Şiddetin en sık ve kolay tanımlanabilen bir türü olan fiziksel şiddet, tüm dünyada ve ülkemizde oldukça yaygındır. Fiziksel şiddetin gerçek nedeninin, kadını erkeğin malı gibi gören erkek egemen anlayıştan kaynaklandığı düşünülmektedir (Baysan 2003: 101).

Fiziksel şiddet, bedene yönelik ve bedensel güce dayalı olan ve en sık uygulanan şiddet biçimidir. Kadına yönelik fiziksel şiddet daha çok aile içinde gerçekleşir ve şiddet uygulayan hep erkektir. Eş/eski eş, partner/eski partner şiddeti uygulayan faildir. Kadını kontrol edebilmek için fiziksel yönden incinmesini, hasta olmasını, acılar çekmesini, korku yaşamasını hedefleyen failin asıl amacı; kaba kuvveti sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanıp isteklerini gerçekleştirmektir.

Tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, kolunu bükme, boğazını sıkma, bağlamak, saçını çekme, kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yakmak, vücudunda sigara söndürme, ellerini ayaklarını ezmek, sakat bırakma, işkence yapma, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakma, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler fiziksel şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Kadına yönelik fiziksel şiddete tehdit, aşağılama ile cinsel baskı gibi unsurlar da eşlik edebilmektedir. Bedene zarar vermekten çok psikolojik anlamda travmaya varan derin izler bırakan şiddet türleri de fail tarafından uygulanabilmektedir. Kadının yüzüne tükürme, üzerine kusma, tek ayak üzerinde bekletme, odaya kilitleme, üzerindeki elbiseleri parçalayıp yakma, soğukta bekletme, kafasında tabak kırma veya başından aşağı yemek dökmek gibi onur kırıcı davranışlar bunlardandır.

Fiziksel şiddete maruz kalmış kadınlar, kaza, savaş, gibi şiddetli fiziksel travma yaşamış kişilerde görülen kronik endişe, tehlikeye karşı aşırı duyarlılık, kendini sürekli tehdit altında hissetme, sıkça görülen kabuslar, insan içine çıkamama, içine kapanma, duygusal tutukluluk gibi belirtilerin benzerini yaşarlar. Genelde belirgin dış etkenlerden dolayı oluşan bu belirtilere, kadın farkında olmadan içsel nedenler de ekler. Bu tür bir muameleye neden olduğunu düşünmesinden ve bunlara karşı koyamamasından dolayı, derin bir utanç ve kendini suçlama duyguları kadının yaşadıklarına eşlik eder (Navaro, 1999:66).

Çocukluğunda ve genç kızlık döneminde ihmal edilen kadınlar, duygusal yönden aç kaldıklarından beğenilme ve ilgilenilme gereksinimlerini karşılamak istemektedirler. Kadınlar güvene ve sadakate dayalı ilişkiler kurup evlenmek isteyeceklerine; kıskançlık damarı kabaran, hastalık derecesinde sahiplenen ve kadını kendine bağımlı hale getiren erkek tiplerinin tuzağına düşmektedirler.

Şiddet ve saldırgan davranışların toplumsal öğrenme, yetiştirilme biçimi, kişilik bozukluğu ve ruh sağlığı ile yakından ilgisi vardır. Toplumda erkeklerin lider, koruyucu, kahraman, yönetici gibi niteliklerle anılması; kadınlardan daha güçlü ve saygın olarak kabul edilmesi; saldırgan davranışlar ile şiddet eylemlerine ilişkin hem hatalı hem de kötü örnekler oluşturmuştur. Babadan oğula ve erkekten erkeğe geçerek toplumdaki saldırgan davranışlar, şiddet eylemlerinin artmasına ve yayılmasına yol açmıştır (Bütün, 2002: 102).

Türkiye’de ve dünyada gerçekleştirilen araştırmaların verilerine göre kadınlar; fiziksel şiddetin ilk kez hamilelikte başladığını, mevcut olan şiddetin hamilelik sürecinde arttığını belirtmişlerdir. Hamilelik evresinde fiziksel ve duygusal yönden hassas olan kadınlara, bu dönemde şiddet uygulayıp onları etkisizleştirmek daha kolaydır. Söz konusu dönemde yaşanan fiziksel şiddet nedeniyle kadında kanamalar olabilmekte, erken doğum gerçekleşebilmekte, gebelik düşükle sonuçlanabilmekte, süreç kadının ölümüyle daha da dramatik hale gelebilmektedir.

Kendilerine uygulanan şiddete rağmen ayakta kalan ve çocuklarını doğurmayı başaran kadınlar, yeni doğan bebeğin evliliklerini kurtaracağını, dayacağı bitirmese bile azaltacağını ve eşin evine bağlanacağını umut etmektedirler. Bu umuda rağmen şiddet devam ettiğinde, baba ocağına giderek şiddeti sonlandırmayı seçen kadınlar; *çocuklu kadını evlerinde istemeyebilen ailelerinin varlığıyla yüzleşmektedirler.*

Kadına yönelik fiziksel şiddet hali devridaim haline dönüştükten sonra erkekteki şiddet içeren davranışlarının ortadan kalkması istisnai bir durumdur. Genellikle erkeğin şiddeti artarak devam eder. Mecburi şiddet döngüsüne giren kadınlar, zamanla şiddeti kabullenmeye başlamakta ve *öğrenilmiş çaresizlik* dediğimiz kısır döngüye kendilerini bırakmaktadır.

2.4.2. Sözel ve Duygusal Şiddet

Kadına yönelik sözel şiddet dediğimizde; erkeklerin sözleriyle ve hareketleriyle kadını düzenli olarak korkutmaya çalışarak kontrolü altına alması, sindirmeye çalışarak kendince cezalandırması anlaşılmalıdır.

Kadınların özgüvenlerini yok etmeyi amaçlayan sözel şiddet, genelde psikolojik şiddetle iç içe yaşanmaktadır. Şiddeti uygulayan/planlayan erkekler, kadınlar için hayati önem taşıdığını sezdikleri nesne ile kişilere zarar vererek onları kadından uzaklaştırmakla tehdit etmektedirler. Psikolojik şiddette kullanılan en büyük tehdit unsuru ise çocuklardır. Erkek çocukları, kadının şiddet ortamında kalmasını sağlamak için kullanılabilir (Mor Çatı, 1998).

Sözel şiddeti uygulamayı kafasına koyan bir erkek, bakışlarıyla kadını huzursuz ederek işe başlamaktadır. Alakasız şekilde dik ve manalı bakışlar, azarlar gibi ismiyle çağırma yöntemine yerini bırakmakta ve bağırarak konuşma seanslarıyla devam ederek korkutma eylemine dönüşmektedir.

Sözel şiddetin farklı türleri arasında, kadının değer verdiği konulara odaklanarak moralini bozma, güvenini sarsma ve kadını aşağılama söylemleri yer almaktadır. Basit görünen sözlerle başlayan hakaretler, kadının statüsünü sorgulamaya ya da iş hayatıyla ilgili konularda imalarda bulunmaya varabilmektedir. Örneğin, yapılan yemeği beğense bile “Annemin yemeğinin tadı bir başka!” demesi veya “Ne biçim bir annesin? Küçücük bir çocukla baş edemiyorsun!” ya da “*Sen, kötü bir annesin!*” gibi sözlerle kadına sözel şiddet uygulanabilmektedir.

Kadınların öz güvenlerini kaybetmeleri amacıyla; “Çok pis kokuyorsun!” veya “Süpürge gibi saçlarını görmekten bıktım!” ya da “Bu giyim tarzınla gündelikçi kadınlar gibisin!” şeklinde alayla karışık sözlerle karşılaşılabilir. “Sana acıdıkları için iş yerinde çalıştırıyorlar!” veya “*Bu zekayla çok maaş alıyorsun!*” türündeki söylemler de kadınları oldukça incitmektedir. Kadının dış görünüşünü sorgulayan şişman, çirkin, boğa gibi oldun, bastı bacak gibi tanımlamalar; lakaplar takmalar veya aptal, sakar, hayvan gibi kelimelerle başlayıp küfre kadar uzanan birtakım sözler de kadınlara yönelik sözel şiddet kapsamındadır. *Kadınlara yönelik duygusal şiddetin en yaygın biçiminde ise onlara hizmetçiymiş gibi davranılmasına, kimliklerine, kişiliklerine/duygularına laf edilmesine sıkça rastlanmaktadır.*

Duygusal şiddet denildiğinde bağırarak, aşağılamak, duygularını önemsememek, lakap takmak, küçümsemek, yetersiz kaldığını ve hiçbir şey beceremediğini düşünmek, gururunu incitmek, tehdit ederek sindirmek, küfür etmek gibi duygularına yönelik davranışlar ile kadının, ailesi, akrabaları ve arkadaşlarıyla görüşmesine izin vermemek, evden dışarı çıkmasını, alışveriş yapmasını kontrol etmek, ne yaptığını araştırmak, kimlerle görüştüğünü sorgulamak ve giyimine müdahale etmek, maddi ve manevi olarak kadını destek alabileceği kişi ve kuruluşlardan soyutlamak gibi çok geniş bir davranış

spektrumunu kapsamaktadır (<https://www.safaknakajima.com/Article/Detail?Id=8>).

Kadını ihmal etmek, ona karşı soğuk ya da katı davranmak, özel günlerinde onu yalnız bırakmak; sevgi, şefkat, ilgi, onay ile destek gibi duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmek ve istediğini bir şekilde yaptırmaya çalışmak da duygusal şiddete girmektedir. Bu şiddet türünün, kadınları daha derinden ve ruhlarında izler bırakarak yaraladığı aşikârdır.

Kadınların duygularını, düşüncelerini ve isteklerini ifade etmelerini engellemek, onları kendisi gibi düşünmeye ve davranmaya zorlamak; dirençle karşılaştığında tehdit ederek her ortamda erkek olmanın avantajlarını kullanmak ve önemli konularda kadının fikrini almamak duygusal şiddet içermektedir. Kadını, ailesinin ve çocuklarının ya da başkalarının yanında küçük düşüren söz ve davranışlardan kaçınmamak veya isteyerek o şekilde davranmak ve ona karşı saygısızlık yapmayı alışkanlık haline getirmek duygusal şiddet kapsamında değerlendirilmektedir.

Sinirlendiğinde kadını evden kovmaktan çekinmemek veya evden çıkıp gitmek, onun özgürlüğünü kısıtlayıcı tutum ve davranışlar sergilemek ya da kadın ile ailesinin ve çevresinin arasını bozmaya çalışmak, evin hatta kadının ve çocukların tek sahibiymiş gibi davranmak, kadına karşı koz elde etmeye çalışmak; ondan istediği bazı şeyleri çocuklar vasıtasıyla söylemek ve ona güvenmediğini çocuklar ile ailesinin bilmesini sağlamak gibi kadınlarda travmalara yol açabilecek eylemleri gerçekleştirmek de duygusal şiddet olarak değerlendirilmektedir.

2.4.3. Psikolojik ve Sosyal Şiddet

Bağırarak, korkutmak, küfretmek, tehdit etmek, hakaret etmek, ailesiyle ve yakın akrabalarıyla görüşürmemek, eve kapatmak, başkalarının gözünde küçük düşürmek, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başka kadınlarla kıyaslamak, kadının nasıl giyineceği, nerelere gideceği ve kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kadının kendini geliştirmesine engel olmak gibi eylemler psikolojik şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Kadına yönelik psikolojik şiddetin temelinde korku olgusu yatmaktadır. Kadınlar üzerinde korkuya sebep olmak; kadına, kendisine, çocuklarına veya sevdiklerine fiziki zararlar vermekle tehdit etmek; özel konular veya sırlar dahilinde kadına şantaj yapmak; kadını yıldırım amacıyla sözlü tacizlerde bulunmak ya da kadını eve kapatmakla ya da hapsedip aç bırakmakla tehdit etmek; okul, iş yeri veya yakın çevresinden kadını izole etmekle korkutmak ve bunu gerçekleştirmek; kadının özel eşyalarına, sevdiği bitkilere veya hayvanlara kötü davranmak ya da zarar vermek psikolojik ve sosyal şiddetin içine

girmektedir.

Yıkıcı eleştirilerde bulunma, fırsat buldukça bağırma, kadını küçük düşürücü ve onu incitici ifadeleri sistematik şekilde kullanma; farklı sebeplerle kadını tehdit etme ve ona hakaret etme; küskünlüğü ve ilgisizliği kadına karşı silah niyetine kullanma; işine gelmeyen konularda kadına baskı uygulama ve ona yalan söyleme erkeklerin psikolojik açıdan uyguladıkları şiddetlerdendir. Kadınların aileleri başta olmak üzere yakınlarıyla görüşmelerinin engellenmesi ve çocuklarının kadınlara karşı kullanılmaya çalışılması sık rastlanan sosyal şiddet türüdür. *Kadınları ayırmakla/boşanmakla tehdit etme, ayrılma ya da boşanma durumunda çocuklarını göstermeme/düşman olacak şekilde yetiştirme gibi şekillerde karşımıza çıkan psikolojik ve sosyal şiddet*, birçok kadını mağdur etmiştir.

Kadınlar, duygusal kişilikte varlıklar olduklarından erkekler onların duygularını kullanmayı ve bu şekilde onları kontrol altına almayı deneyeceklerdir. Sevgi, saygı ve ilgi gibi duygusallıkla bağlantılı diğer unsurları kadından esirgeyen ya da bilerek eksik bırakan erkekler; her ne pahasına olursa olsun onları kontrol etmek isteyeceklerdir.

Eşlerinden, çocuklarından hatta çevrelerinden yeterli desteği göremeyen kadınlar ise kendilerine olan öz güvenlerini kaybederek kimlik bunalımı yaşayabilmektedirler. Çünkü kendilerine sürekli bağırılmakta, yalan söylenmekte, başkalarının önünde küçük düşürülmekte, gururları incitilmekte, duygularına ve düşüncelerine engeller konulmakta hatta hareket özgürlükleri kısıtlamaktadır. Karşısında kendisini durmadan eleştiren, her fırsatta sorguya çeken, sürekli kontrol altında tutan, yaptıklarını küçümseyen ve *kişilik haklarına saygı göstermeyen kişi eşi de olsa kadının ruh sağlığı bozulmaktadır*.

2.4.4. Cinsel Şiddet

Kadına yönelik cinsel şiddet; cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Kadını istek dışında sık sık seksüel ilişkiye ve uygunsuz ilişkiye zorlamak ve vahşice davranmak, evlilik içi tecavüz, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak gibi eylemleri içerir (Demir, 1999:12-16).

Cinsel suçlar, insana yönelik suçlar içinde en ağır suçlardan birisidir. Cinsel şiddet eylemi, söz atma ile başlamaktadır. Bir süre sonra elle sarkıntılık devreye girmektedir. Kadınlar bu aşamada korku hissini yaşamaktadırlar. Cinsel şiddetin faili ise cinsel haz almaya yönelik hareketler içindedir. Kadının karşı koymasıyla birlikte hile, kandırma, tehdit ve fiziksel güç kullanımı birbiri ardınca devreye girmektedir.

Cinsel saldırıda bedensel yaralanmalar, boğazın sıkılması, tokatlanma, kırıklar, yumruklama hatta öldürme gibi fiziksel sonuçların yanında; korku, panik, tiksinti gibi

duygusal travmalar söz konusu olabilmektedir (Bütün, 2002: 107). Yapılan araştırmaların genel sonuçlarına göz atarsak; kadını zorla öpmе/öpmeye teşebbüs etme, dokunmakta veya fiziksel temasta ısrarcı olma ve cinsel ya da küfür içerikli sözler sarf etme sıklıkla karşılaşılan cinsel şiddet unsurlarındandır. Mağdurlar, böylesi durumlarda kendilerini korumakta, ifade etmekte veya karşılık vermekte zorlanmaktadırlar.

Toplumların çoğunda tabu olarak görülen cinsel şiddet çoğu zaman gizlenmekte veya görmezden gelinmektedir. Çünkü gelenekçi ya da töreci toplumlar, cinsel şiddet olgusuna önyargılarla yaklaşmaktadırlar. Saldırıya uğrayan kadınlar, giyim kuşam ve davranışlarıyla erkekleri tahrik etmekle hatta saldırıya zemin hazırlamak suçlamasıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. *Cinsel şiddete karşı kadının önlem alması beklenmektedir.* Toplum kuralları, faili kısıtlamak veya failin cinsel saldırıda bulunmasına engel olmak yerine kadının özel yaşantısını kısıtlamayı tercih etmektedir. Ailelerde erkeğin aldatması, kadın doğurganlığının sınırlandırılması, kadının fuhşa zorlanması gibi dengesizliklerle de karşılaşılmaktadır.

Kadın bedenine yönelik en sık rastlanan istismar şekli olan cinsel taciz olayına toplumun her alanında ve özellikle de iş yaşamında sıklıkla rastlanmaktadır. Genellikle otuz yaşın altındaki genç kadınlar ve ailesine bakmak durumunda olan hiç evlenmemiş, dul, boşanmış ya da eşinden ayrı yaşayan kadınlar iş yerinde çalışan herhangi bir kişi tarafından cinsel istismara uğrayabilmektedir (Yıldız, 2003:59-66).

Kadınlar evli oldukları eşlerinden, evlilik dışı beraber olduğu kişiden, akrabadan, bir arkadaştan ya da yabancı biri tarafından cinsel saldırıya uğrayabilmektedirler. Saldırı birlikte olunan kişi tarafından gerçekleştirildiğinde, ilginç bir şekilde *hem mağdurların hem de failerin bunu şiddet olarak görmemesi sıkça karşılaşılan bir durumdur.*

Kadınların aile içi yaşanan cinsel şiddet konusundaki bilgilerinin yetersiz olması ya da bu davranışları şiddet olarak düşünmemeleri, karı koca arasında yaşanabilecek cinsel taciz olaylarının, evlilik ve aile yapısı içinde normal bir olay olarak algılamaları, cinsel istismar olaylarının yargıya intikalini engellemektedir (Aşirdizer, 2006:39-47).

Aile içinde akrabalık ilişkisi nedeniyle evlenmeleri kanunlarla yasaklanan ya da toplumsal değerler çerçevesinde kabul görmeyen kişiler arasındaki cinsel ilişkiye enest denilmektedir. Bu tarz ilişkinin faili; öz veya üvey baba, erkek kardeş, dayı, amca, dede gibi akraba erkeklerdir. Fail tek kişi olabildiği gibi birden fazla kişi de olabilmektedir.

Kadına cinsel bir eşya gibi davranmak, kadının cinsel isteklerini, ihtiyaçlarını hiç önemsememek, kadının cinsel performansı ile olumsuz veya küçümser bir şekilde alay etmek cinsel şiddettir (Gömbül, 2000:19-32). Çocuklar, zekâ özürlüler; uyku, ilaç ve

hastalık etkisiyle bilinci yerinde olmayan kişiler ile cinsel ilişkide bulunmak, yasal olarak tecavüz kabul edilmektedir (Oskay ve Dikencik, 2005:1-13).

Kadınlara yönelik cinsel şiddetin en yaygın biçimi cinsel taciz ve ırza geçmedir. Irza geçme eyleminde fail, kadının rıza göstermemesine aldırış etmeden güç kullanarak veya korkutarak cinsel ilişkiyi gerçekleştirmektedir. Ulusal ve uluslararası hukuka göre tecavüzden söz edilebilmesi için cinsel birleşmenin gerçekleşmesi ve bunun zorla ya da hile ile olması gerekmektedir.

2.4.5. Ekonomik Şiddet

Para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin tasarrufları ile gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, kadının mallarını/gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar vermek gibi eylemler ekonomik şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Kadınların maruz kaldıkları şiddete rağmen sessiz kalmaları veya yeterince tepki verememelerinin nedenlerinden biri de ekonomik yönden bağımlılıktır. Ekonomik gücü elinde tutan erkek, kadın hatta çocuklar üzerinde baskı kurabilmektedir. Kadının çeşitli nedenlerle çalışmadığı ve erkeğin eve tek gelir getiren kişi olduğu durumlarda ekonomik şiddet çok etkili olmaktadır. Kadının çalıştığı ve ailesine gelir temin ettiği durumlarda ise gelirini kendi iradesiyle değerlendiremiyor oluşu, ekonomik şiddet kapsamındadır.

Ülkemizde kadınların gayrimenkul kazanımlarının sınırlı kaldığı görülmekte olup erkeklerin kadınlardan daha az gayrimenkule sahip olmayı kabullenemedikleri ve bu bağlamda erkek egemenliğini kullandıkları bilinmektedir. Kadınlardan daha az ücretle çalışmayı ve kadınlardan daha az birikim sahibi olmayı gurur meselesi yapan erkekler, kadınların ekonomik özgürlüklerini kısıtlamak için harekete geçmektedirler. Kadınların çalışmasına izin vermemek, bunu engelleyemezse maaşlarını zorla almak ya da zorla çalıştırıp para vermemek veya sınırlı para vermek, maddi yönden sürekli hesap sormak, bahanelerle kadınların birikimini/ziynet eşyalarını elinden alıp kullanmak ve ekonomik konularda onların fikrini almadan karar vermek; ekonomik şiddet uygulayan erkeklerin başlıca özelliklerindedir.

Kadının çalışıp para kazandığı erkeğin işsiz olduğu dönemlerde kavgaların attığı ve fiziksel şiddetin devreye girdiği araştırma sonuçlarıyla tespit edilmiştir. Maddi gelir kaybı yaşayan ya da işini kaybeden erkek, bu durumu kendi açısından güçsüzlük veya erkek kimliğine yönelik yetersizlik biçiminde algılamaktadır. Bu nedenle kadının kendi

ayakları üzerinde bağımsız olarak durmasını yani kendine yeter hale gelmesini önlemek, erkek açısından hedef haline gelmektedir. *Bazı erkekler ise yüzüzlükte zirve yaparak, çalışmayı reddetmekte ancak kadının mevcut olan birikimini harcamaktadırlar.*

Kadının çalışmasını engellemeyen ama kendi çalışan erkeklerin, onun düzenli bir işe tutunmasını kabullenemediği bilinmektedir. Bu görüşe sahip olan erkekler, kadının iş hayatında ilerlemesini istememekte hatta buna engel olmak için ellerinden gelen ne varsa yapmaktadırlar. Kadının dengesini bozmaya yönelik hareketler kapsamında işe koyulan erkek; ortak paralarla alınan malları zimmetine geçirmeyi, kadının mirasına el koymayı, kadına ait olan ziynet eşyalarını elinden almayı veya onu maddiyatçı olarak gösterip aşağılamayı marifet saymaktadır. Bazı erkekler, ailevi ihtiyaçları veya bir yatırımı bahane ederek kadından aldıkları parayı içkiye/kumara/uyuşturucuya yatırmaktan ve kendilerine hesap soran kadına şiddetin her türlüünü uygulamaktan çekinmemektedirler.

2.5. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Yaşam Kalitesiyle İlişkisi

Bu konuda kadına yönelik şiddetin nedenleri üzerinde durulmuş, risk faktörleri çerçevesinde bireysel, toplumsal, psikolojik ve sosyal, ailevi ve ekonomik nedenlere yer verilmiştir. Şiddetin yaşam kalitesi, ekonomik ve sosyal durumla ilişkisi incelenmiştir.

2.5.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri

Şiddet olgusunun risk faktörlerinin objektif şekilde incelenmesi, kadına yönelik şiddeti anlama noktasının olmazsa olmazıdır. Şiddeti erkeğe, aileye, evliliğe, cinsiyete veya eve indirgeyerek anlatmak hiç de gerçekçi değildir.

Örneğin, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından yayınlanan Aile İçi Şiddet Kitapçığında *aile içi şiddetin dört temel faktörünün kültürel, ekonomik, yasal ve siyasi faktörler olduğu belirtilmiştir* (Korkut-Owen ve Owen, 2008). Buna rağmen dört temel faktörün ortak noktasının, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlanması çok da gerçekçi değildir. Kadına yönelik şiddet sarmalını inceleyen ve nedenlerini akademik yönlerden araştıran uzmanlar ise fakirliği, alkolü, madde bağımlılığını, kumarı, kontrol edilemeyen öfkeyi, psikolojik rahatsızlıkları ve biyolojik yapıyı ön plana çıkarmışlardır. Şiddeti uygulayan kişilerin geçmişteki yaşantıları, eğitimleri, yetiştikleri ailenin ve çevrenin etkileri, ekonomik yönden gelirleri, kültürel ve sosyal aktivitelere olan ilgileri, dinsel görüşleri, yaşları, fiziksel/biyolojik dünyaları çok yönlü olarak incelenmelidir.

Şiddetin risk faktörlerinin temeline bakıldığında; şiddet uygulayan bireylerin okul yaşantıları, arkadaşlık ve komşuluk ilişkileri, akranlarıyla olan münasebetleri, işsiz kalış

süreleri; evlilik durumları, boşanma süreçleri ya da eşleriyle aralarında ortaya çıkan diğer uyumsuzluklar, eşlerinin önceki evliliklerinden çocuklarının bulunması veya onlarla bir türlü anlaşamamaları, kadınların eşlerinden büyük olması; aile şiddetine tanık olunması veya maruz kalınması, içe kapanıklık sonucunda kronik hale gelen ben işe yaramıyorum duygusunun stresi başta olmak üzere birtakım sorunların olduğu görülecektir.

Şiddete eğilimi olan bir bireyde var olan ve doğuştan gelen veya sonradan ortaya çıkan kişilik bozukluğu, depresyon, düşük akademik başarı neticesindeki düşük gelir ya da sürekli fakirlik hali, ailedeki erkek dominantlığı, geleneksel cinsiyet normları, şiddeti destekleyen sosyal normlar ile kadına şiddete karşı zayıf kalan çevresel yaptırımlar da araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Fransız araştırmacı Debarbieux, şiddet içeren suç ya da davranış bozukluklarına sebep olabilecek risk faktörlerini araştırmış ve elde ettiği verileri özetleyen tabloyu 2009'da yayınlamıştır. Debarbieux, söz konusu risk faktörlerini şu beş ana başlık altında toplamıştır: Bireysel, ailevi, okula bağlı, çiftlere bağlı ve sosyal ortama bağlı risk faktörleri. Bu başlıklar altında toplamda otuz altı tane şiddeti açıklayan risk faktörü sıralayan Debarbieux, şiddeti tek bir nedene indirgeyen araştırmacılara karşı çıkmıştır.

Debarbieux tarafından tablo haline getirilerek beş başlıkta sıralanan risk faktörleri aşağıdaki gibidir;

Bireysel Risk Faktörleri: Mizaç, doğum öncesi kazalar, ilaçla ilgili problemler, depresyon, dikkat eksikliği, şiddete erken yaşta başlamak, şiddete olumlu bakmak, zayıf zekâ, cinsiyet, erken yaşta uyuşturucu ve alkol kullanma.

Ailevi Risk Faktörleri: Suçlu ebeveyn, cinsel taciz, çocukla ebeveyn arasındaki zayıf ilişki, ebeveynin çocuğu ihmal etmesi, aşırı ya da değişken ceza uygulaması, aşırı serbestlik, zayıf ailevi bağlılık, madde kullanan ebeveyn davranışları, ayrı ebeveyn ve çocuk, ebeveynde zihinsel hastalık.

Okula Bağlı Risk Faktörleri: Okulda başarısızlık, okula zayıf bağlılık, sık okul değiştirmek, devamsızlık, sık disiplin problemleri, okul faaliyetlerine zayıf katılım.

Çiftlere Bağlı Risk Faktörleri: Suçlu bir kardeş, suçlu bir ebeveyn, çete üyeliği, ebeveynle çatışma.

Sosyal Ortama Bağlı Risk Faktörleri: Fakirlik, toplumsal düzensizlik, silah ve uyuşturucu mevcudiyeti, suçlu yetişkinlerin varlığı, şiddet ve ırkçılık (SEKAM, 2016: 79).

Şiddeti doğuran nedenler çoklu ve karmaşık bir yapı sergilemektedir (Deborah, 2000, s: 395-403). WHO, 2002'de yayınlamış olduğu "Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu"

ile şiddetin tek bir faktöre indirgenerek açıklanamayacağını çünkü kompleks bir yapıda olduğunu belirterek, şiddete ilişkin risk faktörlerini dört düzeyde tanımlamıştır: *Bireysel faktörler* (yaş, eğitim, gelir), *ilişkisel faktörler* (aile/arkadaş ilişkileri ile ilişkilerdeki uyumsuzluk ve evlilik çatışmaları), *yakın çevre faktörleri* (okul, işyeri, komşuluk) ve *sosyal faktörler* (adalet sistemi, cinsiyet ve anne-babalığa ilişkin kültürel normlar) (Krug ve ark., 2002).

2.5.1.1. Bireysel Nedenler

Toplumları meydana getiren her bir bireyin farklı özelliklerinin olduğu, genel kabul görmektedir. Toplumumuzda da beş parmağın beşi bir olmaz deyimi mevcuttur. Kardeşler arasında bile sosyal uyum veya uyumsuzluk, eğitim düzeyi, beceri eksikliği ya da fazlalığı, alınganlık ya da öz güven başta olmak üzere değişik özellikler söz konusudur. Kadına yönelik şiddet kapsamında bireylerde var olan negatif özelliklerin şiddete neden olduğu veya şiddeti tetiklediği bilinmektedir.

Kırsaldan şehre gelen ama kırsaldaki kimliklerini kaybetmeyen bireyler, kentlerde karşılaştıkları sorunlar karşısında bocalamaktadırlar. Kimlik/kişilik bunalımıyla dengesi bozulan, düzenli iş bulamayan ve şehir yaşantısına kendilerini adapte edemeyen bireyler; saldırgan davranışlar sergilemekte ve şiddet uygular hale gelmektedirler. Öyle ki, *bireyin eğitim hayatındaki başarısızlığı, madde ve alkol kullanımı ile genetik özellikleri şiddet eğilimi ile doğru orantılıdır.*

Geleneksel yaklaşımlar zamanla daha modern yaklaşımlara yerini bırakıyor olsa da çevremizdeki evliliklerin çoğunluğu, erkek egemen evliliğine dayanmaktadır. Bu tarz evliliklerde erkekler, kendilerini kadınlardan daha da üstün olarak konumlandırmakta ve kadınları her şekilde kontrol etme hakkını kendilerinde görmektedirler. Bazı erkekler ise kendilerini kadınların sahibi mertebesine yükseltmektedirler.

Onların gözünde kadınlar pasif, evinin kadını, ailesine bağımlı, son sözü erkeğe bırakan ve kendileri olmasa hayatta çaresizce kıvranan kişiliklerden ibarettirler. Bu bakış açısına sahip bireylerin, sorunlar karşısında kadına şiddet uygulamaktan çekinmeyeceği aşikârdır. Daha da acı olanı ise *erkeklerin çevrelerine ve topluma karşı güç gösterisi olarak kadına şiddeti benimsiyor olmalarıdır.*

Erkeğin egemenliğindeki toplum düzeninde yaşayan, eğitim düzeyi yetersiz olan ve ekonomik açıdan güçlü olmayan kadınların eşlerinden ve ailedeki diğer erkeklerden şiddet gördükleri gerçeği toplumumuzun kanayan bir yarasıdır. Eğitim seviyesi yüksek olan, kendini bir şekilde ifade edebilen ve ekonomik özgürlüğünü eline alabilen kadınlar

en azından maruz kaldıkları şiddete karşısında sessiz kalmamaya ve şiddete hayır demeye başlamışlardır.

Şiddeti tetikleyen sebepler arasında, boşanmayla ilgili sorunlar nedeniyle eşin ve eşin yakınlarının şiddete maruz kalması, eşler arasında gerçekleşen aldatma olayları ile dedikodular, namusa ilişkin algılamalarla kitle iletişim araçlarının etkisi yer almaktadır (Kızmaz, 2006:247-267).

2.5.1.2. Toplumsal Nedenler

Kadına yönelik şiddetin toplumsal kaynaklı olduğunu savunan araştırmacılar, şiddeti öğrenilen bir davranış biçimi olarak kabul etmektedirler. Erkek şiddetinin toplum tarafından mazur görülmesi, televizyon ekranlarındaki şiddet içeren programlar ve diziler ile filmler, medyanın negatif etkisi, ekonomik sıkıntılar ile olumsuz aile ortamı, bilgisayar oyunları, arkadaş grupları ve olumsuz okul ortamı derken tehlike çanları kapımıza kadar dayanmıştır.

Sosyal ve toplumsal bazı düzensizlikler, ekonomik sıkıntılar ve alkol başta olmak üzere madde ile kumar alışkanlığının yaygınlaşması ve mafyaya özentisi çerçevesinde kontrolsüz silahlanma kadına yönelik şiddeti tetikleyen başlıca toplumsal nedenlerdendir.

Toplumlar zamanla değişimler yaşamakta ve dönüşümler gerçekleşmektedir. Şehir yaşamındaki modernleşmenin de etkisiyle aile yapılarında kadınlar ile erkeklerin toplumdaki yeri değişmektedir. Aile bireylerinin toplumda yeni roller edinmesi bir yana, çalışan kadınların içinde buldukları şartlara göre yepyeni rol modeller kazanmaları kaçınılmaz olmuştur. Eşlerinden, kızlarından ve kadınlardan alışılmış yani geleneksel davranışlar bekleyen ve onların yeni rollerine uyum sağlayamayan erkekler ise onlarla çatışmaktan çekinmemişlerdir.

Toplumsal değişimle birlikte farklı kültürel yapıya sahip evlilikler yapılmakta, kültürel özellikler eşleri ve yaşam tarzlarını etkilemekte ve bazen eşler arasında kültürel farklılıklardan kaynaklanan sıkıntılar yaşanmaktadır (Aktaş, 2008: 76).

Kadınlar ekonomik özgürlüklerini kalkan yaparak ve iş döngüsünde kendilerini hep yenileyerek ayakta kalmak isteseler de çalışma şartlarındaki eşitsizliklerle baş etmek zorunda kalmışlardır. Gelenekçi zihniyetten vazgeçmek istemeyen erkekler ile dolaylı yoldan buna zemin hazırlayan çevresel şartlar, kadınları toplumsal yapıda pasif kalmaya zorlamaktadır. “Kızını dövmeyen dizini döver!” yaklaşımını esas alan bir toplumda, *kadına yönelik şiddetin olağan görülmesi hatta kabullenilmesi çok acı bir gerçektir.*

2.5.1.3. Psikolojik ve Sosyal Nedenler

Kadına yönelik şiddet bağlamında erkeklerin psikolojik gerekçelere sığınması toplumumuzda çok yaygındır. Yine de şiddet uygulayan durumundaki bireyin geçmişte yaşadığı benzer durumlar göz ardı edilmemelidir. Gelişim aşamasındaki çocuğun, *şiddete uğraması/tanık olması, çocuğun gelecekteki davranışlarını etkilemektedir* (Subaşı ve Akın, 2003:1-2).

Şiddetin psikolojik nedenleri irdelenirken aile içi şiddet ön plana çıkmaktadır. Görücü usulü ya da aile isteğiyle gerçekleşen evliliklerin devamında, şiddet uygulayan eş kavramıyla karşılaşmaktadır. Geçmişten gelen olumsuz şiddet deneyimlerinin veya tanıklıklarının tetiklediği duygusal buhranlar, zamanla şiddet eğilimine dönüşmektedir. İlk şiddet anında kadın, bu duruma hazırlıklı değildir. Bazı kadınlar bu durumu şiddet olarak algılamamakta, kendilerinin bilmeden hata yapmış olduğunu düşünmektedirler. Toplumun kültür yapısının da etkisiyle şiddet, var olan cinsiyetçi düzenin doğal sonucu olarak kabul edilmektedir. Şiddet ilerledikçe, *şiddete uğrayan kadının eşine karşı olan duygusal bağı zedelenmektedir*.

Eşlerinden ya da aile içindeki erkeklerden şiddet gören kadınlar, bu duruma boyun eğmek zorunda kalmaktadırlar. Bunun başlıca nedeni, toplum kültüründe şiddetin doğal karşılanmasıdır. Bizim kültürümüzde “Kadının sırtından sopayı, karnından sopyayı eksik etmeyeceksin!” türü yaklaşımlar mevcuttur. Erkekler eşlerini dövdüklerinde, sorunlarına çıkış yolu bulacaklarını, en azından kendi istedikleri şeyleri gerçekleştirebileceklerini düşünmektedirler. Kadınlar ise uğradıkları şiddet sebebiyle psikolojik yıkımlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Kaçmayı veya şiddetle baş etmeyi göze alamamaktadırlar. Çünkü erkeklere karşı bağımlılıkları ve çaresizlikleri vardır. Evlerini terk ettiklerinde sorunun çözüleceğinden emin değillerdir.

Toplumdaki namus ve ahlâk anlayışları, bireylerin hayata olumsuz bakış açılarıyla orantılı biçimde alkol ile madde kullanmaları, psikolojik ve sosyal nedenler arasında sayılabilir (Özbey, 2002:1-6).

Ayrıca şiddetin, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak kabul edilmesi ile kuşaktan kuşağa aktarılarak bazı kültürlerce desteklenmesi de sosyal bir neden olarak kabul edilmektedir (Rynerson, 1997:1225).

Yoksulluk, eğitimsizlik, kırsalda kendini eksik hissetme, şehir kültürüne uyum sağlayamama, hayattan beklentilerin karşılanamaması, istekler bir yana en insani temel ihtiyaçlara sahip olmakta bile zorlanmanın yol açtığı hayal kırıklıkları ile bilinçsizce ve

karşılıklı yapılan suçlamaların kontrolden çıkması da şiddetin sosyal nedenlerindedir. Erkeğin işini kaybetmesi veya sürekli bir işinin olmaması, kısa yoldan zengin olma hayalleriyle olmayacak işlere kalkışarak iyice çıkmaza girmesi, ailesine karşı kendini suçlu hissetmesi ama bunu kendine bile itiraf etmekte zorlanması, alkol ve bağımlılığı olan kişilerle arkadaşlık kurması, zamanla alkole ve maddeye alışmasının getirdiği ruhsal bunalımlar yaşaması neticesinde şiddet uygulaması, kalıcı bir duruma dönüşmektedir.

2.5.1.4. Ailevî Nedenler

Gelenekçi yapılar nedeniyle özellikle kırsal kesimlerde bireyin sosyalleşme süreci aile ortamında başlamaktadır. Çocuklar açısından bakıldığında ise ailenin genel durumu büyük önem kazanmaktadır. Aile içi iletişimin iyi ya da kopuk olması, rahat veya baskıcı yetişme ortamı, sevgi veya sevgisizlik, ilgi görme ya da görememe, ihmal edilme veya edilmeme, bireyin sıklıkla engellenmesi ya da engellenmemesi, hatalar neticesinde cezalandırılma veya cezanın olmaması, aile bireylerinin iyi ya da kötü rol model olmaları, eğitime önem verilmesi veya eğitimin önemsenmemesi gibi faktörler şiddet noktasında belirleyici olmaktadır.

Toplumların sınırlarını çizdiği roller, aile üyeleri arasındaki bağların olumlu ya da olumsuz şekillenmesinde belirleyici unsurlardandır. Ailevî ilişkilerin genel seyirindeki dengesizlikler, erkek/kız çocuklarının sonraki dönemlerde şiddet olgusu çerçevesindeki kaderlerini tayin etmektedir. Çocuklar asla çocuk olarak kalmayacaklar, büyüyecekler ve kendi yuvalarını kuracaklardır. Yeni bir aile kuran kadın ile erkeğin, farklı yaşantıları ya da birbirine zıt dünya görüşleri anlaşmazlıklara neden olmaktadır. Aynı evde yaşamama veya ailenin büyükleriyle aynı çatı altında kalınması sıkıntıları arttırmaktadır. Kadınlara erkeğe yön vermeye veya onları bir şekilde sınırlamaya çalışan aile büyükleri, *istemedende olsa aile içi şiddete zemin hazırlamaktadırlar*.

Kadının erkeğin yaşamına müdahalede bulunması, kocasından izin almadan dışarı çıkması, kocasının başka bir kadınla olan ilişkisine itiraz etmesi gibi nedenler erkeğin sinirlenerek şiddete yönelmesine neden olmaktadır (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, 1995: 159).

Aile içi ilişkilerin dalgalı seyir izlemesi neticesinde, ailede gerilim yaşanmaktadır. Kadın eğitim yönünden zayıf, ekonomik anlamda bağımlı ve aile içinde pasif konumda ise erkeğe karşı sessiz kalsa bile şiddete uğramaktadır. Eğitim düzeyi yeterli, kültürlü, dünya görüşü net ve ekonomik durumu iyi seviyede olan ailelerde görev ile sorumluluklar paylaşılmaktadır. Böylelikle aile içindeki ilişkiler sağlam temellere dayanmakta ve güçlü

kalmaktadır. Tersine bir durum söz konusu ve ekonomik yönden yetersizlik mevcutsa, sorunların olması kaçınılmazdır. Devamında eşler arasındaki iletişim sekteye uğrayacak ve şiddetin oluşma ortamının önü açılacaktır.

2.5.1.5. Ekonomik Nedenler

Gelenek görenek veya toplum kökenli anlayışlar neticesinde yeni kurulan ailede, borç yükü kaçınılmazdır. Kırsaldaki başlık parası, süt hakkı, düğün ve takı masrafları ile ev donanımı için istenenler; kentlerdeki ev, araba, kalıcı iş şartı başta olmak üzere ev donanımı ile düğün masrafları bir araya geldiğinde yeni bir aile kurmanın maliyeti karşısında gençler evlenmekte zorlanmaktadır. Bu durumu göze alanlar ise borç yükünü karşılamak durumunda kalmaktadır. *Ataerkil yapı, cinsi ayrımcılık, toplumun sosyal ve kültürel yapısı gibi etkenler ekonomik şiddet riskini arttırmaktadır* (Gürkan ve Coşar, 2009:124-129).

Kökenleri ekonomik nedenlere dayanan şiddet eğilimleri söz konusu olduğunda ve yoksulluk maskeleri cesurca aralandığında, kadınların eğitim fırsatlarından yeterince yararlanamadığı gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır. Erkeğin işsizliği durumunda ise kadın çalışmaya zorlanmaktadır. Kendilerini geliştirmekte zorlanan ve ağır şartlar altında az paraya çalışmaya mecbur kalan kadınlar, yeni açmazlarla karşılaşmaktadır. Sigortasız çalıştırılması, kazandığı parayı kendi ihtiyaçları için harcamak yerine kocasına vermek zorunda bırakılması, işe gidiş ve gelişlerde ortaya çıkan toplumsal baskı gibi faktörler sebebiyle çalışma hayatının kalıcı olamaması bunlardandır.

Ailevî hayatını ekonomik gerekçelerle düzene sokamayan kadın, kendi içinde huzursuz olmakta, eşiyle ve yakın çevresiyle yaşadığı sorunlar artmaktadır. Kronikleşen ekonomik sorunlar neticesinde şiddet görmeye devam ettiğinde ise kadının ruh sağlığı bozulmaktadır. Hemcinslerine oranla sıkça depresyona girmekte ve çaresizlik anlarında intihara teşebbüs etmektedir. Ekonomik sorunların temelinde kadının payı olmasa da bedelini ödemek kadına kalmaktadır ki bu durum kesinlikle adil değildir. Çünkü evlilik ilişkilerinde maddi sorunların paylaşıldıkça daha kolay bir şekilde çözülebileceği, *aile içi ilişkilerin duygu ile düşüncelerin paylaşılmasıyla sağlıklı olabileceği belirtilmektedir* (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1995: 302).

2.5.2. Şiddetin Yaşam Kalitesi, Ekonomik ve Sosyal Durumla İlişkisi

Dünyanın pek çok bölgesinde ve ülkemizde yaygın olarak görülmekte olan kadına yönelik şiddetin belirleyici unsurları mevcuttur. Bu bağlamda yoksulluk yani ekonomik

durum, kadınların şiddete karşı savunmasız kalmasına neden olduğundan şiddet olgusu tetiklenmektedir. Toplum kuralları, erkeklerin egemenliğinde ve cinsiyetçi anlayış kalıbı çerçevesinde şekillendiğinden kadınlar ikincil konuma itilmektedir. Kadınları bağımlı, bir bakıma güçsüz gören ve gösteren; erkeği ise birincil yani üstün konumda lanse eden bu anlayış sebebiyle erkekler kendilerini kadınların sahibi ve denetleyicisi olarak kabul etmektedirler. *Toplum kurallarının tek hâkimi ve denetleyicisi sıfatıyla disiplini temin etme görevine soyunan erkekler, şiddete neden olmaktadır.*

Yaşamlarını sürdürebilmek için en temel ihtiyaçlarını karşılamak durumunda olan insanlar, yeterli miktarlarda kazanç elde etmek zorundadırlar. Bireyin ve hane halkının asgari yaşam düzeyi için gereken gelirin elde edilememesi halinde yoksulluk olgusu ile karşılaşmaktadır. Düşük öğrenim düzeyi nedeniyle kalıcı ve nitelikli işten yoksun olan bireylerin, işsiz kalma korkusu her daim gündemdedir. Aileyi oluşturan kadın ve erkeğin çalışmıyor olması ya da gelirlerinin yetersiz kalması neticesinde artan yoksulluk oranı; ekonomik, sosyal ve psikolojik yönlerden çeşitli sorunlara sebep olduğundan kadınlara yönelik şiddet olayları da artma eğilimi göstermektedir.

Aslında kadına yönelik şiddette yoksulluğun rolü feministler tarafından tartışılan hassas bir konudur. Bunun nedeni de kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet arasındaki bağıdır. Bazıları yoksullukla aile içi şiddet arasında bir bağ kurmaktan kaçınılmaktadırlar. Çünkü yoksul erkeklerin kadına yönelik şiddet uygulayıcıları olarak damgalanmasına yol açabileceği düşünülmektedir. Feministler ise şiddete maruz kalanların sadece yoksul kadınlar olmadığını, yoksul olan her kadının şiddete uğramadığını savunmaktadırlar. Toplumsal boyutta bakıldığında kadına yönelik şiddetin sadece aile içi şiddetle sınırlı olmadığı görülmektedir. Ancak aile içi şiddete odaklandığımızda, erkeklerin geleneksel ekmek kazanan rolüne ya da diğer erkeksi kimliklerine yönelik tehditlerin yoksulluktan kaynaklandığı görülmektedir. İşsizlik erkeğe, erkek veya baba olmadığını çünkü ailesini geçindiremediğini düşündürmektedir. Hâlâ güçlü olduğunu ve *işe yaradığını göstermek için de eşini dövmetedir* (Terry, 2004: 469-480).

Kadına yönelik şiddet ile eğitimsizlik ve yoksulluk arasında güçlü bir bağ mevcut olup yaşam koşullarının zorluğu nedeniyle aileler, şiddetin yoğun bir şekilde yaşandığı yerleşim birimlerinde ikamet etmek durumunda kalmaktadır. Kırsal bölge kökenli ve eğitim düzeyi düşük bireylerin çoğunlukta olduğu ve fail şiddetinin olağan karşılandığı bu yerleşim yerlerinde işsiz eşlerin çokluğu araştırmalarla sabittir.

Söz konusu araştırmalar; düşük gelirli, erkeğin işsiz olduğu ya da düşük statüde çalıştığı ailelerde kadına daha çok şiddet uygulandığını göstermektedir (Karaoğlu ve ark.,

2006:151).

Erkekler işlerini kaybettiklerinde veya ekonomik nedenlerle çaresiz kaldıklarında ailelerinin gelirlerini temin edebilmek için riskli davranışlar sergilemektedirler. Toplum genelinde, evi geçindirmenin erkeğin görevi olduğu anlayışının hakimiyetinde ezilen erkek; bu görevini yerine getiremeyince eşine ve çocuklarına karşı mahcubiyet hissedip çaresiz kalmakta ama maruz kaldığı prestij ya da erkeklik kaybını şiddet sayesinde geri kazanmaya çalışmaktadır.

Kadına şiddet eğilimine giren erkek, toplumsal saygınlığını bahane ederek, aile içinde çocukları ile eşi üzerindeki egemenliğini ekonomik yönden sürdürmese bile fiziksel eylemlerle devam ettirmeye odaklanmaktadır. Küresel buhranların tetiklediği ekonomik sıkıntılar, dünya ölçeğindeki tüm ülkeleri ve bunların önde gelen şirketlerini hatta kamusal işletmeleri etkilemiştir. Uygulanan özelleştirmeler nedeniyle her ülkede binlerce insan işsiz kalmıştır. Uluslararası ve ulusal özel şirketler ile kamu işletmeleri iflas etmemek için küçülmeye gitmekten başka çare bulamamıştır.

İşsiz kalan insanlar da iş güvencesi olmayan ve ücreti düşük olan işlerde mecburen çalışmaya başlamışlardır. Esnek çalışma şartları, güvencesiz istihdamı arttırdığından bu şekilde çalışmak durumunda kalanların sayıları zamanla artmış ve işsizlik ile yoksulluk kıskacındaki nüfus büyük oranlara ulaşmıştır. Bu durum ailelerde özellikle de erkekler üzerinde kaygılara sebep olmuştur. Çünkü düşük eğitimli olan ve 18-30 yaşları arasında yer alan evli erkekler; *işsizlikle yüzleştiklerinde alkol, madde bağımlılığı hatta kumar gibi illetlere yönelmektedirler.*

Türkiye’de kadına yönelik şiddet olgusu, tüm sosyal ve ekonomik düzeylere sahip erkek bireyler ile her eğitim grubuna mensup erkeklerin başvurduğu bir hastalıktır. Bu çerçevede gerçekleştirilen araştırmalarda; alt gelir grupları ile düşük eğitim düzeyine mensup olanların, daha üst gelir grupları ile yüksek eğitim düzeyine sahip olanlara göre yedi kata kadar daha çok kadına şiddet uyguladıkları belirlenmiştir. Türkiye’de yapılan araştırmalarda da *alt gelir gruplarındaki kadınların aile içi şiddet görme sıklığının üst gelir gruplarına göre daha fazla olduğu belirtilmektedir* (Altunay ve Arat, 2007:66).

Kadına yönelik şiddete çanak tutan ataerkil kurallar, şiddet uygulayanlara cesaret vermektedir. Düşük gelir düzeyine mensup ailelerin, kendilerinden üstteki gruplara göre fert sayıları da daha yüksektir. İşsizlik ve yoksulluk sarmalında çaresiz kalan, ekonomik sıkıntılar nedeniyle gerilim yaşayan erkekler ise eşleri, aileleri ve içinde buldukları toplumun onlardan bekledikleri “ev geçindirme” rollerini yerine getirmekte güçlüklerle karşılaşmaları nedeniyle yetersiz kaldıklarını hatta toplumsal otoritelerinin sarsıldığını

düşünmektedirler. Ekonomik kaygılarla eşler arasında başlayan çatışmalar neticesinde, çocuklar ve kadınlar üzerinde baskı ile şiddet uygulayan erkekler; toplumun da sessiz kalmasıyla üste çıkmaktadırlar. Uzun süreli işsiz kalan ve umutlarını kaybeden erkekler, içine düştükleri ruhsal gerilimlerden ve yaşadıkları bunalımlardan kendilerini kurtarmak için ailelerinde şiddete başvurumaktadırlar.

Kadınların çalışıyor olmaları, ekonomik gücü de beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda kendilerini işlerinde veya eğitim düzeylerinde yenileyen ve geliştiren kadınlar, toplum genelinde kendilerini daha iyi ifade etmeye başlamaktadırlar. Böylece aile içinde karar verme oranları ile güçleri de artmaktadır. İşinde yükselerek kariyer planlamasına yönelen kadınlar, öncelikle doğurganlık seçeneklerini azaltma eğilimine girmektedirler. Kadınların sosyal ve ekonomik yönden güçleri arttıkça, kendilerine olan güvenleri tavan yapmaktadır. Bunun neticesinde ya daha az şiddet görmeye başlamakta ya da daha çok eş şiddetine maruz kalmaktadırlar.

Kendi kazançlarını kendileri sağlayarak aile gelirine katkısı olan kadınlar, kötü bir evlilikten kurtulmayı veya hiç evlenmemeyi tercih edebilirler ya da tam aksine kadının çalışması, erkeklerin kendilerini yetersiz hissetmesine sebep olarak şiddete yol açabilir (Hindin ve Adair, 2002: 1385-1399).

Çalışan kadınlar, eş şiddeti karşısında çözüm yolu bulamadıkları zaman boşanma seçeneklerini kullanmak istemektedirler. Eşlerinin borçları varsa bu durumda kararsız kalabilmektedirler. Çocuğuyla yalnız kalma ve dul bir kadın olarak toplumsal kurallarla baş edebilme becerileri gelecekteki konumlarını şekillendirmektedir.

Yaşam kalitesini tüm yönleriyle tanımlamak oldukça güçtür. Çünkü onlarca boyut içeren ve zamana, mekâna özellikle de kişiye göre değişebilen bir kavramdır. İnsanların birey olarak veya topluluk olarak özlemlerini ya da hayallerini gerçekleştirebilmelerinin temelinde yaşam kalitesi olgusu bulunmaktadır.

Birey olarak fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden memnun olma oranımız; kişisel anlamda sözü edilen yönlerin hayatımızda var olması ya da yok olması durumunun bizi ne şekilde mutlu veya mutsuz ettiği gerçekliği yaşam kalitemizle ilgilidir. İnsanlar fitratı gereği bulduğuuyla yetinmemektedir. Çünkü insanoğlundaki hep daha iyiyi arayıp bulma dürtüsü mevcuttur. Bu nedenle *hayatımızın her döneminde kaliteyi yakalama çabamızın devam etmesi, daha iyiyi arama güdümüzü karşılama isteğimize dendir.*

Yaşam kalitemiz ölçülürken uzun veya sağlıklı bir ömre sahip olmamız, bilgi ve eğitim düzeyimizin durumu ile bireysel anlamdaki gelir düzeyimiz yeterli olmayacaktır. Çünkü adalet ile insan hakları kavramları, hayatımız boyunca önem arz edecektir. Adil

bir ortamda yaşamayan, toplum içinde saygınlığı bulunmayan veya hakları gasp edilen bireylerin yaşamında kaliteden söz edilemeyeceğine göre; yaşam kalitemizi dosdoğru şekilde dizayn etmemiz gerekecektir.

Yaşam kalitemiz açısından sağlıklı olmamız gerekmektedir. Kendimizi güvende ve içinde yaşadığımız topluma ait hissetmemiz, diğer insanlarla iyi ilişkiler kurmamız, bireysel olarak farklı alanlarda başarılı olmamız, ekonomik ve sosyal refahımızın bizi tatmin etmesi ve manevî yönden hayattan haz almamız da yaşam kalitemizin kriterleri arasındadır. Uzmanlara göre, yaşam kalitesinin bir diğer ölçütü “iyilik hali” ya da “iyi oluş” kavramıdır. Bireyin fiziksel, psikolojik, çevresel, sosyal, entelektüel, finansal ve manevi alanlarda iyi oluş hali; yaşam kalitesini belirlemektedir. *Yaşam kalitesi, kişinin hayatta tüm anlamıyla iyi olması ve doyum sağlamasıdır* (Alsaker ve ark., 2006: 959-965).

Yine birey açısından öz saygı, belli amaçları ile değerlerinin olması, ev yaşamı, eşi ve çocukları ile ilişkileri, yeniliklere adapte olma veya onları öğrenme gücü, parasal durumu, iş hayatındaki başarısı ile saygınlık derecesi, yaratıcılık becerisi, hoşgörülü ve yardımsever olması ve arkadaşları, akrabaları, komşuları ile toplumu oluşturan diğer kesimlerle ilişkileri yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir.

Yaşam kalitesi yaşamı tüm yönleri ile birlikte değerlendirmeyi amaçlayan geniş kapsamlı bir kavramdır. Farklı hayat tecrübelerine sahip grupları karşılaştırmaya imkân verdiğinden hemen her bilimsel disiplinin, yaşam pratiğinin ve toplumdaki her faaliyetin ilgi alanına girmektedir (Arpacı ve Ersoy, 2007:41-49). Yaşam kalitesinin insanı olumlu yönde tetikleyen unsuru, sorumluluk üstlenip başkaları için yararlı işler yapabilmek içgüdüdür. Çünkü paylaşma olgusu ile yardıma dayalı davranışlar ve bunların neticesinde hissedilen manevi tatmin duygusu bireyin yaşam kalitesini yükseltmektedir.

Yaşam kalitesi bireyin kendi yaşamının değerlendirilişine dayanan öznel algı, duygu ve biliş süreçlerinin bir bütünü olarak tanımlanırken, yaşamın çeşitli yönlerine ilişkin öznel doyumunu ifade eder. Yaşam kalitesi günlük yaşamda kullanıldığında hayatın günlük ihtiyaçlarının ve ekonomik yaklaşımların yanı sıra sosyal, psikolojik ve fiziksel boyutlara kadar uzanır (Özyılğan, 2004:14-17).

Toplumsal yaşam kalitesinden bahsedebilmemiz için yaşanılan anları kapsayan olgulardaki tatmin halleri yeterli gelmeyecektir. Bizden sonra yaşayacak, geleceğimize yön verecek nesillerimize nasıl bir ortam bırakacağımızı da düşünmemiz gerekmektedir. Her bireyin kendi zenginliğini zevk ve sefası için kullanması, kendi refahı için çevreyi kirletmekten çekinmemesi ya da gelecekteki çocukların yetiştirilmesinde kullanılacak

kaynaklar ayırmaması kabul edilebilir bir durum değildir. Çünkü *toplumlar açısından yaşam kalitesi, yaşanabilir/sürdürülebilir ortamlar sağlamaktan geçmektedir*. Kadınların sağlık durumları ile kadına yönelik şiddet olgusu arasında sıkı bağlar bulunduğuna göre kadınların yaşam kalitesinin yükseltilmesi için toplumların üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir.

Kadına yönelik şiddet, kadınların ruhsal ve fiziksel sağlığının temel belirleyicisi olduğuna göre şiddet gören kadınların yaşam kalitesinin etkilenmesi de kaçınılmaz bir gerçekliktir. Kadına yönelik şiddet, bir yandan fiziksel ve ruhsal sağlığı olumsuz şekilde etkilerken, diğer taraftan kadının güçlenerek her alanda söz sahibi olmasının önünde bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır (Giray ve ark., 2005:217-220).

Ülkemizin de mensubu bulunduğu gelenekçi toplum yapıları bünyesinde, kadına yönelik şiddet olgusunun nasıl ve ne şekillerde ortaya çıktığı ile hangi boyutta devam ettiğinin belirlenmesi önem arz etmektedir. *Uygulanan şiddet sebebiyle kadınların ruh sağlığı ile yaşam kaliteleri bozulmaktadır. Kadınlar, ülke sağlık sisteminin hizmetlerini uzun süre kullanmak durumunda kalmaktadır. Çocukları, aileleri ile yakın çevrelerinin sağlıkları ve yaşam kaliteleri bu durumdan olumsuz yönde etkilenmektedir.*

Kadınlara istemedikleri evlilikler yaptırılmamalı, görücü usulü evliliklerden de mümkün olduğunca uzak durulmalıdır. Erkeklerin çocuklukta şiddete tanık olmaları ya da şiddet görmeleri, kadına yönelik şiddetin önemli risk faktörlerinden biri olduğu için aile içindeki ve toplum genelindeki şiddet olgusunun sona erdirilmesi adına çok yönlü adımlar atılması gerekmektedir. Üç çocuğun üzerinde çocuk sahibi olan kadınların, eğer eşleri alkol de alıyorsa şiddete uğrama riskleri diğer kadınlara göre oldukça yüksektir. Erkeklerde olduğu gibi kadınların da çocukluk dönemlerinde şiddete tanık olma ya da şiddete maruz kalma durumları mevcutsa, aile kurduklarında şiddetle iç içe olma halleri ile şiddete verecekleri olumlu veya olumsuz tepkiler nedeniyle şiddet görme riskleri artmaktadır. Eğitim düzeyi ile iş ilişkisi, toplumun gelenekçi veya eşitlikçi tavırları gibi diğer unsurlar da kadına yönelik şiddette ve kadınların yaşam kalitelerinde önemli yere sahiptir.

Şiddet yaşantıları; özelde bir bireyin sağlığını, yaşama hakkını ve insan haklarını tehdit etmekte, genelde bireye, aileye ve topluma sosyal ve ekonomik yükler getirmekte, parasal kayıpların ötesinde toplumun üretken bireyinin kapasitesinin kaybına, anksiyete, depresyon ve intihar gibi yaşam süresini kısaltan sağlık sorunlarına neden olmakta ve dolayısıyla yaşam kalitesini düşürmektedir. Bu nedenle şiddet, türü her ne olursa olsun hoşgörü gösterilmemesi gereken sosyal bir suç ve sağlık sorunu olarak kabul edilmelidir

(Tel, 2002:1-9). Bireylerin, toplumu meydana getiren tüm paydaşların ve özellikle gelenekçi yapıya sahip olan toplumların; kadına yönelik şiddet kapsamında mevcut bakış açılarını gözden geçirerek değiştirmeleri gerekmektedir.

2.6. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Kadına yönelik aile içi şiddet konusu kapsamında; şiddet faili ile mağdurunun özelliklerine, kadınların şiddete katlanma nedenlerine, şiddetin kadın ve çocuk üzerindeki etkilerine ve şiddet döngüsüne yer verilmiştir.

2.6.1. Şiddet Failinin ve Mağdurunun Özellikler

Şiddet uygulayan erkeklerin, genellikle az arkadaşları ve sınırlı ilişkileri vardır. Çevreleri tarafından “asla denetimini yitirmeyen, asla şiddete başvurmayan, iyi bir iş arkadaşı, iyi vatandaş, çalışkan, yardımsever, dini bütün” gibi sıfatlarla anılırlar. Bu nedenle şiddete maruz kalan eş, çevreyi ikna etmekte güçlük çeker (Yanikkerem ve Saruhan 2002:198-204).

Şiddet eylemini gerçekleştiren erkekler, bu durumu erkek olmalarının bir sonucu olarak tanımlamakta ve kendilerine verilmiş doğal bir hak olarak görmektedirler. Onlar açısından şiddet uygulamak bir problem değildir. Kendilerini haklı çıkarmak için şiddeti önemsiz bir şey gibi göstermektedirler. Erkeklik duygularını, onurlarını ve sahiplenici olmalarını bahane etseler de gerçekte kadınların korkularını değerlendirmektedirler.

Kadına yönelik şiddete karışan erkeklerin geçmiş aile yaşantılarında şiddet vardır. Çocukluk dönemlerinde ya şiddete tanık olmuşlar ya da şiddete maruz kalmışlardır. Öz güvenleri az olan, ilgisizlik içeren ortamlarda büyüyen ve eğitim düzeyleri düşük olan bu erkekler; uyguladıkları şiddeti ekonomik nedenlere bağlamaktadırlar. Eylemlerinin şiddet içerdiğini bilmekte, bunu reddetmemekte ama kendilerini de sorumlu tutmamaktadırlar. *Çocuklukları sıkıntılı geçen erkeklerin, eğitim düzeyleri yüksek bile olsa kadınlara karşı şiddet kullanma eğiliminde oldukları bilinmektedir.*

Şiddeti bir yaşam biçimi haline getiren bireylerin, erkeğin dominant olduğu bir ailede veya çevrede yetişmiş oldukları araştırmalarla ortaya çıkarılmıştır. Sinirli yapıda olan bu tür erkeklerin, çocukluklarından itibaren karşılaştıkları sorunları çözmek için şiddeti kullandıkları acı bir gerçektir. Sosyal ilişkilerde kendilerinin yetersiz kaldığını bilen bu tipler; saplantı düzeyinde kıskanç, duygusal yönden az gelişmiş, karşısındakine güvenmekte zorlanan, kindar ve acımasız kişilikler sergileyen yapılarıyla kadına saygıyı bilmeyen bağımlı bireylerdir. Bu yönleriyle kendi kusurlarını veya suçlarını başkalarına

yansıtmaktan çekinmeyen birer faildirler.

Şiddet olarak belirtilen davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiler, fail olarak tanımlanmaktadır (Tatlılıoğlu, 2013:109-128). Failler, eşlerinin daima uysal olmasını ve her şartta kendilerine itaatkâr davranılmasını istemektedirler. Eşlerini kontrol etme huyları hastalık derecesinde gelişmiştir.

Bu tür kişilerin, erkeklik rolüne ilişkin yetersizlik duyguları bulunmaktadır. Kadın ve erkek ilişkilerinde geleneksel cinsiyet hiyerarşisine inanan, davranışları için sürekli başkalarını suçlayan, bağımlı davranışlarının olumsuz sonuçlarını düşünmeyen kişilik yapısına sahip oldukları belirtilmektedir. Böyleleri sıklıkla kendilerini överler, eleştirilme eşikleri düşük, dürtü kontrolleri zayıf olan bu bireyler olaylara karşı aşırı tepki gösterirler. Bu karakter özellikleri, toplumsallaşma süreci ile kazanılan imtiyazlı erkeklik rollerinin, kapalı aile ortamında pekişmesi sonucunda şekillenmekte ve bu aşamadan sonra kişisel farklılıklar, şiddetin düzeyini ve biçimini belirlemektedir (Mor Çatı, 1996).

Kadına şiddet uygulayan erkekler; işsiz veya yetersiz işte çalıştıkları için eşlerinin parasını, sosyal ilişkilerini ve işle ilgili her şeylerini kontrol etmektedirler. Buna rağmen kendilerine sürekli ilgi gösterilmesini ve el üstünde tutulmayı istemektedirler. Eşlerine karşı duygusal bağımlılıkları olsa da gebelik döneminde bile onlara şiddet uygulayacak kadar dengesizleşebilmektedirler. Gebelik sürecinde eşlerinin yaşayabileceği sorunları gözlerinde büyütme ve söz konusu sorunlarla başa çıkamayacaklarına kendilerini şartlandırmaktadırlar. Kadının ilgisinin yeni doğacak bebeğe yöneleceği gerekçesiyle, doğmamış çocuğa karşı kıskançlık duyguları besleyebilmektedirler. Ekonomik yönden darboğaza girmekten korkarak bebeğini istememe, kadını kürtaj olmaya zorlama ama isteği gerçekleşmeyince eşine şiddet uygulama yine bu erkeklerin marifetlerindedir.

Şiddet gören kadın, duygusal açıdan katı aile ortamında pasif olmaya yöneltilmiş olup yetersiz sosyal desteğe sahiptir ve şiddetin bütün ailelerde olduğuna inanmaktadır. Bu yüzden kendi ilişkisi ile ideal olan ilişkiyi karşılaştıramaz. Sosyal yönden yalnız olan bir kadın, toplumun kendini suçlamasından, cezalandırmasından veya etiketlemesinden korktuğu için şiddet durumunu açıklamaz (Özaydın ve ark., 1998:73-78).

Şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan, şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiler mağdur olarak tanımlanmaktadır (Tatlılıoğlu, 2013:109-128). Mağdur durumdaki kadın, eşinin davranışlarından kendisini sorumlu tutmaktadır. Maruz kaldığı şiddet olaylarının kendi hatalarından ve yetersizliklerinden kaynaklandığını düşünmeye başlamaktadır. Kadının şiddetin sorumlusu olarak kendisini görmesinde, fail durumdaki

erkeğin, mağdur kadını davranışlarından dolayı suçlaması sebebiyle eşinin payı yüksektir. Çünkü şiddet sürdükçe kadın buna inanmaya başlamakta, şiddetin sebebi olarak kendini görür hale gelmektedir. Bu aşamada *mağdur, eşinin değişeceği veya ileride kendisine iyi davranacağı hayaline tutunmaktadır.*

Eş şiddetine maruz kalan kadın ile fail arasında geçmişe dayanan sevgi varsa ya da kadın, fail olan eşini kendi isteğiyle seçmişse, kadın mağdur olsa da kendini sorumlu hissetmektedir. Çünkü kadın emek verdiği, sevdiği ve evlendiği kişi tarafından şiddete maruz bırakılmış; bir şekilde aşağılanmış, kötü muameleyle karşılaşmış ve en yakınında bulunan eşinden darbe yiyerek zarar görmüştür. Bu gibi durumlarda *mağdur, ailesine ve çevresine karşı ister istemez eşini savunma pozisyonuna geçmektedir.*

Kadın yaşadığı şiddet olgusunu sorgularken, eşine karşı sevgisini gösteremediğini ve eşinin buna takıldığını düşünmeye başlamaktadır. Şiddetin sebeplerine odaklanmak isterken kafasındaki varsayımlar, kurgulamalar ve devam eden şiddet döngüsü gerçeği neticesinde depresyona girmektedir. Zamanla aile büyükleriyle, komşularıyla ve diğer sevdikleriyle sosyal iletişimi ile etkileşimi sekteye uğramaktadır. Uykusuzluk nöbetiyle başlayan ve kabuslar görmeye kadar uzanan rahatsızlıklar, mağduru ruhen ve bedenen dibe çekmektedir. Kadın, kendine uygulanan şiddeti kabullenme yoluna yönelmekte ve yaşadığı travmalara son verecek cesareti kendinde bulamamaktadır. Bir sonraki evrede ise *evlilik birlikteliğini sonlandırması halinde çevresindeki insanların kendini başarısız göreceklere dair korkuları ön plana çıkmaktadır.*

Şiddete maruz kalan kadınlar büyük olasılıkla kendi ailelerinde de şiddete tanık olmuş ya da şiddete maruz kalmış bireylerdir. Ailesinde ya da çocukluğunda şiddete uğramış bir kadın, kendisine yöneltilen şiddeti daha fazla tolere etme eğilimi gösterir. Şiddetin olduğu bir ilişkiye katlanma olasılığı daha fazladır, çünkü şiddet onun için doğal hale gelmiştir (Baysan, 2003:103).

Şiddetin mağduru olan kadın, yaşadığı olayları kontrol edemediğinde *öğrenilmiş çaresizlik sendromunun* da etkisiyle, sorunlarını çözme yeteneğinden uzaklaşmaktadır. Çekingenlikle başlayan, içe kapanıklık ile devam eden fizyolojik ve psikolojik sorunlar yumağıyla baş edemeyen kadınlar, bağımlı birer kişiliğe dönüşmekte hatta yaşadıkları şiddeti inkâr etme eğilimine girmektedirler.

Ayrıca, kadının bir mesleğinin veya ekonomik yeterliliğinin olmaması, eşinden ayrılması durumunda hem kendinin hem çocuklarının yoksul kalmaya mahkûm olacağı düşüncesi, kadın için şiddeti kabul edilebilir kılmaktadır (Gömbül, 2000:19-32).

2.6.2. Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri

Fail tarafından şiddete maruz bırakılan kadınlar, ilişkilerinin ya da evliliklerinin zarar görmesini göze alamazlar da *şiddetin sonlanması* istemektedirler. İlişkilerini veya evliliklerini bitirmeyi göze aldıklarında ise engellerle karşılaşmaktadırlar. Sebebi her ne olursa olsun bir kez şiddete uğrayan kadınların, yaşamlarının farklı bölümlerinde bu şiddete tekrardan maruz kalma oranları oldukça yüksektir.

İlişkilerini şiddet döngüsüne rağmen sürdürmek istemeyen kadınlar, partnerleri tarafından acımasızca cezalandırılabilirler. Eşlerinden şiddet gördükleri gerekçesi ile ayrılmak isteyen kadınlar ise eşleri ile onların ailelerinin şiddet eylemleri karşısında çaresiz kalabilmektedirler. *Kendi aileleri bile onlara, eşlerinden ayrılmamaları için baskı hatta şiddet uygulayabilmektedir.* Bu durumdaki kadınlar, yaşadıkları şiddetin kendileri için sorun olup olmadığı noktasında ikileme düşebilmektedirler.

Bazıları, erkeklerin kendilerini sevdikleri için şiddet uyguladıklarını düşünürler. Gerçekte, çoğu kadın korktuğu için şiddete katlanır. Şiddete uğrayanların çocuk sahibi olması durumunda; babanın çocuk üzerindeki hakları ve çocuğun babasına bağımlılığı nedeni ile ayrılmak güç olmakta ve şiddet devam etmektedir. Şiddete uğrayan kadının eşinden ayrılmak istemesi veya ayrılma girişiminde bulunması şiddet riskini ve ölüm tehdidini artırır (Demir, 1999:15).

Kadınların, şiddete katlanma nedenlerinin en başında korku olgusu gelmektedir. Failin kendisine, çocuklarına veya ailesine zarar vereceğinden, olayı intikam meselesine çevireceğinden ya da çocuklarını kendisine göstermeyeceğinden korkan kadın; kendini yalnız hissetmekte, faile karşı elinin güçsüz olduğunu düşünmekte ve çaresizlik içinde şiddete katlanmayı seçmektedir.

Aynı zamanda; yapılacak bir şey olmadığını düşünme, kimsenin kendisine yardım edemeyeceğine inanma, şiddetin tüm evliliklerde olduğunu ve daha sonradan biteceğini düşünme, tek kalamama, işinin olmaması, eğitim seviyesinin düşük olması, kendilerine yapılmaya karşı ceza verme korkusu, çocuklar için endişelenme, duygusal bağımlılık, aile ve arkadaşların desteğinin bulunmayışı, dul kadınlara toplumun önyargılı davranması gibi nedenler sayılabilir (Demir, 2000:57-61).

Gelenekçi ailelerde büyüyen kadınlar, duygusal yönden aç kalabilmekte ve *erkek egemen pasif kadın rolüne uygun* yetiştirilmektedirler. Etrafındaki evliliklerde şiddetle karşılaşan kadınlar, şiddet olgusunun bütün evliliklerde olduğunu düşünmeye ve şiddeti normalmiş gibi görmeye başlamaktadırlar. Maruz kaldıkları şiddet içerikli davranışlar

karşısında kendilerini sorumlu tutma eğilimi göstermektedirler. Saldırganlık sergileyen eşlerinin bir gün değişeceğini ümit ettiklerinden onlara karşı itaat etmekte ama bu durum şiddeti kalıcı hale getirmektedir. Buna rağmen yaşadıklarını inkâr etme eğilimindedirler.

Şiddet uygulayan erkeğin kendine ihtiyacı olduğunu, kendisi olmasa aç kalacağını veya kendine bakamayacağını, bunalıma girip intihar edebileceğini düşünerek erkeğe acıyan kadın, eşinden ayrılma seçeneğini ötelemektedir. Duygusal yönden ikilemde kalan şiddet mağduru kadınlar, bu durumun sebebinin kendi suçları olduğunu ya da eş/anne olarak hatalarının bulunduğunu düşünerek kendilerini suçlama yoluna gitmektedirler. Kadınların bir bölümü ise maruz kaldıkları şiddeti yaşatan partnerlerini veya eşlerini kendileri seçtiği için hem bu tercihlerinden hem de sahip oldukları partnerlerinden ya da eşlerinden utanç duymaktadırlar. *Duygusal ikilem yaşayan kadınlar ile her şeyin farkında olan kadınların, kendilerini suçlama noktasında birleşiyor olmaları manidardır.*

Şiddete maruz kalan kadınların buna katlanıyor olmalarının ekonomik nedenlerini aralamak da gerekmektedir. Ücretli veya daimî bir işte çalışmayan kadınlar, kendilerini ekonomik yönden güçsüz görmektedirler. Hayat pahalılığı karşısında geçinebilecekleri kadar para kazanamayan kadınlar ise kendi ihtiyaçları bir yana çocuklarının masraflarını bile karşılayamayacaklarını düşünmektedirler. Kendilerine ve çocuklarına bakabilecek kadar gelire sahip olmayan kadınlar, boşanma durumunda çocuklarının velayetini alma sıkıntısı yaşayacakları gerekçesiyle ayrılma eylemlerini resmîyete dökmemektedirler. Bazı kadınlar ise çocuklarının velayetini kazansalar bile eşlerinin onları kaçırmamasından endişe duymaktadırlar. Şiddet mağdurlarının bir bölümü ise *eşlerinin çocuklarına zarar vermesinden korkmaktadırlar.*

Toplumsal değerler, şiddet gören kadınların geleceğine yön vermektedir. Ailevi kısıtlamalar, çevresel etmenler ile dini kuralların etkisi neticesinde mağdurlar eşlerinden ayrılmakta zorlanmaktadırlar. Söz konusu değerler çerçevesinde kadınlara; bu duruma katlanmaları veya dayanmaları gerektiği, ayrılmanın kolaylık olduğu, yuva yıkmanın neticesinde iki yakalarının bir araya gelmeyeceği dayatılmaktadır. Duygusal yönünden ikilem yaşayan ve kıvranan kadınlar ise çocuklarının babalarıyla büyümeleri gerektiği inancına sahiptirler. Baba sevgisi, çocukların gelişimleri açısından hayati öneme sahip olduğundan onların bu sevgiden mahrum büyümelerini istememektedirler.

Boşanmak isteyen kadınlardan bir kısmı, yaşanacak adli süreçlerden dolayı sıkıntı yaşamaktadırlar. Çevrelerinde destek alabilecekleri kurumlar olmasına rağmen bunlarla iletişime geçtiklerinde onlardan yeterli desteği görememektedirler. *Boşanmanın sebep olacağı maddi ve manevi zorluklar da kadınları düşündürmektedir.* Kaldı ki erkeklerin

egemen olduğu toplumlarda, boşanan kadınlara iyi gözle bakılmamaktadır. Bunları göze almakta kararlı olan kadınları da kolay olmayan bir gelecek beklemektedir. Boşanma aşamasında bazen çocuklar, yakın akrabalar hatta öz anne ile baba bile kadına destek olmayabilmektedir. Destek olmak isteyenler ise failin kendilerine de zarar vermesinden çekinmektedirler.

Karşılaştıkları engellere rağmen boşanan kadınların, özgürlüklerinin uzun süreli olmaması; eski eşleri tarafından kaçırılmaları, eziyet edilmeleri, bıçaklanmaları hatta öldürülmeye sonuçlanan olayların yaşanması ve bunların medyada yer alması sebebiyle korkuya kapılan mağdurlar; eşlerinden boşanmaktan vazgeçebilmektedirler.

2.6.3. Şiddetin Kadın ve Çocuk Üzerindeki Etkileri

Kadına yönelik şiddet; *Dünya Sağlık Örgütü tarafından kadın sağlığına verdiği zararlar nedeniyle öncelikli sağlık sorunu olarak kabul edilmektedir* (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1998). Kadına yönelik şiddet olgusu, mağdurlar kadar ailelerde yetişen çocukları hatta onların yakın çevresini ve akranlarını da etkilemektedir. Ayrıca şiddete maruz kalan kadınların, fiziksel ve ruhsal yönden çöküş sürecine girdikleri araştırma sonuçlarıyla belgelenmiştir.

Şiddete uğrayan kadınlarda karın ve kas ağrıları; baş, boyun, gövde ve göğüslerde travma izleri, tekrarlayan vajinal enfeksiyonlar; yüz, dudak, çene ile dişlerde darp izleri hatta kırık ve çıkıklar, vücut genelinde kanamalar ile yanık veya işkence izleri; kalpte sıkışma, hipertansiyon, unutkanlık ya da bilinç kaybı, depresyona girip günün çoğunu yatakta geçirme; uyku bozukluklarına bağlı kabuslar, sersemlik hali, sindirim sistemi bozuklukları ile kronikleşen nefes darlığı başta olmak üzere birçok rahatsızlık ortaya çıkmaktadır. Kendine güveni azalan kadınlarda ilaç kullanımı artmakta, sigara ve alkol kullanımı görülmekte, sosyal izolasyon girişimleri çevrelerinin dikkatini çekmektedir. Failden düzenli şekilde şiddet gören kadınlarda intihar düşüncesi ile eylemi belirgin hale gelmektedir. Maruz kalınan şiddet neticesinde kanama geçiren ve sakat kalan mağdurlar olduğu gibi sonu ölümlle biten vakalara da rastlanmaktadır.

Kadınların fiziksel olarak şiddete maruz kalması önemli bir sağlık sorunu ve kadın haklarının çiğnenmesi olgusudur (Hıdıroğlu ve ark., 2006:196-202). Şiddete maruz kalan kadınlar, çok karmaşık duygular içindedirler. Yaşadıkları şiddet eyleminin etkisi altında ne yapacaklarını ne tür tepkiler göstereceklerini bilemez durumdadırlar. Kızgınlık ve hüznün, aşk ile nefret iç içe geçmiştir. Şiddet içeren bir evliliği düşünmediklerinden, şiddetle karşılaştıklarında büyük bir şaşkınlık ve gerçeklik şoku yaşamaktadırlar. Gitmek

isterler ancak bağımlı oldukları ilişkideki eşlerini kaybetmek istemezler. Duygusal karmaşa, kadında zamanla kabuslar, uykusuzluk, terleme, ilaç ya da madde bağımlılığı, çeşitli fobiler, seslere karşı tepki, unutkanlık ve ağlama ile kendini belli eder (Gömbül, 2000:19-32).

Şiddete uğrayan kadınlar, duygusal olarak zor süreçlerden geçmektedirler. Şiddet sarmalından kurtulmak adına çabalayan ve çözümler arayan ancak çaresiz kaldıklarını fark eden mağdurlar; bir süre sonra ne yapsalar da maruz kaldıkları şiddet karşısında bir şey yapamayacaklarından hareketle öğrenilmiş çaresizliği kabullenmektedirler. Şiddeti geciktirmek için faili tetiklediğini düşündükleri her olaydan uzak durmaya çalışmakta, mağduriyetlerini sonlandıramadıkları için kendilerine kızmakta ama şiddetle olgusuyla yaşamaya devam etmektedirler.

Şiddete uğrayan kadınlar üzerinde gerçekleştirilen araştırmalar, onların panik ve kaygı içinde olduklarını, her an kötü bir şey olacak veya kötü bir haber gelecek endişesi taşıdıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle uyku bozuklukları çekmektedirler, uyumayı başardıklarında ise şiddet eğilimi içeren kabuslarla uyanmaktadırlar. Yaşadıklarından kendilerini sorumlu tutan, suçluluk duyan ve özgüvenini kaybeden kadınlar; hayata nasıl tutunacaklarını bilemez hale gelmektedirler.

Hamile kadınlar da yüksek oranda, şiddet riski altındadır. Gebelikte şiddete maruz kalan kadınlar prenatal bakım için daha geç harekete geçmekte, yetersiz kilo almakta, daha çok düşük yapmakta ya da kilosu daha düşük bebekler dünyaya getirmektedir (Karaoğlu ve ark., 2006:149-156). Şiddete maruz kalan anne adayları, yüksek riskli gebelik tehdidiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bebeklerinin engelli doğma riski de artmaktadır ve doğum esnasında anne ile bebek ölümleri görülebilmektedir. Şiddetle baş edemeyen kadınlar en çok sigara, alkol ve madde kullanımı gibi zararlı alışkanlıklara yönelmektedirler.

Şiddete uğrayan ya da şiddeti gözlemleyen çocukların sağlıkları kötüleşmekte, daha çok sağlık sorunu yaşamakta ve davranış bozuklukları göstermektedirler. Yapılan çalışmalar; annelerine karşı şiddet uygulanmasına tanık olan çocukların bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin yaşitlarına göre daha yavaş olduğunu, *ileriki yaşlarda fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlar yaşadıklarını göstermektedir* (Muslu, 2001:62).

Şiddete tanıklık eden veya şiddete maruz kalan çocuklarda endişe ve korku hâkim olup altını ıslatmaya başlama, dil gelişiminde problemlerle karşılaşma, sık ve uzun süren ağlama nöbetleri geçirme, sinirlilik ve sık öfkelenme nedeniyle arkadaşlarıyla sorunlar yaşama, yeme sorunlarının baş göstermesi ile çevrelerine ve olaylara karşı ilgisizlik hali

gibi durumlar gözlemlenmektedir. Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet bağlamında; şiddeti gören, yaşayan ve uygulayan bireylerin saldırganlıkları toplum üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Çünkü gelişim evresindeki çocuk, *saldırganlığı rol model olarak benimsemektedir*.

Şiddete tanık olan çocuklar, annelerinin incindiğini, güçsüz ve çaresiz kaldığını gördüklerinde psikolojik yönden rahatsız olmaktadır. İlk olarak anne ve babalarını ayırarak şiddeti sonlandırmak istemektedirler. Başaramadıklarında ise anneyi koruma içgüdüğü devreye girmektedir. Bu esnada kendileri de şiddet uygulanabilmektedir. O çocuklar zamanla şiddeti öğrenen hatta uygulayan bireylere dönüşmektedir. *Problem çözme becerileri ve diğer insanlarla iletişim kurma düzeyleri sorunlu olmaktadır*.

2.6.4. Şiddet Döngüsü

Kadın ve erkek ilişkisi, her birey için özeldir ve her bireyin beraberindeki eşi ya da partneriyle olan ilişkisi farklı biçimlerde gelişmektedir. Şiddet eğilimine sürüklenen ilişkilerde, kadınların şiddet yaşantısından kurtulamadıkları bir döngü mevcuttur. Kimi araştırmacılara göre üç aşaması, evresi ya da fazı bulunan, kimi araştırmacılara göre dört aşaması ya da dönemi bulunan şiddet döngüsünde kadınlar mağdur olmaktadır. Erkek egemen toplumlar ile şiddeti uygulayan erkek için şiddet; *“kontrol edilemeyen ve irade dışı”* bir davranış şekli olarak gösterilse de şiddet içerikli eylemler; nesillerden nesillere aktararak öğrenilen, seçilen ve denetlenebilen davranışların bütünüdür.

Kadınların şiddetin var olduğu ortamlardan neden uzaklaşamadığının araştırılması sonucu, şiddet döngüsü olarak adlandırılan bir teorinin varlığı ortaya konmuştur. Buna göre; şiddet rastgele ve sürekli olmayıp, tekrarlayan döngüler şeklinde ortaya çıkar ve üç fazı vardır (Altun, 2006:16).

İlk etap, gerginlik dönemi diye adlandırılmaktadır. Şiddet eylemi planlayan erkek, birtakım sorunları bahane ederek gergin bir ortamın oluşmasını sağlamaktadır. Kadının davranışlarını kontrol etmek başlıca amacıdır. Eşine yapması ve yapmaması gereken ne varsa dikte ettiğinde; kadın endişelenerek gerginliği hafifletmeye çalışmakta, sözleri ile davranışlarına daha da dikkat etmektedir. Bu noktada erkeğin eşine veya birlikte olduğu partnerine karşı psikolojik şiddet uygulaması söz konusudur.

Birinci faz gerginlik aşamasıdır. Bu fazda erkek herhangi bir sebepten gerginleşir ve hoşnutsuzluğunu belirtir. Neden çoğu kez soğuk bir yemek, bulunamayan bir çorap ya da çocukların yaramazlığıdır. Daha önceden şiddet yaşamış olan kadın bu tehlikeyi sezerek ortamın gerginliğini gidermeye ve erkeği yatıştırmaya çalışır. Bu taktik bir süre

işe yarar. Kadın, “*onun şiddet içeren davranışlarını kontrol edebilirim*” yanlış inancına kapılır. Bir süre sonra kadın tam tersine eşini yatıştırmaktan vazgeçer, öfkesini kontrol etmeye çalışmaz. Erkek bu değişikliği hisseder ve şiddet davranışı ortaya çıkana kadar kızgınlığını devam ettirir. Bu dönem birkaç hafta, birkaç yıl sürebilir (Taşçı, 2003:16).

Bir sonraki aşamada fail, gerginliği tırmandırmak için elinden geleni yapacaktır. Kıskançlık krizlerine girme, küçük şeylerden kavga çıkarma ve eşini veya partnerini her yönden kontrol altında alma eğilimi bunlardandır. Bazı araştırmacılar bu aşamayı “*kriz dönemi*” olarak görmektedirler. Çünkü erkek sözlü, psikolojik, fiziksel ya da ekonomik olarak kadına saldırmaktadır. Mağdur aşağılandığı düşüncesindedir, üzgündür ve hak etmediği bir pozisyonda olduğu için mutsuzdur.

Akut eylem aşaması olan ikinci fazda gerginliğin kontrol edilememesi ve artması ile zarar verme davranışı ortaya çıkar. Kontrol edilemeyen bir öfkeyle saldırı eylemi oluşur. Bu dönemde erkek kadına bir ders vermeyi amaçlar. Kadın başlangıçta karşılık verir, fakat bir süre sonra şiddeti durdurmanın en iyi yolunun edilgen kalmak olduğunu öğrenir. Bu faz birkaç saat ile birkaç gün sürebilir. Hafif ya da ciddi incinmeler bu evrede meydana gelir. Şiddet sonrası kadında hâkim olan duygu şok, inanamama ve inkârdır (Eryılmaz, 2001:19-24).

Farklı sebeplerle hatta nedensiz olarak şiddet uygulayan erkeğin öfkesi birdenbire tırmandığında fail öfkesini kontrol etmez duruma gelmektedir. Fiziksel şiddet uygulasa da bir yandan bahanelerini hazırlamakla meşguldür. Bu dönemin acı tarafına gelirse, fiziksel şiddetin boyutları mağdur açısından çok yıkıcı travmalara dönüşebilmektedir. Kadın çaresizdir, elinden gelen tek şey kendisi ile çocuklarını maruz kaldıkları şiddetten en az zararlı kurtulmalarını sağlamaya çalışmaktan ibarettir. Çünkü kadın, filin öfkesini yatıştırmakta başarılı olamayacaktır.

Diğer aşamada şiddeti uygulayan erkek, pişman olduğunu söyleyerek mağdurun gönlünü almaya çalışmaktadır. Hiç olmadığı kadar anlayışlı ve sevecendir, yapıcı tutum ve davranışlar sergilemektedir. Mağdur, failin çabalarını olumlu karşılamaktadır. Çünkü karşısında değişeceğini söyleyen, hediyeler alan ve sevgisini belli eden bir erkek vardır.

Üçüncü faz “*balayı aşaması*” olarak da adlandırılır. Genellikle erkek özür diler, hoşla gidecek davranışlar sergiler, kadının gönlünü almaya çalışır. Her defasında böyle bir olayın bir daha hiç tekrarlanmayacağı hakkında sözler verir, hastaneye götürür ya da hediyeler alır. Bu dönem kadının hem fiziksel hem de duygusal olarak zayıf olduğu, ilgi ve şefkate gereksinim duyduğu bir dönemdir. Eşinin bu dönemdeki yalın ilgisi her şeyin düzeleceğine inanmasını sağlar, hatta şiddeti kendi yetersizliklerinin bir sonucu olarak

görür. Eşinin kendisini incitmesine izin verdiği gerekçesiyle şahsını suçlayarak şiddetin sorumluluğunu üstlenir. Böylece “kurban” olma süreci tamamlanır. Bu evrede kadın şiddetin kaçınılmaz bir şekilde tekrarlanacağı gerçeğini inkâr eder ve ilişkisine devam kararı alır. Bu aşamada gerekli girişimlerde bulunulmazsa bir süre sonra gerginlik tekrar artmakta ve şiddet döngüsü birinci aşamaya geçiş yaşamaktadır. Zamanla balayı evresi kısalıp yok olurken, gerginlik ve şiddet evreleri yoğun bir şekilde sıklaşarak uzamakta ve kısır döngü devam etmektedir (Taşçı, 2003:17-18).

2.7. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Şiddetin Önlenmesi

Kadına yönelik şiddetle mücadele ve şiddetin önlenmesi bağlamında; “Şiddetle Mücadele Kapsamında Kurumsal Yapı ve Şiddetle Mücadele Kapsamında Ulusal Eylem Planları” önem arz etmektedir.

2.7.1. Şiddetle Mücadele Kapsamında Kurumsal Yapı

11 Mayıs 2011’de imzaya açılan AK İstanbul Sözleşmesi’nin 3. maddesine göre:

a. Kadına karşı şiddetten; kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacak ve bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak;

b. Aile içi şiddet; eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri olarak;

c. Toplumsal cinsiyet; herhangi bir toplumun, kadınlar ve erkekler için uygun olduğunu düşündüğü sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar ve faaliyetler ile özellikler olarak;

d. Kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet; bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet olarak;

e. Mağdur; “a ve b” fıkralarında belirtilen davranışlara maruz kalan herhangi bir şahıs olarak anlaşılacaktır.

f. Kadın terimi; 18 yaşından küçük kızları da kapsayacaktır (İstanbul Sözleşmesi, 2011).

Kadına yönelik her türlü şiddetle mücadele çerçevesinde; Aile, Çalışma ve Sosyal

Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı kurumsal yönden iş birliği içerisinde. Ayrıca Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı çerçevesinde, Millî Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı adı geçen dört bakanlığa destek vermektedir.

Adalet Bakanlığı'nın bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Cumhuriyet Başsavcılığı, Aile Mahkemeleri, Adli Tıp Kurumu, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı ve Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları; kadına yönelik şiddetle etkin mücadele kapsamında görev almaktadırlar.

Şiddet mağduru olanlar, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurabilmektedir. Büyükşehirlerdeki savcılıklar bünyesinde “*Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları*” kurulmaya başlanmıştır. Bu bürolar şiddete karşı işlenen suçların soruşturmalarını takip etmekte ve sonuçlandırmakta, 6284 sayılı kanun kapsamında iş ve işlemleri gerçekleştirmekte, koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının etkin bir şekilde uygulanmasını denetleyerek takip etmektedir. Mağdur, Cumhuriyet Savcılığı'na verdiği dilekçenin örneğini mutlaka saklamalı, başvuru tarihi ile numarasını not etmelidir. Sağlık raporu almak için savcılık kanalıyla Adli Tabipliğe sevkini isteyebildiğini unutmamalıdır.

6284 sayılı kanun kapsamındaki başvurular, *Aile Mahkemeleri* tarafından karara bağlanmaktadır. Şiddet mağdurları dilekçe ile buldukları yerdeki Aile Mahkemesi'ne başvurulabilmekte, ikamet edilen yerde Aile Mahkemesi bulunmuyorsa Asliye Hukuk Mahkemesi aracılığıyla da işlemlerini gerçekleştirebilmektedirler. Adli Tıp Kurumu, adaleti ilgilendiren tüm işlerde bilirkişilik görevi yapmak, adli tıp uzmanlığı ve yan dal uzmanlığı programları ile görev alanına giren diğer konularda etkinlikler düzenlemek ve bunlara ilişkin eğitim programlarını uygulamak üzere Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuştur.

Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı ise denetimli serbestlik, yardım ve koruma hizmetlerini geliştirmek, hükümlülerin yeniden suç işlemesinin önlenmesi ile topluma kazandırılmasını sağlayıcı etkenleri güçlendirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirmek; görev alanına giren kanunlar ile düzenleyici işlemlerdeki ihtiyaçlara ilişkin incelemeler ve araştırmalar yaparak önerilerde bulunmak; toplum açısından tehlike hâli taşıyanlara özel dikkat gösterilmesini sağlayıp bu kesime özgü iyileştirme tedbirlerini geliştirmek amacını taşımaktadır (5402 Sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu, 2005).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı merkez teşkilatında KSGM, taşra teşkilatında il müdürlükleri kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında görevlidirler. Ayrıca Alo 183, ŞÖNİM, İlk Kabul Birimleri, Sosyal Hizmet Merkezleri (SHM) ve Kadın

Konukevleri şiddetle mücadele bağlamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

1990’da kurulan 2004’te ve 2011 yılında tekrardan yapılandırılan KSGM, kadın ile erkek eşitliğinin hayata geçirilmesinden sorumlu ulusal bir mekanizma olarak kadına yönelik her türlü şiddet kapsamında faaliyetlerde bulunmakta, toplum hayatımızın tüm alanlarında kadınların konularının güçlenmesi amacıyla hizmet etmekte, kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi için politikalar üreterek stratejiler geliştirmekte, paydaşlarıyla iş birliği yapmakta ve kadına yönelik şiddetle etkin mücadele için “*Ulusal Eylem Planları*” hazırlamaktadır. Böylece kadınlara/kızlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici ve rehberlik edici sosyal hizmet faaliyetlerinin yürütülmesine ön ayak olmaktadır.

2012’den itibaren 6284 sayılı kanun ile hayata geçirilen ŞÖNİM, birkaç ilimiz haricinde tüm illerde faaliyettedir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanması çerçevesinde, şiddete maruz kalan ya da maruz kalma riskindeki herkesin başvurabileceği; danışmanlık, rehberlik ve yönlendirme hizmetleri ile ihtiyaç duyulan tüm konularda güçlendirici ve destekleyici hizmetlerin verildiği ŞÖNİM, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esasıyla yürütmektedir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı İl Müdürlükleri ile SHM; ŞÖNİM bulunmayan yerlerde, şiddete maruz kalan kadınlara psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri ile sosyal destek hizmetlerini ücretsiz olarak sunmaktadırlar. *Mağdur kadınlar, istemeleri halinde sığınma evlerine yerleştirilerek korumaya alınmaktadırlar.*

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın İl Müdürlükleri’ne veya Şiddet Önleme Merkezi’ne başvuran ve barınma ihtiyacı bulunan şiddet mağduru kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı; psikolojik, sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği ve geçici kabullerinin gerçekleştirilerek iki haftaya kadar kalabildikleri yerlere “*İlk Kabul Birimleri*” denilmektedir. Mağdurun yaşadığı il genelinde kadın konukevi bulunmaması veya kapasitesinin yeterli olmaması ya da mağdurun durumunun konukevine doğrudan yerleşmeye uygun bulunmaması halinde, ilk kabul birimi devreye girmektedir. Meslek elemanları tarafından yapılan gözlem sonucuna göre, mağdur için uygun sosyal hizmet modeli ile yapılacak işlemler belirlenerek, mağdur ve varsa beraberindeki çocukları iki hafta içinde, kadın konukevlerine yerleştirilebilmektedir.

Kadın konukevi, sığınma evi ya da kadın sığınağı adı verilen birimlerde fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara ya da şiddete maruz kalan kadınların şiddetten korunması; psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden var olan tüm sorunlarının çözümlenmesi, mağdurun güçlendirilmesi, varsa çocukları ile birlikte barınma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmektedir.

Her ne kadar geçici bir süreyi kapsasa da şiddet ortamından uzaklaşan kadınlar, maruz kaldıkları şiddetin etkileriyle mücadele edebilmek için ihtiyaçları olan güvenli ortama çocuklarıyla birlikte kavuşmaktadırlar. Kadın sığınaklarının adresleri gizlidir ve sığınaklar kadınlar için gerçekten güvenli birer limandır. Konukevinde bulunan her biri kendi alanında uzman olan gönüllüler, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, avukatlar ve doktorlar; sığınakta yaşayan kadına, geleceğiyle ilgili alacağı kararları uygularken ihtiyaç duyacağı psikolojik danışmanlığı, iş danışmanlığını, hukuki danışmanlık ile tıbbi desteği dayanışma anlayışı çerçevesinde sağlamakla görevlidirler. Mağdurların istemeleri veya ihtiyaç hissetmeleri halinde; durumlarıyla ilgili hukuki yönden barolarla, iş veya meslek desteği için Halk Eğitim Merkezleri ve Türkiye İş Kurumu İl Müdürlükleri ile iş birliği yapılmaktadır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren “Alo 183 Destek Hattı” sayesinde aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı ve şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetler sunulmakta; şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan, destek ve yardıma ihtiyacı bulunan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik yönden destek sağlanmakta ve kapsamdaki kişilere hakları konusunda güncel bilgilendirmeler yapılarak başvuracakları yerler hakkında bilgiler sunulmaktadır. Alo 183 Destek Hattı, ücretsiz olup yedi gün yirmi dört saat usulüyle hizmet vermektedir.

İçişleri Bakanlığı’na bağlı İller İdaresi Genel Müdürlüğü kontrolünde görev yapan mülki amirlere, yani buldukları illerdeki valiliklere veya ilçelerdeki kaymakamlıklara başvuran şiddet mağdurları; koruyucu tedbir kararı alınmasını talep edebilmektedirler. 6284 sayılı kanun gereği, şiddete uğrayan kadın ile beraberindeki çocuklara uygun bir barınma yeri sağlanabilmekte ve geçici maddi yardım yapılabilir. Ayrıca sosyal, psikolojik, meslekî ve hukukî destek verilebilmektedir. Şiddet mağduru can güvenliği tehlikesi yaşıyorsa, mağdurun geçici olarak koruma altına alınması ve gerekiyorsa kreş imkânından faydalanması sağlanabilmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı’na bağlı olarak görev yapan kolluk kuvvetlerinin, kadına yönelik şiddeti önleme ile gereken tedbirleri alma noktasındaki rolleri önem taşımaktadır. 6284 sayılı kanuna göre, *gecikilmesi durumunda sakınca bulunulan hallerde, koruyucu ve önleyici tedbir kararı alınabilmektedir*. Kararın süresinde, değişiminde, kaldırılmasında ya da aynen kalmasında tasarruf sahibidirler. Tedbir kararı verilen veya korunan kişiyi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesindeki ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ulaştırmaktadırlar. Şiddet mağdurları ile bu konuda ihbarda bulunmak isteyenler için yedi gün yirmi dört saat açık olan 155 Polis

Acil Yardım Hattı ile 156 Jandarma İhbar Hattı hizmet vermektedir.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, kendine bağlı yerel yönetimlerin faaliyetlerini izlemekte, yatırımlarının ve hizmetlerinin uygunluğunu kontrol etmekte ve programlar çerçevesinde işlemlerin yapılmasını sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddet eylemleriyle mücadele kapsamında yerel yönetimler; yerinde, hızlı ve etkin hizmetler sunabildikleri için buldukları konum çok önemlidir. 5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince, nüfusu yüz bini aşan tüm belediyelere kadın sığınma evi açma yükümlülüğü getirilmiştir. Bu kapsamda belediyeler, şiddet mağduru kadınlara hizmet verecek olan sığınma evleri ve danışma merkezleri açmaktadırlar.

2013 yılında ülkemizin içinde bulunduğu şartlar gereği kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, göç alanına ilişkin kalıcı politikalar ile stratejiler belirleyerek uygulamak, yabancıların ülkemize girişleri, ülkemiz sınırları içinde kalışları ile Türkiye’den çıkışları ya da sınır dışı edilmeleri noktasındaki işlemlerden sorumludur. Uluslararası koruma ve geçici koruma alanındaki görevleri yanında, insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri de gerçekleştirmektedir. Görev kapsamında yardım isteyenler veya ihbarda bulunacaklar için *157 Acil Yardım Hattı* hizmet vermektedir.

Sağlık Bakanlığı’nın merkez teşkilatlanması çerçevesinde kadına yönelik şiddetle ilgili birimler; Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kamu Hastaneleri Kurumu ve Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü 112 Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı’dır. Sağlık Bakanlığı’nın taşra teşkilatında ise İl Halk Sağlığı Müdürlükleri ve Kamu Hastaneleri Birliği, şiddetle mücadele kapsamında görev yapmaktadır. İllerde Aile Sağlığı Merkezi (ASM), Toplum Sağlığı Merkezi (TSM) ve hastaneler kadına yönelik şiddet konusunda hizmet vermektedir.

Ülkemiz hastanelerinin Acil Servis Birimleri, Krize Müdahale Birimleri ve Tıbbi Sosyal Hizmet Birimleri ile Psikolojik ve Sosyal Destek Merkezleri kadına yönelik her türlü şiddetle etkin şekilde mücadele etmekte olup 112 Acil Çağrı Merkezi, acil sağlık müdahalesi gerektiren durumlar için yedi gün yirmi dört saat hizmet sunmaktadır. Sağlık kuruluşlarının farklı kademelerinde görev yapan sağlık çalışanları, 6284 sayılı kanun çerçevesinde şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sağlamaktadır. Mağdurların teşhis, tıbbi bakım, risk değerlendirmesi, psikolojik destek hizmetleri ile diğer hizmetler için yönlendirme aşamaları aynı kanun kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Şiddeti gerçekleştiren kişinin muayenesi ile tedavisine ilişkin tedbir kararlarının uygulanması da sağlık çalışanlarının sorumluluğundadır. Fail bağımlı biri ise hastanede muayene edilerek tedavisinin sağlanması veya bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi

için başvuru yapmasının takibi ile hastaneye yatmak dahil tüm tedavi işlemleriyle ilgili hizmetlerin temininden sağlık çalışanları mesuldür.

Türkiye’deki bazı belediyeler ile sivil toplum kuruluşlarının, kadın danışma veya aile danışma merkezleri mevcuttur. Ülkemizdeki kadın kuruluşlarının çoğu, kadın veya aile danışma merkezleri sayesinde mağdur kadınlara ulaşarak sorunlarını çözmek için harekete geçmektedir. İlgili merkezlerde şiddet mağduru kadınların psikolojik, hukukî, tıbbi ve ekonomik sorunlarıyla ilgilenilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile nüfusu yüz bini aşan belediyelere konukevi veya sığınma evi ya da sığınak açma yükümlülüğü getirilmiştir. Nüfusu yüz binin altında bile olsa her belediyenin bu sorumluluk bilinciyle hareket etmesi ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği halinde, açacakları konukevlerini şiddet mağdurlarının hizmetine sunmaları gerekmektedir. Çünkü ülkemiz genelinde kadına yönelik şiddetle mücadele edebilmek ve şiddeti önlemek için mağdurlara sağlanan hizmetlerin hem sayılarının hem kalitelerinin artırılması şarttır.

2.7.2. Şiddetle Mücadele Kapsamında Ulusal Eylem Planları

Türkiye’de kadına yönelik her türlü şiddetle mücadele kapsamında devletin ilgili kurumlarının üstlenmesi gereken sorumlulukları belirleyen ve kadınların güçlenmeleri noktasında kalıcı uygulamalar içeren *Ulusal Eylem Planları* hayata geçirilmiştir. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında hazırlanan *Strateji Belgesi* ile şiddeti engellemek adına kurumlar arası iş birliğini etkinleştiren *Koordinasyon Planı* da uygulanmıştır.

Türkiye’de öncelikle aile içinde var olan kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınarak tüm paydaşların iş birliği ile uygulanması amacıyla hizmet eden ilk Ulusal Eylem Planı, 2007-2010 tarihleri arasında kapsamakta ve *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı* başlığını taşımaktadır.

Ulusal Eylem Planı çerçevesinde iyileştirilmesi hedeflenen altı temel alandan söz edilmektedir:

1. Yasal düzenlemelerin yapılması,
 2. Toplumsal farkındalık ve zihinsel dönüşümün sağlanması,
 3. Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesi,
 4. Koruyucu hizmetlerin sağlanması,
 5. Tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin sağlanması,
 6. Sektörler arası iş birliğinin sağlanmasıdır (Ulusal Eylem Planı, 2007-2010).
- Aynı eylem planında ***kısa, orta ve uzun vade olarak üç uygulama dönemine***

ayrılan altı temel hedef yer almıştır:

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınlara yönelik aile içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yaparak uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,
2. Aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması için toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,
3. Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak ve uygulanmasını sağlamak,
4. Aile içinde şiddet gören kadına, varsa çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetleri düzenleyerek uygulanmasını sağlamak,
5. Aile içinde şiddet gören kadına ve şiddet failine yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak,
6. Aile içinde şiddet gören kadına, varsa çocuklarına yönelik hizmet sunumunda kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası iş birliği mekanizmasını kurmak.

Diğer Ulusal Eylem Planı ise 2008-2013 tarihleri arasını kapsamakta ve kadının kendi hayatı hakkında söz söylemesini amaçlamakta olup *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı* başlığını taşımaktadır. İlgili planın hedefi, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında kadına karşı ayrımcılığı önlemek ve kadınların sosyal ekonomik konumlarını iyileştirmektir. Politika öncelikleri olarak; “Kadın ve Eğitim, Kadın ve Ekonomi, Kadın ve Yoksulluk, Yetki ve Karar Alma Sürecinde Kadın, Kadın ve Sağlık, Kadın ve Medya, Kadın ve Çevre” şeklinde yedi konu başlığı belirlenmiş olup tespit edilen sorunlarla ilgili yirmi dört hedef ile hedeflerin gerçekleşmesi için doksan yedi strateji geliştirilmiştir (Ulusal Eylem Planı, 2008-2013).

Ulusal Eylem Planı'nın ana hedefleri bağlamında, kadının toplumsal hayatta daha aktif rol alması ve kendini geliştirmesini hızlandıracak kurumsal yapının oluşturulması ile toplumsal cinsiyet konusunda erkek farkındalığının arttırılmasını sağlamak şeklinde özetlenebilir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddetin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması amacını taşıyan ve 2012-2015 tarihlerini kapsayan *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı* başlıklı yeni planda, ***dört temel hedef yer almıştır:***

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yaparak uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,
2. Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması için toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında

toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,

3. Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan bireylere; sağlık hizmetleri düzenleyerek uygulanmasını sağlamak,

4. Şiddete uğrayan kadına ve çocuğuna yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurumlar ve ilgili sektörler arası iş birliği mekanizmasını güçlendirmek (Ulusal Eylem Planı, 2012-2015).

2016-2020 tarihleri arasındaki dört yıllık dönemi kapsayan ve *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı* başlığı ile hayata geçirilen diğer plan, devletin kadına yönelik şiddeti önlemek için belirlemiş olduğu somut eylemleri tartışma fırsatı vermesi yönüyle önem taşımaktadır. Bu planın hazırlık aşamasında, İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere taraf olunan uluslararası sözleşmeler titizlikle elden geçirilmiş; daha önceki eylem planları ile izleme ve değerlendirme raporlarının analizi gerçekleştirilmiş; ulusal mevzuat hükümleri ile 6284 sayılı kanun çerçevesinde yapılan analizler tekrar değerlendirilmiş ve son dönemde ortaya çıkan toplumsal ihtiyaçlar ile gelişmeler de göz önünde bulundurularak, söz konusu planının hedef ve faaliyetleri belirlenmiştir.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2016-2020 ise ilgili kamu kurum ile kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve katılımcı üniversitelerin kadın araştırmaları merkezlerinin katkıları sonucunda hazırlanmıştır. Amaç olarak; ülkemizde kadına yönelik her türlü şiddet ile ev içi şiddetin önlenmesi ve şiddet mağdurlarının etkin şekilde korunması için paydaşlarla iş birliği yapılarak gerekli önlemlerin alınması ve uygulanması belirlenmiştir.

Ulusal Eylem Planı bu amaç doğrultusunda beş hedef üzerine inşa edilmiştir:

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yaparak uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,

2. Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ile ev içi şiddet konularında toplumsal farkındalık, duyarlılık, bilinç kazandırmak ve zihniyet dönüşümünü sağlamak,

3. Şiddete uğrayan/uğrama tehlikesi bulunan kadınlara, varsa çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu ve önleyici hizmetlerin daha etkili verilmesi ve yaygınlaştırılması ile bu kişilerin sosyoekonomik olarak güçlenmelerini sağlamak,

4. Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlar için sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ile uygulanmasını sağlamak,

5. Kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin hizmet sunumları gerçekleştirilmesi

amacıyla, kurumlar ve ilgili sektörler arasındaki işbirliği mekanizmasını güçlendirmek ve politika geliştirmek. Planda 1. hedef altında dört, 2. hedef altında yedi, 3. hedef altında on beş, 4. hedef altında yedi ve 5. hedef altında üç, toplamda otuz altı aktiviteye yer verilmiştir (Ulusal Eylem Planı, 2016-2020).

2020-2021 dönemi için *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı* hazırlanmış ve kadına yönelik şiddetle mücadelede devleti temsil eden beş bakanlık ile bir başkanlığın tüm koordinasyon aşamalarına yer verilmiştir. Bu bağlamda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın çalışmaları koordinasyonla hızlandırılmıştır.

İlk hedef olarak; kadına yönelik şiddetle mücadelede “Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması” yer almıştır. Bu çerçevede dört alt hedef tespit edilmiş ve hedeflerin gerçekleştirilmesi için on sekiz aktivite planlanmıştır.

İkinci hedef olarak; kadına yönelik şiddetle mücadelede “Adalet Bakanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması” uygun görülmüştür. Bu kapsamda üç alt hedef tespit edilmiş ve bunların gerçekleştirilmesi için yedi aktivite belirlenmiştir.

Üçüncü hedef olarak; kadına yönelik şiddetle mücadele için “İçişleri Bakanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması” gerekli görülmüştür. Bu çerçevede üç alt hedef belirlenerek hedeflerin gerçekleştirilmesi için on dört aktivite sıralanmıştır.

Dördüncü hedef olarak; kadına yönelik şiddetle etkin mücadele bağlamında “Millî Eğitim Bakanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması” yer alırken; iki alt hedef tespit edilmiş ve bu hedeflere ulaşılması için altı aktivite planlanmıştır.

Beşinci hedef olarak; kadına yönelik şiddetle mücadelede “Sağlık Bakanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması” uygun görülmüştür. Bu kapsamda dört alt hedef belirlenmiş ve bu hedeflere ulaşılması için sekiz aktiviteye yer verilmiştir.

Altıncı hedef olarak; kadına yönelik şiddetle mücadele noktasında “Diyanet İşleri Başkanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması” gerekli görülmüştür. Bu çerçevede bir alt hedef belirlenmiş ve ilgili hedefin uygulanabilmesi için yedi aktivitenin planlanması gerçekleştirilmiştir.

Yedinci hedef olarak; kadına yönelik şiddetle mücadele için “ilgili tüm kurumlar tarafından görev alanı kapsamında gereken tedbirlerin alınması” kararlaştırılarak dört alt hedef tespit edilmiş ve hedeflere ulaşılması için sekiz aktiviteye yer verilmiştir.

Uygulama, izleme ve değerlendirme kapsamında özetle:

“Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 3. Ulusal Eylem Planı”nın etkin uygulanması

kapsamında hazırlanan Koordinasyon Planı (2020-2021) sorumluluğu belirlenen kurum ve kuruluşlarca, ilgili kuruluşların da katkı ve destekleriyle yürütülecektir. Planının etkin değerlendirilmesi için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda oluşturulacak Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Teknik Kurulu, üçer aylık dönemlerde raporlar yayınlanacaktır. Bu raporlar yılda bir kez toplanacak olan Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi'ne sunulacaktır. Koordinasyon Planı'nın uygulanmasında/izlenmesinde ihtiyaç duyulması halinde ilgili kurumlar tarafından geçici ya da sürekli çalışma grupları oluşturulabilecektir.” denilmektedir (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı, 2020-2021).

Kadına yönelik şiddetle etkin şekilde mücadele ve şiddeti önleme çerçevesinde iki önemli adım atılarak, 2018-2023 dönemini hedefleyen; *Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Kadının Güçlenmesi Eylem Planı* hayata geçirilmiştir. Her iki belgede de eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ile medya alanlarında hem mevcut duruma hem de 2023 yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi planlanan hedeflere yer verilmiştir.

Söz konusu iki belge bağlamında eğitim alanı:

Kadına yönelik şiddetle mücadele açısından kadınların toplumsal hayatta etkin rol üstlenebilmeleri için her düzeyde eğitim imkânlarından ve fırsatlarından eşit bir şekilde yararlanmaları gerekmektedir. Anayasanın 42. maddesine göre; “Kimse, eğitim-öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz; ilköğretim, kız-erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır” hükümleri gereği eğitim hakkı, ayırım yapılmaksızın herkes için güvence altına alınmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 4. maddesi kapsamında eğitim kurumlarının dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açık olduğu; 8. maddesinde ise eğitimde kadın ile erkek herkese fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanacağı belirtilmiştir (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edildiği üzere ilköğretim, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi olup devlet okullarında parasızdır (222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961).

Dünya geneli yetişkin nüfus içerisinde okuma yazma bilenlerin oranı %85 iken, Türkiye'de bu oran %95,9'dur. UNESCO ile TÜİK 2016 verilerine göre; kadın nüfusu için söz konusu oranlar dünya genelinde %81, Türkiye'de ise %93 olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde yıllar itibariyle okuma yazma bilmeyenlerin oranı azalmıştır. 2009'da %7,5 olan okuma yazma bilmeme oranı, 2016'da %3,5 düzeyine gerilemiştir. Bu oran 2009'da kadınlar için %12 iken 2016'da %5,9'a, erkekler için ise %2,9'dan %1,1'e düşmüştür.

Kadınların sosyal ve ekonomik hayata aktif katılımı için önemli bir mekanizma olan yaygın eğitim kurslarından ülkemizde yaklaşık 9,8 milyon kişi yararlanmakta olup bunların yaklaşık 4,8 milyonunu kadınlar oluşturmaktadır. Söz konusu sayı kadınların yaygın eğitim kurslarına aktif olarak katılım sağladığını ve kursların kadınların sosyal hayata katılımı açısından önemli işlevi olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında kadınlara doğrudan istihdam imkânları sağlayan mesleki eğitim merkezleri ve meslek kurslarından yararlanma oranları diğer yaygın eğitim türlerine göre düşük düzeydedir. Kadınların istihdama yönelik kurslardan daha fazla yararlanmalarını sağlayabilmek için çocuk bakım hizmetlerinin geliştirilmesi faydalı olacaktır (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2018-2023).

Kız çocukları ile kadınların eğitimin tüm kademelerine tam erişimlerini ve etkin katılımlarını sağlamak şeklinde belirlenen eğitim alanındaki temel hedefe ulaşmak için ***altı hedef ve altı strateji belirlenmiştir:***

1. Kadınlarda okuryazarlık oranı %100'e yükseltilecektir.
2. Zorunlu örgün eğitim kademelerinde kız çocuklarının okullaşma oranı %100'e yükseltilecektir.
3. Eğitim ve öğretim süreçlerinde kadın ile erkek fırsat eşitliğinin izlenebilirliği sağlanacak ve bu alandaki bilgi birikimi geliştirilecektir.
4. Kadınların ekonomik ve sosyal güçlenmelerini sağlamak amacıyla hayat boyu öğrenme programları yaygınlaştırılacaktır.
5. Eğitim-öğretim süreçleri ile paydaşlarının kadın ve erkek eşitliğine duyarlılığı arttırılacaktır.
6. Eğitim ve öğretim süreçlerinin özel politika gerektiren kadın gruplarına yönelik duyarlılığı arttırılacaktır (Kadının Güçlenmesi Strateji Eylem Planı, 2018-2023).

Söz konusu belgeler bağlamında sağlık alanı:

WHO literatüründe “*yalnızca hastalık veya engelliliğin olmaması durumu değil, fiziksel, sosyal ve ruhsal refah durumu ve tam bir iyilik hali*” olarak tanımlanan sağlık; hepimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Kadınların ve erkeklerin biyolojik cinsiyeti ile üremeye ilişkin farklılığı, sağlık hizmetleri ihtiyaçlarını etkilemekte ve bu ihtiyaçlar sağlık hizmetlerinin sunumunda dikkate alınmaktadır. Bunun yansıması olarak ülkemizde uygulanan sağlık politikalarında, anne ile çocuk sağlığı önemli bir yer tutmuş; bu alanda hizmetlere öncelik verilmesiyle anne ve bebek sağlığı göstergelerinde olumlu gelişmeler yaşanmıştır.

Sağlığın bir bütün olarak değerlendirilmesi ve fizyolojik sağlığın yanı sıra ruhsal

ve sosyal açılardan sağlıklı olma durumunun da sağlanması gerekmektedir. Bu noktada sağlık hizmetleri sunumunda, kadınların ve kızların toplumsal yaşamdaki konumlarının, bu konumdan kaynaklanan ihtiyaçlarının ve hizmet gereksinimlerinin dikkate alınması şarttır. Türkiye’de sağlık hakkına erişim ve sağlık hizmetlerinin sunumu çerçevesinde Anayasa’nın 56. Maddesinde; “*Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması*” hususu ve 90. maddesi ile temel hakları düzenleyen ve kadın ile sağlık alanına ilişkin hükümler içeren CEDAW ile AK İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası mevzuatların ve ulusal düzeydeki mevzuat hükümlerinin uyuşmaması halinde, *uluslararası mevzuat hükümlerinin esas alınması hükme bağlanmıştır.*

2004 yılında yürürlüğe giren 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu ve ilgili kanuna istinaden yayımlanan Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği ile “Aile Hekimliği” 2010 yılından bu yana ülkemizde uygulanmaktadır (5258 Sayılı Aile Hekimliği Kanunu, 2004). 2015’te Toplum Sağlığı Merkezleri ve Bağlı Birimler Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda belirli bir hizmeti yoğun olarak sunmak üzere, Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Birimi ile Kanseri Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi Birimi ve Verem Savaş Dispanseri Birimi gibi alt birimler kurulabilmektedir. Özel politika ve hizmet gerektiren gruplara yönelik olarak; evde sağlık hizmeti, gezici sağlık hizmeti, mobil sağlık hizmeti, yerinde sağlık hizmeti gibi düzenlemelere gidilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nda genel olarak sosyal sigortadan ve sağlık sigortasından yararlanacak kişiler ile sağlanacak hakların yanı sıra; *annelik sigortası* ayrı bir sigorta türü olarak düzenlenmiştir (5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2006). 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (İSG) gereği, Kadın/Kız Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik çıkarılırken; Gebe ve Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik de hayata geçirilmiştir (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 2012). 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile getirilen düzenlemeye göre; işveren veya işveren tarafından yetkilendirilmiş kişinin, istihdam başvurusunu gebelik, annelik ve çocuk bakımı gerekçesiyle reddedemeyeceği hükme bağlanmıştır (6701 Sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, 2016).

Üreme sağlığı hizmetlerine, ihtiyacı bulunan bütün bireylerin ulaşması, bireylerin üreme hakları kapsamında değerlendirilmektedir. Mevcut gebeliğin istenen bir gebelik olmasının sağlanması da böylelikle mümkün olabilecektir. Bu bağlamda gerekli üreme sağlığı yöntemleri hizmetleri ile üremeye ilişkin tüm tedavi hizmetlerinin sunulması ve

bunun bir tamamlayıcısı olarak istenmeyen gebeliklerin sonlandırılması için güvenli düşük hizmetlerinin mevcut ve erişilebilir olması gerekmektedir (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

Kadınlara sunulan sağlık hizmetlerini iyileştirmek ve kadınların sağlık bilincini artırarak sağlıklı yaşam sürmelerini sağlamak olarak belirlenen sağlık alanındaki temel hedefe ulaşmak için **üç hedef ve üç strateji belirlenmiştir:**

1. Kadın sağlığına yönelik bilimsel araştırma ve ölçümler arttırılacaktır.
2. Kadın sağlığına yönelik koruyucu ve tedavi edici sistemler geliştirilecektir.
3. Kadınlarda sağlığın korunması ve geliştirilmesi konusunda, sağlık okuryazarlık düzeyi yükseltilecektir (Kadının Güçlenmesi Eylem Planı, 2018-2023).

Söz konusu belgeler bağlamında ekonomi alanı:

Güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı bir kalkınma için kadınların çalışma hayatında hak ettikleri yeri almaları, işgücüne aktif bir biçimde katılmaları ve üretimde söz sahibi olmaları anahtar bir role sahiptir. Kadınların çalışma hayatında yer edinmeleri toplumun diğer alanlarında daha üretken olmalarının yolunu açarken, ekonomik açıdan güçlenmelerini sağlamakta ve aile içindeki konumlarını iyileştirmektedir. Aynı zamanda eğitilmiş ve güçlü kadınlar, çocuklarına daha iyi bir gelecek hazırlama imkânına kavuşarak ülkemizin yarınlarına da yön vermektedirler (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

4857 sayılı İş Kanunu ile işverenin genel anlamda eşit davranma yükümlülüğü varlığını korurken, öte yandan bazı ayrımcılık yasakları özel olarak düzenlenmiştir. Bu kanununun 5. maddesi 1. fıkrasında; dil, ırk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep vb. sebeplere dayalı ayrımcılık yasağı hükme bağlanmıştır. Aynı hükümle cinsiyet veya gebelik nedeniyle ayrımcılık yasaklanmış, aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmayacağı ve işçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanmasının, daha düşük ücretin verilmesini haklı kılmayacağı düzenlenmiştir (4857 Sayılı İş Kanunu, 2003).

Son yıllarda Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranı ile istihdam oranında önemli ilerlemeler kaydedilmekle birlikte, rakamlar henüz arzu edilen düzeyde değildir. Yasal mevzuatımızda kadınların çalışma hayatında yer almasını engelleyici herhangi bir husus bulunmamakla birlikte, bu bağlamdaki engellerden birisi, çalışma sorumluluğunu erkeğe yükleyen, buna karşın ev işi, çocuk, yaşlı ve engelli bakımını ise kadının görevi olarak benimseyen toplumsal cinsiyet anlayışıdır. Önlem amacıyla, bakım hizmetlerine ilişkin kurumsal destek mekanizmalarının geliştirilerek yaygınlaştırılması, kadınların istihdama katılma oranlarının artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

İşgücü piyasasında işlerin ve mesleklerin “kadın işleri” ile “erkek işleri” olarak ayrışması halinin toplumda kabul görmesi nedeniyle; kadınların istihdamı, geleneksel kadın mesleklerinde yoğunlaşmakta ve bu durum kadınların görece yüksek ücretli ve sosyal güvencesi olan diğer alanlara girmesini engellemektedir. Kadınların eğitim ve mesleki eğitim düzeylerindeki yetersizlikler, mesleki eğitim kurslarında sadece kadına özel işler kapsamında toplumsal kabul gören alanlarda eğitim verilmesi ve uygulamada işgücü piyasasında var olan cinsiyet ayrımcılığı gibi nedenlerle ülkemizde kadınların işgücüne katılma oranı düşerken kayıt dışı çalışma ve işsizlik oranı ise yükselmektedir (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

“Kadınların çalışma hayatının her alanına tam/etkin katılımını sağlayarak değişen işgücü piyasası dinamikleri doğrultusunda ekonomik hayatta söz sahibi olmasını temin etmek” olarak belirlenen ekonomi alanındaki temel hedefe ulaşmak için **altı hedef ve altı strateji belirlenmiştir:**

1. Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) dokümanında yer alan sektör stratejileri dikkate alınarak, kadınların bahse konu sektörlerde istihdamları arttırılacaktır.
2. 2023 sonuna kadar bilgi ve iletişim sektöründe 200 bin kadın yetiştirilecektir.
3. Kayıt dışı kadın istihdamı ile mücadeleye ilişkin çalışmalar arttırılacaktır.
4. Kadınların çalışma hayatına tam/etkin katılımının arttırılmasında özel sektörün sahip olduğu rol güçlendirilecektir.
5. Ülkemizde kaliteli ve ulaşılabilir çocuk, engelli ve yaşlı bakım hizmetleri ile bunları temin edecek merkezler yaygınlaştırılacaktır.
6. Kadın girişimciliği desteklenerek, ülkemizde işveren ve kendi hesabına çalışan kadın sayısı arttırılacaktır (Kadının Güçlenmesi Eylem Planı, 2018-2023).

Belgeler ışığında karar alma mekanizmalarına katılım alanı:

Kadınların karar alma mekanizmalarına her düzeyde etkin katılımları; toplumsal ve kamusal yaşamın içinde aktif şekilde yer alarak sorunları için çözüm üretmeleri, ülkelerin kalkınma hedeflerine ulaşması açısından son derece önemlidir. Siyasal karar alma mekanizmalarına kadınların katılımı demokrasinin önemli unsurlarından biridir (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

Ülkemizde kadınlar, dünyadaki pek çok ülkeden önce, 1930’da yerel seçimlerde, 1934’teki milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını erkeklerle eşit bir biçimde elde etmişlerdir. Anayasa’nın 67, 68 ve 70. maddelerine göre; yerel ve genel seçimlerde seçme ve seçilme, siyasi parti kurma, belirlenen usule göre siyasi partilere katılma ve siyasi partilerden çekilme, referandumlara katılma ile kamu hizmetine girme hakkı tüm

Türk vatandaşlarına tanınmıştır. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 83. maddesiyle "siyasal partilerin, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet ile siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep gibi sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu prensibine aykırı amaç güdemeyeceği" belirtilerek; cinsiyet dâhil olmak üzere ayrımcılık temelinde parti çalışmaları yapılmasının önüne geçilmiştir (2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 1983).

Kadınların siyasal katılımına ilişkin dünyadaki gelişmelere bakıldığında önemli düzenlemelerin BM tarafından 1952'de kabul edilen Kadınların Siyasal Haklarına Dair Sözleşme ile başladığı görülecektir. BM Genel Kurulu tarafından 1979'da kabul edilen ve Türkiye'nin 1985'te imzaladığı CEDAW kapsamında, siyasal ve kamusal yaşamda kadınların erkeklerle eşit şekilde katılım haklarının bulunduğu ve söz konusu hakların taraf devletlerin güvencesi altında olacağı maddesi yer almaktadır.

BM öncülüğünde düzenlenen Dünya Kadın Konferansları da kadınların siyasal haklarının gelişimi yönünden önemlidir. 1995'te toplanan 4. Dünya Kadın Konferansı sonunda kabul edilen Pekin Eylem Platformu'nda belirlenen 12 kritik alandan biri de "*Yetki ve Karar Alma Sürecinde Kadınlar*" başlığını taşımaktadır. Ayrıca Pekin Eylem Planı'nda; "*kadınların özel ve kamusal yaşama eşit katılımı önündeki engellerin, yine kadınların siyasal karar alma pozisyonları ve mekanizmalarında yer almaları yoluyla*" ortadan kaldırılabileceği ifade edilmiştir.

Ülkemizde, kadınların dünyadaki pek çok ülkeden önce, seçme ve seçilme hakkını erkeklerle eşit bir biçimde elde etmesine ve son yıllardaki artışlara rağmen kadınların yüksek siyasal katılım ve temsil düzeyine ulaşmış oldukları söylenememektedir. Siyasal yaşama katılımın ilk basamağı kabul edilen ve demokrasinin gelişmesinde büyük rolü olan yerel yönetimlerde kadınların temsili, yerel düzeyde alınan kararların kadın ve erkek eşitliğine daha duyarlı olması bakımından son derece önemlidir. 2030 SDG kapsamında yer alan; "*toplumsal cinsiyet eşitliği ile kadınının güçlenmesi*" hedefine ulaşılabilmesi için kadınların karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması gerekmektedir (2030 SDG, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları).

Karar alma mekanizmalarında kadınların temsili konusunda diğer önemli bir alan ise kamu yönetimidir. Kamu yönetiminde karar alma pozisyonlarında erkek ve kadınlar arasında dengeli bir temsilin sağlanması, kadın erkek eşitliğinin ana plan ve programlara yerleştirilmesi açısından çok önemlidir. Kamu kurumlarında istihdam edilen personelin %38'ini kadın personel oluşturmaktadır ki, bu oranın yükseltilmesi gerekmektedir.

Çeşitli meslek kuruluşları ve sendikalar, kadın çalışanların sorunlarını inceleyerek ayrımcılığı ortadan kaldırmayı amaçlayan önerilerin hazırlaması, kadınların katılımının

özendirilmesi ile kadın ve erkek eşitliğinin teşvik edilmesi misyonuna sahiptirler. Bu nedenle meslek kuruluşları ile sendikaların karar alma birimlerinde kadınların temsilinin artışı, bahse konu olan misyonun yerine getirilebilmesi için önemli bir gereklilik olsa da ülkemizde faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının ve sendikaların yönetim organlarında kadınların temsil oranları incelendiğinde, sonuçların düşük olduğu görülmektedir.

Karar alma mekanizmalarında kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması için özellikle son yıllarda farkındalığın arttığı, ulusal/uluslararası girişimler ile bu alanda çalışmalar yürütüldüğü görülmektedir. Kadınların tüm düzeylerdeki karar alma mekanizmalarına katılımını teşvik etmek, yerelden başlayarak kadınların katılımlarını arttırmak için kadın erkek ve eşitliğinin ana planlara/programlara yerleştirilmesi anlayışıyla hareket etmek gerekmektedir (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

“Karar alma mekanizmalarında yerel/ulusal düzeyde kadınların temsilini artırmak ve karar süreçlerine etkin şekilde katılımlarını sağlamak” olarak belirlenen karar alma mekanizmalarına katılım alanındaki temel hedefe ulaşmak için **dört hedef ve üç strateji belirlenmiştir:**

1. Karar alma mekanizmalarında kadınların temsili arttırılacaktır.
2. Karar alma mekanizmalarında yer alan kadınların karar süreçlerindeki etkinliği arttırılacaktır.
3. Karar alma mekanizmalarında kadın temsilcinin önemi/gerekliliği konusunda toplumsal destek geliştirilecektir.
4. Özel politika gerektiren kadın gruplarının karar alma mekanizmalarında daha çok yer almasına yönelik politikalar geliştirilecektir (Kadının Güçlenmesi Eylem Planı, 2018-2023).

Söz konusu belgeler bağlamında medya alanı:

Medya, bilgi teknolojilerinde kaydedilen gelişmelere paralel olarak yeni iletişim araçlarının devreye girmesiyle birlikte hayatın her alanında. Gerek gazete, tv, radyo, dergi gibi geleneksel medya, gerekse internetin/yeni iletişim teknolojilerinin sağladığı imkanları kullanan dijital medya; bireylerin haber alması, okuması, öğrenmesi ile kanaat geliştirmesi, tercih belirlemesi, sosyalleşmesi ve sosyal yapının değişimindeki en etkili araçlarından biridir (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

İhtiyaçlara yönelik bilgiye hızlı/etkin bir biçimde ulaşan medya, doğru amaçlara hizmet ettiği sürece medya, bireysel ve toplumsal düzeyde yararlar sağlamakta; bireyleri etkileyerek içinde yaşanan kültüre ve kadın-erkek temsillerine yön vermektedir. Bu nedenle medyada kadının temsilinin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi önemlidir.

İstanbul Sözleşmesi'nde "Taraflar; ifade özgürlüğüne ve bağımsızlıklarına gerekli saygıyı göstererek özel sektör, bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü ile medyayı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın onuruna duyulan saygının artırılması için politika geliştirme, uygulamaya katılma, düzenleyici standartlar geliştirme hususlarında teşvik eder." maddesi yer alırken; Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi'ne göre, program hizmetlerinin unsurlarının insan onuruna ve temel insan haklarına saygılı olmasından yayıncı sorumludur.

Ülkemiz mevzuatı çerçevesinde 5187 sayılı Basın Kanunu'na göre; cinsel saldırı, cinayet ve intihar olayları hakkında, haber vermenin sınırlarını aşarak okuyucuyu bu tür fiillere özendirilebilecek yazı/resim yayımlayanlar para cezasıyla cezalandırılmaktadır (5187 sayılı Basın Kanunu, 2004). 5237 Sayılı TCK kapsamında ise "halkın bir kesimini, cinsiyet farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, hapis cezası ile cezalandırılır" ifadesi yer almaktadır (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 2004). 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Kanunu ile Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Yönetmelik hükümleri; "tüm yayın hizmetleri, cinsiyet nedeniyle ayrımcılık yaparak bireyleri aşağılayan yayınlar içeremez, teşvik edemez; ayrıca yayın hizmetleri, toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez demektedir (6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Kanunu, 2011).

6284 sayılı Kanun'a göre; TRT ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan tüm özel televizyon kuruluşları ile radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımını konu alan, özellikle kadın ve çocuklarla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve politikaları kapsamında ilgili bakanlıkça hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır (6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012). Ticari Reklam ile Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği hükümlerinde; "ticari reklamlar, insan onurunu zedeleyici biçimde yapılamaz; şiddet hareketlerine yol açıcı veya göz yumucu, özendirici ya da destekleyici unsurlar barındıramaz; cinsiyete dayalı ayrımcılık üzerine kurulamaz veya ayrımcılığı destekleyemez" denilmektedir (Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği, 2015).

Ulusal/uluslararası düzenlemelere rağmen kadınlar haberlerde yaygın geleneksel cinsiyet rolleri çerçevesinde temsil edilmektedir. Kadın merkezli haberlerde ilk dikkati çeken nokta güzellik yarışmaları, mankenler, moda ve kozmetik konularına %67 ile yer verilmesidir. Medyada kadın temsiline sorunlu olduğu alanlardan biri de kadına yönelik

şiddettir. Tv dizilerinde kadına yönelik şiddet toplumsal değil, bireysel bir sorun olarak ele alınmaktadır. Haberlerde kadına yönelik şiddetin ayrıntılı tasvirine yönelik ifadelere ve görsellere yer verilmesi de sık karşılaşılan bir durumdur. Reklamlarda ise, kadın ve erkekler sayısal olarak dengeli temsil edilmekle birlikte, temsilin niteliğinde dengesizlik bulunması önemli bir sorundur (Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023).

“Medyada kadın temsiline iyileştirilmesini/güçlendirilmesini, ayrıca kadınların medyayı verimli-eleştirel kullanımlarını sağlamak” olarak belirlenen medya alanındaki temel hedefe ulaşmak için **iki hedef ve üç strateji belirlenmiştir:**

1. Medyada içerik üreten, düzenleyen ve denetleyen bütün mekanizmaların kadın temsiline iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi konusunda duyarlı olması sağlanacaktır.

2. Kadınların farkındalıkları arttırılarak, yeni nesil iletişim mecralarını ve medyayı verimli-eleştirel şekilde kullanmaları sağlanacaktır.

Medya alanındaki ilk strateji “Medya sektörünün her kademesinde çalışan içerik hazırlayıcılarına kadın temsiline iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi konusunda farkındalık çalışmaları gerçekleştirilmesi” şeklinde belirlenmiş olup 2018-2023 yıllarını kapsayan on beş faaliyet halen uygulanmaktadır. *İkinci strateji* durumundaki “Medyada düzenleyici ve denetleyici mekanizmaların etkinliğinin arttırılması” bağlamında üç faaliyetin işleyişi aktif haldedir. *Son strateji* olan “Kadınların iletişim araçlarını ve medyayı verimli eleştirel kullanabilmeleri sağlanarak farkındalık kazandırılması” çerçevesinde ise dört faaliyetin uygulanmasına devam edilmektedir (Kadının Güçlenmesi Eylem Planı, 2018-2023).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın gereç-yöntem bölümünde araştırmanın modeli, evreni ile örnekleme; veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi ve araştırmanın sınırlılıklarına ait bilgiler yer almıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel bir araştırma olup betimsel araştırma deseni üzerinden sosyal hizmet öğrencilerine internet aracılığı ile anket formu kullanılarak, kadına yönelik şiddete bakış açıları konusundaki düşüncelerine ve tutumlarına ilişkin veriler yorumlanmaya çalışılmıştır. Betimsel araştırma yöntemi, herhangi bir durum, olay ve problemi etraflıca tanımlamak, yorumlamak ve irdelemek için kullanılır ve ölçütler belirlenerek, incelenen olaylar ve değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı ve derecesi sorgulanır.

Betimsel araştırmalarda; “*mevcut durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz?*” gibi sorular sorulmalıdır (Kaptan, 1998). Betimsel araştırmalarda, araştırmanın incelediği mevcut ortam bozulmaz ve farklı bir ortam oluşturulmaya çalışılmaz. Tarama yöntemi betimsel bir yöntemdir ve örnekleme çalışılarak, evren hakkında anketlerle çıkarımlar yapmaya yarar. İncelenen olayların ve olguların zamana göre gelişimini “*gelişimci araştırma yöntemleri*” inceler ve bir başka betimsel yöntem olan gelişimci araştırma yönteminin; enlemesine ve eğilim, boylamasına, enlemesine ve eğilim veya tahmin çalışmaları olarak üç türü vardır (Çepni, 2010).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; İstanbul ilindeki üniversitelerde sosyal hizmet bölümünde lisans/yüksek lisans eğitimine devam eden 2.676 sosyal hizmet öğrencisi oluşturmuştur. Evrenin tamamına ulaşılması hedeflenirken, Covid-19 süreci başlamıştır. Araştırmanın örneklemini, araştırmaya gönüllü katılan 120 sosyal hizmet öğrencisi oluşturmuştur. Bu öğrencilerin tamamı, Covid-19 salgını nedeniyle görüşmelerin internet üzerinden canlı gerçekleştirilmesini ve anket linkinin kendilerine gönderilmesini istemişlerdir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına uygun şekilde anket formu hazırlanmıştır. Anket formu hazırlanırken, kadına yönelik şiddete yönelik tutumlar, bu alanda yapılmış araştırmalar ve literatür taramasında elde edilen veriler göz önünde bulundurulmuştur.

Anket formunun ilk bölümünde, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine dair bilgiler (cinsiyeti, yaşı, sınıfı, aileyle ikamet yeri, medenî hali) yer almıştır.

İkinci bölümünde ise şiddetin sebeplerine ve türlerine, şiddet failinin eylemlerine ve ceza alma durumuna, mağdurun destek amaçlı aldığı tüm hizmetlere, aile içi şiddet ile kadınların şiddete katlanma nedenlerine, sosyal hizmet öğrencilerinin şiddet mağdurunu gördüklerinde yardım edip etmeyeceklerine, İstanbul Sözleşmesi'ne, şiddetin kadınlar ve çocuklar üzerindeki etkilerine, şiddet döngüsüne, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, şiddetin azalıp azalmamasına, şiddetin yaşam kalitesiyle ilişkisine, üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde verilen teorik ve uygulamalı eğitimlere, kadına yönelik şiddetle mücadele ve şiddetin önlenmesine dair sorular bulunmaktadır. **“Kadına Yönelik Şiddet Anketi”** yirmi sorudan (Ek-1) oluşmakta olup sorularının genel şablonu şu şekildedir:

1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?

Evet inanıyorum () Hayır inanmıyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında, *“Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları”* çerçevesinde hazırlanan anket formu için etik kurulun onayı alınmış ve bu araştırmanın örneklemini oluşturan 120 sosyal hizmet öğrencisiyle ön görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Müsait olma durumlarına göre asıl görüşmeler planlanmıştır. 11 Mart 2020 tarihi itibarıyla ülkemizde *Covid-19* süreci ilan edilince, öğrencilerle tekrardan irtibat kurulmuştur. Salgın sürecindeki önlemlere uygun olarak, anketin yüz yüze değil de internet üzerinden canlı gerçekleştirilmesi ve anket linkinin¹ kendilerine gönderilmesi, sosyal hizmet öğrencileri tarafından talep edilmiştir. Her bir anket için görüşme, ortalama 20-25 dakika arasında sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 24.00 programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleri ile kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlar arasında ilişki olup olmadığını test etmek için Ki-Kare bağımsızlık testi kullanılmıştır. Ki-kare bağımsızlık testi; değişkenlerin 2x2 ya da RxC biçimindeki çapraz tablolarda sınıflandırılması halinde, değişkenler arasında bağımlılık ya da bir değişim olup olmadığını ortaya koyan testtir.

¹ <https://forms.gle/R5Piug7PSPwVfiz38>

RxC biçimdeki çapraz tabloların karşılaştırılmasında beklenen değer (expected count) 5'ten küçük olanların oranı %25 olduğundan uygun biçimde satır veya sütun birleştirmesine gidilmektedir. Çalışmamızda satır/sütun birleştirmesi yer olmadığından, ki-kare analizi yapılmamıştır.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmadan elde edilen bilgiler, araştırmanın gerçekleştirildiği İstanbul ilindeki üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde öğrenim gören ve yüksek lisans eğitimi alan 18 ile +30 yaş aralığındaki öğrenciler için geçerlidir. Covid-19 sürecindeki kısıtlamalar, araştırmanın zorlayıcı kısmını oluşturmuştur. Öğrencilerin, kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarından elde edilecek bilgiler, sosyal hizmet öğrencilerinin bildirimlerine dayalıdır.

İstanbul'daki üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde okuyan öğrencilerin ve yüksek lisans öğrencilerinin "*kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları*" gerçekleştirilen araştırmanın sınırlılığı kapsamında yer almaktadır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan kişilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır ve kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumların cinsiyet, sınıf, yaş, medenî durum ve aileleri ile ikamet yerleri arasında ilişki olup olmadığı değerlendirilmiştir.

4.1. Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleri, Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Özellikler

N=120		n	%
Cinsiyet	Erkek	65	54.2
	Kadın	55	45.8
Yaş	18-21 Yaş	34	28.3
	22-25 Yaş	38	31.7
	26-29 Yaş	25	20.8
	30 Yaş ve Üstü	23	19.2
Sınıf	1	22	18.3
	2	22	18.3
	3	16	13.3
	4	28	23.3
Medeni Hal	Yüksek Lisans	32	26.7
	Evli	44	36.7
Aileyle İkamet Yeri	Bekâr	76	63.3
	İl Merkezi	52	43.3
	İlçe Merkezi	47	39.2
	Merkez Köy	11	9.2
	Kasaba/Belde	10	8.3

Araştırmaya katılan 120 kişinin %54.2’sinin erkek, %45.8’inin kadın olduğu; %28.3’ünün 18-21 yaş, %31.7’sinin 22-25 yaş, %20.8’inin 26-29 yaş, %19.2’sinin 30 yaş ve üstünde olduğu; %18.3’ünün 1. sınıf, %18.3’ünün 2. sınıf, %13.3’ünün 3. sınıf, %23.3’ünün 4. sınıf, %26.7’sinin yüksek lisans öğrencisi olduğu; %36.7’sinin evli, %63.3’ünün bekâr olduğu ve %43.3’ünün il merkezinde, %39.2’sinin ilçe merkezinde, %9.2’sinin ise merkez köyde, %8.3’ünün kasabada/beldede ailesiyle yaşadığı gözlenmiştir.

4.2. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar

Araştırmaya katılan kişilerin, kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler, Tablo 2 ve Tablo 3’ te yer almaktadır.

Tablo 2. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

N=120		n	%
1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	5	4.2
	Hayır, inanmıyorum	69	57.5
	Fikrim yok	35	29.2
	Duruma göre değişir	11	9.2
2. Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?	Evet, ederim	58	48.3
	Hayır, etmem	5	4.2
	Yardım çağırıyorum	29	24.2
	Duruma göre değişir	28	23.3
3. Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	48	40.0
	Hayır, yer almaz	25	20.8
	Fikrim yok	17	14.2
	Duruma göre değişir	30	25.0
4. Duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?	Evet, duyarım	55	45.8
	Hayır, duymam	12	10.0
	İçime kapanırım	16	13.3
	Duruma göre değişir	37	30.8
5. Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	36	30.0
	Hayır, düşünmüyorum	29	24.2
	Fikrim yok	44	36.7
	Duruma göre değişir	11	9.2
6. Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?	Evet, isterim	50	41.7
	Hayır, istemem	28	23.3
	Fikrim yok	33	27.5
	Duruma göre değişir	9	7.5
7. Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	67	55.8
	Hayır, düşünmüyorum	8	6.7
	Fikrim yok	33	27.5
	Duruma göre değişir	12	10.0
8. Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	79	65.8
	Hayır, yer almaz	4	3.3
	Fikrim yok	30	25.0
	Duruma göre değişir	7	5.8
9. Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	12	10.0
	Hayır, düşünmüyorum	38	31.7
	Fikrim yok	57	47.5
	Duruma göre değişir	13	10.8
10. Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	36	30.0
	Hayır, inanmıyorum	41	34.2
	Fikrim yok	33	27.5
	Duruma göre değişir	10	8.3

Tablo 2'ye bakıldığında, araştırmaya katılan 120 öğrenciden %57.5'inin şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin bir açıklaması olduğuna inanmadıkları, %48.3'ünün şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %40.0'nın ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer aldığı, %45.8'inin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %36.7'sinin mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet aldıkları konusunda fikrinin olmadığı, %41.7'sinin kadınlara şiddet uygulayanlar için caydırıcı cezalar verilmesini istedikleri, %55.8'inin kadınların,

çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %65.8'inin sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer aldığı, %47.5'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %34.2'sinin ise şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadıkları gözlenmiştir.

Tablo 3. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

N=120		n	%
11. Üniversitelerin Sosyal Hizmet Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	42	35.0
	Hayır, düşünmüyorum	18	15.0
	Fikrim yok	49	40.8
	Duruma göre değişir	11	9.2
12. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	43	35.8
	Hayır, inanmıyorum	25	20.8
	Fikrim yok	38	31.7
	Duruma göre değişir	14	11.7
13. Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?	Evet, başlatabilirler	77	64.2
	Hayır, başlatamazlar	0	0.0
	Fikrim yok	35	29.2
	Duruma göre değişir	8	6.7
14. Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	51	42.5
	Hayır, inanmıyorum	26	21.7
	Fikrim yok	27	22.5
	Duruma göre değişir	16	13.3
15. Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?	Evet, gereklidir	70	58.3
	Hayır, gerekli değildir	4	3.3
	Fikrim yok	30	25.0
	Duruma göre değişir	16	13.3
16. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	38	31.7
	Hayır, düşünmüyorum	29	24.2
	Fikrim yok	37	30.8
	Kişiyeye göre değişir	16	13.3
17. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?	Evet, buluyorum	29	24.2
	Hayır, bulmuyorum	26	21.7
	Fikrim yok	54	45.0
	Duruma göre değişir	11	9.2
18. Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	47	39.2
	Hayır, düşünmüyorum	26	21.7
	Fikrim yok	32	26.7
	Kişiyeye göre değişir	15	12.5
19. Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?	Evet, başarılı olabilirler	18	15.0
	Hayır, başarılı olamazlar	27	22.5
	Fikrim yok	34	28.3
	Duruma göre değişir	41	34.2
20. Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?	Evet, güvendedir	42	35.0
	Hayır, güvende değildir	22	18.3
	Fikrim yok	40	33.3
	Duruma göre değişir	16	13.3

Tablo 3'e bakıldığında, katılımcı öğrencilerin %40.8'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %35.8'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin,

kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %64.2'sinin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurup şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %42.5'inin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleri sağlandığında şiddetin azalacağına inandıkları, %58.3'ünün şiddet gören mağdurlarla yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %31.7'sinin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşündükleri, %45.0'inin Türkiye'nin AK İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %39.2'sinin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %34.2'sinin şiddet mağdurunun çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiğini, %35.0'inin şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağı düşündükleri gözlenmiştir.

4.3. Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar

Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetlerine göre kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler Tablo 4 ve Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 4'e bakıldığında, araştırma çerçevesinde 65 erkekten %69.2'sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %50.8'inin şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %41.5'inin ekonomik sebeplerin kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündükleri, %33.8'inin mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet aldıklarını düşündüğü, %47.7'sinin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini istedikleri, %63.1'inin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündükleri, %78.5'inin sözel/duygusal şiddeti, kadına yönelik şiddet türleri arasında düşündükleri, %38.5'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin bulunmadığı ve %38.5'inin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadıkları gözlenmiştir.

Tablo 4'e bakıldığında, 55 kadından %43.6'sının şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %45.5'inin şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %38.2'sinin ekonomik sebeplerin kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündükleri, %45.5'inin mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet alma konusunda fikrinin bulunmadığı, %40.0'ının kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesi konusunda fikirlerinin olmadığı, %47.3'ünün kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %50.9'unun sözel ve

Tablo 4. Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

N=120		Cinsiyet				Toplam		p
		Erkek n=65		Kadın n=55				
		n	%	n	%	n	%	
1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	3	4.6	2	3.6	5	4.2	-
	Hayır, inanmıyorum	45	69.2	24	43.6	69	57.5	
	Fikrim yok	11	16.9	24	43.6	35	29.2	
	Duruma göre değişir	6	9.2	5	9.1	11	9.2	
2. Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?	Evet, ederim	33	50.8	25	45.5	58	48.3	-
	Hayır, etmem	1	1.5	4	7.3	5	4.2	
	Yardım çağırırım	19	29.2	10	18.2	29	24.2	
	Duruma göre değişir	12	18.5	16	29.1	28	23.3	
3. Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	27	41.5	21	38.2	48	40.0	0.95
	Hayır, yer almaz	14	21.5	11	20.0	25	20.8	
	Fikrim yok	9	13.8	8	14.5	17	14.2	
	Duruma göre değişir	15	23.1	15	27.3	30	25.0	
4. Duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?	Evet, duyarım	38	58.5	17	30.9	55	45.8	0.02*
	Hayır, duymam	6	9.2	6	10.9	12	10.0	
	İçime kapanırım	8	12.3	8	14.5	16	13.3	
	Duruma göre değişir	13	20.0	24	43.6	37	30.8	
5. Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	22	33.8	14	25.5	36	30.0	0.33
	Hayır, düşünmüyorum	17	26.2	12	21.8	29	24.2	
	Fikrim yok	19	29.2	25	45.5	44	36.7	
	Duruma göre değişir	7	10.8	4	7.3	11	9.2	
6. Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?	Evet, isterim	31	47.7	19	34.5	50	41.7	-
	Hayır, istemem	17	26.2	11	20.0	28	23.3	
	Fikrim yok	11	16.9	22	40.0	33	27.5	
	Duruma göre değişir	6	9.2	3	5.5	9	7.5	
7. Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	41	63.1	26	47.3	67	55.8	-
	Hayır, düşünmüyorum	4	6.2	4	7.3	8	6.7	
	Fikrim yok	12	18.5	21	38.2	33	27.5	
	Duruma göre değişir	8	12.3	4	7.3	12	10.0	
8. Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	51	78.5	28	50.9	79	65.8	-
	Hayır, yer almaz	3	4.6	1	1.8	4	3.3	
	Fikrim yok	8	12.3	22	40.0	30	25.0	
	Duruma göre değişir	3	4.6	4	7.3	7	5.8	
9. Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	7	10.8	5	9.1	12	10.0	0.18
	Hayır, düşünmüyorum	25	38.5	13	23.6	38	31.7	
	Fikrim yok	25	38.5	32	58.2	57	47.5	
	Duruma göre değişir	8	12.3	5	9.1	13	10.8	
10. Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	21	32.3	15	27.3	36	30.0	-
	Hayır, inanmıyorum	25	38.5	16	29.1	41	34.2	
	Fikrim yok	11	16.9	22	40.0	33	27.5	
	Duruma göre değişir	8	12.3	2	3.6	10	8.3	

* Pearson Ki-Kare, $p \leq 0.05$: İlişki Anlamlı

- : Beklenen Değer (expected count) < 5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında düşündükleri, %58.2'sinin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %40.0'ının şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğu konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir. Yapılan ki-kare bağımsızlık test sonucuna göre duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duyma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$), erkeklerin %58.5'inin duygusal/fiziksel anlamda rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, kadınların %43.6'sının duruma göre davrandıkları gözlenmiştir.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

N=120		Cinsiyet				Toplam		p	
		Erkek n=65		Kadın n=55		n	%		
		n	%	n	%				
11.	Üniversitelerin Sosyal Hizmet Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	28	43.1	14	25.5	42	35.0	0.03*
		Hayır, düşünmüyorum	10	15.4	8	14.5	18	15.0	
		Fikrim yok	19	29.2	30	54.5	49	40.8	
		Duruma göre değişir	8	12.3	3	5.5	11	9.2	
12.	Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	30	46.2	13	23.6	43	35.8	0.00*
		Hayır, inanmıyorum	11	16.9	14	25.5	25	20.8	
		Fikrim yok	13	20.0	25	45.5	38	31.7	
		Duruma göre değişir	11	16.9	3	5.5	14	11.7	
13.	Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?	Evet, başlatabilirler	49	75.4	28	50.9	77	64.2	-
		Hayır, başlatamazlar	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
		Fikrim yok	12	18.5	23	41.8	35	29.2	
		Duruma göre değişir	4	6.2	4	7.3	8	6.7	
14.	Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	36	55.4	15	27.3	51	42.5	0.00*
		Hayır, inanmıyorum	11	16.9	15	27.3	26	21.7	
		Fikrim yok	8	12.3	19	34.5	27	22.5	
		Duruma göre değişir	10	15.4	6	10.9	16	13.3	
15.	Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?	Evet, gereklidir	46	70.8	24	43.6	70	58.3	-
		Hayır, gerekli değildir	2	3.1	2	3.6	4	3.3	
		Fikrim yok	9	13.8	21	38.2	30	25.0	
		Duruma göre değişir	8	12.3	8	14.5	16	13.3	
16.	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	24	36.9	14	25.5	38	31.7	0.00*
		Hayır, düşünmüyorum	22	33.8	7	12.7	29	24.2	
		Fikrim yok	12	18.5	25	45.5	37	30.8	
		Kişiyeye göre değişir	7	10.8	9	16.4	16	13.3	
17.	Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?	Evet, buluyorum	19	29.2	10	18.2	29	24.2	0.06
		Hayır, bulmuyorum	18	27.7	8	14.5	26	21.7	
		Fikrim yok	24	36.9	30	54.5	54	45.0	
		Duruma göre değişir	4	6.2	7	12.7	11	9.2	
18.	Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	31	47.7	16	29.1	47	39.2	0.05*
		Hayır, düşünmüyorum	15	23.1	11	20.0	26	21.7	
		Fikrim yok	11	16.9	21	38.2	32	26.7	
		Kişiyeye göre değişir	8	12.3	7	12.7	15	12.5	
19.	Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?	Evet, başarılı olabilirler	11	16.9	7	12.7	18	15.0	0.02*
		Hayır, başarılı olamazlar	20	30.8	7	12.7	27	22.5	
		Fikrim yok	12	18.5	22	40.0	34	28.3	
		Duruma göre değişir	22	33.8	19	34.5	41	34.2	
20.	Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?	Evet, güvendedir	24	36.9	18	32.7	42	35.0	0.01*
		Hayır, güvende değildir	18	27.7	4	7.3	22	18.3	
		Fikrim yok	14	21.5	26	47.3	40	33.3	
		Duruma göre değişir	9	13.8	7	12.7	16	13.3	

*Pearson Ki-Kare, $p \leq 0.05$: İlişki Anlamlı

- : Beklenen Değer (expected count) < 5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

Tablo 5'e bakıldığında, 65 erkekten %75.4'ünün şiddet mağduru kadınların 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceğini düşündükleri, %70.8'inin şiddet mağdurlarının-yakınlarının psikolojik

destek almaları gerektiğini düşündükleri, %36.9'unun İstanbul Sözleşmesi'nden Türkiye olarak çıkmamızı uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 5'e bakıldığında, 55 kadından %50.9'unun şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceğini düşündükleri, %43.6'sının şiddet mağdurları ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %54.5'inin ülkemizin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda fikrinin bulunmadığı gözlenmiştir.

Yapılan ki-kare bağımsızlık test sonucuna bakıldığında, üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkek katılımcıların %43.1'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşündükleri, kadınların %54.5'inin ise bu konuda fikrinin olmadığı gözlenmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkeklerin %46.2'sinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, kadınların %45.5'inin fikrinin bulunmadığı gözlenmiştir. Kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleri ile şiddetin azalacağına inanma durumu ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkeklerin %55.4'ünün kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, kadınların %34.5'inin ise fikrinin olmadığı gözlenmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önlemek için etkin mücadele ettiğini düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkeklerin %36.9'unun adı geçen bakanlığın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin olarak mücadele ettiğini düşündükleri, kadınların ise %45.5'inin bu konuda fikrinin olmadığı gözlemiştir. Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkek katılımcıların %47.7'sinin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, kadınların %38.2'sinin fikrinin bulunmadığı gözlenmiştir.

Şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkeklerin %33.8'ine göre şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmaları duruma göre değişeceği, aynı konuda kadınların %40.0'ının ise fikrinin olmadığı gözlenmiştir. Şiddet mağduru

kadınların, devlet koruması altında güvende olma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkeklerin %36.9'u şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvendedir derken, bu çerçevede kadınların %47.3'ünün fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

4.4. Yaşa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar

Araştırmaya katılanların yaşlarına göre kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler, Tablo 6 ve Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 6'ya bakıldığında, 18-21 yaş arasındaki 34 öğrenciden %64.7'sinin şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin bir açıklaması olduğuna inanmadıkları, %55.9'unun şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %35.3'ünün ekonomik sebepleri, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %47.1'inin duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiği zaman karşılık verme isteği duydukları, %32.4'ünün mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet aldıklarını düşündüğü, %61.8'inin kadınlara şiddet uygulayan kişilere caydırıcı cezaların verilmesini istediği, %67.6'sının kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %79.4'ünün sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %35.3'ünün şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %55.9'unun şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 6'ya bakıldığında, 22-25 yaş arasında olan 38 kişiden %55.3'ünün şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadığı, %47.4'ünün şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %42.1'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %44.7'sinin duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %42.1'inin Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %34.2'sinin kadınlara şiddet uygulayan kişilere caydırıcı cezaların verilmesini istediği, %52.6'sının kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %55.3'ünün sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %52.6'sının şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %34.2'sinin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 6. Yaşa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

N=120		Yaş								Toplam	
		18-21 Yaş n=34		22-25 Yaş n=38		26-29 Yaş n=25		+30 Yaş =23			
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	1	2.9	1	2.6	2	8.0	1	4.3	5	4.2
	Hayır, inanmıyorum	22	64.7	21	55.3	16	64.0	10	43.5	69	57.5
	Fikrim yok	7	20.6	13	34.2	4	16.0	11	47.8	35	29.2
	Duruma göre değişir	4	11.8	3	7.9	3	12.0	1	4.3	11	9.2
2. Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?	Evet, ederim	19	55.9	18	47.4	13	52.0	8	34.8	58	48.3
	Hayır, etmem	1	2.9	3	7.9	1	4.0	0	0.0	5	4.2
	Yardım çağırırım	8	23.5	8	21.1	7	28.0	6	26.1	29	24.2
	Duruma göre değişir	6	17.6	9	23.7	4	16.0	9	39.1	28	23.3
3. Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	12	35.3	16	42.1	12	48.0	8	34.8	48	40.0
	Hayır, yer almaz	9	26.5	8	21.1	6	24.0	2	8.7	25	20.8
	Fikrim yok	3	8.8	9	23.7	1	4.0	4	17.4	17	14.2
	Duruma göre değişir	10	29.4	5	13.2	6	24.0	9	39.1	30	25.0
4. Duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?	Evet, duyarım	16	47.1	17	44.7	14	56.0	8	34.8	55	45.8
	Hayır, duymam	3	8.8	5	13.2	3	12.0	1	4.3	12	10.0
	İçime kapanırım	5	14.7	6	15.8	3	12.0	2	8.7	16	13.3
	Duruma göre değişir	10	29.4	10	26.3	5	20.0	12	52.2	37	30.8
5. Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	11	32.4	9	23.7	10	40.0	6	26.1	36	30.0
	Hayır, düşünmüyorum	11	32.4	9	23.7	5	20.0	4	17.4	29	24.2
	Fikrim yok	11	32.4	16	42.1	8	32.0	9	39.1	44	36.7
	Duruma göre değişir	1	2.9	4	10.5	2	8.0	4	17.4	11	9.2
6. Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?	Evet, isterim	21	61.8	13	34.2	8	32.0	8	34.8	50	41.7
	Hayır, istemem	7	20.6	8	21.1	9	36.0	4	17.4	28	23.3
	Fikrim yok	4	11.8	12	31.6	7	28.0	10	43.5	33	27.5
	Duruma göre değişir	2	5.9	5	13.2	1	4.0	1	4.3	9	7.5
7. Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	23	67.6	20	52.6	14	56.0	10	43.5	67	55.8
	Hayır, düşünmüyorum	2	5.9	4	10.5	2	8.0	0	0.0	8	6.7
	Fikrim yok	5	14.7	12	31.6	6	24.0	10	43.5	33	27.5
	Duruma göre değişir	4	11.8	2	5.3	3	12.0	3	13.0	12	10.0
8. Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	27	79.4	21	55.3	18	72.0	13	56.5	79	65.8
	Hayır, yer almaz	0	0.0	3	7.9	1	4.0	0	0.0	4	3.3
	Fikrim yok	4	11.8	13	34.2	4	16.0	9	39.1	30	25.0
	Duruma göre değişir	3	8.8	1	2.6	2	8.0	1	4.3	7	5.8
9. Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	9	26.5	1	2.6	2	8.0	0	0.0	12	10.0
	Hayır, düşünmüyorum	9	26.5	14	36.8	6	24.0	9	39.1	38	31.7
	Fikrim yok	12	35.3	20	52.6	12	48.0	13	56.5	57	47.5
	Duruma göre değişir	4	11.8	3	7.9	5	20.0	1	4.3	13	10.8
10. Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	9	26.5	9	23.7	13	52.0	5	21.7	36	30.0
	Hayır, inanmıyorum	19	55.9	13	34.2	6	24.0	3	13.0	41	34.2
	Fikrim yok	4	11.8	13	34.2	4	16.0	12	52.2	33	27.5
	Duruma göre değişir	2	5.9	3	7.9	2	8.0	3	13.0	10	8.3

Not: Beklenen Değer (expected count) <5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

Tablo 6'ya bakıldığında, 26-29 yaş arasında olan 25 kişiden %64.0'ünün şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadığı, %52.0'sinin şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %48.0'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %56.0'sinin duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %40.0'nin Alo 183

Destek Hattından mağdurların iyi hizmet aldıklarını düşündüğü, %36.0'sının kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezaların verilmesini istemediği, %56.0'sının kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %72.0'sinin sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında düşündüğü, %48.0'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikirlerinin olmadığı, %52.0'sinin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inandığı gözlenmiştir.

Tablo 6'ya bakıldığında, +30 yaş grubuna mensup 23 kişiden %47.8'inin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %39.1'inin şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde duruma göre yardım edeceği, %39.1'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedeni olarak duruma göre yer alacağını düşündüğü, %52.2'sinin duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteğinin duruma göre değişeceği, %39.1'inin mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %43.5'inin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesi konusunda fikrinin olmadığı, %43.5'inin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %56.5'inin sözel-duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %56.5'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %52.2'sinin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğu konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 7'ye bakıldığında, 18-21 yaş arası 34 kişiden %38.2'sinin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin ise yetersiz olduğu konusunda bir fikrinin bulunmadığı, %41.2'sinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların/mağdurların aleyhine olduğuna inandıkları, %76.5'inin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %44.1'inin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağına inandıkları, %70.6'sının şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %41.2'sinin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin olarak mücadele ettiğini düşünmedikleri, %47.1'inin İstanbul Sözleşmesi'nden ülke olarak çıkmamızı uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %38.2'sinin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşündüğü, %29.4'ünün şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiği, %41.2'sinin de şiddet mağduru kadınları, devlet koruması altında güvende buldukları gözlenmiştir.

Tablo 7. Yaşa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

N=120			Yaş								Toplam	
			18-21 Yaş		22-25 Yaş		26-29 Yaş		+30 Yaş			
			n=34	n=38	n=25	n=23	n	%	n	%	n	%
11. Üniversitelerin Sosyal Hizmet Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	12	35,3	13	34,2	12	48,0	5	21,7	42	35,0	
	Hayır, düşünmüyorum	5	14,7	3	7,9	4	16,0	6	26,1	18	15,0	
	Fikrim yok	13	38,2	19	50,0	6	24,0	11	47,8	49	40,8	
	Duruma göre değişir	4	11,8	3	7,9	3	12,0	1	4,3	11	9,2	
12. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	14	41,2	10	26,3	10	40,0	9	39,1	43	35,8	
	Hayır, inanmıyorum	9	26,5	9	23,7	5	20,0	2	8,7	25	20,8	
	Fikrim yok	7	20,6	16	42,1	6	24,0	9	39,1	38	31,7	
	Duruma göre değişir	4	11,8	3	7,9	4	16,0	3	13,0	14	11,7	
13. Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?	Evet, başlatabilirler	26	76,5	22	57,9	19	76,0	10	43,5	77	64,2	
	Hayır, başlatabilmezler	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
	Fikrim yok	8	23,5	13	34,2	4	16,0	10	43,5	35	29,2	
	Duruma göre değişir	0	0,0	3	7,9	2	8,0	3	13,0	8	6,7	
14. Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	15	44,1	15	39,5	13	52,0	8	34,8	51	42,5	
	Hayır, inanmıyorum	12	35,3	7	18,4	6	24,0	1	4,3	26	21,7	
	Fikrim yok	4	11,8	9	23,7	4	16,0	10	43,5	27	22,5	
	Duruma göre değişir	3	8,8	7	18,4	2	8,0	4	17,4	16	13,3	
15. Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?	Evet, gereklidir	24	70,6	19	50,0	18	72,0	9	39,1	70	58,3	
	Hayır, gerekli değildir	1	2,9	1	2,6	1	4,0	1	4,3	4	3,3	
	Fikrim yok	4	11,8	12	31,6	4	16,0	10	43,5	30	25,0	
	Duruma göre değişir	5	14,7	6	15,8	2	8,0	3	13,0	16	13,3	
16. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadelesini düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	9	26,5	15	39,5	10	40,0	4	17,4	38	31,7	
	Hayır, düşünmüyorum	14	41,2	6	15,8	6	24,0	3	13,0	29	24,2	
	Fikrim yok	9	26,5	12	31,6	4	16,0	12	52,2	37	30,8	
	Kişiyeye göre değişir	2	5,9	5	13,2	5	20,0	4	17,4	16	13,3	
17. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?	Evet, buluyorum	8	23,5	9	23,7	8	32,0	4	17,4	29	24,2	
	Hayır, bulmuyorum	7	20,6	7	18,4	8	32,0	4	17,4	26	21,7	
	Fikrim yok	16	47,1	20	52,6	6	24,0	12	52,2	54	45,0	
	Duruma göre değişir	3	8,8	2	5,3	3	12,0	3	13,0	11	9,2	
18. Kırtsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	13	38,2	15	39,5	12	48,0	7	30,4	47	39,2	
	Hayır, düşünmüyorum	9	26,5	6	15,8	7	28,0	4	17,4	26	21,7	
	Fikrim yok	7	20,6	10	26,3	5	20,0	10	43,5	32	26,7	
	Kişiyeye göre değişir	5	14,7	7	18,4	1	4,0	2	8,7	15	12,5	
19. Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?	Evet, başarılı olabilirler	9	26,5	4	10,5	4	16,0	1	4,3	18	15,0	
	Hayır, başarılı olamazlar	9	26,5	1	2,6	11	44,0	6	26,1	27	22,5	
	Fikrim yok	6	17,6	14	36,8	4	16,0	10	43,5	34	28,3	
	Duruma göre değişir	10	29,4	19	50,0	6	24,0	6	26,1	41	34,2	
20. Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?	Evet, güvendedir	14	41,2	10	26,3	12	48,0	6	26,1	42	35,0	
	Hayır, güvende değildir	10	29,4	7	18,4	2	8,0	3	13,0	22	18,3	
	Fikrim yok	7	20,6	15	39,5	7	28,0	11	47,8	40	33,3	
	Duruma göre değişir	3	8,8	6	15,8	4	16,0	3	13,0	16	13,3	

Not: Beklenen Değer (expected count) <5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

Tablo 7'ye bakıldığında, 22-25 yaş arası 38 kişiden %50,0'sinin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %42,1'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %57,9'unun şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %39,5'inin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık,

ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, %50.0'sinin şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %39.5'inin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin şekilde mücadele ettiğini düşündükleri, %52.6'sının Türkiye olarak İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmayı uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %39.5'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşündükleri, %50.0'sinin şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiği ve %39.5'inin şiddet mağduru olan kadınların, devlet koruması altındayken güvende olacağı konusunda fikirlerinin bulunmadığı gözlenmiştir.

Tablo 7'ye bakıldığında, 26-29 yaş arası 25 kişiden %48.0'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğunu düşündükleri, %40.0'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %76.0'sinin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun ile Cumhuriyet Savcılığına başvurarak şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %52.0'sinin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, %72.0'sinin şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %40.0'inin adı geçen bakanlığın kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin şekilde mücadele ettiğini düşündükleri, %32.0'sinin ülkemizin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulmadıkları, %48.0'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %44.0'ünün şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağını düşündükleri ve %48.0'inin şiddet mağduru kadınların, devlet korumasında güvende olacağına inandıkları gözlenmiştir.

Tablo 7'ye bakıldığında, +30 yaş grubuna mensup olan 23 kişiden %47.8'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, staj (uygulamalı) eğitimlerinin ise yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %39.1'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %43.5'inin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun ile Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %43.5'inin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağı konusunda fikrinin olmadığı, %43.5'inin şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiği konusunda fikrinin olmadığı, %52.2'sinin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti

önleme konusunda etkin mücadele ettiği konusunda bir fikrinin olmadığı, %43.5'inin Türkiye olarak İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmamızı uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %43.5'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşündükleri, %29.4'ünün ise şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmaları konusunda fikirlerinin olmadığı ve %47.8'inin şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağı konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

4.5. Sınıfa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar

Araştırmaya katılan 120 öğrencinin, sınıflarına göre kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler, Tablo 8 ve Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 8'e bakıldığında, 1. sınıfta okuyan 22 öğrenciden %77.3'ünün şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin bir açıklaması olduğuna inanmadıkları, %68.2'sinin şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %36.4'ünün ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %54.5'inin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %40.9'unun Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet alma üzerine fikrinin olmadığı, %59.1'inin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini istediği, %68.2'sinin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündükleri, %77.3'ünün sözel-duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %45.5'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %54.5'inin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 8'e bakıldığında, 2. sınıfta okumakta olan 22 öğrenciden %54.5'inin şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin bir açıklaması olduğuna inanmadıkları, %40.9'unun şiddete uğrayan bir kadını veya kızını gördüğünde yardım edeceği, %31.8'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %36.4'ünün duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %36.4'ünün Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %31.8'inin kadınlara şiddet uygulayan kişilere caydırıcı cezaların verilmesini istediği, %45.5'inin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %68.2'sinin sözel-duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %50.0'sinin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %50.0'sinin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 8. Sınıfa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

N=120		Sınıf										Toplam	
		1 n=22		2 n=22		3 n=16		4 n=28		Y. Lisans n=32			
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	0	0.0	2	9.1	1	6.3	1	3.6	1	3.1	5	4.2
	Hayır, inanmıyorum	17	77.3	12	54.5	8	50.0	17	60.7	15	46.9	69	57.5
	Fikrim yok	4	18.2	7	31.8	4	25.0	6	21.4	14	43.8	35	29.2
	Duruma göre değişir	1	4.5	1	4.5	3	18.8	4	14.3	2	6.3	11	9.2
2. Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?	Evet, ederim	15	68.2	9	40.9	6	37.5	15	53.6	13	40.6	58	48.3
	Hayır, etmem	0	0.0	4	18.2	0	0.0	1	3.6	0	0.0	5	4.2
	Yardım çağırırım	3	13.6	4	18.2	5	31.3	8	28.6	9	28.1	29	24.2
	Duruma göre değişir	4	18.2	5	22.7	5	31.3	4	14.3	10	31.3	28	23.3
3. Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	8	36.4	7	31.8	6	37.5	13	46.4	14	43.8	48	40.0
	Hayır, yer almaz	6	27.3	6	27.3	2	12.5	7	25.0	4	12.5	25	20.8
	Fikrim yok	1	4.5	5	22.7	4	25.0	2	7.1	5	15.6	17	14.2
	Duruma göre değişir	7	31.8	4	18.2	4	25.0	6	21.4	9	28.1	30	25.0
4. Duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?	Evet, duyarım	12	54.5	8	36.4	7	43.8	15	53.6	13	40.6	55	45.8
	Hayır, duymam	2	9.1	3	13.6	3	18.8	3	10.7	1	3.1	12	10.0
	İçime kapanırım	2	9.1	6	27.3	2	12.5	4	14.3	2	6.3	16	13.3
	Duruma göre değişir	6	27.3	5	22.7	4	25.0	6	21.4	16	50.0	37	30.8
5. Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	8	36.4	7	31.8	5	31.3	9	32.1	7	21.9	36	30.0
	Hayır, düşünmüyorum	5	22.7	4	18.2	4	25.0	8	28.6	8	25.0	29	24.2
	Fikrim yok	9	40.9	8	36.4	5	31.3	9	32.1	13	40.6	44	36.7
	Duruma göre değişir	0	0.0	3	13.6	2	12.5	2	7.1	4	12.5	11	9.2
6. Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?	Evet, isterim	13	59.1	7	31.8	8	50.0	8	28.6	14	43.8	50	41.7
	Hayır, istemem	5	22.7	5	22.7	2	12.5	10	35.7	6	18.8	28	23.3
	Fikrim yok	4	18.2	6	27.3	4	25.0	8	28.6	11	34.4	33	27.5
	Duruma göre değişir	0	0.0	4	18.2	2	12.5	2	7.1	1	3.1	9	7.5
7. Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	15	68.2	10	45.5	8	50.0	17	60.7	17	53.1	67	55.8
	Hayır, düşünmüyorum	1	4.5	2	9.1	3	18.8	2	7.1	0	0.0	8	6.7
	Fikrim yok	5	22.7	6	27.3	4	25.0	7	25.0	11	34.4	33	27.5
	Duruma göre değişir	1	4.5	4	18.2	1	6.3	2	7.1	4	12.5	12	10.0
8. Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	17	77.3	15	68.2	9	56.3	20	71.4	18	56.3	79	65.8
	Hayır, yer almaz	0	0.0	0	0.0	1	6.3	1	3.6	2	6.3	4	3.3
	Fikrim yok	4	18.2	6	27.3	5	31.3	5	17.9	10	31.3	30	25.0
	Duruma göre değişir	1	4.5	1	4.5	1	6.3	2	7.1	2	6.3	7	5.8
9. Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	5	22.7	1	4.5	2	12.5	0	0.0	4	12.5	12	10.0
	Hayır, düşünmüyorum	4	18.2	8	36.4	6	37.5	10	35.7	10	31.3	38	31.7
	Fikrim yok	10	45.5	11	50.0	7	43.8	12	42.9	17	53.1	57	47.5
	Duruma göre değişir	3	13.6	2	9.1	1	6.3	6	21.4	1	3.1	13	10.8
10. Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	5	22.7	5	22.7	5	31.3	13	46.4	8	25.0	36	30.0
	Hayır, inanmıyorum	12	54.5	11	50.0	4	25.0	8	28.6	6	18.8	41	34.2
	Fikrim yok	4	18.2	6	27.3	6	37.5	5	17.9	12	37.5	33	27.5
	Duruma göre değişir	1	4.5	0	0.0	1	6.3	2	7.1	6	18.8	10	8.3

Not: Beklenen Değer (expected count) <5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

Tablo 8'e bakıldığında, 3. sınıftaki 16 öğrenciden %50.0'sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %37.5'inin şiddete uğrayan bir kadını veya kızını gördüğünde yardım edeceği, %37.5'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %43.8'inin duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %31.3'ünün Alo 183 Destek

Hattından mağdurların iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %50.0'sinin kadınlara şiddet uygulayan kişilere, caydırıcı cezalar verilmesini istediği, %50.0'sinin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %56.3' ünün sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %43.8' inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %37.5' inin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantısı konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 8'e bakıldığında, 4. sınıftaki 28 öğrenciden %60.7'sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %53.6'sının şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %46.4'ünün ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %53.6'sının duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %32.1'inin Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %35.7'sinin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezaların verilmesini istemediği, %60.7'sinin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %71.4' ünün sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %42.9' unun şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %46.4' ünün şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inandığı gözlenmiştir.

Tablo 8'e bakıldığında, yüksek lisans okuyan 32 öğrenciden %46.9'unun şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin bir açıklaması olduğuna inanmadıkları, %40.6'sının şiddete uğrayan bir kadını veya kızı gördüğünde yardım edeceği, %43.8'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %50.0' sinin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteğinin duruma göre değişeceğini düşündükleri, %40.6'sının Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %43.8'inin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini istediği, %53.1'inin mağdur kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %56.3'ünün sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %53.1' inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %37.5'inin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inandığı gözlenmiştir.

Tablo 9'a bakıldığında, 1. sınıfta olan 22 öğrenciden %50.0'sinin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin ise yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %45.5'inin toplumsal cinsiyet eşitliğinin

Tablo 9. Sınıfa Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

N=120			Sınıf										Toplam	
			1		2		3		4		Y. Lisans			
			n=22	n=22	n=16	n=28	n=32	n	%	n	%	n	%	n
11. Üniversitelerin Sosyal Hizmet Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	6	27.3	4	18.2	6	37.5	15	53.6	11	34.4	42	35.0	
	Hayır, düşünmüyorum	3	13.6	6	27.3	0	0.0	4	14.3	5	15.6	18	15.0	
	Fikrim yok	11	50.0	10	45.5	9	56.3	6	21.4	13	40.6	49	40.8	
	Duruma göre değişir	2	9.1	2	9.1	1	6.3	3	10.7	3	9.4	11	9.2	
12. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	10	45.5	6	27.3	5	31.3	10	35.7	12	37.5	43	35.8	
	Hayır, inanmıyorum	5	22.7	5	22.7	3	18.8	5	17.9	7	21.9	25	20.8	
	Fikrim yok	5	22.7	9	40.9	6	37.5	8	28.6	10	31.3	38	31.7	
	Duruma göre değişir	2	9.1	2	9.1	2	12.5	5	17.9	3	9.4	14	11.7	
13. Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?	Evet, başlatabilirler	18	81.8	14	63.6	8	50.0	19	67.9	18	56.3	77	64.2	
	Hayır, başlatamazlar	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	
	Fikrim yok	4	18.2	8	36.4	5	31.3	7	25.0	11	34.4	35	29.2	
	Duruma göre değişir	0	0.0	0	0.0	3	18.8	2	7.1	3	9.4	8	6.7	
14. Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	12	54.5	9	40.9	7	43.8	15	53.6	8	25.0	51	42.5	
	Hayır, inanmıyorum	6	27.3	5	22.7	4	25.0	6	21.4	5	15.6	26	21.7	
	Fikrim yok	4	18.2	4	18.2	3	18.8	5	17.9	11	34.4	27	22.5	
	Duruma göre değişir	0	0.0	4	18.2	2	12.5	2	7.1	8	25.0	16	13.3	
15. Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?	Evet, gereklidir	18	81.8	10	45.5	8	50.0	20	71.4	14	43.8	70	58.3	
	Hayır, gerekli değildir	0	0.0	2	9.1	0	0.0	1	3.6	1	3.1	4	3.3	
	Fikrim yok	4	18.2	6	27.3	4	25.0	5	17.9	11	34.4	30	25.0	
	Duruma göre değişir	0	0.0	4	18.2	4	25.0	2	7.1	6	18.8	16	13.3	
16. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	6	27.3	8	36.4	7	43.8	10	35.7	7	21.9	38	31.7	
	Hayır, düşünmüyorum	7	31.8	6	27.3	2	12.5	8	28.6	6	18.8	29	24.2	
	Fikrim yok	8	36.4	5	22.7	4	25.0	6	21.4	14	43.8	37	30.8	
	Kişiyeye göre değişir	1	4.5	3	13.6	3	18.8	4	14.3	5	15.6	16	13.3	
17. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?	Evet, buluyorum	6	27.3	5	22.7	5	31.3	9	32.1	4	12.5	29	24.2	
	Hayır, bulmuyorum	2	9.1	5	22.7	2	12.5	8	28.6	9	28.1	26	21.7	
	Fikrim yok	12	54.5	10	45.5	8	50.0	8	28.6	16	50.0	54	45.0	
	Duruma göre değişir	2	9.1	2	9.1	1	6.3	3	10.7	3	9.4	11	9.2	
18. Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	10	45.5	6	27.3	7	43.8	12	42.9	12	37.5	47	39.2	
	Hayır, düşünmüyorum	4	18.2	5	22.7	3	18.8	7	25.0	7	21.9	26	21.7	
	Fikrim yok	5	22.7	4	18.2	4	25.0	8	28.6	11	34.4	32	26.7	
	Kişiyeye göre değişir	3	13.6	7	31.8	2	12.5	1	3.6	2	6.3	15	12.5	
19. Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?	Evet, başarılı olabilirler	5	22.7	4	18.2	1	6.3	3	10.7	5	15.6	18	15.0	
	Hayır, başarılı olamazlar	2	9.1	6	27.3	0	0.0	12	42.9	7	21.9	27	22.5	
	Fikrim yok	6	27.3	4	18.2	8	50.0	5	17.9	11	34.4	34	28.3	
	Duruma göre değişir	9	40.9	8	36.4	7	43.8	8	28.6	9	28.1	41	34.2	
20. Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?	Evet, güvendedir	9	40.9	6	27.3	4	25.0	11	39.3	12	37.5	42	35.0	
	Hayır, güvende değildir	5	22.7	5	22.7	4	25.0	3	10.7	5	15.6	22	18.3	
	Fikrim yok	6	27.3	7	31.8	5	31.3	10	35.7	12	37.5	40	33.3	
	Duruma göre değişir	2	9.1	4	18.2	3	18.8	4	14.3	3	9.4	16	13.3	

Not: Beklenen Değer (expected count)<5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %81.8'inin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %54.5'inin kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına

inandıkları, %81.8'inin şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %36.4'ünün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin olarak mücadele ettiği konusunda fikrinin olmadığı, %54.5'inin Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda fikrinin bulunmadığı, %45.5'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %40.9'unun şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiği ve %40.9'unun ise şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağını düşündükleri gözlenmiştir.

Tablo 9' a bakıldığında, 2. sınıfta olan 22 öğrenciden %45.5'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersizliği konusunda fikrinin olmadığı, %40.9'unun toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %63.6'sının şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %40.9'unun kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, %45.5'inin şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %36.4'ünün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin olarak mücadele ettiğini düşündükleri, %45.5'inin Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %31.8'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğu konusunda kişiye göre değişeceğini düşündükleri, %36.4'ünün şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiği, %31.8' inin şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende olacağı konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 9' a bakıldığında, 3. sınıfta olan 16 öğrenciden %56.3' ünün üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %37.5'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğu konusunda bir fikrinin olmadığı, %50.0'sinin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %43.8'nin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, %50.0'sinin şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %43.8'inin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin olarak mücadele

ettiğini düşündükleri, %50.0'sinin ülkemizin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %43.8'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %50.0'sinin şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olma konusunda fikrinin olmadığı, %31.3'ünün ise şiddet olan mağduru kadınların, devlet korumasında güvende olacağı üzerine fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 9'a bakıldığında, 4. sınıfta olan 28 öğrenciden %53.6'sının üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğunu düşündükleri, %35.7'sinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %67.9'unun şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %53.6'sının kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, %71.4'ünün şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %35.7'sinin adı geçen bakanlığın kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşündükleri, %32.1'inin Türkiye olarak İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmamızı uygun buldukları, %42.9'unun ise kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %42.9'unun şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağını düşündükleri, %39.3'ünün şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağını düşündükleri gözlenmiştir.

Tablo 9'a bakıldığında, yüksek lisans eğitimi alan 32 öğrenciden %40.6'sının üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, staj (uygulamalı) eğitimlerinin ise yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %37.5'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %56.3'ünün şiddet mağduru olan kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %34.4'ünün kadınların beş ana alanda güçlenmeleri sağlandığı zaman şiddetin azalacağı konusunda fikrinin olmadığı, %43.8'inin şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %43.8'inin ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiği konusunda fikrinin olmadığı, %50.0'sinin Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda bir fikrinin olmadığı, %37.5'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %34.4'ünün şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olma konusunda fikrinin olmadığı, %37.5'inin şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağı düşündükleri gözlenmiştir.

4.6. Medeni Duruma Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar

Araştırmaya katılan kişilerin medeni durumlarına göre kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler, Tablo 10 ve Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 10’a bakıldığında, araştırmamıza katılan 44 evli öğrenciden %56.8’sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %43.2’sinin şiddete uğrayan bir kadını veya kızı gördüğünde yardım edeceği, %43.2’sinin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %54.5’inin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %34.1’inin Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet aldıklarını düşündükleri, %36.4’ünün kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezaların verilmesini istediği, %56.8’inin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %70.5’inin sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %47.7’sinin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %34.1’inin ise şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inandığı gözlenmiştir.

Tablo 10’a bakıldığında, araştırmaya katılan 76 bekâr öğrenciden %57.9’unun şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %51.3’ünün şiddete uğrayan bir kadını veya kızı gördüğünde yardım edeceği, %38.2’sinin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %47.4’ünün duygusal veya fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %43.4’ünün mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı, %44.7’sinin kadınlara şiddet uygulayan kişilere, caydırıcı cezalar verilmesini istediği, %55.3’ünün kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %63.2’sinin sözel-duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %47.4’ünün şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %36.8’inin ise şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 10. Medeni Duruma Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

N=120		Medeni Hal				Toplam		p
		Evli n=44		Bekâr n=76		n	%	
		n	%	n	%			
1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	2	4.5	3	3.9	5	4.2	-
	Hayır, inanmıyorum	25	56.8	44	57.9	69	57.5	
	Fikrim yok	13	29.5	22	28.9	35	29.2	
	Duruma göre değişir	4	9.1	7	9.2	11	9.2	
2. Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?	Evet, ederim	19	43.2	39	51.3	58	48.3	-
	Hayır, etmem	4	9.1	1	1.3	5	4.2	
	Yardım çağırıyorum	14	31.8	15	19.7	29	24.2	
	Duruma göre değişir	7	15.9	21	27.6	28	23.3	
3. Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	19	43.2	29	38.2	48	40.0	0.23
	Hayır, yer almaz	12	27.3	13	17.1	25	20.8	
	Fikrim yok	3	6.8	14	18.4	17	14.2	
	Duruma göre değişir	10	22.7	20	26.3	30	25.0	
4. Duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?	Evet, duyarım	19	43.2	36	47.4	55	45.8	-
	Hayır, duymam	7	15.9	5	6.6	12	10.0	
	İçime kapanırım	7	15.9	9	11.8	16	13.3	
	Duruma göre değişir	11	25.0	26	34.2	37	30.8	
5. Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	15	34.1	21	27.6	36	30.0	-
	Hayır, düşünmüyorum	12	27.3	17	22.4	29	24.2	
	Fikrim yok	11	25.0	33	43.4	44	36.7	
	Duruma göre değişir	6	13.6	5	6.6	11	9.2	
6. Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?	Evet, isterim	16	36.4	34	44.7	50	41.7	-
	Hayır, istemem	13	29.5	15	19.7	28	23.3	
	Fikrim yok	11	25.0	22	28.9	33	27.5	
	Duruma göre değişir	4	9.1	5	6.6	9	7.5	
7. Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	25	56.8	42	55.3	67	55.8	-
	Hayır, düşünmüyorum	2	4.5	6	7.9	8	6.7	
	Fikrim yok	9	20.5	24	31.6	33	27.5	
	Duruma göre değişir	8	18.2	4	5.3	12	10.0	
8. Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	31	70.5	48	63.2	79	65.8	-
	Hayır, yer almaz	2	4.5	2	2.6	4	3.3	
	Fikrim yok	9	20.5	21	27.6	30	25.0	
	Duruma göre değişir	2	4.5	5	6.6	7	5.8	
9. Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	0	0.0	12	15.8	12	10.0	-
	Hayır, düşünmüyorum	18	40.9	20	26.3	38	31.7	
	Fikrim yok	21	47.7	36	47.4	57	47.5	
	Duruma göre değişir	5	11.4	8	10.5	13	10.8	
10. Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	15	34.1	21	27.6	36	30.0	-
	Hayır, inanmıyorum	13	29.5	28	36.8	41	34.2	
	Fikrim yok	12	27.3	21	27.6	33	27.5	
	Duruma göre değişir	4	9.1	6	7.9	10	8.3	

*Pearson Ki-Kare, $p \leq 0.05$: İlişki Anlamlı

- : Beklenen Değer (expected count) < 5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

Tablo 11'e bakıldığında, araştırmaya katkı veren 44 evli öğrenciden %40.9'unun üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, staj eğitiminin yetersiz olduğunu düşündükleri, %38.6'sının toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %63.6'sının şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini

başlatabileceği, %43.2'sinin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları, %59.1'inin şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %34.1'inin de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın

Tablo 11. Medeni Duruma Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

N=120		Medeni Hal				Toplam		p	
		Evli n=44		Bekâr n=76		n	%		
		n	%	n	%				
11.	Üniversitelerin Sosyal Hizmet Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	18	40.9	24	31.6	42	35.0	-
	Hayır, düşünmüyorum	11	25.0	7	9.2	18	15.0		
	Fikrim yok	12	27.3	37	48.7	49	40.8		
	Duruma göre değişir	3	6.8	8	10.5	11	9.2		
12.	Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	17	38.6	26	34.2	43	35.8	0.27
	Hayır, inanmıyorum	8	18.2	17	22.4	25	20.8		
	Fikrim yok	11	25.0	27	35.5	38	31.7		
	Duruma göre değişir	8	18.2	6	7.9	14	11.7		
13.	Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?	Evet, başlatabilirler	28	63.6	49	64.5	77	64.2	-
	Hayır, başlatamazlar	0	0.0	0	0.0	0	0.0		
	Fikrim yok	11	25.0	24	31.6	35	29.2		
	Duruma göre değişir	5	11.4	3	3.9	8	6.7		
14.	Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	19	43.2	32	42.1	51	42.5	0.60
	Hayır, inanmıyorum	9	20.5	17	22.4	26	21.7		
	Fikrim yok	8	18.2	19	25.0	27	22.5		
	Duruma göre değişir	8	18.2	8	10.5	16	13.3		
15.	Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?	Evet, gereklidir	26	59.1	44	57.9	70	58.3	-
	Hayır, gerekli değildir	2	4.5	2	2.6	4	3.3		
	Fikrim yok	9	20.5	21	27.6	30	25.0		
	Duruma göre değişir	7	15.9	9	11.8	16	13.3		
16.	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	15	34.1	23	30.3	38	31.7	0.23
	Hayır, düşünmüyorum	10	22.7	19	25.0	29	24.2		
	Fikrim yok	10	22.7	27	35.5	37	30.8		
	Kişiyeye göre değişir	9	20.5	7	9.2	16	13.3		
17.	Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?	Evet, buluyorum	14	31.8	15	19.7	29	24.2	-
	Hayır, bulmuyorum	12	27.3	14	18.4	26	21.7		
	Fikrim yok	12	27.3	42	55.3	54	45.0		
	Duruma göre değişir	6	13.6	5	6.6	11	9.2		
18.	Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	19	43.2	28	36.8	47	39.2	0.71
	Hayır, düşünmüyorum	10	22.7	16	21.1	26	21.7		
	Fikrim yok	9	20.5	23	30.3	32	26.7		
	Kişiyeye göre değişir	6	13.6	9	11.8	15	12.5		
19.	Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?	Evet, başarılı olabilirler	6	13.6	12	15.8	18	15.0	0.01*
	Hayır, başarılı olamazlar	17	38.6	10	13.2	27	22.5		
	Fikrim yok	8	18.2	26	34.2	34	28.3		
	Duruma göre değişir	13	29.5	28	36.8	41	34.2		
20.	Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?	Evet, güvendedir	16	36.4	26	34.2	42	35.0	0.25
	Hayır, güvende değildir	8	18.2	14	18.4	22	18.3		
	Fikrim yok	11	25.0	29	38.2	40	33.3		
	Duruma göre değişir	9	20.5	7	9.2	16	13.3		

*Pearson Ki-Kare, $p \leq 0.05$: İlişki Anlamlı

- : Beklenen Değer (expected count) <5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşündükleri, %31.8'inin Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buldukları, %43.2'sinin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %36.4'ünün şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağını düşündükleri gözlenmiştir.

Tablo 11'e bakıldığında, araştırmamıza katılan 76 bekâr öğrencinin %48.7'sinin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, staj (uygulamalı) eğitimlerinin ise yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %35.5'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %64.5'inin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %42.1'inin kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağına inandıkları, %57.9'unun ise şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik açıdan destek almaları gerektiğini düşündükleri, %35.5'inin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin şekilde mücadele ettiği konusunda fikrinin bulunmadığı, %55.3'ünün Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkması noktasında fikrinin olmadığı, %36.8'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşündükleri, %38.2'inin şiddet mağduru kadınların, devlet korumasında güvende olacağı konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Yapılan ki-kare bağımsızlık test sonucuna göre şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olma durumu ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); evlilerin %38.6'sının şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağını düşündükleri, bekârların %36.8'inin duruma göre değişeceğini düşündükleri gözlenmiştir.

4.7. Aileyle İkamet Edilen Yere Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar

Araştırmaya katılan kişilerin, aileleri ile ikamet ettikleri yere göre kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler, Tablo 12 ve Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 12'ye bakıldığında, ailesiyle il merkezinde ikamet eden 52 kişiden %46.2'sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları, %42.3'ünün şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %34.6'sının ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü, %46.2'

sinin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteğinin duruma göre değişeceğini düşündükleri, %51.9'unun ise Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi

Tablo 12. Aileyle İkamete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (1)

N=120		Aileyle İkamet Yeri								Toplam		
		İl Merkezi n=52		İlçe Merkezi n=47		Merkez Köy n=11		Kasaba/ Belde n=10				
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
1.	Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	2	3.8	1	2.1	1	9.1	1	10.0	5	4.2
		Hayır, inanmıyorum	24	46.2	36	76.6	5	45.5	4	40.0	69	57.5
		Fikrim yok	20	38.5	8	17.0	3	27.3	4	40.0	35	29.2
		Duruma göre değişir	6	11.5	2	4.3	2	18.2	1	10.0	11	9.2
2.	Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?	Evet, ederim	22	42.3	27	57.4	5	45.5	4	40.0	58	48.3
		Hayır, etmem	0	0.0	2	4.3	0	0.0	3	30.0	5	4.2
		Yardım çağırıyorum	11	21.2	12	25.5	5	45.5	1	10.0	29	24.2
		Duruma göre değişir	19	36.5	6	12.8	1	9.1	2	20.0	28	23.3
3.	Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	18	34.6	23	48.9	5	45.5	2	20.0	48	40.0
		Hayır, yer almaz	9	17.3	10	21.3	2	18.2	4	40.0	25	20.8
		Fikrim yok	10	19.2	4	8.5	2	18.2	1	10.0	17	14.2
		Duruma göre değişir	15	28.8	10	21.3	2	18.2	3	30.0	30	25.0
4.	Duygusal/fiziksel olarak rahatsız olduğunuzda karşılık verme isteği duyuyor musunuz?	Evet, duyarım	21	40.4	29	61.7	3	27.3	2	20.0	55	45.8
		Hayır, duymam	3	5.8	4	8.5	2	18.2	3	30.0	12	10.0
		İçime kapanırım	4	7.7	6	12.8	5	45.5	1	10.0	16	13.3
		Duruma göre değişir	24	46.2	8	17.0	1	9.1	4	40.0	37	30.8
5.	Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	11	21.2	21	44.7	2	18.2	2	20.0	36	30.0
		Hayır, düşünmüyorum	11	21.2	12	25.5	3	27.3	3	30.0	29	24.2
		Fikrim yok	27	51.9	9	19.1	6	54.5	2	20.0	44	36.7
		Duruma göre değişir	3	5.8	5	10.6	0	0.0	3	30.0	11	9.2
6.	Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?	Evet, isterim	25	48.1	19	40.4	4	36.4	2	20.0	50	41.7
		Hayır, istemem	5	9.6	18	38.3	3	27.3	2	20.0	28	23.3
		Fikrim yok	20	38.5	7	14.9	4	36.4	2	20.0	33	27.5
		Duruma göre değişir	2	3.8	3	6.4	0	0.0	4	40.0	9	7.5
7.	Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	26	50.0	32	68.1	5	45.5	4	40.0	67	55.8
		Hayır, düşünmüyorum	3	5.8	5	10.6	0	0.0	0	0.0	8	6.7
		Fikrim yok	20	38.5	6	12.8	4	36.4	3	30.0	33	27.5
		Duruma göre değişir	3	5.8	4	8.5	2	18.2	3	30.0	12	10.0
8.	Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?	Evet, yer alır	25	48.1	39	83.0	9	81.8	6	60.0	79	65.8
		Hayır, yer almaz	3	5.8	0	0.0	0	0.0	1	10.0	4	3.3
		Fikrim yok	20	38.5	6	12.8	2	18.2	2	20.0	30	25.0
		Duruma göre değişir	4	7.7	2	4.3	0	0.0	1	10.0	7	5.8
9.	Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet, düşünüyorum	8	15.4	4	8.5	0	0.0	0	0.0	12	10.0
		Hayır, düşünmüyorum	16	30.8	15	31.9	3	27.3	4	40.0	38	31.7
		Fikrim yok	28	53.8	20	42.6	7	63.6	2	20.0	57	47.5
		Duruma göre değişir	0	0.0	8	17.0	1	9.1	4	40.0	13	10.8
10.	Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet, inanıyorum	12	23.1	16	34.0	6	54.5	2	20.0	36	30.0
		Hayır, inanmıyorum	15	28.8	19	40.4	2	18.2	5	50.0	41	34.2
		Fikrim yok	22	42.3	7	14.9	2	18.2	2	20.0	33	27.5
		Duruma göre değişir	3	5.8	5	10.6	1	9.1	1	10.0	10	8.3

Not: Beklenen Değer (expected count) < 5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

hizmet aldıkları konusunda fikrinin olmadığı, %48.1'inin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini istediği, %50.0'sinin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %48.1'inin sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet

türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %53.8'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %42.3'ünün şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğu konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 12'ye bakıldığında, ailesiyle ilçe merkezinde ikamet eden 47 öğrenciden %76.6'sının şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadığı, %57.4'ünün şiddete uğrayan kadını veya kızı gördüğünde yardım edeceği, %48.9'unun ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında olacağını düşündüğü, %61.7'sinin ise duygusal ya da fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %44.7 sinin mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet aldıklarını düşündüğü, %40.4'ünün kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezaların verilmesini istediği, %68.1'inin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %83.0'ünün sözel-duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %42.6'sının şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı ve %40.4'ünün de şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 12'ye bakıldığında, ailesiyle merkez köyde ikamet eden 11 kişiden %45.5'inin şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadığı, %45.5'inin şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde yardım çağıracağı, %45.5'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında olduğunu düşündüğü, %45.5'inin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde içine kapanacağı, %54.5'inin mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet aldıkları konusunda fikrinin olmadığı, %36.4'ünün kadınlara şiddet uygulayan kişilere, caydırıcı cezaların verilmesini istediği, %45.5'inin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %81.8'inin sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %63.6'ının şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %54.5'inin ise şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inandığı gözlenmiştir.

Tablo 12'ye bakıldığında, ailesiyle kasabada veya beldede ikamet eden 10 kişiden %40.0'nın şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %40.0'nın şiddete uğrayan kadını veya kızı gördüğünde duruma göre yardım edeceği, %40.0'nın da ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında duruma göre yer almayacağını düşündüğü, %40.0'nın duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteğinin duruma göre değişeceği, %30.0'unun mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet aldıklarını düşünmediği, %40.0'nın kadınlara şiddet uygulayan kişilere, caydırıcı cezalar verilmesinin duruma göre değişeceğini düşündüğü,

%40.0'nın kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüğü, %60.0'nın sözel-duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını düşündüğü, %40.0'nın şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünmedikleri ve %50.0'sinin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı gözlenmiştir.

Tablo 13'e bakıldığında, ailesiyle il merkezinde ikamet eden 52 kişiden %53.8'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %44.2'sinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %55.8'inin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %38.5'inin kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağı konusunda fikrinin olmadığı, %50.0'sinin şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiğini düşündükleri, %42.3'ünün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin olarak mücadele ettiği konusunda fikrinin olmadığı, %53.8'inin Türkiye olarak İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmamızı uygun bulma konusunda fikrinin olmadığı, %38.5'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşündükleri, %44.2'sinin şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmaları konusunda fikrinin bulunmadığı, %40.4'ünün şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağı konusunda fikrinin olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 13'e bakıldığında, ailesiyle ilçe merkezinde ikamet eden 47 kişiden %46.8'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, staj (uygulamalı) eğitimlerinin ise yetersiz olduğunu düşündükleri, %42.6'sının toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları, %76.6'sının ise şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %55.3'ünün kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağına inandıkları, %70.2'sinin şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almalarının gerektiğini düşündükleri, %31.9'unun ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin

Tablo 13. Aileyle İkamete Göre Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutumlar (2)

N=120	Aileyle İkamet Yeri				Toplam									
					İl Merkezi n=52		İlçe Merkezi n=47		Merkez Köy n=11		Kasaba/ Belde n=10		Toplam	
					n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
11. Üniversitelerin Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Sosyal Hizmet	Evet, düşünüyorum	14	26.9	22	46.8	4	36.4	2	20.0	42	35.0		
		Hayır, düşünmüyorum	6	11.5	8	17.0	2	18.2	2	20.0	18	15.0		
		Fikrim yok	28	53.8	13	27.7	3	27.3	5	50.0	49	40.8		
		Duruma göre değişir	4	7.7	4	8.5	2	18.2	1	10.0	11	9.2		
12. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?		Evet, inanıyorum	17	32.7	20	42.6	4	36.4	2	20.0	43	35.8		
		Hayır, inanmıyorum	11	21.2	8	17.0	2	18.2	4	40.0	25	20.8		
		Fikrim yok	23	44.2	9	19.1	3	27.3	3	30.0	38	31.7		
		Duruma göre değişir	1	1.9	10	21.3	2	18.2	1	10.0	14	11.7		
13. Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?		Evet, başlatabilirler	29	55.8	36	76.6	7	63.6	5	50.0	77	64.2		
		Hayır, başlatamazlar	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0		
		Fikrim yok	20	38.5	8	17.0	3	27.3	4	40.0	35	29.2		
		Duruma göre değişir	3	5.8	3	6.4	1	9.1	1	10.0	8	6.7		
14. Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?		Evet, inanıyorum	19	36.5	26	55.3	4	36.4	2	20.0	51	42.5		
		Hayır, inanmıyorum	6	11.5	9	19.1	6	54.5	5	50.0	26	21.7		
		Fikrim yok	20	38.5	6	12.8	1	9.1	0	0.0	27	22.5		
		Duruma göre değişir	7	13.5	6	12.8	0	0.0	3	30.0	16	13.3		
15. Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?		Evet, gereklidir	26	50.0	33	70.2	8	72.7	3	30.0	70	58.3		
		Hayır, gerekli değildir	0	0.0	2	4.3	0	0.0	2	20.0	4	3.3		
		Fikrim yok	21	40.4	5	10.6	2	18.2	2	20.0	30	25.0		
		Duruma göre değişir	5	9.6	7	14.9	1	9.1	3	30.0	16	13.3		
16. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?		Evet, düşünüyorum	17	32.7	14	29.8	4	36.4	3	30.0	38	31.7		
		Hayır, düşünmüyorum	10	19.2	15	31.9	1	9.1	3	30.0	29	24.2		
		Fikrim yok	22	42.3	11	23.4	3	27.3	1	10.0	37	30.8		
		Kişiyeye göre değişir	3	5.8	7	14.9	3	27.3	3	30.0	16	13.3		
17. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?		Evet, buluyorum	10	19.2	12	25.5	3	27.3	4	40.0	29	24.2		
		Hayır, bulmuyorum	12	23.1	9	19.1	2	18.2	3	30.0	26	21.7		
		Fikrim yok	28	53.8	19	40.4	5	45.5	2	20.0	54	45.0		
		Duruma göre değişir	2	3.8	7	14.9	1	9.1	1	10.0	11	9.2		
18. Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?		Evet, düşünüyorum	20	38.5	22	46.8	3	27.3	2	20.0	47	39.2		
		Hayır, düşünmüyorum	10	19.2	8	17.0	4	36.4	4	40.0	26	21.7		
		Fikrim yok	20	38.5	7	14.9	3	27.3	2	20.0	32	26.7		
		Kişiyeye göre değişir	2	3.8	10	21.3	1	9.1	2	20.0	15	12.5		
19. Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?		Evet, başarılı olabilirler	10	19.2	4	8.5	2	18.2	2	20.0	18	15.0		
		Hayır, başarılı olamazlar	4	7.7	14	29.8	6	54.5	3	30.0	27	22.5		
		Fikrim yok	23	44.2	8	17.0	2	18.2	1	10.0	34	28.3		
		Duruma göre değişir	15	28.8	21	44.7	1	9.1	4	40.0	41	34.2		
20. Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?		Evet, güvendedir	17	32.7	19	40.4	2	18.2	4	40.0	42	35.0		
		Hayır, güvende değildir	8	15.4	8	17.0	4	36.4	2	20.0	22	18.3		
		Fikrim yok	21	40.4	15	31.9	3	27.3	1	10.0	40	33.3		
		Duruma göre değişir	6	11.5	5	10.6	2	18.2	3	30.0	16	13.3		

Not: Beklenen Değer (expected count) <5 olanların oranı %25 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

mücadele etmediğini düşündükleri, %40.4'ünün Türkiye olarak İstanbul sözleşmesinden çıkmamızı uygun bulma üzerine fikrinin olmadığı, %46.8'inin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, %44.7'sinin şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiği ve %40.4'ünün şiddet mağduru kadınların, devlet korumasında güvende olacağını düşündükleri gözlenmiştir.

Tablo 13'e bakıldığında, ailesiyle beraber merkez köyde ikamet eden 11 kişiden %36.4'ünün üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğunu düşündükleri, %36.4'ünün toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine bir durum olduğuna inandıkları, %63.6'sının şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %54.5'inin kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağına inanmadıkları, %72.7'sinin şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik açıdan destek almalarının gerektiğini düşündükleri, %36.4'ünün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşündükleri, %45.5'inin Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma üzerine fikrinin olmadığı, %36.4'ünün kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşünmedikleri, %54.5'inin ise şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağını düşündükleri, %36.4'ünün şiddet mağduru olan kadınların, devlet koruması altında güvende olamayacağını düşündükleri gözlenmiştir.

Tablo 13'e bakıldığında, ailesiyle kasabada veya beldede ikamet eden 10 kişiden %50.0'sinin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğu konusunda fikrinin olmadığı, %40.0'nın toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine bir durum olduğuna inanmadıkları, %50.0'sinin şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceği, %50.0'sinin kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında şiddetin azalacağına inanmadıkları, %30.0'unun şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik destek almalarının gerektiğini düşündükleri, %30.0'unun Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünmedikleri, %40.0'nın Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buldukları, %40.0'nın kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünmedikleri, %40.0'nın şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değişeceğini düşündükleri ve %40.0'nın şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağını düşündükleri gözlenmiştir.

5. TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, sosyal hizmet öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları konusundaki düşüncelerini/bakış açılarını incelemektir. Bu bağlamda İstanbul ilindeki üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde lisans ve yüksek lisans eğitimi alan öğrenciler ile görüşülmüştür. Araştırmanın katılımcıları, hassas dönem olan Covid-19 sürecindeki görüşmelerin, internet üzerinden canlı gerçekleştirilmesini ve anket linkinin kendilerine gönderilmesini talep etmişlerdir.

Gönüllü olarak belirlenen 120 sosyal hizmet öğrencisinin okudukları sınıflara, aile yapılarına, cinsiyetlerine, yaşlarına ve aldıkları eğitime göre düşünceleri arasında ilişki bulunup bulunmadığını incelemek için dörtlü cevaplama sistemi çerçevesinde 20 sorunun yer aldığı “*Kadına Yönelik Şiddet Anketi*” hazırlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 65’i erkek, 55’i kadındır. 18-21, 22-25, 26-29 ve +30 yaş grupları oluşturulmuştur. 1-2-3-4 ve yüksek lisans sınıf düzeyleri belirlenmiştir. Katılımcıların 44’ü evli, 76’sı ise bekârdır. Aileyle ikamet yeri çerçevesinde il merkezi, ilçe merkezi, merkez köy ve kasaba/belde seçenekleri sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarına ilişkin bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla cinsiyete, yaşa, sınıfa, medenî duruma ve aileyle ikamet edilen yere göre kadına yönelik şiddetle ilgili tutumlar sorgulanmıştır.

Sosyal hizmet öğrencileri ilk olarak; “*Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?*” sorusunun cevabı için “evet inanıyorum, hayır inanmıyorum, fikrim yok, duruma göre değişir” seçeneklerinden birini işaretlemişlerdir. Buna göre 5 öğrenci inandığını, 69 öğrenci inanmadığını, 35 öğrenci fikrinin olmadığını ve 11 öğrenci duruma göre değişir cevabını vermiştir. Bu noktada 69 öğrencinin, şiddet uygulayan kişilerin bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmıyorum yanıtıyla, %57.5 oranında birleşmiş olmaları tartışılmalıdır. Yapılan araştırmalar, kadına yönelik şiddetin çok eskiye dayandığını ortaya çıkarmaktadır (Dişsiz ve Şahin, 2008:51-58). Her on kadından dokuzuna göre, haklı görülebilecek dayak yoktur (Altınay ve Arat, 2008:103). Dolayısıyla şiddet uygulayan kişilerin bu eylemlerinin makul bir açıklaması olabileceği fikrine, ankete katılanların %57.5’i olumsuz yanıt vermişlerdir.

“*Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?*” sorusunun yanıtında, yardım edeceğini belirten 58 öğrencinin (%48.3) şiddet mağdurlarına duyarsız kalmayacağı görülmüştür. Bu açıdan cinsiyet başta olmak üzere yaş, sınıf, medenî hal ve aileyle ikamet edilen yer kriterlerine göre verilen cevaplar; bulgu analizleri ile tablolar

üzerinden ayrıca değerlendirilmiştir. 2020 yılı içinde şiddete uğrayan bir kadına yardım etmek isterken katil olan ve ceza alan bir gencin durumu da kamuoyunda tartışılmaktadır.

“Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?” sorusuna, öğrencilerin 48 tanesi (%40) “evet” cevabı vermiştir. Ailelerin ve dolaylı olarak ülkelerin içinde buldukları ekonomik durumun, kadına yönelik şiddeti tetiklediği veya azalttığı değerlendirilmektedir. Erkeğin ekonomik şiddet tutumu gelir seviyesi düştükçe artmaktadır. Eşi çalışmayan erkeklerin gelir seviyesi düştükçe, eşi çalışan erkeklerden daha fazla ekonomik şiddet eğilimi göstermektedirler. Dolayısıyla ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasındadır (Genç ve ark., 2019:391-408).

“Duygusal veya fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?” sorusuna, öğrencilerin 55’i (%45.8) olumlu cevap vermiştir. Bu durumun şiddet sarmalı ve kadına yönelik şiddet açısından risk oluşturduğu tartışılmalıdır. Okul ortamında şiddete karşı yapılması gerekenlerin anlatıldığı öğrenci el kitapları mevcut olup “şiddete uğradıysanız kesinlikle fiziksel olarak karşı saldırıya geçmeyin” denilmektedir (http://muratanadolulisesi.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/49/02/751019/dosyalar/2019_12/11134410_Yiddeti_onleme.pptx?CHK=225b9e44cd080afb3e3477915ba1888c).

“Alo 183 Destek Hattından, şiddet mağdurlarının iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?” sorusuna, öğrencilerin 44’ü (%36.7) “fikrim yok” yanıtını vermiştir ki; ilgili kurum/kuruluşların, destek hattına/birimlerine yönelik tanıtıcı faaliyetlere daha da ağırlık vermeleri gerektiği ortaya çıkmıştır. Ülkemizde hizmet veren Alo 183 telefon hattı sadece şiddetle mücadele hattı olmayıp aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere ilişkin çağrılar değerlendirilerek sosyal destek hattıdır. Bu durum kadın dernekleri tarafından eleştirilmekte sözleşmede de belirtildiği üzere sadece şiddet mağduru kadınlara hizmet veren profesyonel kişilerin çalıştığı bir hat kurulmasını talep etmektedirler (Şimşek, 2018:25).

“Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?” Bu soruda, öğrencilerin 50’si (%41.7) “evet, isterim” cevabını işaretlemiştir. Kadına yönelik şiddetle mücadele ve şiddeti önleme kapsamında, şiddet uygulayanlara caydırıcı cezalar verilmesi ve cezaların ağırlaştırılması, kamuoyunda tartışılmalıdır. Konuyla ilgili elde edilen bir başka sonuca göre ise araştırmaya katılan kadınların “kadına şiddet uygulayan eşler cezalandırılmalıdır” düşüncesine katılma ortalamaları karasıza yakındır. (Kütük, 2012:41-50). Bu nedenle hukuksal alanda cinsiyet farklılıklarını temel alarak hazırlanan yasalardan çok, kadının uğradığı şiddeti kanıtlamasına yardımcı, duygusal ve maddi zararını karşılamayı esas edinen, şiddeti uygulayana caydırıcı cezai hükümler sunan yasal

düzenlemelere ihtiyaç doğmaktadır (Yıldırım, 1998).

“Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?” Bu soruya öğrencilerin 67’si (%55.8) “evet, düşünüyorum” yanıtını vermiştir ki; şiddetle mücadele noktasında sorumluluk sahibi olduğunu düşünen kurum/kuruluşların/kişilerin, mağdurların bu yöndeki eksikliğini gidererek güçlenmelerini sağlamak için kapsamlı bir yol haritası çizmeleri ve devletin, kadını şiddetten koruma politikasıyla uyumlu şekilde koordine etmeleri tartışılmalıdır.

“Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?” Bu soruda öğrencilerin 79’u (%65.8) “evet, yer alır” cevabını işaretlemiştir. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında, şiddet türlerinin bilinmesi önem taşımaktadır. Kadınların ve toplumu oluşturan paydaşların, bu açıdan bilinçlendirilmelerinin, şiddetle mücadelede “kazanç” sayılacağı düşünülmektedir. Yaşamının herhangi bir döneminde sözel-duygusal şiddet yaşayan kadınların/kızların oranı %44’tür (https://insamer.com/tr/kadina-yonelik-siddet_1996.html).

“Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna, öğrencilerin 57’si (%47.5) “fikrim yok” cevabını vermiştir. Şiddet döngüsünün kadınların aleyhine olmasından hareketle, bu oranın şiddetle mücadele açısından olumsuz olduğu düşünülmektedir. Kamuoyunda şiddet döngüsünün gündemde tutulması ve mağdurların bu döngüden kurtulmaları için bilinçlendirilmeleri önem taşımaktadır.

“Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?” Bu soruya öğrencilerin 41’i (%34.2) “hayır, inanmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu çerçevede şiddet ve yaşam kalitesi ilişkisinin, daha çok sorgulanması gerektiği değerlendirilmektedir. Kadınların yaşam kalitesini şiddete uğrama ve diğer bağımsız değişkenlerle birlikte değerlendirince; kadının eğitim düzeyi, sağlık algısı, evlilik şekli, eşinden şiddet görmesi ve çocuk sayısının yaşam kalitesini etkilediği görülmüştür. Eğitimsiz, sağlık algısı kötü, görücü usulü veya istemeden evlenen, eşinden herhangi bir şiddet gören ve üç veya daha fazla çocuğu olan kadınlarda yaşam kalitesinin tüm alanlarında alınan puanlar düşüktür (Şahin ve Dündar, 2017:203-210).

“Üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklindeki bu soruyu, öğrencilerin 49’u (%40.8) “fikrim yok” şeklinde cevaplandırmıştır. 42 öğrenci (%35) “evet, düşünüyorum” derken, 18 öğrenci (%15) “hayır, düşünmüyorum” cevabını vermiştir. 11 öğrenci (%9.2) ise “duruma göre değişir” diye yanıtlamıştır. Sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören 49 öğrencinin, eğitimlerle ilgili olarak “fikrim yok” demesi

tartışılmalıdır.

“*Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, mağdurların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?*” sorusuna, öğrencilerin 43’ü (%35.8) “evet, inanıyorum” yanıtını vermiştir. “Hayır, inanmıyorum” cevabını veren 25 öğrenciyi (%20.8) göz önüne alırsak, toplumsal cinsiyet eşitliğinin öneminin iyice vurgulanması gerektiği düşünülmektedir.

“*Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun gereği Cumhuriyet Savcılığı’na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?*” Bu soruya, öğrencilerin 77’si (%64.2) “evet, başlatabilirler” cevabını vermiştir. Mağdurların şiddetle mücadele süreci çerçevesindeki resmi başvuru kanallarından biri olan savcılık başvurusunun, öğrenciler tarafından bilindiği değerlendirilmektedir. Yine de 35 öğrencinin (%29.2) “fikrim yok” seçeneğini işaretlemesi tartışılmalıdır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan şiddetin önlenmesi için yasal düzenlemelerin tek başına yeterli olmadığı görüşü genel kabul görmektedir.

(https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1233)

“Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?” sorusuna, öğrencilerin 51’i (%42.5) “evet, inanıyorum” yanıtını verirken, 27’si (%22.5) “fikrim yok” ve 26’sı (%21.7) “hayır, inanmıyorum” demiştir. Kadınların güçlenmeleri sağlandığında, kadına yönelik şiddetin azalıp azalmayacağı tartışılmalıdır.

“*Şiddet mağdurlarının ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?*” Bu soruya öğrencilerin 70’i (%58.3) “evet, gereklidir” cevabını vermiştir. Mağdurlar ile yakınlarının psikolojileri, özellikle kendileri ve çocukları açısından önem taşıdığından, psikolojik desteğin gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Kadına yönelik şiddetin kadın üzerindeki psikolojik etkileri; şiddetin tipine, süresine, ciddiyetine, şiddetin gerçekleştiği sıradaki yaşam döngüsüne, kişinin sahip olduğu başa çıkma mekanizmalarına ve sosyal desteğine göre değişiklik göstermektedir (Stewart ve Robinson, 1998:83-89).

“*Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?*” sorusuna, öğrencilerin 38’i (%31.7) “evet, düşünüyorum” derken, 37’si (%30.8) “fikrim yok” cevabını vermiştir. 29’u (%24.2) ise “hayır düşünmüyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Bu bağlamda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın; kadına yönelik şiddetle mücadele ve şiddeti önleme kapsamındaki mücadelesi tartışılmalıdır.

“*Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?*” Bu soruyu, öğrencilerin 54’ü (%45.0) “fikrim yok” şeklinde cevaplamıştır. Katılımcıların

29'u (%24.2) ise "evet, buluyorum" derken, 26'sı (%21.7) "hayır, bulmuyorum" yanıtını vermiştir ki; güncelliğini koruyan İstanbul Sözleşmesi kamuoyunda tartışılmalıdır. Sonuç olarak, kadınlar İstanbul Sözleşmesi'ne daha yüksek oranda destek vermektedir (Konda, 2020).

"Kırsalda kadına yönelik şiddetin şehre göre çok olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusunu, öğrencilerin 47'si (%39.2) "evet, düşünüyorum" diye cevaplamıştır. Diğer seçenekler birbirine yakın olduğu için konunun medya organları aracılığıyla veya sivil toplum kuruluşları tarafından gündeme taşınması gerektiği düşünülmektedir.

"Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?" Bu soru için katılımcıların 41'i (%31.2) "duruma göre değişir" seçeneğini işaretlerken, diğer şıkların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu konunun sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere, toplumu oluşturan farklı kesimlerce ele alınması gerekmektedir. Çünkü şiddete tanık olan çocuklar, ömür boyu psikolojik sorunlar yaşamaktadır.

"Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?" sorusuna 42 öğrenci (%35) "evet, güvencedir" derken, diğer seçenekler de birbirine yakındır. Mağdur açısından devlet koruması altında olmak, ek güvence anlamına gelir/gelmez durumunun değerlendirilmesi ve tartışılması gerekmektedir. Son dört-beş yılda medyaya yansıyan manşetlerde, devlet koruması altında bulunan kadınların yaralanma/ölüm haberleri dikkat çekmektedir. Buna göre, son beş yılda korunduğu halde öldürülen mağdur sayısı 94'tür (<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/94-kadin-devlet-korumasi-altindayken-olduruldu-261175h.htm>). Buna rağmen devlet korumasının mağdurlar açısından güvence olduğunu belirten akademik yayınlar da mevcuttur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal hizmet öğrencilerinin kadınlara/kızlara yönelik şiddete ilişkin tutumlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma; nicel bir araştırma olup betimsel araştırma deseni üzerinden katılımcı öğrencilerle internetten görüşülmesine, anket formu aracılığıyla kadına yönelik şiddete bakış açıları konusundaki düşünceleri ve tutumlarına ilişkin verilerin ortaya konmasına dayanmaktadır.

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ilişkin bilgilere yer verildikten sonra kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumların cinsiyet, sınıf, yaş, medeni durum ve aileleri ile ikamet yerleri arasında ilişki olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan 120 sosyal hizmet öğrencisinden %57.5'inin, şiddet uygulayan kişilerin bu eylemlerinin bir açıklamasının olduğuna inanmadıkları anlaşılmıştır. Ankete göre öğrencilerden %48.3'ünün şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği, %40.0'ı için ekonomik sebeplerin kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer aldığı; %45.8'inin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, %36.7'sinin Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet aldıkları konusunda fikre sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Öğrencilerin %41.7'si kadınlara şiddet uygulayan kişiler için caydırıcı cezaların verilmesini isterlerken, %55.8'i kadınların çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. %65.8'i için sözel ve duygusal şiddetin kadına yönelik şiddet türleri arasında yer aldığı, %47.5'i için şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikirlerinin olmadığı, %34.2 oranındaki katılımcının şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanmadıkları sonucu çıkarılmıştır (Tablo, 2).

Araştırmaya katılan öğrencilerin %57.5'inin, şiddet uygulayan failin bu eyleminin bir açıklaması olduğuna inanmadığını belirtmiş olması; şiddete tolerans gösterilmediğine işaret etmektedir. Yoksulluğun, ekonomik sıkıntıların, eğitimsizliğin, toplumsal değerler ile cinsiyet eşitsizliğinin ve aile içi kavramının varlığı ise şiddet sarmalının devamına ve güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Yine de kadına yönelik şiddeti “kamufle etmeye yarayacak” nedenlerin ve meşru görmeye götürecek durumların bireyler için veya toplum genelinde dillendirilmemesi gerekmektedir. Öğrencilerin, şiddet gören kadına/kıza büyük oranda yardım edecek olmaları; medyada çıkan ve şiddeti körükleyen haberlere rağmen olumlu bir gelişmedir.

Katılımcı öğrencilerin %40.8'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin yetersiz olduğu konusunda

fikirlerinin olmadığı anlaşılmıştır. %35.8'inin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadınların aleyhine olduğuna inandıkları da ortaya çıkmış olup şiddet mağdurlarının 6284 sayılı kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığına başvuru yaparak şiddetle mücadele sürecini başlatabileceğini söyleyenlerin oranı da %64.2 olmuştur. Öğrencilerin %42.5'i kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında şiddetin azalacağına inandıklarını beyan etmişlerdir. %58.3'ü de şiddet gören mağdurlar ve yakınlarının psikolojik yönden destek almaları gerektiğini; %31.7'si ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %45.0'i ülkemizin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma konusunda fikir beyan etmezken; %39.2'sinin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri; %34.2'sinin şiddet mağdurunun çocuklarının, hayatta başarılı olmalarının duruma göre değiştiğini, %35.0'inin de şiddet mağduru kadınların, devlet korumasında güvende olacağı düşündükleri tespit edilmiştir (Tablo, 3).

Yapılan ki-kare bağımsızlık test sonucuna göre duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duyma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu çerçevede ($p \leq 0.05$), erkeklerin %58.5'inin duygusal/fiziksel anlamda rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları, kadınların ise %43.6'sının duruma göre davrandıkları sonucuna ulaşılmıştır (Tablo, 4).

Gerçekleştirilen ki-kare bağımsızlık test sonuçlarına göre; üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ki ($p \leq 0.05$); erkek katılımcıların %43.1'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşündükleri, kadınların %54.5'inin bu konuda fikrinin olmadığı tespit edilmiştir (Tablo, 5).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda ($p \leq 0.05$); erkeklerin %46.2'sinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin "kadınların aleyhine" olduğuna inandıkları, kadınların %45.5'inin fikrinin bulunmadığı gözlenmiştir. Kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleri ile şiddetin azalacağına inanma durumu ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkeklerin %55.4'ünün kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar

alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inandıkları; kadınların %34.5'inin ise fikrinin olmadığı sonucuna varılmıştır (Tablo, 5).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik şiddeti önlemek için etkin şekilde mücadele ettiğini düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Buna göre ($p \leq 0.05$); erkeklerin %36.9'unun ilgili bakanlığın, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin şekilde mücadele ettiğini düşündükleri, kadınların %45.5'inin ise bu konuda fikrinin olmadığı ortaya konmuştur. Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiş olup ($p \leq 0.05$); erkek katılımcıların %47.7'sinin kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri, kadınların ise %38.2'sinin fikrinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo, 5).

Katılımcıların yaş grupları çerçevesinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarına bakıldığında; 22-25 yaş arasında olan 38 kişiden %55.3'ünün şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadığı; %47.4'ünün şiddete uğrayan kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği; %42.1'inin ekonomik sebeplerin kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündüğü; %44.7'sinin duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları; %42.1'inin ise Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet almaları konusunda fikirlerinin olmadığı; %34.2'sinin kadınlara şiddet uygulayanlara caydırıcı cezalar verilmesini istedikleri; %52.6'sının kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündükleri; %55.3'ünün sözel ve duygusal şiddeti kadına yönelik şiddet türleri arasında gördüğü; %52.6'sının şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda bir fikrinin olmadığı ve %34.2'sinin şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığı anlaşılmıştır (Tablo, 6).

Yine yaşa göre bakıldığında, +30 yaş grubuna mensup olan 23 kişiden %47.8'inin üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerinin ise yetersizliği konusunda fikirlerinin bulunmadığı belirlenmiştir. %39.1'i toplumsal cinsiyet eşitsizliğini kadınların aleyhine görürken, %43.5'i de şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun ile Cumhuriyet Savcılığına başvurarak şiddetle mücadele sürecini başlatabileceğini ifade etmiştir. %43.5'i kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağı konusunda fikirlerinin bulunmadığını ifade ederken; katılımcıların %43.5'i şiddet gören mağdurlar ve yakınlarının psikolojik destek almaları gerektiği konusunda fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. %52.2'sinin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiği

konusunda bir fikri bulunmazken; %43.5'i Türkiye olarak İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmayı uygun bulma konusunda fikir sahibi olmadığını beyan etmiştir. %43.5'i kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre daha fazla olduğunu düşünürken; %29.4'üne göre ise şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olmaları konusunda fikirlerinin bulunmadığı ve %47.8'ine göre şiddet mağduru kadınların, devlet koruması altında güvende olacağı konusunda fikrinin olmadığını anlaşılmıştır (Tablo, 7).

Yine sınıfa göre kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlara bakıldığında, 3. sınıftaki 16 öğrenciden %50.0'sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları ve %37.5'inin şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde yardım edeceği anlaşılmıştır. %37.5'inin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alacağını düşündükleri; %43.8'inin duygusal ve fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteği duydukları; %31.3'ünün Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet almaları konusunda bir fikrinin olmadığını, %50.0'sinin kadınlara şiddet uygulayan kişilere, caydırıcı cezalar verilmesini istedikleri tespit edilmiştir. %50.0'sinin kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündükleri; %56.3'ünün sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağına inandıkları ortaya çıkmıştır. %43.8'inin şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığını ve %37.5'inin ise şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantısı konusunda fikrinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo, 8).

Kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar çerçevesinde 4. sınıfta olan 28 öğrenciden %53.6'sının üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı eğitimlerin yetersiz olduğunu düşündükleri; %35.7'sinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inandıkları; %67.9'unun ise şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceklerini bildikleri gözlenmiştir. Katılımcıların %53.6'sı kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri halinde şiddetin azalacağına inandıkları; %71.4'ünün şiddet gören mağdurların ve yakınlarının psikolojik olarak destek almaları gerektiğini düşündükleri; %35.7'sinin ilgili bakanlığın kadına yönelik şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Katılımcıların %32.1'i ülkemizin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulurken; %42.9'unun ise kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşündükleri; %42.9'unun şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağına inandıkları ve %39.3'ünün şiddet

mağduru olan kadınların, devlet koruması altında güvende olacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır (Tablo, 9).

Kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlara medenî hal çerçevesinde bakıldığında katılımcı durumundaki 76 bekâr öğrenciden %57.9'unun şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin açıklaması olduğuna inanmadıkları; %51.3'ünün şiddete uğrayan bir kadını veya kızı gördüklerinde yardım edecekleri ve %38.2'sinin ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında olacağını düşündükleri tespit edilmiştir. %47.4'ünün duygusal veya fiziksel olarak rahatsız edildiklerinde karşılık verme isteği duydukları; %43.4'ünün mağdurların, Alo 183 Destek Hattından iyi hizmet alma konusunda fikrinin olmadığı; %44.7'sinin kadınlara şiddet uygulayan kişilere, caydırıcı cezaların verilmesini istedikleri anlaşılmıştır. Bu öğrencilerin %55.3'ü kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünürken; %63.2'si sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türlerinin arasında bulunduğu inandıklarını ifade etmişlerdir. Yine %47.4'ü ise şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikrinin olmadığını, %36.8'i de şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğuna inanmadığını beyan etmiştir (Tablo, 10).

Yapılan ki-kare bağımsızlık test sonucuna göre şiddet mağduru olan kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olma durumu ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiş olup ($p \leq 0.05$); evlilerin %38.6'sının şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağını düşündükleri, bekârların %36.8'inin duruma göre değişeceğini düşündükleri sonucuna varılmıştır (Tablo, 11).

Aileyle ikamet yerine göre kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlara bakıldığında; ailesiyle il merkezinde ikamet eden 52 kişiden %46.2'sinin şiddet uygulayan kişilerin, eylemlerinin bir açıklaması olduğuna inanmadıkları; %42.3'ünün şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünde yardım edecekleri ve %34.6'sının ekonomik sebeplerin, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında bulunduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. %46.2'sinin duygusal ya da fiziksel olarak rahatsız edildiğinde karşılık verme isteğinin duruma göre değişeceğini düşündükleri; %51.9'unun ise Alo 183 Destek Hattından mağdurların iyi hizmet aldıkları konusunda bir fikirlerinin bulunmadığı görülmüştür. %48.1'inin kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezaların verilmesini istedikleri; %50.0'sinin ise kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşündükleri ve %48.1'inin sözel ve duygusal şiddetin, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alacağını ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcıların %53.8'i şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğu konusunda fikir beyan etmezken, %42.3'ü şiddetin, yaşam kalitesi ile bağlantılı olduğu konusunda fikrinin olmadığını belirtmiştir (Tablo, 12).

Yine Aileyle ikamet yeri çerçevesinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlara bakıldığında, ailesiyle beraber merkez köyde ikamet eden 11 öğrenciden %36.4'ünün üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, staj eğitimlerin yetersiz olduğunu düşündükleri görülmüştür. %36.4'ünün toplumsal cinsiyet eşitsizliğini kadınların aleyhine gördükleri ve %63.6'sının şiddet mağduru kadınların, 6284 sayılı kanun gereği Cumhuriyet Savcılığına başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabileceklerini bildikleri sonucuna ulaşılmıştır. %54.5'inin kadınların beş alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya) güçlenmeleriyle şiddetin azalacağına inanmadıkları, %72.7'sinin şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik açıdan destek almalarının gerektiğini düşündükleri; %36.4'ünün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğine inandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin %45.5'inin ülkemizin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun bulma noktasında fikirlerinin bulunmadığı, %36.4'ünün kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünmedikleri ve %54.5'inin ise şiddet mağduru kadınların çocuklarının, hayatta başarılı olamayacağını düşündükleri anlaşılırken; %36.4'ünün şiddet mağduru kadınların, devlet korumasında güvende olamayacağını düşündükleri tespit edilmiştir (Tablo, 13).

“Sosyal hizmet öğrencilerine göre; şiddet mağduru durumundaki kadınların, sevdiklerine fail tarafından zarar verileceği düşüncesi, mağdur olmayan kadınlara oranla daha yüksektir” hipotezi, öğrencilerle görüşmelerde dile getirilmiştir. Öğrencilerin %85'i mağdur kadınların sevdikleri ile ilgili endişelerinin mağdur olmayan kadınlarla mukayese edilemeyeceğini belirtmişlerdir. Bu nedenle hipotez doğrulanmıştır.

“Sosyal hizmet öğrencilerine göre; yazılı, görsel ve işitsel medya platformlarında çıkan şiddet içerikli haberler; toplumdaki şiddet eğilimini arttırmaktadır” önermesi hem hipotez hem soru olarak araştırmada yer almıştır. Sosyal hizmet öğrencilerinin %68'i medya organlarında yer alan şiddet içerikli haber, dizi ve filmlerin toplumdaki şiddet eğilimini arttırdığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle hipotez doğrulanmıştır.

“Sosyal hizmet öğrencilerine göre; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile kadına yönelik şiddetle mücadelede devleti temsil eden dört bakanlık (Sağlık, İçişleri, Adalet, Milli Eğitim) ve bir başkanlığın (Diyanet İşleri) mağdurlara uyguladığı sosyal destek kapsamındaki hizmetler, kadınları güçlendirme hizmetlerine oranla daha etkilidir” hipotezini, sosyal hizmet öğrencilerinin %87'si toplam beş bakanlık ve bir başkanlığın çalışmalarının etkili olduğunu ve kadınları güçlendirdiğini söylemişlerdir. Bu nedenle hipotez doğrulanmıştır.

İstanbul'daki üniversitelerde sosyal hizmet bölümleri yıllardır bulunmakla birlikte; “*Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları*” konulu bir araştırma mevcut değildir. Dolayısıyla bu araştırmanın kendi alanında ilk olma gibi bir özelliği bulunmaktadır.

Araştırma sonuçları doğrultusundaki önerilere geçmeden önce ülkemizdeki kadına yönelik şiddetin nedenleri ne olursa olsun, hafifletici sebeplerin söz konusu olamayacağı bilinmeli ve kadına yönelik şiddete karşı “*sıfır tolerans*” gösterilmesi gerektiği toplumun her kesimi tarafından kabul edilmelidir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğu düşünülmemeli ve şiddete asla hoşgörü gösterilmemelidir.

2. Şiddete uğrayan bir kadını veya kızını gören sosyal hizmet öğrencileri, yardım etme bilinciyle harekete geçmelidir.

3. Kadınlar çeşitli sebeplerle şiddete katlanmak mecburiyetinde bırakılmamalıdır. Devlet korumasında bulunan şiddet mağduru kadınların güvenlikleri sağlanmalı, şiddet uygulayan kişilerin onlara ulaşması ve zarar vermesi engellenmelidir. Bu amaca yönelik olarak, şiddet uygulayan kişilere verilecek cezalar caydırıcı olmalıdır.

4. Üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinde verilen teorik ve uygulamalı eğitimler zenginleştirilmeli; öğrencilerin staj süreleri arttırılırken uygulamalı eğitimleri de belli sürelerde ve farklı kurumlarda gerçekleştirilmelidir.

5. Sosyal hizmet öğrencileri ile mağdurlar başta olmak üzere, kadına/kızıya yönelik şiddetin ortadan kalkması ve kadının toplum içinde hak ettiği yeri alabilmesi için yasal düzenlemelerin yanı sıra, ilgili düzenlemelerin getirdiği haklar ile sorumluluklar üzerine farkındalık ve bilinç oluşturulması gerekmektedir.

6. Sosyal hizmet öğrencileri, resmî olarak şiddetle mücadeleyi başlatma sürecini bilmeli ve gerek uygulamalı stajlarında gerekse mezuniyet sonrası görevlerinde, mağdur kadınlara yardım edebilmelidir. Bu bağlamda, destek hatlarına/birimlerine yönlendirme aşamalarını izlemeli, mağdurların hizmetlere erişimde karşılaşacakları sorunları ortadan kaldırmayı amaçlamalıdır.

7. Kadınların beş ana alanda güçlendirilmesi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele etmesi ve İstanbul Sözleşmesi gibi güncel konuların kamuoyunda tartışılarak sonuca ulaşılması dahil olmak üzere; kadına yönelik şiddetle mücadele bağlamında yer alan şiddeti önleyici tüm tedbirler, ülkemiz genelinde hayata geçirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, A. M. (2008). V. Aile Şürası, Aile Destek Hizmetleri Bildirileri. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Aktaş, A. M. (2014). Aile İçi Şiddet. (2. Baskı) Ankara: Elma Yayınevi.
- Akyıldız, M. (2014). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Bir Model Olarak Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi. Yüksek Lisans Tezi. Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.
- Alpago, C. (2006). Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri Olgusu. Yüksek Lisans Tezi. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Alsaker, K., Moen, B. E., Nortvedt, M. W., Baste, V. (2006). Low health- related quality of life among abused women. Quality of Life Research, 15, 959-965.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Punto Baskı.
- Altun, M. (2006). Denizli İli Kırsalında Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların, Fiziksel Şiddet Görme Durumları ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi.
- Arıkan, Ç. (1992). Yoksulluk; Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Arpacı, F. ve Ersoy, A. F. (2007). Kadının Çalışmasının Ailesinin Yaşam Kalitesine Etkisinin İncelenmesi. Aile ve Toplum Dergisi, 11(11), 41-50.
- Aşrırdizer, M. (2006). Acil Servislere Başvuran Çocuk ve Kadın İstismarı Olgularına Hekimlerin Yaklaşımı. Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi, 2(50), 39-47.
- Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü, 2018.
https://www.avrupa.info.tr/sites/default/files/201803/EU%20factsheet%20on%20gender%20equality_BC.pdf Erişim Tarihi: 02. 01. 2020
- Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi.http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/tez/pdf/psikiyatri/dr_baris_isiloglu.pdf Erişim Tarihi: 12.03. 2020
- Batuk, H. İ. (2002). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddette Sosyo-Demografik Özellikler ve Adli Tıbbi Yaklaşım. Uzmanlık Tezi. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, T.C. Adalet Bakanlığı.
- Baykal, T. (2008). Ailede Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet, Bu Şiddete İlişkin Tutumlar ve Kişinin Şiddet Yaşantısı. Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi.
- Baysan, L. A. (2003). Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddet Belirtilerini Tanımlarına Yönelik Ölçek Geliştirme. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi.
- BM İnsan Hakları Komisyonu Kararı, 1994:45.
https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/raporlar/29_05_2012.pdf Erişim Tarihi: 07.03.2020
- BM Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri, 1993.
<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/221-227.pdf> Erişim Tarihi: 02.02.2020
- BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi, 1993:1.
<https://hukukbook.com/kadinlara-yonelik-siddetin-ortadan-kaldirilmasina-dair-bildirge/> Erişim Tarihi: 03.01.2020
- Bütün, C. (2002). Kadına Yönelik Ölümle Suçlanan Şiddetin Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi. T.C. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı.

- Çepni, S. (2010). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. (5. Baskı) Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Çıtak, A. (2007). Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Deborah, G. (2000). Family Violence and Violence Against Children, Children and Society Volume, 14: 395-403.
- Demir, Ü. (1999). Kadının Toplumsal Statüsü. Sağlık ve Toplum Dergisi, 9(1-2), 12-16.
- Demir, Ü. (2000). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3(1), 57-61.
- Dişsiz, M., ve Şahin, NH. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi. 1(1), 51-58.
- Dölek, N. ve Özdemir, N. (2005). Yanlış İnanışlar. İstanbul: Ofset Yapımevi.
- Eryılmaz, G. (2001). Aile İçi Şiddet, Kadın Sağlığı ve Hemşirelik. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5(2), 19-24.
- Genç, Y. ve ark. (2019). Kadına Yönelik Şiddetin Erkekler Tarafından Değerlendirilmesi: Sakarya Örneği. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 391-408.
- Giray, H. ve ark. (2005). Gebelikte Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Etkileyen Etmenler. Sürekli Tıp Eğitim Dergisi, 14(10), 217-220
- Güler, N. ve ark. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 27(2), 51-56.
<http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/1104.pdf>
- Gürkan, Ö. C. ve Coşar, F. (2009). Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2(3), 124-129.
- Gömbül, Ö. (2000). Hemşirelerin Ailede Kadına Eşi Tarafından Uygulanan Şiddete ve Şiddette Mesleki Role İlişkin Tutumları. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 2(1), 19-32.
- Hıdıroğlu, S. ve ark. (2006). Kadın ve Çocuklara Karşı Fiziksel Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: İstanbul'da Sağlık Ocağı Tabanlı bir Çalışma. Yeni Symposium Dergisi, 44(4), 196-202.
- Hindin MJ, Adair LS.2002. Who at risk? Factor associated with intimate partner violence in the Philippines. Social Science&Medicine, 2002;55:1385-1399
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2522/ekinsener.pdf> Erişim Tarihi: 29.04.2020
- <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2536/ozgukaraca.pdf> Erişim Tarihi: 28.03.2020
- http://www.ceidizleme.org/ekutuphanesim/dosya/219_1.pdf Erişim Tarihi: 29.03.2020
- <https://docplayer.biz.tr/27555281-Kadinlarin-calismasina-yonelik-tutum-cinsiyet-cinsiyet-rolu-ve-sosyoekonomik-duzeyeye-gore-bir-karsilastirma.html>
Erişim Tarihi: 30.04.2020
- https://insamer.com/tr/kadina-yonelik-siddet_1996.html Erişim Tarihi: 29.05.2020
- <https://kadem.org.tr/wp-content/uploads/2015/05/KADEM-BM-RAPORU.pdf>
Erişim Tarihi: 02.04.2020
- https://konda.com.tr/wpcontent/uploads/2020/09/Barometre_111_IstanbulSozlesmesi.pdf Erişim Tarihi: 02.08.2020

- <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6284.pdf> Erişim Tarihi: 30.04.2020
- http://muratanadolulisesi.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/49/02/751019/dosyalar/2019_12/11134410_Yiddeti_onleme.pptx?CHK=225b9e44cd080afb3e3477915ba1888
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-8.htm>
Erişim Tarihi: 30.04.2020
- <https://www.safaknakajima.com/Article/Detail?Id=8> Erişim Tarihi 22.02.2020
- <https://www.siginaksizbirdunya.org/images/files/2008-kadina-yonelik-siddet-elkitabi.pdf> Erişim Tarihi: 27.03.2020 (s. 62, 64, 67, 69, 73, 81-82).
- http://www.stopvaw.org/Complaint_Mechanism_-_Commission_on_the_Status_of_Women.html Erişim Tarihi: 08.02.2020
- https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1233 Erişim Tarihi: 29.05.2020
- <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm>
Erişim Tarihi: 29.04.2020
- <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html> Erişim Tarihi: 28.04.2020
- http://www.unesco.org.tr/Content_Files/Content/buyukbulusmalar/3bb/sb5.pdf
Erişim Tarihi: 27.04.2020
- <http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/> Erişim Tarihi: 09.02.2020
- <http://www.un.org/womenwatch/daw/followup/beijing%2B5.htm>
Erişim Tarihi: 29.03.2020
- <https://www.un.org/womenwatch/daw/Review/english/49sess.htm>
Erişim Tarihi: 29.03.2020
- <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/94-kadin-devlet-korumasi-altindayken-olduruldu-261175h.htm>
Erişim Tarihi: 29.05.2020
- Işiloğlu, B. (2006). Anksiyete ve Depresyon Tanısı ile İzlenen Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddetin Sosyo-Demografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi. Uzmanlık Tezi. T.C. Sağlık Bakanlığı 2030 SDG (Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları:5).
<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html> Erişim Tarihi: 05.05.2020
- II. ve III. Birleştirilmiş Türkiye Raporu, 2003.
- İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, 1948.
<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>
Erişim Tarihi: 07.02.2020
- İsen, G. ve Batmaz, V. (2002). Toplum ve Ben. İstanbul: OM Yayınları.
- İstanbul Sözleşmesi, 2011:3.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.pdf> Erişim Tarihi: 02. 05.2020
- Kabasakal, Z. ve Girli, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkındaki Görüşlerinin, Deneyimlerinin Bazı Değişkenler ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi (Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Örneği). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,14(2), 105-129.

- Kadının Güçlenmesi Eylem Planı, 2018-2023, s. 118-119, 149-151, 169-171, 209-211, 227-245. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/30755/kadinin-gueclenmesi-eylem-planı-2018-2023-1.docx> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi, 2018-2023, s. 57-69, 71-93, 81-82, 95-97, 109-114.
- Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023.
- <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/33061/koordinasyon-planı-v13-1.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair AK Sözleşmesi, 2011: 1. <https://rm.coe.int/1680462545> Erişim Tarihi: 28.03.2020
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2016-2020.
- <https://www.ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksqm/uploads/pages/kadına-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadına-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı-2016-2020-icin-tiklayiniz.pdf> Erişim Tarihi: 27.03.2020
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı, 2020-2021.
- Kaptan, F. (1998). Fen Bilgisi Öğretimi. İstanbul: MEB Öğretmen Kitapları Dizisi.
- Karaoğlu, L. ve ark. (2006). Malatya’da Hamilelik Sırasında Fiziksel, Duygusal ve Cinsel Şiddet. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 16(2), 149-156.
- Kaypak, Ş. ve Kahraman, M. (2016). Türkiye’de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(33), 308-309.
- Kılıçarslan, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ile Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi.
- Kızmaz, Z. (2006). Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), 247-267.
- Korkut-Owen ve Owen, (2008). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kitapçığı. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayını.
- Kocacık, F. (2004). Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet: Türkiye’den Örnekler. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Krug E.G., Dahlberg L.L., Mercy J.A. (2002) World report on violence and health. Geneva, World Health Organization.
- Kurtyılmaz, Y. (2005). Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyleri ile Akademik Başarıları, İletişim ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi. (Yayımlanmamış Tez)
- Kütük, B. Ş. (2012). Kadınların Eşleri Tarafından Gördükleri Şiddeti Meşrulaştırmaları Üzerinde Kamusal Alanın Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 4(2), 41-50.
- Mor Çatı, (1996). Evdeki terör: Kadına yönelik şiddet. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.
- <https://morcati.org.tr/kitaplar/168-evdeki-teror-kadına-yonelik-siddet/> Erişim Tarihi: 24.02.2020
- Mor çatı, (1998). <https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/> Erişim Tarihi: 21.02.2020
- Muslu, L. (2001). Kırsal Bölgede Eşleri Tarafından Fiziksel Şiddet Gören ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi.
- Navaro, L. (1999). İki Boy Ufak Pabuç. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- NJ Fishwick, 1998, Assessment of Women for Partner Abuse, JOGN Nurs, 27(6): 661-670

- Oskay, Ü. Y. ve Dikencik, B. K. (2005). Tecavüz ve Hemşirelik Bakımı. Sağlık ve Toplum Dergisi, 15(1), 1-13.
- Özaydın A.N. ve ark. (1998). Kadın ve Şiddet. Sağlık ve Toplum Dergisi, 8(3-4), 73-78.
- Özbey, O. (2012). Kadına Yönelik Şiddet-Şiddetin Temelleri. Hukuk Gündemi Dergisi, 11(1), 1-6.
- Özkan, G. (2017). Kadına Yönelik Şiddet-Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 552. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/744941> Erişim Tarihi: 11.01.2020
- Özyalvaç, N. T. (2007). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.
- Özyılğan, Ö. (2004). Kanser Hastalarında Yaşam Kalitesinin Önemi. 1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Sempozyumu Kitabı. <https://drive.google.com/file/d/1LM7fQ7eFQH3ZZu4LFSNTa8C5kbtFziQP/view> Erişim Tarihi: 11.02.2020
- Perry, John A. ve Perry, Erna K. (2003); Contemporary Society: An Introduction to Social Science, Tenth Edition, Allyn and Bacon, Boston
- Polat, O. (2004). Klinik Adli Tıp. (1. Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Rynerson, BC. (1997) Violence Against Women, Maternity and Women's Health Care, DL Lowdermilk et al. (Ed), Sixth Edition, Mosby Year Book, St.Louis, Wiesbaden. 1225s.
- Sheridan, Lorraine P./ Blaauw, Eric/ Davies, Graham M.: Stalking: Knowns And Unknowns, Trauma, Violence, & Abuse, Vol. 4, No. 2, 2003, p. 148-162.
- Salaçin, S. ve ark. (2009). Kadına Yönelik Şiddet. Klinik Gelişim Dergisi, 22(15), 95-100.
- SEKAM, (2016). Türkiye'de ve Dünyada Kadına Şiddet. <http://sekam.com.tr/images/resimler/3f12aba6.pdf> Erişim Tarihi: 22.01.2020
- Subaşı N. ve Akın A. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf Erişim Tarihi: 03.01.2020
- Stewart, D. E. ve Robinson, G. E. (1998). A review of domestic violence and women's mental health. Archives of Women's Mental Health, 1, 83-89.
- Şahin, B. G. ve Dündar, P. E. (2017). Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşam Kalitesi, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 18(3), 203-210.
- Şimşek, H. (2018). Kadın Konukevlerinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınların Yaşam Planlarının Niteliksel Olarak Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi
- Taşçı, N. (2003). Ebelerin Aile İçinde Kadına Uygulanan Şiddete ve Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi.
- Taşkın, L. (2004). Uluslararası Sözleşmeler Işığında Kadının Durumu. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8(2), 17. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/1026.pdf> Erişim Tarihi: 11.03.2020
- Tatlıhoğlu, K. (2013). Türkiye'de Aile İçi Kadına Karşı Şiddetin Psiko-Sosyal ve Kültürel Dinamiklerinin Değerlendirilmesi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 109-128.
- Tel, H. (2002). Gizli Sağlık Sorunu: Ev İçi Şiddet ve Hemşirelik Yaklaşımları. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 6(2), 1-9.
- Terry G. Poverty reduction and against women: exploring links, assessing impact. Development in Practice, 2004;14:469-480

- Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği, 2015:5.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/01/20150110-5.htm>
Erişim Tarihi: 06.05.2020
- T.C. Anayasası, 1982:17. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> Erişim Tarihi: 02.01.2020
- T.C. Anayasa 1982:10, 17, 41, 66, 90.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları (1995). Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları.
http://www.ceidizleme.org/ekutuphanesim/dosya/558_1.pdf Erişim Tarihi: 16.02.2020
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları (1995). Aile Kurultayı.
<ailesurasi.gov.tr/assets/catalogs/aile-surasi/aile2.pdf> Erişim Tarihi: 16.02.2020
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları (1998). Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet. <https://docplayer.biz.tr/7607513-T-c-basbakanlik-aile-arastirma-kurumu-baskanligi-aile-icinde-ve-toplumsal-alanda-siddet-ankara.html> Erişim Tarihi: 01.03.2020
- TC. Kanunları:
- 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961:2.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.222.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973:4 ve 8.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 1983:83.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2820.pdf> Erişim Tarihi: 05.05.2020
- 3721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK), 2001.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> Erişim Tarihi: 27.03.2020
- 4857 Sayılı İş Kanunu, 2003:5. (Ek: 6/2/2014-6518/57 mad.)
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf> Erişim Tarihi: 04.05.2020
- 5187 Sayılı Basın Kanunu, 2004:20.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5187.pdf> Erişim Tarihi: 05.05.2020
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK), 2004.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> Erişim Tarihi: 27.03.2020
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 2004:216.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> Erişim Tarihi: 05.05.2020
- 5258 Sayılı Aile Hekimliği Kanunu, 2004.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5258&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
Erişim Tarihi: 04.05.2020
- 5402 Sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu, 2005:9.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050720-1.htm> Erişim Tarihi: 02. 05.2020
- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2006.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/06/20060616-1.htm> Erişim Tarihi: 04.05.2020
- 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Kanunu, 2011:8-9.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112.pdf> Erişim Tarihi: 06.05.2020
- 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012:2 ve 16.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6284.pdf> Erişim Tarihi: 21.01.2020
- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 2012.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6331.pdf> Erişim Tarihi: 04.05.2020

- 6701 Sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, 2016.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6701.pdf> Erişim Tarihi: 04.05.2020
- TCK 81, 82, 84, 86, 87, 89, 90, 94, 95, 96, 99, 100, 101, 102,103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 230, 232, 233, 234.
- TMK 11, 12, 124, 125, 126, 127, 151, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 169, 174, 175, 181, 182, 185, 186, 187, 192, 194, 195, 196, 197, 199, 202, 219, 220, 498, 499.
- Uçar, M. A. (2003). Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası. Ankara: Yetkin Yayınları.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/10/20111021-8.htm>
Erişim Tarihi: 30.04.2020
- Ulusal Eylem Planı, 2007-2010.
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadina-yonelik-aile-ici-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planini-2007-2010-gormek-icin-tiklayiniz.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- Ulusal Eylem Planı, 2008-2013.
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/6314/toplumsal-cinsiyet-e%C5%9Fitli%C4%9Fi-ulusal-eylem-plan%C4%B1-2008-2013.pdf>
Erişim Tarihi: 03.05.2020
- Ulusal Eylem Planı, 2012-2015.
<https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı-2012-2015-icin-tiklayiniz.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- Ulusal Eylem Planı, 2016-2020.
<https://www.ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı-2016-2020-icin-tiklayiniz.pdf> Erişim Tarihi: 03.05.2020
- Ünal, G. (2005). Aile İçi Şiddet. Aile ve Toplum Dergisi, 2(9), 1-8.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/198147> Erişim Tarihi: 17.02.2020
- Vatandaş, C. (2003). Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet. Afyon: T.C. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.
- Yanikkerem E. ve Saruhan, A. (2002). 15–49 Yaş Evli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşlerinin ve Şiddete Maruz Kalma Durumlarının İncelenmesi. Medical Network Klinik Bilimler ve Doktor Dergisi, 11(2), 198-204.
- Yarar, B. (2015). Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. (1996). Sığınaklarda Kalan Kadınların Uğradığı Şiddetin Boyutları. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.
- Yıldırım, A. (1998). Sıradan Şiddet: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları. İstanbul: Boyut Kitapları.
- Yıldız, T. (2003). Acil Hemşirelerinin Şiddete Uğramış Kadınları Tanımlamada Eğitim Öncesi ve Sonrası Bilgi Durumlarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/plat1.htm> Erişim Tarihi: 29.03.2020
- Yıldız, T. (2011). Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddeti Tanılamada Acil Hemşiresinin Rolü. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14(3), 59-66.
- Yüksel, S. R. (2019). Kadın ve Erkeğin Eşit Haklara Sahip Olması İlkesinin Aile Hukuku Alanında Uygulanması. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 145, 403-417

EKLER

Ek-1: KADINA YÖNELİK ŞİDDET ANKETİ

Anketimiz, Sosyal Hizmet Bölümünde okuyan öğrencilerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. İstanbul'da Sosyal Hizmet Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin aşağıdaki anket sorularını cevaplamaları istenmektedir. Anketimizde kişi ismi sorulmayacak olup cevaplarda gerçek düşüncenizi belirtmeniz ve tüm soruları cevaplamanız araştırma sonucunun doğruluğu açısından çok önemlidir. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve yalnızca araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Bilgileriniz araştırmamız dışında başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Araştırmayı Yapan
Mihriban ÇAY YILMAZ

ANKET SORULARI

Cinsiyeti Kadın () Erkek () **Yaşı** 18-21 () 22-25 () 26-29 () +30 ()

Sınıfı 1 () 2 () 3 () 4 () **Yüksek Lisans** () **Medeni Hali** Evli () Bekâr ()

Aileyle İkamet Yeri İl Merkezi () İlçe Merkezi () Merkez Köy () Kasaba/Belde ()

1. Şiddet uygulayan kişilerin, bu eylemlerinin açıklaması olduğuna inanıyor musunuz?

Evet inanıyorum () Hayır inanmıyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

2. Şiddete uğrayan bir kadını/kızı gördüğünüzde yardım eder misiniz?

Evet ederim () Hayır etmem () Yardım çağırırım () Duruma göre değişir ()

3. Ekonomik sebepler, kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında yer alır mı?

Evet yer alır () Hayır yer almaz () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

4. Duygusal/fiziksel olarak rahatsız edildiğinizde karşılık verme isteği duyar mısınız?

Evet duyarım () Hayır duymam () İçime kapanırım () Duruma göre değişir ()

5. Mağdurların, Alo 183 Destek Hattı'ndan iyi hizmet aldıklarını düşünüyor musunuz?

Evet düşünüyorum () Hayır düşünmüyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

6. Kadınlara şiddet uygulayanlara, caydırıcı cezalar verilmesini ister misiniz?

Evet isterim () Hayır istemem () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

7. Kadınların, çocukları nedeniyle şiddete katlandıklarını düşünüyor musunuz?

Evet düşünüyorum () Hayır düşünmüyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

8. Sözel ve duygusal şiddet, kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alır mı?

Evet yer alır () Hayır yer almaz () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

9. Şiddet döngüsünün kadınların lehine olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet düşünüyorum () Hayır düşünmüyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

10. Şiddetin, yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğuna inanıyor musunuz?

Evet inanıyorum () Hayır inanmıyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

11. Üniversitelerin Sosyal Hizmet Bölümlerinde yer verilen teorik eğitimlerin yeterli, uygulamalı (staj) eğitimlerin ise yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet düşünüyorum () Hayır düşünmüyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

12. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, kadınların aleyhine olduğuna inanıyor musunuz?

Evet inanıyorum () Hayır inanmıyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

13. Şiddet mağduru kadınlar, 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, şiddetle mücadele sürecini başlatabilirler mi?

Evet başlatabilirler () Hayır başlatamazlar () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

14. Kadınların beş ana alanda (eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya) güçlenmeleri sağlandığında, şiddetin azalacağına inanıyor musunuz?

Evet inanıyorum () Hayır inanmıyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

15. Şiddet gören mağdurlar ile yakınlarının psikolojik destek almaları gerekli midir?

Evet gereklidir () Hayır gerekli değildir () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

16. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, kadına yönelik her türlü şiddeti önleme konusunda etkin mücadele ettiğini düşünüyor musunuz?

Evet düşünüyorum () Hayır düşünmüyorum () Fikrim yok () Kişiyeye göre değişir ()

17. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını uygun buluyor musunuz?

Evet buluyorum () Hayır bulmuyorum () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

18. Kırsalda, kadına yönelik şiddetin şehre göre fazla olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet düşünüyorum () Hayır düşünmüyorum () Fikrim yok () Kişiyeye göre değişir ()

19. Şiddet mağduru kadınların çocukları, hayatta başarılı olabilirler mi?

Evet başarılı olabilirler () Hayır başarılı olamazlar () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

20. Şiddet mağduru kadınlar, devlet koruması altında güvende midir?

Evet güvendedir () Hayır güvende değildir () Fikrim yok () Duruma göre değişir ()

